

สถานการณ์ นโยบาย และมาตรการพลังงานของไทยปี 2544

1. บทนำ
2. สถานการณ์ราคาน้ำมันของโลก
3. สถานการณ์ราคาน้ำมันเชื้อเพลิงภายในประเทศ
4. สถานการณ์พลังงานของไทยในปี 2544
5. การแปรรูปการปิโตรเลียมแห่งประเทศไทย
6. การกำกับดูแลกิจการก๊าซธรรมชาติ
7. การแก้ไขปัญหาหาค่าก๊าซปิโตรเลียมเหลวและหนี้สินกองทุนน้ำมันเชื้อเพลิง
8. การปรับเปลี่ยนอัตราสำรองน้ำมันเชื้อเพลิงตามกฎหมาย
9. โครงการปิดถนนเพื่อประหยัดพลังงาน ลดมลพิษและส่งเสริมการท่องเที่ยว
10. การปรับโครงสร้างอัตราค่าไฟฟ้า
11. การปรับโครงสร้างกิจการไฟฟ้า
12. การจัดตั้งกระทรวงพลังงาน
13. โครงการก่อสร้างโรงไฟฟ้าถ่านหินที่จังหวัดประจวบคีรีขันธ์
14. การสนับสนุนการรับซื้อไฟฟ้าจากผู้ผลิตไฟฟ้ารายเล็ก
15. การรับซื้อไฟฟ้าจากผู้ผลิตไฟฟ้าเอกชนรายใหญ่ (IPP)
16. มาตรการประหยัดพลังงาน
17. โครงการประหยัดไฟกะไร 2 ต่อ
18. ร่างแผนยุทธศาสตร์การอนุรักษ์พลังงานของประเทศไทย
19. การปรับปรุงระบบการค่าและมาตรฐานความปลอดภัยก๊าซปิโตรเลียมเหลว
20. โครงการจำหน่ายน้ำมันเชื้อเพลิงสำหรับชาวประมงในเขตต่อเนื่อง
21. ความคืบหน้าการซื้อขายไฟฟ้ากับประเทศเพื่อนบ้าน
22. การแก้ไขปัญหาสิ่งแวดล้อมจากพลังงาน
23. บทสรุป

สำนักงานคณะกรรมการนโยบายพลังงานแห่งชาติ
12 กุมภาพันธ์ 2545

สถานการณ์ นโยบาย และมาตรการพลังงานของไทยปี 2544

1. บทนำ

ปี 2543 เป็นปีที่ราคาน้ำมันในตลาดโลก ได้ปรับตัวขึ้นสูงสุด โดยราคาน้ำมันดิบ ได้ปรับตัวสูงขึ้นมาก มาอยู่ในระดับ \$27-30 ต่อบาร์เรล เทียบกับราคาน้ำมันดิบซึ่งเคยต่ำสุด อยู่ที่ระดับราคาเฉลี่ย \$14-16 ต่อบาร์เรล ในปี 2536 และราคาน้ำมันดิบ ก็ยังคงทรงตัวที่ระดับราคาสูง ต่อเนื่องถึงในช่วงครึ่งแรกของปี 2544 อย่างไรก็ตามในช่วงหลังของปี 2544 ราคาน้ำมันดิบในตลาดโลก ได้ปรับตัวลดลงค่อนข้างมาก ปัจจัยสำคัญ เกิดจากภาวะเศรษฐกิจโลก ที่หดตัวลง ทำให้ความต้องการใช้น้ำมันลดลง หลังเหตุการณ์การก่อวินาศกรรมในสหรัฐอเมริกา เมื่อวันที่ 11 กันยายน 2544 ราคาน้ำมันดิบในตลาดโลก ได้ปรับตัวลดลงกว่าร้อยละ 30 จากระดับประมาณ \$27-29 ต่อบาร์เรล มาอยู่ที่ระดับ \$ 19-21 ต่อบาร์เรล

การก่อวินาศกรรมในสหรัฐอเมริกา ไม่ได้ส่งผลกระทบต่อการผลิต และการจัดหาน้ำมันดิบ แต่ส่งผลกระทบต่อความต้องการใช้น้ำมัน ลดลงมาก แม้ว่าในปีนี้ออสเตรเลีย จะลดปริมาณการผลิตลงแล้วถึง 3 ครั้ง แต่ก็ไม่สามารถพยุงระดับราคาน้ำมันดิบ ที่กำหนดไว้ในระดับ \$22-28 ต่อบาร์เรล นักวิเคราะห์คาดการณ์ว่า ราคาน้ำมันดิบ อาจจะยังคงอยู่ในระดับที่ต่ำกว่า \$20 ต่อบาร์เรล จนกว่าจะพ้นครึ่งปีแรกของปีหน้า ดังนั้นในปี 2544 ระบบราคาน้ำมันลอยตัว ที่ใช้อยู่ในปัจจุบัน ได้พิสูจน์ให้เห็นว่ากลไกราคาสามารถทำงาน ได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยราคาขายส่งและขายปลีกน้ำมันในประเทศ ได้ปรับตัวสูงขึ้น และลดลง ตามการปรับตัวสูงขึ้น และลดลงของราคาน้ำมันในตลาดโลก การปล่อยให้ราคาน้ำมัน เปลี่ยนแปลงไปตามกลไกตลาด โดยรัฐไม่เข้าไปแทรกแซง ด้วยการลดภาษี หรือใช้กองทุนน้ำมันเชื้อเพลิงในการพยุงราคา จะส่งผลดีต่อเศรษฐกิจของประเทศในระยะยาว

การดำเนินนโยบายและมาตรการด้านพลังงานของประเทศไทยในปี 2544 ได้เน้นเรื่องการปรับโครงสร้างกิจการพลังงาน นโยบายราคาพลังงานที่อาศัยกลไกตลาด และให้ราคาในประเทศเปลี่ยนแปลง ตามราคาพลังงานของโลก การปรับปรุงระบบการค้า และมาตรฐานความปลอดภัยทางด้านพลังงาน การส่งเสริมและสนับสนุนการพัฒนาพลังงานหมุนเวียน การใช้พลังงานอย่างมีประสิทธิภาพและประหยัด การดำเนินการ ตามมาตรการอนุรักษ์พลังงาน รวมทั้ง การป้องกันและแก้ไขปัญหาสิ่งแวดล้อม ที่เกิดจากการผลิตและการใช้พลังงาน ในขณะเดียวกันได้นำเสนอ ให้มีการปรับองค์กรของรัฐที่จะกำกับดูแล ด้านพลังงาน ให้มีเอกภาพยิ่งขึ้น โดยการนำเสนอให้จัดตั้งทบวงพลังงานขึ้น จากการรวมหน่วยงานกำกับของรัฐ ที่ปฏิบัติงานด้านพลังงานจาก 5 กระทรวง มารวมอยู่ภายใต้กระทรวงเดียวกัน ซึ่งจะมีผลทำให้การบริหารการจัดการ ด้านพลังงานของประเทศ มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

กลับสารบัญ

สถานการณ์ นโยบาย และมาตรการพลังงานของไทยปี 2544

2. สถานการณ์ราคาน้ำมันของโลก

2.1 ความต้องการและกำลังการผลิตน้ำมันดิบ

ความต้องการใช้น้ำมันดิบของโลกในช่วง 10 เดือนแรกของปี 2544 อยู่ที่ระดับเฉลี่ย 76.1 ล้านบาร์เรล/วัน สูงกว่าระดับเฉลี่ยในช่วงเดียวกัน ของปีที่ผ่านมา เพียงประมาณร้อยละ 1.0 อัตราความต้องการใช้น้ำมันดิบในปีนั้น เพิ่มขึ้นในอัตราที่ต่ำกว่า ที่เคยคาดการณ์กันไว้ ทั้งนี้ เนื่องจากภาวะเศรษฐกิจของโลก ที่มีสัญญาณของการถดถอยเริ่มขึ้นมาตั้งแต่ช่วงไตรมาส 1 โดยธนาคารกลางของสหรัฐอเมริกา ได้ประกาศลดอัตราดอกเบี้ยลงครั้งแรกในเดือนมกราคม ภาวะเศรษฐกิจที่หดตัวลงในปีนั้น ทำให้ความต้องการใช้น้ำมันของโลกลดลง กลุ่มโอเปคต้องประกาศลดปริมาณการผลิตในปีนั้นลงถึง 3 ครั้ง รวม 3.5 ล้านบาร์เรล/วัน

การก่อวินาศกรรมในสหรัฐอเมริกาโดยการโจมตีอาคาร World Trade Center และ Pentagon ในวันที่ 11 กันยายน 2544 เป็นการซ้ำเติมภาวะเศรษฐกิจของโลกที่กำลังถดถอยให้รุนแรงยิ่งขึ้น ธุรกิจที่ได้รับผลกระทบอย่างรุนแรง คืออุตสาหกรรมการบิน ส่งผลให้ความต้องการใช้น้ำมันเครื่องบิน ลดลงถึงร้อยละ 15 ความต้องการใช้น้ำมันดิบ ซึ่งตามปกติ จะเพิ่มขึ้นตามฤดูกาลประมาณ 2 ล้านบาร์เรล/วัน ในช่วงไตรมาส 4 เนื่องจากมีการใช้น้ำมัน เพื่อทำความอบอุ่นในฤดูหนาว ของประเทศแถบซีกโลกด้านเหนือ แต่ปีนี้ความต้องการใช้น้ำมัน ไม่เพิ่มขึ้นเท่าที่ควร ทำให้กลุ่มโอเปค ต้องประกาศลดปริมาณการผลิตเป็นครั้งที่ 4 อีก 1.5 ล้านบาร์เรล/วัน

การผลิตน้ำมันดิบในช่วง 10 เดือนแรกของปีนี้อยู่ที่ระดับเฉลี่ย 76.6 ล้านบาร์เรล/วัน สูงกว่าในช่วงเดียวกันของปีที่แล้วประมาณร้อยละ 0.5 โดยปริมาณการผลิตน้ำมันดิบของกลุ่มโอเปคอยู่ที่ระดับเฉลี่ย 27.5 ล้านบาร์เรล/วัน เพดานการผลิตตามโควตาที่กำหนดไว้อยู่ที่ระดับ 23.2 ล้านบาร์เรล/วัน (ไม่รวมอิรัก) กำลังการผลิต (Capacity) ของกลุ่มโอเปคโดยไม่รวมอิรัก ปัจจุบันอยู่ที่ระดับ 28.7-29.3 ล้านบาร์เรล/วัน ทำให้กลุ่มโอเปคมีกำลังการผลิตที่สูงกว่าโควตา (Excess Capacity) อยู่ถึง 5-6 ล้านบาร์เรล/วัน ซึ่งร้อยละ 90 ของกำลังการผลิตส่วนเกินนี้เป็นของซาอุดีอาระเบีย

ราคาน้ำมันดิบที่เพิ่มสูงขึ้นในช่วง 2 ปีที่ผ่านมา ทำให้การลงทุนเพื่อสำรวจและขุดเจาะน้ำมันมีมากขึ้น โดยเฉพาะประเทศนอกกลุ่มโอเปค เนื่องจากมีความคุ้มทุน การผลิตน้ำมันดิบของประเทศนอกกลุ่มโอเปค มีระดับคุ้มทุนอยู่ที่ประมาณ \$15 ต่อบาร์เรล ปริมาณการผลิตของประเทศนอกกลุ่มโอเปค จึงมีสัญญาณเพิ่มขึ้น มาตั้งแต่เดือนกันยายนที่ผ่านมา จากบริเวณทะเลเหนือ ที่ปริมาณการผลิตในเดือนกันยายนเพิ่มขึ้นถึง 850,000 บาร์เรล/วัน จากประเทศอังกฤษ นอร์เวย์ เดนมาร์ก และเนเธอร์แลนด์ ส่วนประเทศในแถบทะเลสาบแคสเปียน ก็มีสัญญาณของปริมาณการผลิตที่จะเพิ่มขึ้นเช่นกัน โดยคาดว่าการผลิตจะเพิ่มขึ้นอีก 200,000 บาร์เรล/วัน ในช่วงไตรมาส 1 และ 2 ของปี ค.ศ. 2002

ปริมาณความต้องการและการผลิตน้ำมันดิบของโลก

หน่วย : ล้านบาร์เรล/วัน

	2543	2544 (10 เดือน)	2544			
			ไตรมาส 1	ไตรมาส 2	ไตรมาส 3	ตุลาคม 44
ความต้องการ	76.2	76.1	77.0	75.6	76.3	75.6
OECD	47.9	47.3	48.8	46.3	47.2	46.7
อื่นๆ	28.3	28.8	28.3	29.2	29.1	28.9
การผลิต	76.5	76.6	76.9	75.6	76.3	76.8
โอเปค/น้ำมันดิบ	28.2	27.5	28.1	27.3	27.3	27

โอเปค/NGL&Cond.	2.7	2.8	2.7	2.7	2.7	2.7
นอกกลุ่มโอเปค	44.1	44.6	44.4	44.0	44.7	45.4
อื่นๆ	1.6	1.7	1.7	1.7	1.7	1.7
+/-	+0.3	+0.5	-0.1	-	-	+1.2

ที่มา : วารสาร OIL MARKET INTELLIGENCE

ตารางการลดปริมาณการผลิตของกลุ่มโอเปค
หน่วย : ล้านบาร์เรล/วัน

วันที่มีผลบังคับใช้	จำนวนที่ลด	ระดับเพดานการผลิต
1 กุมภาพันธ์ 2544	1.5	25.2
1 เมษายน 2544	1.0	24.2
1 กันยายน 2544	1.0	23.2
1 มกราคม 2545**	1.5	21.17

** มีเงื่อนไขว่าประเทศนอกโอเปคต้องลดปริมาณการผลิตลงด้วย 500,000 บาร์เรล/วัน

ปริมาณการผลิตและกำลังการผลิตของกลุ่มโอเปค
หน่วย : พันบาร์เรล/วัน

	ไตรมาส 4 2544	ไตรมาส 1 2545	ไตรมาสใหม่ 1 ม.ค. 45	กำลังการผลิต ไตรมาส 1 2545	กำลังการผลิตส่วนเกิน ไตรมาส 1 2545
อัลจีเรีย	800	750	693	925	175
อินโดนีเซีย	1,200	1,200	1,125	1,250	50
อิหร่าน	3,533	3,300	3,186	4,000	700
คูเวต	1,930	1,800	1,741	2,400	600
ลิเบีย	1,320	1,250	1,162	1,500	250
ไนจีเรีย	2,110	1,900	1,787	2,300	400
กาตาร์	650	625	562	780	155
ซาอุดีอาระเบีย	7,666	7,300	7,053	10,000-10,500	2,700-3,200
สหรัฐอาหรับเอมิเรต	2,050	1,950	1,894	2,500	550
เวเนซุเอลา	2,670	2,550	2,497	3,100	550
โอเปค10 ประเทศ	23,933	22,625	21,700	28,755-29,255	6,130-6,630
อิรัก	2,766		N/A	3,000	100
รวม	26,699			31,755-32,255	6,230-6,730
ผลิตปีโตรเลียมชนิด อื่น*	2,771				
รวมทั้งหมด	29,470	28,296			

* เช่น คอนเดนเสท ก๊าซธรรมชาติเหลว และอื่นๆ

ที่มา : <http://www.eia.doe.gov/cabs/opec.html>

2.2 ราคาน้ำมันดิบ

ราคาน้ำมันดิบเฉลี่ยในช่วงปี พ.ศ. 2544 อยู่ในระดับที่ต่ำกว่าปีที่แล้วประมาณ \$3-4 ต่อบาร์เรล โดยน้ำมันดิบดูไบและเบรนท์มีราคาอยู่ที่ระดับเฉลี่ย \$22.9 และ \$24.9 ต่อบาร์เรล ตามลำดับ ในช่วงครึ่งแรกของปี 2544 ราคาน้ำมันดิบยังอยู่ในระดับเฉลี่ย ใกล้เคียงกับช่วงเดียวกันของปีที่แล้ว ช่วงหลังของปี 2544 ราคาน้ำมันดิบในตลาดโลกปรับตัวลดลงค่อนข้างมาก ปัจจัยสำคัญที่ทำให้ราคาน้ำมันดิบปีนี้ ปรับตัวลดลงมาก เกิดจากภาวะเศรษฐกิจโลกที่หดตัวลง ทำให้ความต้องการใช้น้ำมันลดลง หลัง

เหตุการณ์การก่อวินาศกรรมในสหรัฐอเมริกา วันที่ 11 กันยายน 2544 ราคาน้ำมันดิบในตลาดโลก ได้ปรับตัวลดลงกว่าร้อยละ 30 จากระดับประมาณ \$27-29 ต่อบาร์เรล มาอยู่ที่ระดับ \$19-21 ต่อบาร์เรล ในขณะที่การก่อวินาศกรรมในสหรัฐอเมริกา ไม่ได้ส่งผลกระทบต่อการผลิต และการจัดหาน้ำมันดิบ แต่ส่งผลกระทบ ทำให้ความต้องการใช้น้ำมันลดลงมาก แม้ว่าในปีนี้นักกลุ่มโอเปคจะลดปริมาณการผลิตลงแล้วถึง 3 ครั้ง แต่ก็ไม่สามารถพยุงระดับราคาน้ำมันดิบ ให้อยู่ในช่วง Price Band ที่กำหนดไว้ในระดับ \$22-28 ต่อบาร์เรล ได้ นักวิเคราะห์คาดการณ์ว่า ราคาน้ำมันดิบจะยังคงอยู่ในระดับที่ต่ำกว่า \$20 ต่อบาร์เรล จนกว่าจะพ้นครึ่งปีแรกของปีหน้า

ช่วงไตรมาส 1 เนื่องจากยังคงอยู่ในช่วงฤดูหนาวของซีกโลกด้านเหนือ การลดปริมาณการผลิตของกลุ่มโอเปค 1.5 ล้านบาร์เรล/วัน ในวันที่ 1 กุมภาพันธ์ 2544 ทำให้ราคาน้ำมันดิบ ตั้งแต่ต้นเดือนมกราคมจนถึงกลางเดือนกุมภาพันธ์ ปรับตัวสูงขึ้นประมาณ \$5 - 6 ต่อบาร์เรล ช่วงปลายไตรมาส 1 ภาวะเศรษฐกิจของสหรัฐอเมริกา และประเทศในกลุ่ม OECD เริ่มแสดงอาการชะลอตัว ส่งผลให้ความต้องการใช้น้ำมันลดลง ราคาน้ำมันดิบจึงปรับตัวลดลงประมาณ \$3-4 ต่อบาร์เรล

ช่วงไตรมาส 2 กลุ่มโอเปคลดปริมาณการผลิตเป็นครั้งที่ 2 ของปีนี้อีก 1 ล้านบาร์เรล/วัน ในวันที่ 1 เมษายน 2544 จากภาวะเศรษฐกิจโลกมีแนวโน้มชะลอตัวลงอย่างชัดเจน ทำให้ความต้องการใช้น้ำมันของโลกลดลง ราคาน้ำมันดิบตั้งแต่ต้นเดือนเมษายน จนถึงปลายเดือนพฤษภาคมปรับตัวเพิ่มขึ้น \$4 - 5 ต่อบาร์เรล โดยน้ำมันดิบดูไบและเบรนท์ ปรับตัวสูงขึ้นมาอยู่ที่ระดับ \$27 - 28 และ \$29 - 30 ต่อบาร์เรล หลังเดือนพฤษภาคม จนถึงสิ้นเดือนมิถุนายน ราคาน้ำมันดิบปรับตัวลดลง \$3.5 - 4.0 ต่อบาร์เรล จากปริมาณสำรองทางการค้าเพิ่มขึ้น และความต้องการใช้น้ำมัน เริ่มชะลอตัวลงจากภาวะเศรษฐกิจโลกที่ชะลอตัวลง

ช่วงไตรมาส 3 เป็นช่วงที่ประเทศต่างๆ เริ่มสำรองน้ำมันดิบไว้ใช้ในช่วงไตรมาส 4 ซึ่งเป็นฤดูหนาว นอกจากนี้ กลุ่มโอเปคประกาศลดปริมาณการผลิตอีก 1 ล้านบาร์เรล/วัน เริ่มมีผลในวันที่ 1 กันยายน 2544 เป็นครั้งที่ 3 ในรอบปีนี้ ทำให้ราคาน้ำมันดิบ ช่วงก่อนการก่อวินาศกรรมในสหรัฐอเมริกา วันที่ 11 กันยายน 2544 ปรับตัวสูงขึ้น หลังเหตุการณ์ก่อวินาศกรรมในสหรัฐอเมริกา ราคาน้ำมันดิบในตลาดโลก ได้ปรับตัวลดลงอย่างรวดเร็ว ประมาณ \$6 - 8 ต่อบาร์เรล เพราะเหตุการณ์ ที่เกิดขึ้นส่งผลกระทบต่อภาวะเศรษฐกิจของโลก การขยายตัวของการขัดแย้ง และการตอบโต้ของสหรัฐอเมริกา ต่อกลุ่มผู้ก่อการร้าย ส่งผลซ้ำเติมให้ภาวะเศรษฐกิจโลก ถดถอยมากยิ่งขึ้น ทำให้ความต้องการใช้น้ำมันของโลกลดลง ปริมาณน้ำมันดิบในตลาด มากกว่าความต้องการใช้ ส่งผลให้ปริมาณสำรองน้ำมันดิบ ในช่วงก่อนเข้าฤดูหนาวของปีนี้ สูงกว่าปีที่ผ่านมา ราคาน้ำมันดิบเฉลี่ยเมื่อเทียบกับช่วงไตรมาส 2 ปรับตัวลดลงประมาณ \$1-2 ต่อบาร์เรล

ช่วงไตรมาส 4 การก่อวินาศกรรมไม่ได้ส่งผลกระทบต่อการจัดหาน้ำมันดิบ แต่ส่งผลกระทบอย่างรุนแรง ต่อความต้องการใช้น้ำมันดิบของโลก จากภาวะเศรษฐกิจถดถอยทั่วโลก ทำให้ราคาน้ำมันดิบปรับตัว ลดลงอย่างต่อเนื่องกว่าร้อยละ 30 ความต้องการใช้น้ำมันสำเร็จรูปลดลงค่อนข้างมาก โดยเฉพาะอย่างยิ่ง น้ำมันสำหรับเครื่องบิน เนื่องจากความกังวลของผู้โดยสารต่อการเดินทางโดยเครื่องบิน แม้ว่าการปฏิบัติการทางทหาร ของสหรัฐอเมริกาในอัฟกานิสถาน จะทำให้ความต้องการใช้น้ำมันสำหรับเครื่องบินเพิ่มขึ้นบ้าง แต่ก็ไม่สามารถชดเชยกับความต้องการใช้น้ำมันเครื่องบิน ในเชิงพาณิชย์ที่ลดลงได้ นอกจากนี้ยังมีสัญญาณปริมาณการผลิต เพิ่มขึ้นจากกลุ่มนอกโอเปค โดยเฉพาะจากบริเวณทะเลเหนือ และจากประเทศในแถบทะเลสาบแคสเปียน

กลุ่มโอเปคประกาศลดกำลังการผลิตลงอีก 1.5 ล้านบาร์เรล/วัน เหลือ 21.17 ล้านบาร์เรล/วัน โดยจะเริ่มมีผลในวันที่ 1 มกราคม 2545 แต่เป็นการประกาศอย่างมีเงื่อนไขว่า จะดำเนินการต่อเมื่อประเทศผู้ส่งออกน้ำมันรายใหญ่นอกกลุ่มโอเปคลดปริมาณการผลิตลงด้วย 500,000 บาร์เรล/วัน แม้ว่าประเทศนอกกลุ่มโอเปค จะให้ความร่วมมือกับกลุ่มโอเปค แต่จากประสบการณ์ในอดีต ประเทศนอกกลุ่มโอเปค มักไม่ได้ลดปริมาณที่ผลิตจริง แต่ลดจากแผนที่ตั้งเป้าไว้ในการผลิตช่วงต่อไป ทำให้ปริมาณน้ำมันดิบที่แท้จริงในตลาดไม่ลดลง

ราคาน้ำมันดิบ หน่วย : เหรียญสหรัฐ/บาร์เรล

ช่วงเวลา	โอมาน	ดูไบ	เบรนท์	WTI	ทากัส
2542	17.24	17.20	18.13	19.20	18.84
2543	26.53	26.26	29.00	30.40	29.86

2544 (11 เดือน)	22.94	22.88	24.87	26.04	25.43
ไตรมาส 1	23.58	23.70	26.31	28.78	26.92
ไตรมาส 2	25.31	25.15	27.56	27.85	28.35
ไตรมาส 3	24.11	24.04	25.57	26.64	25.66
ไตรมาส 4*	18.51	18.39	19.75	20.42	20.47

*1 ตุลาคม – 24 ธันวาคม 2544

2.3 ราคาผลิตภัณฑ์น้ำมันสำเร็จรูปในตลาดจอร์จทาวน์

ราคาน้ำมันสำเร็จรูปตลาดจอร์จทาวน์ช่วงปี พ.ศ. 2544 ลดลงจากปี พ.ศ. 2543 ทุกผลิตภัณฑ์ โดยน้ำมันเบนซินออกเทน 95 ออกเทน 92 ก๊าซ ดีเซล และเตา ลดลง \$5.2, \$5.5, \$6.3, \$6.1 และ \$4.1 ดอลลาร์เรล ตามลำดับ การปรับตัวลดลงของราคาน้ำมันสำเร็จรูป เกิดจากภาวะเศรษฐกิจของโลก ที่ชะลอตัวทำให้ความต้องการใช้น้ำมันลดลง การก่อวินาศกรรมในสหรัฐอเมริกาได้ส่งผลให้ความต้องการใช้น้ำมันเครื่องบิน ลดลงถึงร้อยละ 15 ความต้องการใช้น้ำมันที่ลดลงอย่างรวดเร็ว ส่งผลให้ปริมาณสำรองทางการค้าของ น้ำมันสำเร็จรูปเพิ่มสูงขึ้น ราคาจึงลดลงอย่างรวดเร็ว

การเปลี่ยนแปลงของราคาผลิตภัณฑ์น้ำมันแต่ละชนิดมีดังต่อไปนี้

- **น้ำมันเบนซิน** ในช่วงไตรมาส 1 ตลาดเริ่มสำรองน้ำมันเบนซินไว้ใช้ สำหรับช่วงฤดูร้อนที่ความต้องการใช้น้ำมันเพื่อยานพาหนะเพิ่มสูงขึ้น ทำให้ราคาน้ำมันเบนซินตั้งแต่ต้นเดือนมกราคม จนถึงกลางเดือนกุมภาพันธ์ปรับตัวสูงขึ้นประมาณ \$4 - 5 ดอลลาร์เรล จนไปอยู่ที่ระดับ \$32 - 33 ดอลลาร์เรล หลังจากกลางเดือนกุมภาพันธ์จนถึงเดือนมีนาคม ราคาน้ำมันเบนซินปรับตัวลดลงตามราคาน้ำมันดิบ ช่วงไตรมาส 2 ราคาน้ำมันเบนซินเริ่มอ่อนตัวลง เนื่องจากความต้องการใช้ในช่วงฤดูร้อน ไม่สูงเท่ากับที่ประมาณการไว้ ภาวะเศรษฐกิจโลกที่ชะลอตัว ทำให้ประชาชนลดการใช้น้ำมันในช่วงฤดูร้อน ช่วงไตรมาส 3 ราคาน้ำมันเบนซินอ่อนตัวลงประมาณ \$2 ดอลลาร์เรล จากเหตุการณ์การก่อวินาศกรรมในสหรัฐอเมริกา ช่วงไตรมาส 4 โรงกลั่นในประเทศอินเดีย ไต้หวัน เกาหลีใต้ มาเลเซีย และไทยได้ระบายน้ำมันเบนซินออกสู่ตลาดมากขึ้น รวมทั้งความต้องการใช้น้ำมันเบนซินในภูมิภาคลดลง ราคาน้ำมันเบนซินปรับตัวลดลงประมาณ \$4.5 ดอลลาร์เรล
- **น้ำมันดีเซลหมุนเร็ว** ในไตรมาส 1 ความต้องการใช้เริ่มลดลงหลังช่วงฤดูหนาว ราคาน้ำมันดีเซลหมุนเร็วปรับตัวลดลงประมาณ \$2-3 ดอลลาร์เรล มาอยู่ที่ระดับ \$26-28 ดอลลาร์เรล ในไตรมาส 2 ราคาน้ำมันดีเซลหมุนเร็วปรับตัวสูงขึ้น \$2.6 ดอลลาร์เรล เนื่องจากสำรองต่ำในช่วงไตรมาส 3 ราคาน้ำมันดีเซลหมุนเร็วปรับตัวลดลงตามราคาน้ำมันดิบและเหตุการณ์การวินาศกรรมในสหรัฐอเมริกา ในช่วงไตรมาส 4 ราคาน้ำมันดีเซลหมุนเร็วอ่อนตัวลงประมาณ \$6 ดอลลาร์เรล จากปริมาณมากเกินความต้องการของตลาด รวมทั้งความต้องการใช้ลดลง ส่งผลให้สำรองเพิ่มสูงขึ้น
- **น้ำมันก๊าด** ราคาน้ำมันก๊าดค่อนข้างทรงตัวอยู่ที่ระดับ \$29-30 ดอลลาร์เรล ตั้งแต่ไตรมาส 1 ถึงไตรมาส 3 ในช่วงไตรมาส 4 ธุรกิจการบินของโลก ได้รับผลกระทบจากการก่อวินาศกรรมในสหรัฐอเมริกา ทำให้ผู้โดยสารเกิดความกลัว ไม่กล้าเดินทางโดยเครื่องบิน ทำให้ความต้องการใช้น้ำมันก๊าด สำหรับเครื่องบินลดลงค่อนข้างมาก ประมาณร้อยละ 15 แม้ว่าการปฏิบัติการตอบโต้ผู้ก่อการร้ายของสหรัฐอเมริกา โดยการโจมตีอัฟกานิสถาน ที่เริ่มขึ้นเมื่อวันที่ 7 ตุลาคม 2544 จะทำให้ความต้องการใช้น้ำมันก๊าด สำหรับเครื่องบินเพิ่มขึ้นบ้าง แต่ก็ไม่สามารถชดเชยความต้องการใช้ในเชิงพาณิชย์ที่ลดลงได้
- **น้ำมันเตา** ราคาน้ำมันเตาในไตรมาส 1 ถึงไตรมาส 3 ทรงตัวอยู่ที่ระดับเฉลี่ย \$21-23 ดอลลาร์เรล จากความต้องการใช้สอดคล้องกับปริมาณการผลิต โดยความต้องการใช้ส่วนใหญ่จะมาจากประเทศจีน ในช่วงไตรมาส 4 ราคาน้ำมันเตาปรับตัวลดลงประมาณ \$4 ดอลลาร์เรล ตามราคาน้ำมันดิบ และความต้องการใช้ ที่ลดลงจากภาวะเศรษฐกิจโลกที่ชะลอตัว

ราคาผลิตภัณฑ์น้ำมันสำเร็จรูปในสิงคโปร์

หน่วย : เหรียญสหรัฐ/บาร์เรล

ช่วงเวลา	เบนซิน ออกเทน 95	เบนซิน ออกเทน 92	ก๊าด	ดีเซล หมุนเร็ว	เตา (2%S)	เตา (3.5%S)
2542	21.02	20.20	21.44	19.14	16.14	15.74
2543	32.64	30.20	34.39	32.58	25.41	24.66
2544 (11 เดือน)	27.54	25.64	28.44	27.47	21.31	20.91
ไตรมาส 1	30.44	28.92	29.48	27.58	21.78	20.92
ไตรมาส 2	30.76	27.73	30.53	30.23	22.78	22.44
ไตรมาส 3	26.97	25.16	29.84	28.87	22.26	22.04
ไตรมาส 4*	21.83	20.66	23.54	22.83	18.21	18.04

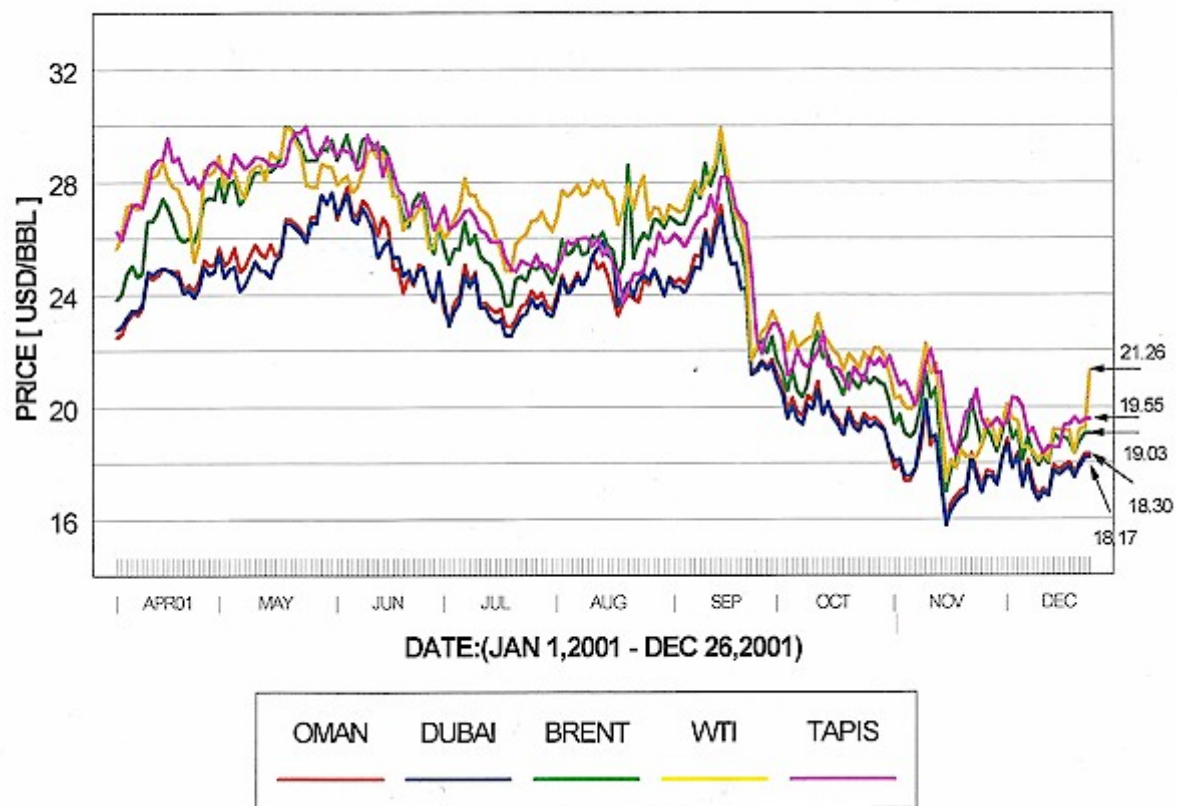
*1 ตุลาคม - 24 ธันวาคม 2544

2.4 แนวโน้มราคาน้ำมันดิบ

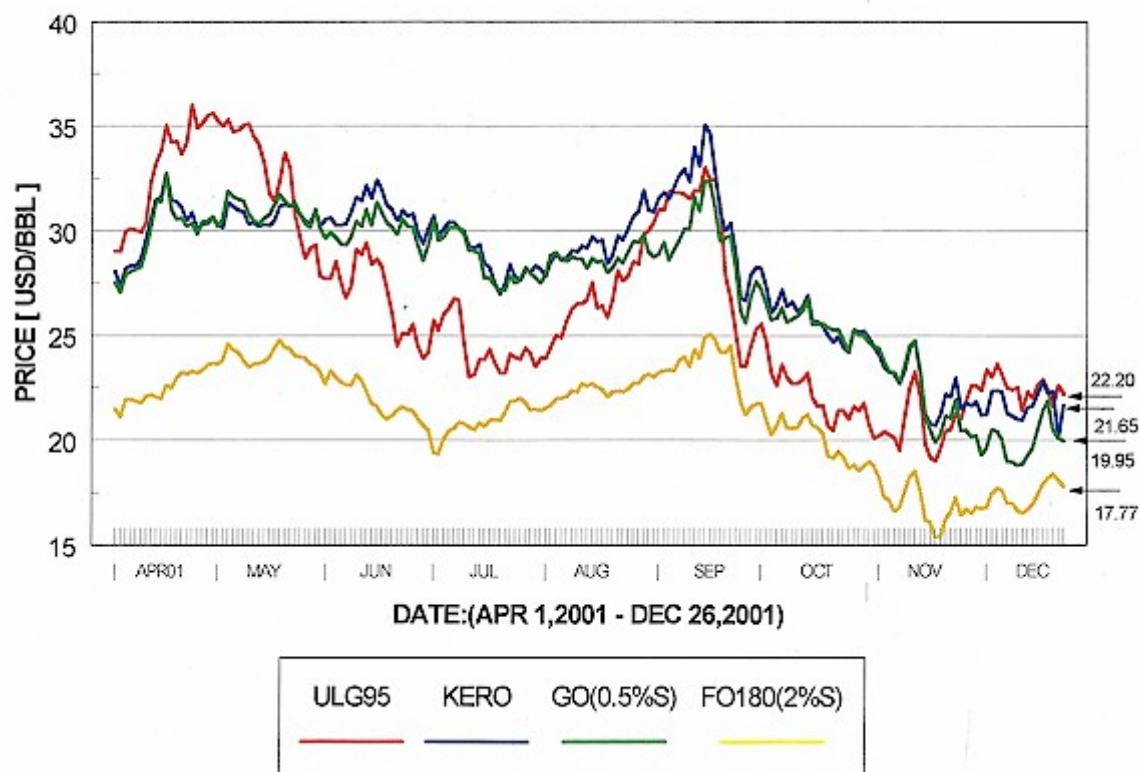
แนวโน้มของราคาน้ำมันดิบในช่วงปี พ.ศ. 2545 นักวิเคราะห์ส่วนใหญ่คาดการณ์ว่า ราคาน้ำมันดิบเบรนท์จะอยู่ที่ระดับ \$18-20 ต่อบาร์เรล น้ำมันดิบดูไบอยู่ที่ระดับ \$17-19 ต่อบาร์เรล เนื่องจากภาวะเศรษฐกิจของโลกที่ชะลอตัวลง จากผลกระทบของการก่อวินาศกรรมในสหรัฐอเมริกา วันที่ 11 กันยายน 2544 ทำให้ความต้องการใช้น้ำมันของโลกลดลงมาก แม้ว่ากลุ่มโอเปคและประเทศนอกกลุ่มโอเปค ได้ตกลงที่จะลดปริมาณการผลิตรวมกัน 2 ล้านบาร์เรล/วัน โดยเริ่มในวันที่ 1 มกราคม 2545 แต่การควบคุมปริมาณการผลิตของประเทศต่างๆ ให้อยู่ในระดับเพดานการผลิตที่ตกลงกันไว้เป็นเรื่องยาก เพราะปัจจุบันกลุ่มโอเปค ก็ผลิตเกินโควตาที่กำหนดอยู่แล้ว แม้ว่าประเทศรัสเซีย จะให้ความร่วมมือกับกลุ่มโอเปค ในการลดปริมาณการผลิต แต่ก็ไม่มากเท่าที่ควร เนื่องจากอุตสาหกรรมน้ำมันของประเทศรัสเซีย ได้แปรรูปเป็นธุรกิจเอกชนเป็นส่วนใหญ่ ทำให้เกิดความยุ่งยาก ที่จะลดปริมาณการผลิต จุดคุ้มทุนของการผลิตน้ำมันของประเทศรัสเซีย อยู่ที่ระดับ \$12 ต่อบาร์เรล ในขณะที่กลุ่มโอเปคแม้ว่าต้นทุนจะต่ำกว่า แต่กลุ่มโอเปคส่วนใหญ่จะมีรายได้จากน้ำมันเป็นหลัก ทำให้ระดับราคาน้ำมันที่เหมาะสม ไม่ขาดดุลงบประมาณอยู่ที่ระดับ \$16 ต่อบาร์เรล

แม้ว่าประเทศรัสเซียอาจต้องลดปริมาณการส่งออกน้ำมันดิบลง แต่รัสเซียก็อาจส่งออกน้ำมันสำเร็จรูปเพิ่มมากขึ้น ทำให้ปริมาณการส่งออกของประเทศรัสเซียโดยรวมไม่ลดลง ในช่วงที่ยังคงเป็นสหภาพโซเวียต ปริมาณการผลิตน้ำมันดิบของประเทศรัสเซียอยู่ที่ระดับ 11 ล้านบาร์เรล/วัน และลดลงมาเหลือประมาณ 6 ล้านบาร์เรล/วันในปี พ.ศ. 2539 ส่วนประเทศซาอุดีอาระเบีย ปริมาณการผลิตก่อนอิรักบุกคูเวต อยู่ที่ระดับ 5 ล้านบาร์เรล/วัน เพิ่มขึ้นเป็น 8 ล้านบาร์เรล/วัน หลังจากนั้น ทำให้ประเทศรัสเซีย ต้องการที่จะดึงส่วนแบ่งการตลาดคืน และหากองค์การสหประชาชาติเล็งเห็นว่าบาตรประเทศอิรัก ก็จะมีการปรับปรุงอุตสาหกรรมน้ำมันดิบของประเทศอิรัก ทำให้ส่งออกได้มากขึ้น นอกจากนี้ ปริมาณการผลิตของประเทศนอกกลุ่มโอเปคอื่นๆ ในทะเลเหนือ และแถบทะเลสาบแคสเปียน ก็เพิ่มสูงขึ้น ดังนั้น การจำกัดปริมาณการผลิตของกลุ่มโอเปค จะไม่ทำให้ปริมาณน้ำมันในตลาดลดลงมากนัก แต่ช่วงครึ่งหลังของปี ราคาน้ำมันดิบอาจปรับตัวสูงขึ้น จากภาวะเศรษฐกิจของโลก ที่คาดว่าจะเริ่มฟื้นตัว ทำให้ความต้องการใช้เพิ่มสูงขึ้น

CRUDE OIL PRICE MOVEMENT

S'PORE SPOT PRODUCT PRICES

สถานการณ์ นโยบาย และมาตรการพลังงานของไทยปี 2544

3. สถานการณ์ราคาน้ำมันเชื้อเพลิงภายในประเทศ

3.1. ราคาขายปลีกผลิตภัณฑ์น้ำมันเชื้อเพลิง

ราคาขายปลีกน้ำมันเชื้อเพลิงของประเทศไทยจะเปลี่ยนแปลงตามราคาผลิตภัณฑ์น้ำมันสำเร็จรูปในตลาดจอร์จทาวน์ และค่าเงินบาท โดยโรงกลั่นน้ำมันของไทยได้ใช้ราคาน้ำมันในตลาดจอร์จทาวน์เป็นฐานในการกำหนดราคาน้ำมันขายส่งหน้าโรงกลั่น โดยจะใช้ราคาเฉลี่ยย้อนหลังประมาณ 3 วัน ทำให้ราคาขายส่งหน้าโรงกลั่นของไทยปรับตัวตามราคาน้ำมันสำเร็จรูปในตลาดจอร์จทาวน์ในเวลาใกล้เคียงกัน ส่วนราคาขายปลีกน้ำมัน ณ สถานีบริการน้ำมันเชื้อเพลิงทั่วประเทศจะขึ้นอยู่กับราคาขายส่งหน้าโรงกลั่นซึ่งเป็นต้นทุนของบริษัทผู้ค้าน้ำมัน และภาวะการแข่งขันในตลาดน้ำมันของประเทศไทยเอง จากจำนวนบริษัทผู้ค้าน้ำมันเกือบ 30 บริษัท และจำนวนสถานีบริการน้ำมันเชื้อเพลิงทั่วประเทศที่มีมากกว่า 15,000 แห่ง รวมทั้ง ความต้องการใช้น้ำมันเชื้อเพลิงในประเทศลดลงจากภาวะเศรษฐกิจซึ่งเริ่มชะลอตัวมาตั้งแต่ปี พ.ศ. 2540 ทำให้การแข่งขันในตลาดน้ำมันของไทยอยู่ในระดับสูง เจ้าของสถานีบริการน้ำมันเชื้อเพลิงและผู้ค้าน้ำมันต่างนำเอากลยุทธ์ทางการตลาดต่างๆ มาใช้ เช่น การลดแฉก และแถม เป็นต้น

ราคาขายปลีกน้ำมันสำเร็จรูปของไทยเฉลี่ยปี 2544 เมื่อเทียบกับปี 2543 ราคาน้ำมันเบนซินอยู่ในระดับที่ต่ำกว่าเล็กน้อย ส่วนราคาน้ำมันดีเซลหมุนเร็วสูงกว่าปีที่แล้วประมาณ 50 สตางค์/ลิตร ทั้งนี้เกิดจากค่าเงินบาทของไทยในปี พ.ศ. 2544 อ่อนตัวลงจากปีที่แล้วประมาณ 4.3 บาท/เหรียญสหรัฐ มาอยู่ที่ระดับเฉลี่ย 44.6 บาท/เหรียญสหรัฐ ส่งผลต่อต้นทุนน้ำมันเชื้อเพลิงของไทยประมาณ 70 สตางค์/ลิตร

ราคาขายปลีก หน่วย : บาท/ลิตร

ช่วงเวลา	เบนซิน ออกเทน 95	เบนซิน ออกเทน 91	ดีเซล หมุนเร็ว
2542	11.99	11.18	8.97
2543	15.64	14.68	12.95
2544 (11 เดือน)	15.54	14.54	13.47
ไตรมาส 1	16.17	15.17	13.25
ไตรมาส 2	16.67	15.67	14.32
ไตรมาส 3	15.42	14.42	13.93
ไตรมาส 4*	13.79	12.79	12.59

*1 ตุลาคม - 23 ธันวาคม 2544

3.2. รายได้ของผู้ค้าน้ำมัน

รายได้ของผู้ค้าน้ำมันประกอบด้วย 2 ส่วน คือ ส่วนของการผลิตหรือการกลั่น และส่วนของการจำหน่ายหลังจากออกจากโรงกลั่นแล้ว รายได้ของผู้ผลิตหรือโรงกลั่น หมายถึง ค่าการกลั่น (Refining Margin) ส่วนรายได้จากการจำหน่ายน้ำมันหลังจากออกจากโรงกลั่นแล้วหมายถึง ค่าการตลาด (Marketing Margin)

(1) ค่าการกลั่น (Refining Margin)

ค่าการกลั่นเป็นรายได้ของผู้ผลิตหรือโรงกลั่น โดยพิจารณาจากผลต่างระหว่างราคา ณ โรงกลั่นเฉลี่ยทุกผลิตภัณฑ์ตามปริมาณการผลิต กับต้นทุนราคาน้ำมันดิบ (ราคา ณ โรงกลั่น หมายถึง ราคาขายส่งหน้าโรงกลั่นที่หักภาษี และกองทุนต่างๆ แล้ว) ค่าการกลั่นดังกล่าวเป็นค่าการกลั่นโดยรวม ส่วนค่าการกลั่นแยกตามผลิตภัณฑ์น้ำมัน จะพิจารณาจากค่าการกลั่นรวมที่แจกออกมาเป็นค่าการกลั่นของแต่ละผลิตภัณฑ์ ตามสัดส่วนของปริมาณการผลิตและราคา ณ โรงกลั่นของผลิตภัณฑ์น้ำมันในช่วงนั้นๆ

ค่าการกลั่นเฉลี่ยในปี พ.ศ. 2544 อยู่ที่ระดับ 0.7966 บาท/ลิตร (\$ 2.0 ต่อบาร์เรล) ต่ำกว่าค่าการกลั่นของปีที่แล้ว ซึ่งอยู่ที่ระดับประมาณ 1.0 บาท/ลิตร ค่าการกลั่นระดับนี้เป็นระดับที่ค่อนข้างต่ำ ระดับต้นทุนของโรงกลั่นจะอยู่ที่ระดับ \$3-4 ต่อบาร์เรล สาเหตุที่ค่าการกลั่นค่อนข้างต่ำ เนื่องจากธุรกิจโรงกลั่นน้ำมัน เป็นธุรกิจที่มีการแข่งขันสูงในระดับภูมิภาค และกำลังการกลั่น (Capacity) ที่เกินความต้องการของตลาด เนื่องจากความต้องการใช้น้ำมันที่ลดต่ำลง ทำให้โรงกลั่นไม่สามารถใช้กำลังการกลั่นได้เต็มความสามารถ และการไหลเวียนของน้ำมันในภูมิภาคที่เป็นไปอย่างเสรี ทำให้โรงกลั่นต้องเผชิญกับการแข่งขันค่อนข้างสูง สำหรับการเปลี่ยนแปลงของค่าการกลั่นในปี พ.ศ. 2544 เป็นไปตามตารางข้างล่างนี้

ค่าการกลั่น หน่วย:บาท/ลิตร

ช่วงเวลา	ค่าการกลั่นรวม	เบนซินออกเทน 95	เบนซินออกเทน 91	ดีเซลหมุนเร็ว	เตา (3.5%S)
2542	0.3880	0.4448	0.3945	0.4077	0.3263
2543	0.9994	1.0423	0.9764	1.0609	0.7749
2544 (11 เดือน)	0.7966	0.8396	0.7773	0.8524	0.6253
ไตรมาส 1	0.6708	0.7530	0.7018	0.7038	0.5189
ไตรมาส 2	0.7636	0.8476	0.7940	0.8155	0.5856
ไตรมาส 3	0.8227	0.8311	0.7683	0.8876	0.6545
ไตรมาส 4*	0.8522	0.8649	0.7847	0.9146	0.6936

*1 ตุลาคม -23 ธันวาคม 2544

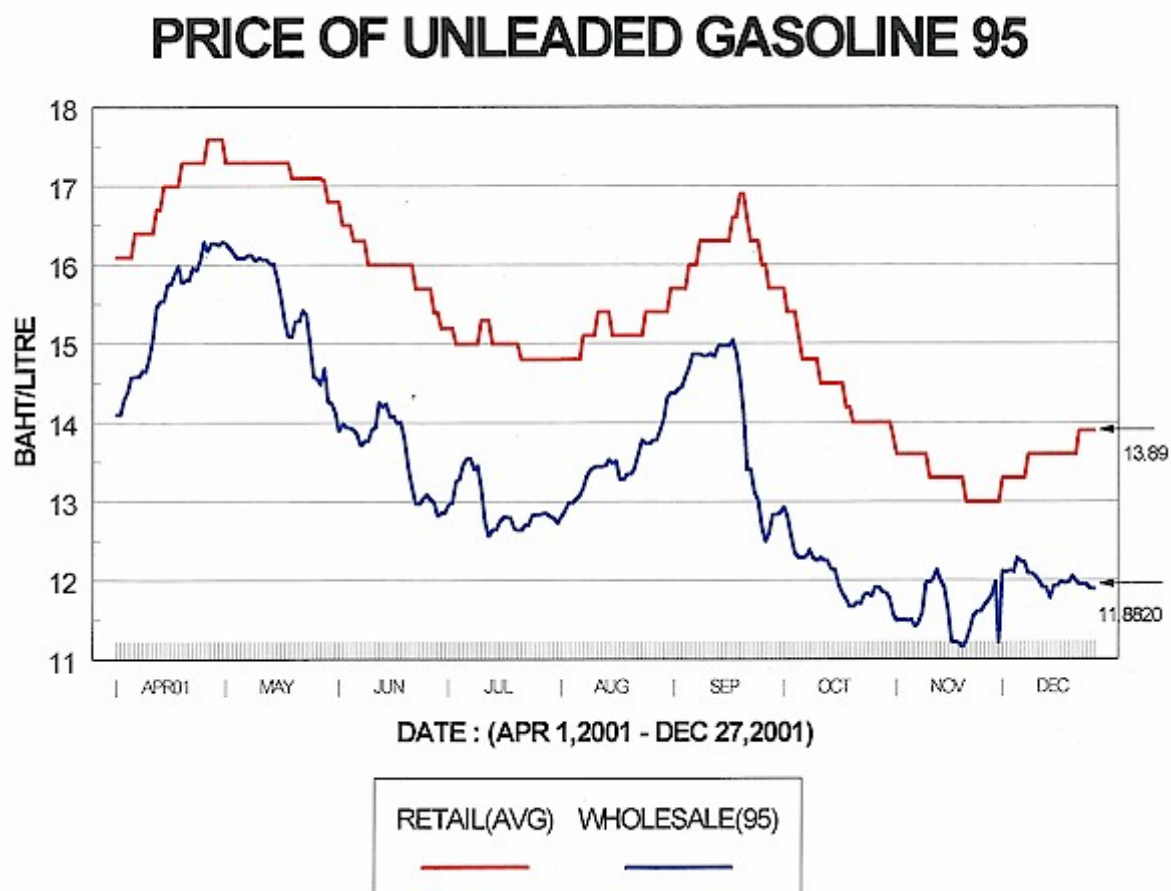
(2) ค่าการตลาด (Marketing Margin)

ค่าการตลาด คือ ส่วนต่างระหว่างราคาขายปลีก ณ สถานีบริการน้ำมันเชื้อเพลิง และราคาขายส่งหน้าโรงกลั่นในเวลาเดียวกัน ซึ่งแสดงถึงรายได้ของผู้ค้าน้ำมันและสถานีบริการน้ำมันเชื้อเพลิง แต่โดยที่ค่าการตลาดมีการเปลี่ยนแปลงตลอดเวลา เป็นกราฟรูปฟันเลื่อย กล่าวคือ ในช่วงเวลาที่ราคากำลังลดลง ราคาขายส่งหน้าโรงกลั่นจะลดลงก่อนราคาขายปลีก ณ สถานีบริการน้ำมันเชื้อเพลิง ทำให้ค่าการตลาดสูงขึ้น ในทางกลับกันในช่วงเวลาที่ราคากำลังสูงขึ้น ราคาขายส่งหน้าโรงกลั่นจะสูงขึ้นก่อนราคาขายปลีก ณ สถานีบริการน้ำมันเชื้อเพลิงทำให้ค่าการตลาดลดลง ค่าการตลาดนอกจากจะแสดงถึงรายได้ของผู้ค้าน้ำมันและสถานีบริการน้ำมันเชื้อเพลิงแล้ว ยังรวมต้นทุนอื่นๆ ของผู้ค้าน้ำมันไว้ด้วย เช่น การเติมสารเติมแต่ง (Additive) เพื่อลดมลพิษไอเสียในรถยนต์ รวมทั้ง ค่าบริหารจัดการอื่นๆ ของผู้ค้าน้ำมันด้วย ค่าการตลาดจึงไม่ใช่กำไรของผู้ค้าน้ำมัน แต่เป็นรายได้ที่ยังไม่ได้หักต้นทุนอื่นๆ นอกจากต้นทุนน้ำมันเท่านั้น สำหรับการเปลี่ยนแปลงของค่าการตลาดในช่วงปี พ.ศ. 2544 เป็นไปตามตารางดังต่อไปนี้

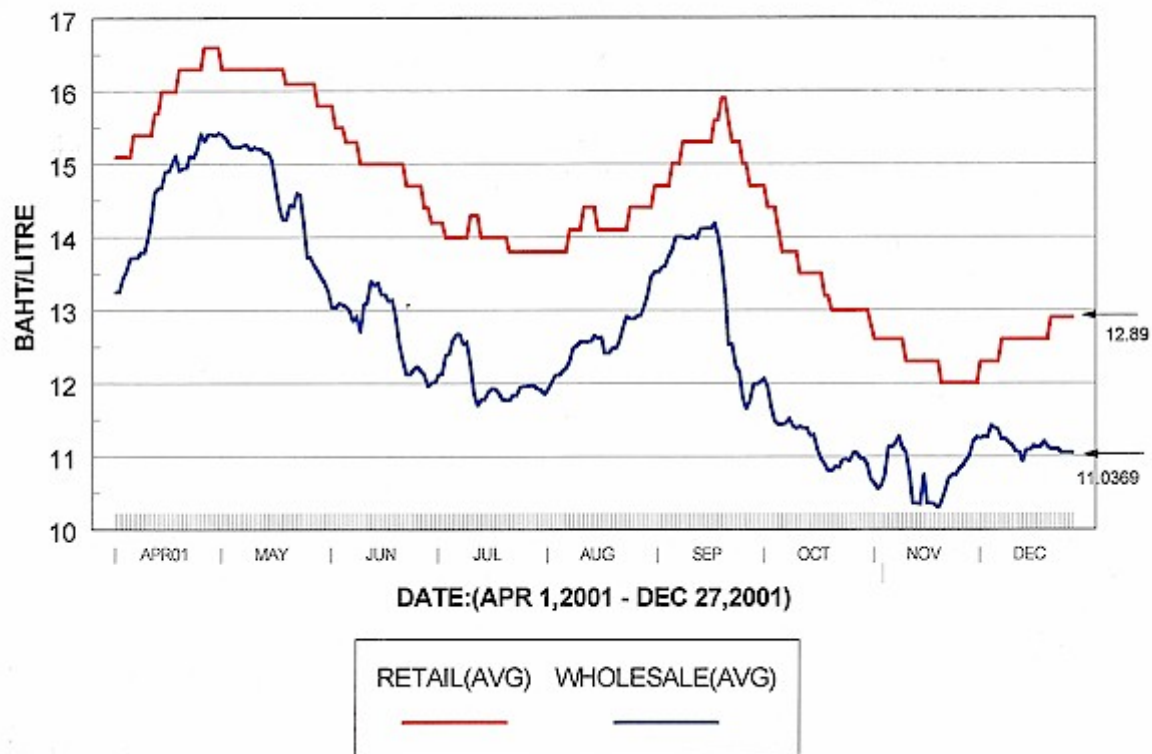
ค่าการตลาดเฉลี่ยของประเทศ หน่วย : บาท/ลิตร

ช่วงเวลา	เบนซินออกเทน 95	เบนซินออกเทน 91	ดีเซลหมุนเร็ว	เฉลี่ย
2542	1.4523	1.2381	0.7127	0.8442
2543	1.4799	1.2389	0.6799	0.8205
2544 (11 เดือน)	1.7071	1.5596	1.2337	1.2889
ไตรมาส 1	1.6997	1.5029	1.1737	1.2417
ไตรมาส 2	1.6502	1.7408	1.0499	1.1403

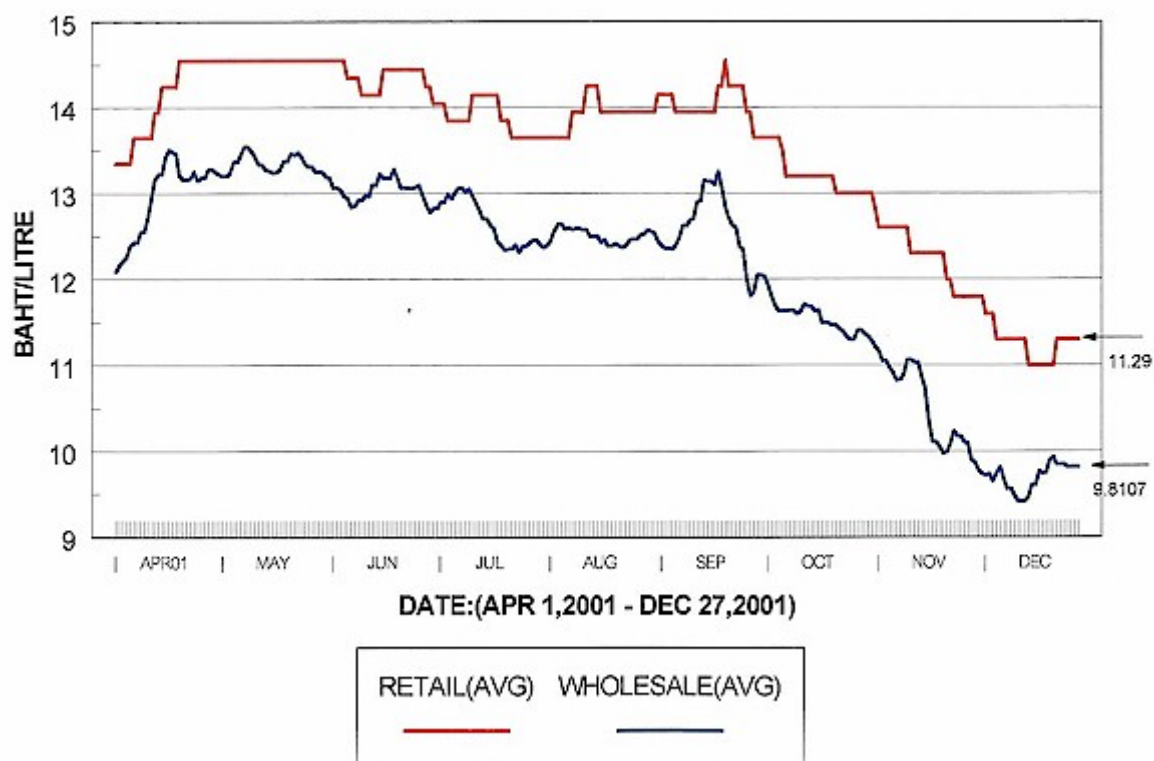
ไตรมาส 3	1.7329	1.5909	1.2220	1.2866
ไตรมาส 4*	1.7306	1.5985	1.5381	1.4279

PRICE OF UNLEADED GASOLINE 91

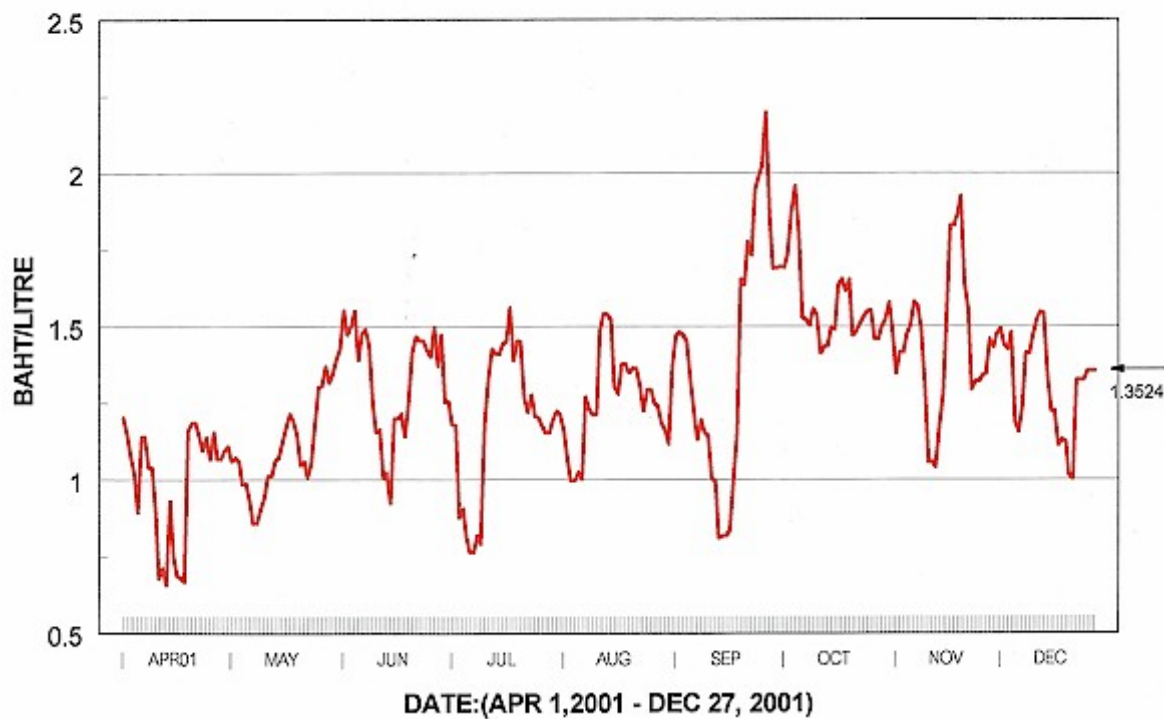

PRICE OF HIGH SPEED DIESEL

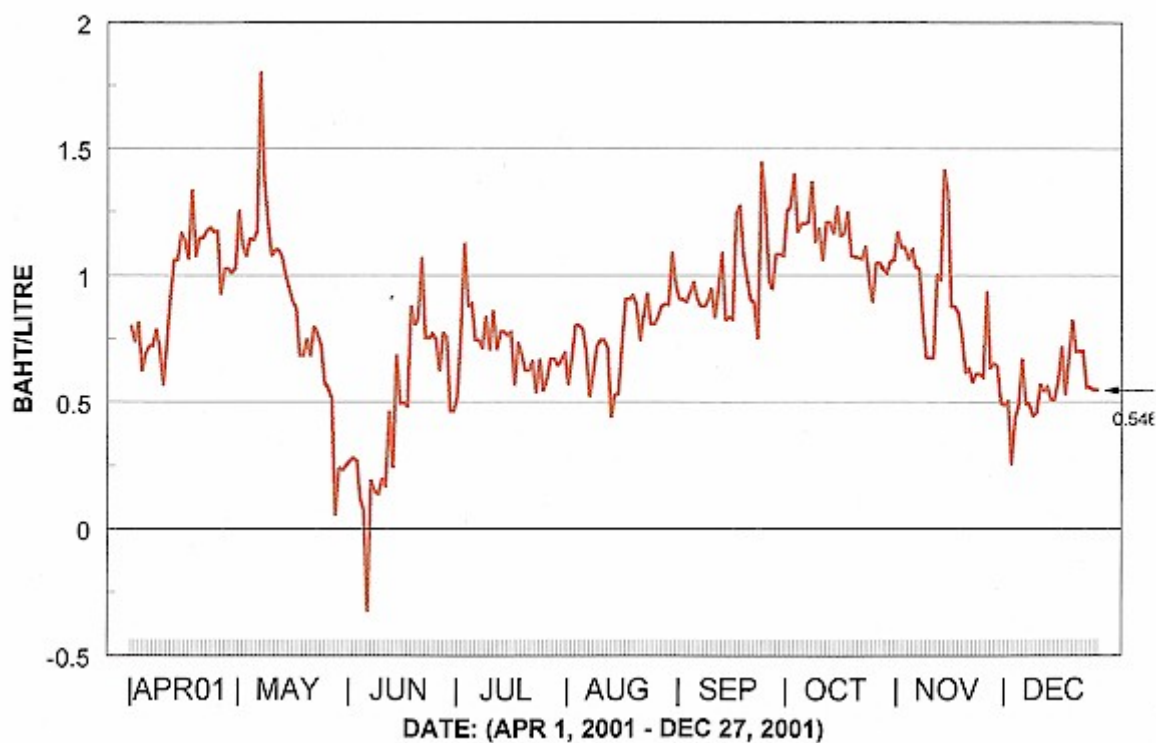

MARKETING MARGIN

OF PETROLEUM PRODUCT

GROSS REFINING MARGIN

สถานการณ์ นโยบาย และมาตรการพลังงานของไทยปี 2544

4. สถานการณ์พลังงานของไทยในปี 2544

4.1 สถานการณ์การผลิต การใช้และการนำเข้าพลังงานเชิงพาณิชย์

เศรษฐกิจไทยในช่วง 9 เดือนแรกของปี 2544 ยังคงชะลอตัว เมื่อเทียบกับช่วงเดียวกันของปี 2543 ตามการชะลอตัวลงของเศรษฐกิจโลก โดยเฉพาะสหรัฐอเมริกาและญี่ปุ่น ซึ่งเป็นคู่ค้าสำคัญของไทย ส่งผลให้การส่งออก ลดลงถึงร้อยละ 13 จากระยะเดียวกันของปีก่อน ทั้งนี้ผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศ (GDP) ในช่วง 9 เดือนแรกของปีนี้ ขยายตัวร้อยละ 1.7 ต่ำกว่าร้อยละ 4.8 ในช่วงเดียวกันของปีก่อน ดัชนีผลผลิตอุตสาหกรรมขยายตัว เพิ่มขึ้นเพียงร้อยละ 1.1 เป็นการชะลอตัวลงในทุกหมวด สินค้า ยกเว้นหมวดยานยนต์และอุปกรณ์ขนส่ง เครื่องดื่ม และอัญมณีและเครื่องประดับ อย่างไรก็ตามด้านการผลิตสินค้า จะชะลอตัว แต่ด้านการบริการ ได้แก่ สาขาโรงแรมและภัตตาคาร ยังคงขยายตัวเพิ่มขึ้นร้อยละ 3.8 เมื่อเทียบกับช่วงเดียวกันของปีก่อน

อัตราการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ ด้านการผลิตรายไตรมาส ณ ราคาปีฐาน 2531

สาขา	2543				2544			
	มค.-มีค.	เมย.-มิย.	กค.-กย.	มค.-กย.	มค.-มีค.	เมย.-มิย.	กค.-กย.	มค.-กย.
สาขาเกษตรกรรม	-2.2	5.7	4.6	2.3	1.7	1.6	-0.9	0.9
สาขานอกภาคเกษตร	6.2	6.4	2.8	5.1	1.8	1.9	1.7	1.8
รวม	5.3	6.4	2.9	4.8	1.8	1.9	1.5	1.7

ที่มา : สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

ความต้องการพลังงานเชิงพาณิชย์ของไทยในช่วง 11 เดือนแรกของปี 2544 เพิ่มขึ้นร้อยละ 5.0 เมื่อเทียบกับระยะเดียวกันของปี 2543 การใช้พลังงานเกือบทุกประเภทเพิ่มขึ้น ยกเว้นผลิตภัณฑ์น้ำมันสำเร็จรูป ที่การใช้ลดลงร้อยละ 4.5 การผลิตพลังงานเชิงพาณิชย์ เพิ่มขึ้นเพียงเล็กน้อยร้อยละ 0.4 สาเหตุจากการผลิต ก๊าซธรรมชาติลดลง เนื่องจากต้องนำเข้าก๊าซธรรมชาติจากพม่า มาใช้ตามภาระที่ปตท. ได้ทำสัญญาไว้ การผลิตคอนกรีตและเหล็กน้อย เมื่อเทียบกับปีก่อน การผลิตไฟฟ้าพลังน้ำและน้ำมันดิบ เพิ่มขึ้นร้อยละ 5.7 และ 5.9 ตามลำดับ โดยการผลิตน้ำมันดิบเพิ่มขึ้น จากแหล่งเบญจมาศเป็นสำคัญ นอกจากนี้บริษัท ยูโนแคล ได้เริ่มทำการผลิตน้ำมันดิบ จากแหล่งผลิต ของยูโนแคลบริเวณอ่าวไทย ในช่วง 11 เดือนแรกของปี 2544 ผลิตได้เฉลี่ย 0.8 พันบาร์เรล/วัน ขณะที่การนำเข้าพลังงานเชิงพาณิชย์ เพิ่มขึ้นถึงร้อยละ 7.9 เมื่อเทียบกับระยะเดียวกันของปี 2543 สาเหตุสำคัญมาจากการนำเข้าก๊าซธรรมชาติจากพม่า การนำเข้าถ่านหินและน้ำมันดิบ ส่งผลให้สัดส่วนการพึ่งพาพลังงาน จากต่างประเทศ เพิ่มขึ้นจากร้อยละ 59.6 ในปี 2543 เป็นร้อยละ 62.6 ในปีนี้ รายละเอียด มีดังนี้

ตารางที่ 1 การใช้ การผลิต และการนำเข้าพลังงานเชิงพาณิชย์⁽¹⁾

หน่วย : เทียบเท่าพันบาร์เรลน้ำมันดิบ/วัน

	2543	2544	การเปลี่ยนแปลง (%)	
		(ม.ค. - พ.ย.)	2543	2544
การใช้ ⁽²⁾	1,144.4	1,205.8	2.5	5.0
การผลิต	588.7	596.6	7.2	0.4
การนำเข้า (สุทธิ)	682.1	755.3	3.7	7.9
การเปลี่ยนแปลงสต็อก	41.3	54.7	-	-
การใช้ที่ไม่เป็นพลังงาน (Non-Energy use)	85.0	91.4	12.5	8.2
การนำเข้า/การใช้ (%)	59.6	62.6		

อัตราการขยายตัวของเศรษฐกิจ (%)	4.3**		
--------------------------------	-------	--	--

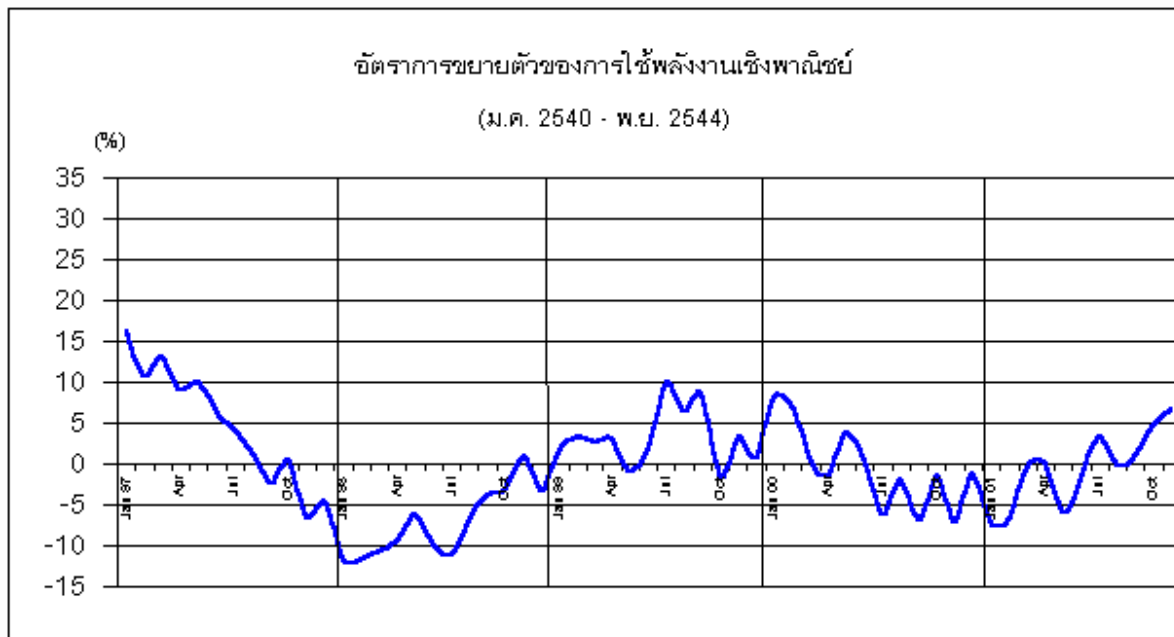
- (1) พลังงานเชิงพาณิชย์ ประกอบด้วย น้ำมันดิบ ก๊าซธรรมชาติ คอนเดนเสท ผลิตภัณฑ์
น้ำมันสำเร็จรูป ไฟฟ้าจากพลังน้ำและถ่านหิน/ลิกไนต์
- (2) การใช้ไม่รวมการเปลี่ยนแปลงสต็อก และการใช้ที่ไม่เป็นพลังงาน (Non-Energy use)
ได้แก่ การใช้ยางมะตอย NGL Condensate LPG และ Naptha เป็นวัตถุดิบในอุตสาหกรรม
ปิโตรเคมี

** ข้อมูลจากสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

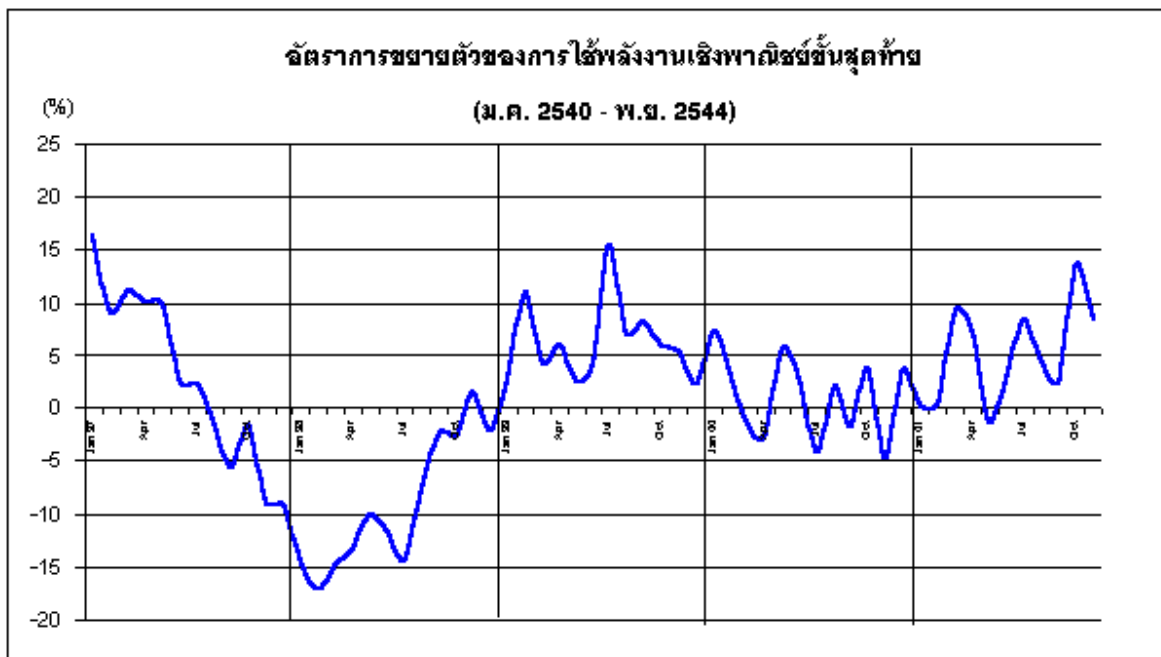
(1) การใช้ ปริมาณการใช้พลังงานเชิงพาณิชย์ในช่วง 11 เดือนแรกของปี 2544 เพิ่มขึ้นร้อยละ 5.0 เมื่อเทียบกับระยะเวลาเดียวกันของปีก่อน การใช้ก๊าซธรรมชาติเพิ่มขึ้นถึงร้อยละ 14.5 เป็นผลจากการใช้ก๊าซธรรมชาติเป็นเชื้อเพลิง ในการผลิตไฟฟ้าของโรงไฟฟ้า IPP เพิ่มขึ้นมาก โดยเฉพาะการใช้ก๊าซธรรมชาติใน โรงไฟฟ้าราชบุรีเพิ่มขึ้นถึง 2 เทา เมื่อเทียบกับช่วงเดียวกันของปี 2543 การใช้ลิกไนต์และถ่านหินนำเข้าเพิ่มขึ้นร้อยละ 17.2 โดยส่วนใหญ่เป็นการใช้ของอุตสาหกรรมและโรงไฟฟ้าของ SPP ขณะที่การใช้น้ำมันปิโตรเลียม ลดลงร้อยละ 4.5 สาเหตุจาก กฟผ. ใช้น้ำมันเตาลดลง สัดส่วนการใช้พลังงานเชิงพาณิชย์ ประกอบด้วย น้ำมันปิโตรเลียมร้อยละ 46.2 ก๊าซธรรมชาติร้อยละ 36.0 ลิกไนต์และถ่านหินร้อยละ 15.0 ไฟฟ้าพลังน้ำและนำเข้า ร้อยละ 2.8

ตารางที่ 2 การใช้พลังงานเชิงพาณิชย์
หน่วย : เทียบเท่าฟืนบาร์เรลน้ำมันดิบ/วัน

	2543	2544 (ม.ค. – พ.ย.)		
		ปริมาณ	สัดส่วน (%)	การเปลี่ยนแปลง(%)
น้ำมันดิบและน้ำมันสำเร็จรูป	578.8	557.4	46.2	-4.5
ก๊าซธรรมชาติ	379.7	434.6	36.0	14.5
ลิกไนต์และถ่านหิน	154.8	181.1	15.0	17.2
ไฟฟ้าพลังน้ำและนำเข้า	31.2	32.8	2.8	4.4
รวม	1,144.4	1,205.8	100.0	5.0

การใช้พลังงานเชิงพาณิชย์ขั้นสุดท้าย ในช่วง 11 เดือนแรกของปี 2544 เพิ่มขึ้นร้อยละ 5.0 โดยการใช้ก๊าซธรรมชาติเพิ่มขึ้นร้อยละ 7.1 ลิกไนต์/ถ่านหินเพิ่มขึ้นร้อยละ 23.1 และไฟฟ้า (รวมไฟฟ้าที่ผลิตจาก SPP ด้วย) เพิ่มขึ้นร้อยละ 6.5 ส่วนการใช้น้ำมันเชื้อเพลิง เปลี่ยนแปลงไม่มากนัก กล่าวคือเพิ่มขึ้นร้อยละ 1.6

(2) การผลิต ในช่วง 11 เดือนแรกของปี 2544 การผลิตพลังงานเชิงพาณิชย์ เพิ่มขึ้นร้อยละ 0.4 เมื่อเทียบกับช่วงเดียวกันของปี 2543 การผลิตก๊าซธรรมชาติลดลงเนื่องจาก ปตท. ต้องนำเข้าก๊าซธรรมชาติจากพม่ามาใช้ในโรงไฟฟ้าราชบุรี และโรงไฟฟ้าของ IPP ตามสัญญาที่ได้ทำไว้ การผลิตลิกไนต์เพิ่มขึ้นร้อยละ 6.7 เนื่องจากการไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย (EGAT) ผลิตลิกไนต์จากเหมืองแม่เมาะ เพิ่มขึ้น ส่วนการผลิตไฟฟ้าพลังน้ำเพิ่มขึ้น สาเหตุมาจากปริมาณน้ำในเขื่อนมีมาก เช่นเดียวกับการผลิตน้ำมันดิบเพิ่มขึ้น โดยเฉพาะจากแหล่งเบญจมาศ ที่สามารถผลิตได้อย่างเต็มที่ในปีนี้นอกจากนี้มีการผลิตน้ำมันดิบเพิ่มขึ้น จากแหล่งผลิตของบริษัทยูโนแคลในอ่าวไทย การผลิตพลังงานเชิงพาณิชย์ ประกอบด้วย ก๊าซธรรมชาติร้อยละ 57.8 ลิกไนต์ร้อยละ 19.3 น้ำมันดิบร้อยละ 10.3 คอนเดนเสทร้อยละ 8.0 และไฟฟ้าพลังน้ำ ร้อยละ 4.6

ตารางที่ 3 การผลิตพลังงานเชิงพาณิชย์
หน่วย : เทียบเท่าฟันทันบาร์เรลน้ำมันดิบ/วัน

	2543	2544 (ม.ค. – พ.ย.)		
		ปริมาณ	สัดส่วน (%)	การเปลี่ยนแปลง (%)
ก๊าซธรรมชาติ	350.1	344.7	57.8	-2.7
ลิกไนต์	107.0	115.2	19.3	6.7
น้ำมันดิบ	57.9	61.3	10.3	5.9
คอนเดนเสท	47.5	47.8	8.0	-0.3
ไฟฟ้าพลังน้ำ	26.1	27.7	4.6	5.7
รวม	588.7	596.6	100.0	0.4

(3) การนำเข้าสุทธิ ในช่วง 11 เดือนแรกของปี 2544 มีจำนวน 755 ฟันทันบาร์เรลน้ำมันดิบ/วัน เพิ่มขึ้นร้อยละ 7.9 สาเหตุสำคัญจากการนำเข้าก๊าซธรรมชาติจากพม่า โดย 11 เดือนแรกนี้มีการนำเข้าก๊าซธรรมชาติจำนวน 501 ล้านลูกบาศก์ฟุต/วัน เพิ่มขึ้นถึง 4 เทาเมื่อเทียบกับระยะเวลาเดียวกันกับปี 2543 นอกจากนั้น การนำเข้าถ่านหินและน้ำมันดิบ ก็มีอัตราการเพิ่มในระดับที่สูงเช่นเดียวกัน อย่างไรก็ตามในช่วง 11 เดือนแรกนี้มีการส่งออกผลิตภัณฑ์น้ำมันสำเร็จรูป เนื่องจากการผลิต สูงกว่าความต้องการภายในประเทศมาก

ตารางที่ 4 ปริมาณการนำเข้า (ส่งออก) พลังงานเชิงพาณิชย์
หน่วย : เทียบเท่าฟันทันบาร์เรลน้ำมันดิบ/วัน

	2543	2544 (ม.ค. – พ.ย.)	
		ปริมาณ	การเปลี่ยนแปลง (%)
น้ำมันดิบ	643.1	673.2	2.7
ก๊าซธรรมชาติ	29.6	90.1	256.5

น้ำมันสำเร็จรูป	(43.4)	(72.4)	125.4
คอนเดนเสท	(4.4)	(3.8)	-21.5
ถ่านหิน	52.2	63.2	24.5
ไฟฟ้า	5.1	5.0	-2.1
รวม	682.1	755.3	7.9

มูลค่าการนำเข้าพลังงานเชิงพาณิชย์ ในช่วง 11 เดือนแรก ของปีนี้สูงถึง 305,670 ล้านบาท เพิ่มขึ้น ร้อยละ 7.1 เมื่อเทียบกับช่วงเดียวกันของปีก่อน โดยมูลค่าการนำเข้าน้ำมันดิบมีสัดส่วนสูงสุด กล่าวคือร้อยละ 85.8 รองลงมา ได้แก่ มูลค่าการนำเข้าก๊าซธรรมชาติร้อยละ 9.2 ถ่านหินร้อยละ 2.3 ไฟฟ้าร้อยละ 1.4 และน้ำมันสำเร็จรูปร้อยละ 1.2

ตารางที่ 5 มูลค่าการนำเข้าพลังงานเชิงพาณิชย์
หน่วย : ล้านบาท

	2000	2001 (มค. - พย.)	
		มูลค่า	อัตราการเปลี่ยนแปลง (%)
น้ำมันดิบ	285,862	262,334	0.2
ก๊าซธรรมชาติ	7,839	28,239	318.9
น้ำมันสำเร็จรูป	9,160	3,650	-59.8
ถ่านหิน	5,068	7,046	61.6
ไฟฟ้า	4,562	4,401	4.3
รวม	312,490	305,670	7.1

4.2 สถานการณ์พลังงานแต่ละชนิด

- ก๊าซธรรมชาติ** การใช้ก๊าซธรรมชาติในช่วง 11 เดือนแรกของปี 2544 มีจำนวน 2,419 ล้านลูกบาศก์ฟุต/วัน เพิ่มขึ้นถึงร้อยละ 14.5 การใช้เพิ่มขึ้น ทั้งภาคการผลิตไฟฟ้าและอุตสาหกรรม เนื่องจากใช้ทดแทนน้ำมันเตา ที่มีราคาสูงมากในปีนี โดยเฉพาะภาคการผลิตไฟฟ้า ในส่วนของโรงไฟฟ้าจากโครงการ IPP ที่ใช้ก๊าซธรรมชาติ เป็นเชื้อเพลิงเริ่มผลิตไฟฟ้า จ่ายเข้าระบบของ กฟผ. ได้แก่ โรงไฟฟ้าราชบุรี ที่เริ่มผลิตไฟฟ้า ตั้งแต่เดือนตุลาคม 2543 โดยในช่วง 11 เดือนแรกของปี 2544 ใช้ก๊าซธรรมชาติเป็นเชื้อเพลิง ในการผลิตไฟฟ้าสูงขึ้นถึง 3 เท่า ปริมาณการผลิตก๊าซธรรมชาติในประเทศ มีจำนวน 1,918 ล้านลูกบาศก์ฟุต/วัน (ร้อยละ 79) ลดลงจากช่วงเดียวกันของปี 2543 ร้อยละ 2.7 เนื่องจากมีการนำเข้าจาก แหล่งยาดานา และแหล่งเยตากุนจากประเทศพม่า จำนวน 501 ล้านลูกบาศก์ฟุต/วัน (ร้อยละ 21) แหล่งผลิตก๊าซธรรมชาติที่สำคัญได้แก่ แหล่ง บงกช เอราวัณ ไพลิน สตูล พุนาน จักรวาล และแหล่งเบญจมาศ เป็นต้น

ตารางที่ 6 การผลิตก๊าซธรรมชาติ
หน่วย : ล้านลูกบาศก์ฟุต/วัน

	ผู้ผลิต	2543	2544 (ม.ค. – พ.ย.)	
			ปริมาณ	สัดส่วน (%)
แหล่งอ่าวไทย		1,818	1,801	74.4
เอราวัณ	Unocal	278	268	11.1
ไพลิน	Unocal	234	221	9.1
พุนานและจักรวาล	Unocal	208	201	8.3
สตูล	Unocal	125	119	4.9
กะพงและปลาทอง	Unocal	74	50	2.1
อื่นๆ (7 แหล่ง)	Unocal	899	182	7.5
บงกช	PTT E&P	548	590	24.4
ทานตะวัน	Chevron	57	52	2.1
เบญจมาศ	Chevron	97	118	4.9
แหล่งบนบก		130	117	4.8
น้ำพอง	Esso	71	60	2.5
สิริกิติ์	Thai Shell	59	57	2.3

แหล่งนำเข้า *		164	501	20.7
ยาดานา	สหภาพพม่า	128	382	15.8
เยตากุน	สหภาพพม่า	36	119	4.9
รวม		2,112	2,419	100.0

* ค่าความร้อนของก๊าซธรรมชาติจากพม่า = 1,000 btu/ลบ.ฟุต

- **ก๊าซธรรมชาติเหลว (NGL)** ปริมาณการผลิตอยู่ที่ระดับ 10,019 บาร์เรล/วัน เพิ่มขึ้นร้อยละ 14.8 ปริมาณการใช้ในประเทศอยู่ในระดับ 7,857 บาร์เรล/วัน ประกอบด้วย การใช้ในอุตสาหกรรมตัวทำละลาย (Solvent) 6,829 บาร์เรล/วัน (ร้อยละ 87) และใช้ในโรงกลั่น 1,028 บาร์เรล/วัน (ร้อยละ 13) อีกส่วนหนึ่งส่งออก ไปจำหน่ายยังประเทศสิงคโปร์ จำนวน 1,723 บาร์เรล/วัน ลดลงร้อยละ 30.2 เมื่อเทียบกับช่วงเดียวกันของปี 2543

ตารางที่ 7 การผลิต การส่งออกและการใช้ NGL
หน่วย : บาร์เรล/วัน

รายการ	2543	2544 (ม.ค. – พ.ย.)		
		ปริมาณ	การเปลี่ยนแปลง (%)	สัดส่วน (%)
การผลิต	8,797	10,019	14.8	
การส่งออก	2,563	1,723	-31.9	
การใช้ภายในประเทศ	6,080	7,857	30.2	100.0
- กลั่นน้ำมัน	399	1,028	134.6	13.1
- SOLVENT	5,681	6,829	22.0	86.9

- **น้ำมันดิบ** ปริมาณการผลิตในช่วง 11 เดือนแรกอยู่ที่ระดับ 61 พันบาร์เรล/วัน เพิ่มขึ้นร้อยละ 5.9 แหล่งผลิตสำคัญได้แก่ แหล่งเบญจมาศผลิตได้ 28 พันบาร์เรล/วัน และสิริกิติ์ผลิตได้ 21 พันบาร์เรล/วัน นอกจากนั้นยังมีแหล่งผลิตของบริษัทยูโนแคล ได้แก่ แหล่งปลาหมึก และกะพง ที่เริ่มทำการผลิตในเดือนสิงหาคม 2544 โดยขณะนี้ผลิตได้ 2 พันบาร์เรล/วัน และคาดว่าจะสามารถผลิตได้เพิ่มมากขึ้นในปี 2545 ทั้งนี้บริษัทยูโนแคล มีกำลังการผลิตอยู่ที่ระดับ 15 พันบาร์เรล/วัน ปริมาณการผลิตน้ำมันดิบ และคอนเดนเสท คิดเป็นร้อยละ 15 ของความต้องการใช้ เพื่อการกลั่นภายในประเทศ จึงมีการนำเข้าจำนวน 706 พันบาร์เรล/วัน คิดเป็นมูลค่า 263,948 ล้านบาท

ตารางที่ 8 การผลิตน้ำมันดิบแยกตามแหล่ง
หน่วย : บาร์เรล/วัน

แหล่ง	ผู้ผลิต	2543	2544 (ม.ค. – พ.ย.)	
			ปริมาณ	สัดส่วน (%)
1. สิริกิติ์	Thai Shell	23,483	21,496	34.4
2. ปรีอกระเทียม	Thai Shell	102	93	0.2
3. นหนองตม	Thai Shell	262	256	0.4
4. ทานตะวัน	Chevron	7,454	7,927	12.7
5. เบญจมาศ	Chevron	24,354	28,286	45.3
6. ฝาง	กรมการพลังงานทหาร	878	641	1.0
7. หนึ่งและสอง	ปตท. สผ. (BPเดิม)	548	602	1.0
8. บึงหญ้าและบึงม่วง	North Central	635	913	1.5
9. ริเชียบุรี	Pacific Tiger Energy	200	182	0.3
10. ศรีเทพ	Pacific Tiger Energy	21	16	0.0
11. ยูโนแคล	Unocal	-	839	1.3
รวม		57,937	61,256	100.0

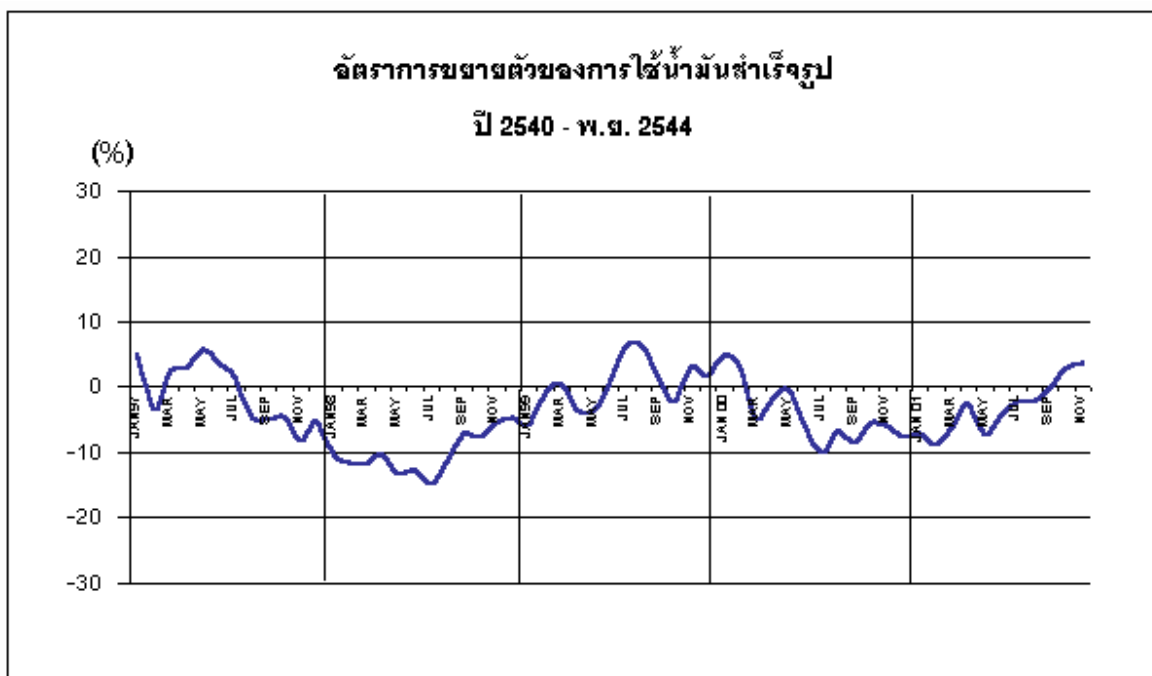
- **ลิกไนต์/ถ่านหิน** การผลิตลิกไนต์ในช่วง 11 เดือนแรกของปี 2544 มีจำนวน 22.8 ล้านตัน โดยการผลิตจากเหมืองแม่เมาะของ กฟผ. เพิ่มขึ้นขณะที่การผลิตจากเหมือง ของเอกชนลดลง เนื่องจากปริมาณสำรอง ของเหมืองเอกชนเหลือน้อย ลิกไนต์ที่ผลิตได้ ถูกนำไปใช้ในการผลิตไฟฟ้า ของโรงไฟฟ้าแม่เมาะจำนวน 14.3 ล้านตัน เพิ่มขึ้นร้อยละ 10.2 ส่วนการใช้ของภาคเอกชนเพิ่มขึ้นร้อยละ 20.9 และมีการนำเข้าถ่านหิน มาใช้ภายในประเทศจำนวน 4.6 ล้านตัน เพิ่มขึ้นร้อยละ

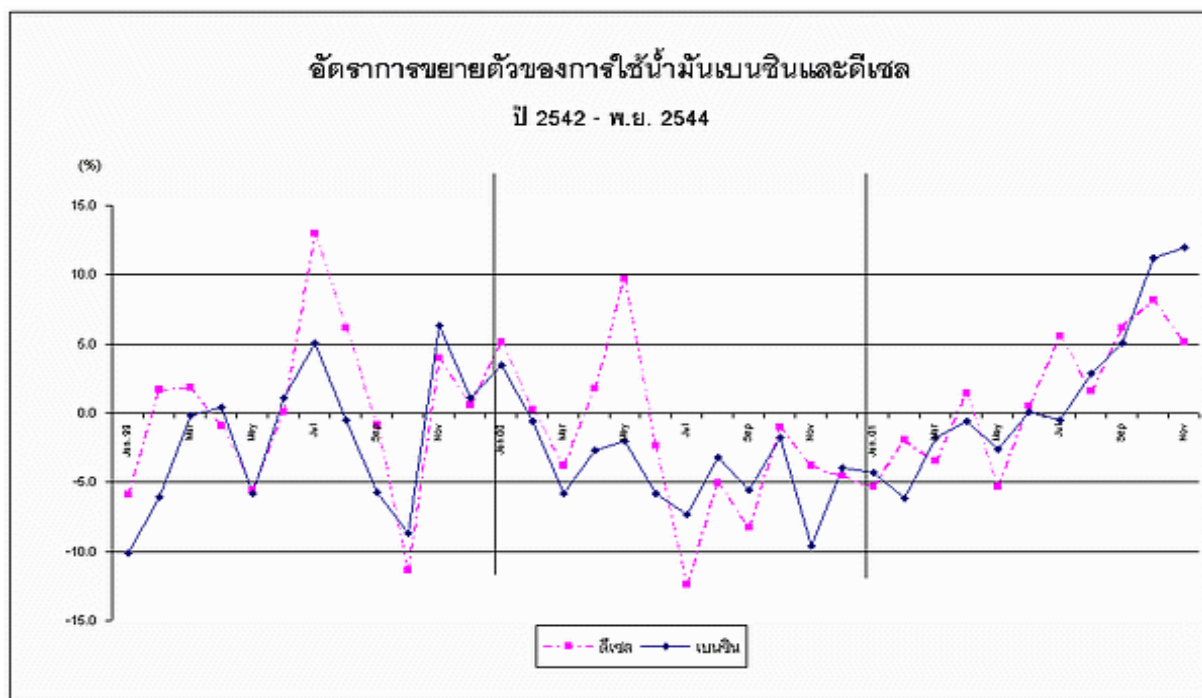
ละ 24.4 โดยเฉพาะอย่างยิ่ง มีการนำเข้าถ่านหินจากลาว และพม่าเพิ่มขึ้นมาก โดยคาดว่าในปี 2544 จะมีการนำเข้าจาก 2 ประเทศนี้จำนวน 1 ล้านตัน การใช้ลิแกไนต์และ ถ่านหินของภาค อุตสาหกรรมเพิ่มสูงขึ้นถึงร้อยละ 23.1 สาเหตุส่วนหนึ่ง เนื่องจากใช้ทดแทนน้ำมันเตาที่ราคาสูง มากในปีนี้

ตารางที่ 9 การผลิตและการใช้ลิแกไนต์/ถ่านหิน
หน่วย : พันตัน

	2543	2544 (ม.ค. – พ.ย.)		
		ปริมาณ	อัตราเพิ่ม (%)	สัดส่วน(%)
การผลิตลิแกไนต์	17,786	17,737	8.4	100.0
- การไฟฟ้าฝ่ายผลิตฯ	13,652	13,965	11.4	78.7
- เหมืองเอกชน	4,134	3,772	-1.2	21.3
- - บ้านปู	1,938	2,371	32.7	13.4
- - ลานนา	1,123	899	-11.0	5.1
- - อื่นๆ	1,073	501	-50.9	2.8
การนำเข้าถ่านหิน	4,183	4,621	24.4	
Supply	21,969	22,357	11.4	
การใช้ลิแกไนต์	17,551	18,182	12.3	100.0
ผลิตกระแสไฟฟ้า	14,121	14,339	10.2	78.9
อุตสาหกรรม	3,430	3,843	20.9	21.1
การใช้ถ่านหิน	4,183	4,621	24.4	100.0
ผลิตกระแสไฟฟ้า (SPP)	2,055	1,971	4.6	42.7
อุตสาหกรรม	2,128	2,650	44.9	57.3
Demand	21,734	22,803	14.6	

- **น้ำมันสำเร็จรูป** การใช้น้ำมันสำเร็จรูปได้ชะลอตัวลงอย่างต่อเนื่อง ตั้งแต่ไตรมาสที่ 3 ของปีก่อน จนถึงไตรมาสที่ 3 ของปีนี้ แต่ได้ขยับตัวสูงขึ้น ในเดือนตุลาคมและพฤศจิกายน โดยปริมาณการใช้ ใน 11 เดือนแรกของปีนี้ อยู่ที่ระดับ 585 พันบาร์เรล/วัน ลดลงร้อยละ 3.3 เมื่อเปรียบเทียบกับช่วง เดียวกันของปี 2543 การใช้น้ำมันสำเร็จรูปในเดือนกันยายน ลดลงร้อยละ 0.3 ส่วนเดือนตุลาคม และพฤศจิกายน ขยับตัวสูงขึ้นร้อยละ 2.7 และ 3.6 ตามลำดับ เมื่อเทียบกับเดือนเดียวกันของปี 2543

- **น้ำมันเบนซิน** ปริมาณการใช้ในช่วง 11 เดือนแรกของปีนี้ อยู่ในระดับ 118 พันบาร์เรล/วัน เพิ่มขึ้นร้อยละ 1.2 เมื่อเทียบกับช่วงเดียวกันของปีก่อน ทั้งนี้ การใช้น้ำมันเบนซินพิเศษลดลงร้อยละ 13.4 ขณะที่การใช้น้ำมันเบนซินธรรมดาเพิ่มขึ้นร้อยละ 16.6 เป็นผลจากการรณรงค์ให้มีการใช้น้ำมันที่มีค่าออกเทน ให้เหมาะสมกับประเภทรถ และมาตรการดังกล่าว ได้รับการตอบรับจากประชาชนด้วยดี ทำให้มีการใช้น้ำมันเบนซินธรรมดา (ออกเทน 87 และ 91) เพิ่มขึ้น โดยในช่วง 11 เดือนแรกนี้ สัดส่วนการใช้เบนซินธรรมดา อยู่ที่ระดับร้อยละ 56 เบนซินพิเศษร้อยละ 44 การผลิตน้ำมันเบนซินมีจำนวน 144 พันบาร์เรล/วัน ยังคงมากกว่าความต้องการใช้ จึงมีการส่งออกสุทธิ 23 พันบาร์เรล/วัน
- **น้ำมันดีเซล** ปริมาณการใช้ในช่วง 11 เดือนแรกของปีนี้อยู่ในระดับ 260 พันบาร์เรล/วันเพิ่มขึ้นร้อยละ 0.8 เมื่อเทียบกับช่วงเดียวกันของปี 2543 การใช้น้ำมันดีเซลได้ปรับตัวลดลงต่อเนื่องตั้งแต่ครึ่งหลังของ ปีก่อนจนถึงไตรมาสที่ 2 ของปีนี้ สาเหตุส่วนหนึ่งมาจากราคาน้ำมันดีเซลอยู่ในระดับสูง และการใช้เป็นเชื้อเพลิงในการผลิตไฟฟ้าลดลง ประกอบกับภาวะเศรษฐกิจโดยรวมยังไม่ดี แต่การใช้ได้ขยับตัวสูงขึ้นในช่วงไตรมาสที่ 3 จนถึงเดือนพฤศจิกายนนี้ สาเหตุจากราคาน้ำมันได้ปรับตัวลดลง รวมทั้ง การนำไปใช้ในการทดสอบการเดินเครื่องของระบบ Combine Cycle ที่โรงไฟฟ้าราชบุรี ในขณะที่ยังผลิตเชื้อเพลิงอยู่ในระดับ 286.8 พันบาร์เรล/วัน ซึ่งสูงกว่าความต้องการภายในประเทศ จึงมีการส่งออกน้ำมันดีเซล (สุทธิ) เป็นจำนวน 22.2 พันบาร์เรล/วัน
- **น้ำมันเตา** ปริมาณการใช้อยู่ในระดับ 78.6 พันบาร์เรล/วัน ลดลงถึงร้อยละ 30.6 เมื่อเทียบกับช่วงเดียวกันของปี 2543 ทั้งนี้เนื่องจากการใช้น้ำมันเตา ในภาคการผลิตกระแสไฟฟ้า ของการไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย (กฟผ.) ลดลงร้อยละ 74 ส่วนการใช้ในภาคอุตสาหกรรมและอื่นๆ ลดลงร้อยละ 3.7 เนื่องจากราคาน้ำมันเตาอยู่ในระดับที่สูง เป็นสาเหตุให้อุตสาหกรรมบางแห่ง หันไปใช้เชื้อเพลิงอื่น แทนการผลิตน้ำมันเตาอยู่ในระดับ 113.3 พันบาร์เรล/วัน ซึ่งสูงกว่าความต้องการใช้ เป็นผลให้มีการส่งออกน้ำมันเตา (สุทธิ) จำนวน 27.1 พันบาร์เรล/วัน

ตารางที่ 10 ปริมาณการใช้เชื้อเพลิงในการผลิตกระแสไฟฟ้า

ชนิดของเชื้อเพลิง	2543	2544 (ม.ค. - พ.ย.)	
	ปริมาณเชื้อเพลิง	ปริมาณเชื้อเพลิง	การเปลี่ยนแปลง (%)
ก๊าซธรรมชาติ (ล้าน ลบฟ./วัน)	1,297	1,468	13.7
น้ำมันเตา (ล้านลิตร)	2,364	615	-73.5
ลิกไนต์ (พันตัน)	14,121	14,339	10.2
ดีเซล (ล้านลิตร)	29	58	103.6

- **น้ำมันเครื่องบิน** ปริมาณการใช้ในช่วง 11 เดือนแรกของปี 2544 อยู่ในระดับ 63.9 พันบาร์เรล/วัน เพิ่มขึ้นร้อยละ 6.4 จากปีก่อน ในขณะที่ผลิตได้ 72.6 พันบาร์เรล/วัน ลดลงร้อยละ 1.3 อย่างไรก็ตาม การผลิตยังคงสูงกว่า ความต้องการใช้ภายในประเทศ เป็นผลให้มีการส่งออกสุทธิ จำนวน 6.6 พันบาร์เรล/วัน
- **ก๊าซปิโตรเลียมเหลว (LPG)** ปริมาณการใช้เพื่อเป็นพลังงาน (ใช้ในครัวเรือนอุตสาหกรรม และ รถยนต์) ในช่วง 11 เดือนแรกของปี 2544 อยู่ในระดับ 64.2 พันบาร์เรล/วัน เพิ่มขึ้นร้อยละ 11.2 เมื่อเทียบกับช่วงเดียวกันของปีก่อน การใช้ LPG ในรถยนต์เพิ่มสูงขึ้นถึงร้อยละ 59.5 ทั้งนี้เป็นผลมาจากการนำ LPG ไปใช้ ในรถแท็กซี่ ปัจจุบันรถแท็กซี่ในเขตกรุงเทพฯ และปริมณฑลเปลี่ยนมาใช้ LPG เพิ่มมากขึ้น เนื่องจาก LPG มีราคาถูกกว่าเบนซิน และการใช้ของครัวเรือน และ อุตสาหกรรมเพิ่มขึ้นมากเช่นกัน การใช้เพื่อเป็นวัตถุดิบ ของภาคอุตสาหกรรม (Feedstock) อยู่ในระดับ 13 พันบาร์เรล/วัน เพิ่มขึ้นถึงร้อยละ 32.6 ปริมาณการผลิตอยู่ในระดับ 111.9 พันบาร์เรล/วัน ซึ่งสูงกว่าความต้องการใช้ จึงมีการส่งออกสุทธิเป็นจำนวน 24.1 พันบาร์เรล/วัน

ตารางที่ 11 การใช้ LPG

หน่วย : พันบาร์เรลต่อวัน

	2543	2544 (ม.ค. – พ.ย.)	
		2544	การเปลี่ยนแปลง (%)
ครัวเรือน	43	50	6.8
อุตสาหกรรม	10	12	6.5
รถยนต์	5	9	59.5
อุตสาหกรรมปิโตรเคมี	9	13	32.7
รวม	67	84	14.2

ตารางที่ 12 การผลิต การใช้ การนำเข้า และการส่งออกน้ำมันสำเร็จรูป ปี 2544 (ม.ค. – พ.ย.)

	ปริมาณ (พันบาร์เรล/วัน)				การเปลี่ยนแปลง (%)			
	การใช้	การผลิต	การนำเข้า	การส่งออก	การใช้	การผลิต	การนำเข้า	การส่งออก
เบนซิน	117.7	143.7	2.3	25.1	1.2	2.9	315.5	23.7
- เบนซินพิเศษ	51.7	72.1	-	18.3	-13.4	-4.8	-100.0	40.5
- เบนซินธรรมดา	66.1	71.5	2.3	6.8	16.6	12.1	581.7	-6.4
ดีเซล	260.0	286.8	5.9	28.1	0.8	3.3	-50.9	2.2
ก๊าด	1.0	10.1	-	5.4	17.4	32.4	-	-6.2
น้ำมันเครื่องบิน	63.9	72.6	0.1	6.7	6.4	-1.3	141.9	-44.8
น้ำมันเตา	78.6	113.3	-	27.1	-30.6	-6.9	-100.0	130.1
ก๊าซปิโตรเลียมเหลว	64.2	101.5	-	24.1	11.2	15.0	-	14.5
รวม	585.4	728.0	8.3	116.5	-3.3	2.7	-66.1	18.2

- **รายได้ภาษีสรรพสามิตและฐานะกองทุนน้ำมัน** ในช่วง 11 เดือนแรกของปีนี้ รัฐบาลมี รายได้ ภาษีสรรพสามิต จากน้ำมันสำเร็จรูปประมาณ 65,602 ล้านบาท เพิ่มขึ้นจากปี 2543 เป็นจำนวน 577 ล้านบาท เมื่อพิจารณารายรับ-รายจ่ายของกองทุน จะเห็นว่าเงินกองทุนมีรายจ่ายมากกว่า รายรับในช่วง 9 เดือนแรกของปีนี้ อย่างไรก็ตาม ตั้งแต่เดือนตุลาคมจนถึงเดือนธันวาคม มีเงินไหล เข้ากองทุน เป็นผลให้ฐานะกองทุน น้ำมัน ณ สิ้นเดือนธันวาคม 2544 ติดลบประมาณ 10,351 ล้านบาท

ตารางที่ 13 รายได้ภาษีสรรพสามิตและฐานะกองทุน

หน่วย : ล้านบาท

	ฐานะกองทุนน้ำมัน	รายรับ (รายจ่าย)	ภาษีสรรพสามิต
ณ สิ้นปี 2535	1,930	(4,717)	40,693
2536	78	(1,852)	44,717
2537	-732	(810)	46,969
2538	-1,116	(384)	54,838

2539	787	1,903	58,899
2540	235	(552)	64,768
2541	4,606	4,371	66,139
2542	4,418	(187)	65,076
2543	-4,673	(9,091)	65,026
2544 (ณ 31 ธ.ค. 44)	-10,351	1,764	65,602

4.3 สถานการณ์ไฟฟ้า

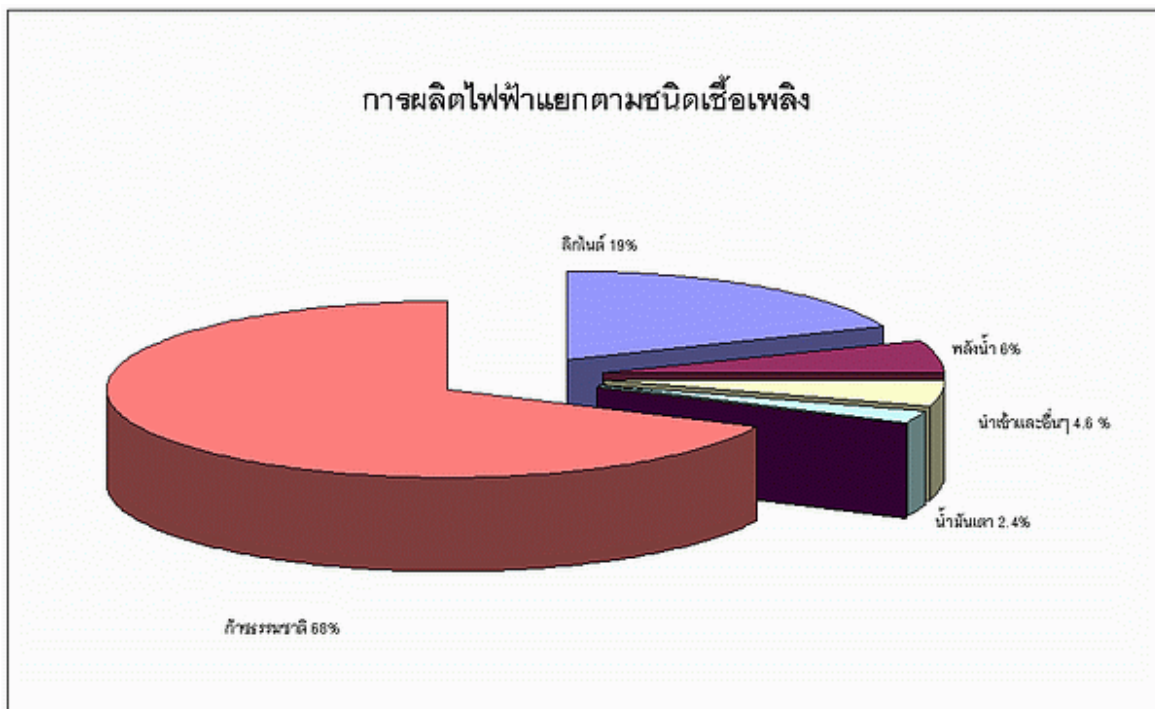
(1) กำลังการผลิตติดตั้ง กำลังการผลิตติดตั้งไฟฟ้าของ กฟผ. การรับซื้อจากเอกชน และไฟฟ้านำเข้า ณ สิ้นเดือนพฤศจิกายน 2544 มีจำนวน 22,374 เมกะวัตต์ โดยเป็นกำลังการผลิตติดตั้งของ กฟผ. จำนวน 15,000 เมกะวัตต์ คิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 67.0 รับซื้อจาก IPP จำนวน 5,266 เมกะวัตต์ คิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 23.5 รับซื้อจาก SPP 1,768 เมกะวัตต์ คิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 7.9 และนำเข้าจาก สปป.ลาว 340 เมกะวัตต์ คิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 1.5

(2) การผลิตพลังงานไฟฟ้า ปริมาณการผลิตพลังงานไฟฟ้าของประเทศ ในช่วง 11 เดือนแรกของปี 2544 มีจำนวน 95,774 กิกะวัตต์-ชั่วโมง เป็นการผลิตจาก กฟผ. ร้อยละ 59 รับซื้อจากเอกชนและนำเข้า ร้อยละ 41 ปริมาณการผลิตเพิ่มขึ้น จากช่วงเดียวกันของปีก่อน ในอัตราร้อยละ 5.8 ในขณะที่ความต้องการไฟฟ้าสูงสุด ในปีนี้อยู่ในระดับ 16,126 เมกะวัตต์ เพิ่มขึ้นในอัตราร้อยละ 8.1 ค่าตัวประกอบการใช้ไฟฟ้าเฉลี่ย (Load Factor) อยู่ในระดับร้อยละ 74.1 ซึ่งต่ำกว่าปีที่ผ่านมา และอัตราสารองไฟฟ้าขั้นต่ำ (Reserved Margin) อยู่ในระดับ ร้อยละ 31.0

ตารางที่ 13 ความต้องการไฟฟ้าและค่าตัวประกอบการใช้ไฟฟ้า

พ.ศ.	ความต้องการพลังไฟฟ้าสูงสุด (เมกะวัตต์)	ค่าตัวประกอบการใช้ไฟฟ้า (ร้อยละ)
2535	8,904	73.5
2536	9,839	74.2
2537	11,064	74.3
2538	12,268	74.9
2539	13,311	75.1
2540	14,506	73.5
2541	14,180	73.4
2542	13,712	76.1
2543	14,918	75.2
2544 (ม.ค. – พ.ย.)	16,126	74.1

การผลิตพลังงานไฟฟ้าประกอบด้วยพลังงานไฟฟ้าที่ผลิตจากแหล่งต่างๆ คือ จากก๊าซธรรมชาติ (รวม IPP และ SPP) จำนวน 65,114 กิกะวัตต์-ชั่วโมง คิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 68 จากลิกไนต์/ถ่านหิน (รวม SPP) จำนวน 18,264 กิกะวัตต์-ชั่วโมง คิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 19 จากพลังน้ำ จำนวน 5,717 กิกะวัตต์-ชั่วโมง คิดเป็นสัดส่วน ร้อยละ 6 จากน้ำมันเตาจำนวน 2,293 กิกะวัตต์-ชั่วโมง คิดเป็นสัดส่วน ร้อยละ 2.4 จากนำเข้าและอื่นๆ จำนวน 4,386 กิกะวัตต์-ชั่วโมง คิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 4.6

การผลิตพลังงานไฟฟ้าตามชนิดของเชื้อเพลิงที่สำคัญ พอสรุปได้ดังนี้

(ก) การผลิตไฟฟ้าจากก๊าซธรรมชาติในช่วง 11 เดือนแรกของปีนี้เพิ่มขึ้นจากปีที่แล้วร้อยละ 16.9 เนื่องจากโรงไฟฟ้าราชบุรี ได้จ่ายไฟเข้าระบบของ กฟผ. โดยใช้ก๊าซธรรมชาติจากประเทศพม่า ประกอบกับบริษัท ไตรเอ็นเนอร์ยี จำกัด และบริษัท ผลิตไฟฟ้าอิสระ (ประเทศไทย) จำกัด แต่ละบริษัทมีกำลังการผลิตติดตั้ง 700 เมกะวัตต์ และเป็นผู้ผลิตไฟฟ้าเอกชนรายใหญ่ (IPP) ได้เริ่มจ่ายไฟฟ้าเข้าระบบของ กฟผ. ในช่วงต้นปี 2543 นอกจากนี้ ผู้ผลิตไฟฟ้า SPP ที่ใช้ก๊าซธรรมชาติเป็นเชื้อเพลิง จ่ายไฟฟ้าเข้ามาเสริมในระบบ กฟผ. มากขึ้น

(ข) การผลิตไฟฟ้าจากถ่านหิน/ลิกไนต์ เพิ่มขึ้นร้อยละ 9.4 เป็นการเพิ่มขึ้นในส่วนของ SPP คือ บ. ไทยโคเจนเนอเรชั่น จก. ขนาด 90 เมกะวัตต์ ใช้ถ่านหินนำเข้าเดินเครื่องผลิตไฟฟ้าเต็มกำลัง ตั้งแต่ปลายเดือนมีนาคม 2543 เป็นต้นมา อีกส่วนหนึ่งเพิ่มขึ้นที่โรงไฟฟ้าแม่เมาะ ของการไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย (กฟผ.) ที่ผลิตเพิ่มขึ้นร้อยละ 10.6

(ค) การผลิตไฟฟ้าจากน้ำมันเตาลดลงถึงร้อยละ 75.7 เมื่อเปรียบเทียบกับช่วงเดียวกันของปีก่อน เนื่องจากน้ำมันเตามีราคาสูง และก่อให้เกิดมลภาวะ ประกอบกับเป็นนโยบายของรัฐบาล ทำให้ กฟผ. ลดการใช้น้ำมันเตาลง และทดแทนโดยก๊าซธรรมชาติ

(ง) การผลิตไฟฟ้าจากพลังน้ำ เพิ่มขึ้นจากระยะเดียวกันของปี 2543 ถึงร้อยละ 5.7 เนื่องจาก น้ำในเขื่อนมีปริมาณมาก

(จ) การผลิตไฟฟ้าจากน้ำมันดีเซล เพิ่มขึ้นร้อยละ 75.9 เมื่อเปรียบเทียบกับช่วงเดียวกันของปีก่อน เนื่องจากในช่วงเดือน กค. - สค. กฟผ. ได้ทำการทดสอบการเดินเครื่องของระบบ Combine Cycle โดยใช้น้ำมันดีเซลที่โรงไฟฟ้าราชบุรี

(ฉ) การนำเข้าไฟฟ้าจาก สปป. ลาว ลดลงร้อยละ 2.6

(3) การใช้ไฟฟ้า ปริมาณการใช้ไฟฟ้า ณ สิ้นเดือนพฤศจิกายน 2544 มีจำนวน 85,658 กิกะวัตต์-ชั่วโมง ขยายตัวจากช่วงเดียวกันในปีก่อนร้อยละ 6.5 โดยสาขาธุรกิจและอุตสาหกรรม ขยายตัวเพิ่มขึ้นร้อยละ 5.5 และ 5.7 ตามลำดับ บ้านอยู่อาศัยเพิ่มขึ้นร้อยละ 10.2 และภาคเกษตรขยายตัวเพิ่มขึ้นร้อยละ 16.0 ในขณะที่ลูกค้าตรง กฟผ. ลดลงร้อยละ 2.5

การใช้ไฟฟ้าในเขตนครหลวง ขยายตัวขึ้นในอัตราร้อยละ 5.6 เมื่อเทียบกับปีก่อน โดยการใช้ไฟฟ้าเพิ่มสูงขึ้นทุกสาขากล่าวคือ สาขาธุรกิจและสาขาอุตสาหกรรม มีปริมาณการใช้ไฟฟ้าอยู่ในระดับ 10,605 และ 12,013 กิกะวัตต์-ชั่วโมง หรือเพิ่มขึ้นจากช่วง 11 เดือนแรกของปี 2543 คิดเป็นร้อยละ 5.0 สำหรับสาขากาษาอยู่อาศัย การใช้ไฟฟ้าอยู่ในระดับ 6,786 กิกะวัตต์-ชั่วโมง เพิ่มขึ้นจากปี 2543 คิดเป็นร้อยละ 7.5

การใช้ไฟฟ้าในเขตภูมิภาค เพิ่มขึ้นถึงร้อยละ 7.3 เมื่อเปรียบเทียบกับช่วงเดียวกันของปี 2543 ในสาขา ธุรกิจ สาขาอุตสาหกรรม การใช้ไฟฟ้าอยู่ในระดับ 9,779 และ 26,280 กิกะวัตต์-ชั่วโมง เพิ่มขึ้นจากช่วงเดียวกันของปีก่อนร้อยละ 5.9 การใช้ไฟฟ้าประเภทบ้านอยู่อาศัยอยู่ในระดับ 12,858 กิกะวัตต์-ชั่วโมง เพิ่มขึ้นในอัตราร้อยละ 11.7

ในส่วนลูกค้าตรงของ กฟผ. ความต้องการไฟฟ้าในช่วง 11 เดือนแรกของปี 2544 อยู่ในระดับ 1,565 กิกะวัตต์-ชั่วโมง ลดลงจากปีก่อนร้อยละ 2.5

ตารางที่ 15 การจำหน่ายไฟฟ้าแยกตามประเภทผู้ใช้
หน่วย : กิกะวัตต์-ชั่วโมง

	2543	2544 (ม.ค. – พ.ย.)	
		ปริมาณ	อัตราเพิ่ม (%)
การใช้ไฟฟ้าในเขตนครหลวง			
บ้านและที่อยู่อาศัย	6,882	6,786	7.5
ธุรกิจ	10,996	10,605	5.0
อุตสาหกรรม	12,456	12,013	5.0
อื่นๆ	1,790	1,726	5.0
รวม	32,124	31,130	5.6
การใช้ไฟฟ้าในเขตภูมิภาค			
บ้านและที่อยู่อาศัย	12,511	12,858	11.7
ธุรกิจ	10,053	9,779	5.9
อุตสาหกรรม	27,016	26,280	5.9
เกษตรกรรม	154	168	16.0
อื่นๆ	3,986	3,878	5.9
รวม	53,721	52,963	7.3
ลูกค้าตรง กฟผ.	1,752	1,565	-2.5
รวมทั้งสิ้น	87,597	85,658	6.5

4.4 ประมาณการความต้องการพลังงานของไทยในปี 2544

ประมาณการความต้องการพลังงานเชิงพาณิชย์ในปี 2544 คาดว่าจะเพิ่มขึ้นจากปี 2543 ร้อยละ 5.4 โดยในช่วงเดือน ธ.ค. 2544 ประมาณการว่าการใช้ จะเพิ่มสูงขึ้นร้อยละ 7.0 จากเดือนเดียวกันของปี 2543 ทั้งนี้ความต้องการพลังงานเชิงพาณิชย์ เกือบทุกชนิดของปี 2544 เพิ่มสูงขึ้น ยกเว้นน้ำมันปิโตรเลียม ที่การใช้ลดลง โดยมีรายละเอียด ดังนี้

- ความต้องการน้ำมันสำเร็จรูปลดลงร้อยละ 3.1 เมื่อเทียบกับปี 2543 เนื่องจากการใช้น้ำมันเตา เป็นเชื้อเพลิงในการผลิตไฟฟ้าของ กฟผ. ลดลงร้อยละ 28.8 ขณะที่การใช้น้ำมันสำเร็จรูปชนิดอื่นเพิ่มขึ้น เมื่อวิเคราะห์การใช้น้ำมันสำเร็จรูปในเดือนธันวาคม 2544 จะพบว่าเพิ่มขึ้นร้อยละ 6.3 เมื่อเทียบกับเดือนเดียวกันของปี 2543 เป็นผลมาจากการใช้น้ำมันเบนซินและดีเซล ในเดือนธันวาคม 2544 เพิ่มขึ้นถึงร้อยละ 3.3 และ 10.3 ตามลำดับ สาเหตุสำคัญ เนื่องจากในช่วงปลายปี 2544 ราคาน้ำมันสำเร็จรูปมีราคาลดลง ขณะที่ในช่วงต้นปีราคาน้ำมันอยู่ในระดับสูงมาก
- ความต้องการใช้ลิแกนด์และถ่านหินนำเข้าในปี 2544 เพิ่มขึ้นร้อยละ 14.8 และ 18.2 ตามลำดับ เป็นผลมาจาก กฟผ. สามารถใช้ลิแกนด์เป็นเชื้อเพลิงในโรงไฟฟ้าแม่เมาะได้เพิ่มขึ้น เนื่องจากได้รับการติดตั้งเครื่องดักจับ ก๊าซซัลเฟอร์ไดออกไซด์เรียบร้อยแล้ว ประกอบกับความต้องการลิแกนด์และถ่านหินนำเข้าของเอกชนได้เพิ่มสูงขึ้นเช่นกัน สาเหตุสำคัญเนื่องจาก ราคาน้ำมันเตาส่งขึ้นมาก อุตสาหกรรมบางแห่ง ได้เปลี่ยนมาใช้ถ่านหินแทน

ตารางที่ 16 ประมาณการความต้องการพลังงานเชิงพาณิชย์ขั้นต้น ปี 2544
หน่วย: พันบาร์เรลน้ำมันดิบ/วัน

พลังงาน	2543	2544*	อัตราเพิ่ม(%)	
			2543	2544*
น้ำมันปิโตรเลียม	579	573	-5.3	-3.1
ก๊าซธรรมชาติ	380	429	13.0	14.7

ถ่านหิน	52	62	27.3	18.2
ลิกไนต์	103	115	-12.7	14.8
ไฟฟ้าพลังน้ำ/ไฟฟ้านาเข้า	31	35	63.7	4.0
รวม	1,213	5.4		

ปี 2544 ตัวเลขประมาณการ ยกเว้นน้ำมันปีโตรเลียมและถ่านหินเป็นข้อมูลจริง

- **ไฟฟ้า** ปริมาณการผลิตไฟฟ้าในปี 2544 อยู่ที่ระดับ 103,854 ล้านหน่วย (GWh) เพิ่มขึ้นร้อยละ 5.5 เมื่อเทียบกับปี 2543 โดยการผลิตไฟฟ้าในเดือนธันวาคม 2544 เพิ่มขึ้นร้อยละ 1.4 เมื่อเทียบกับช่วงเดือนเดียวกันในปี 2543 ความต้องการไฟฟ้าสูงสุด (Peak Demand) อยู่ในระดับ 16,126 MW เพิ่มขึ้นร้อยละ 8.1

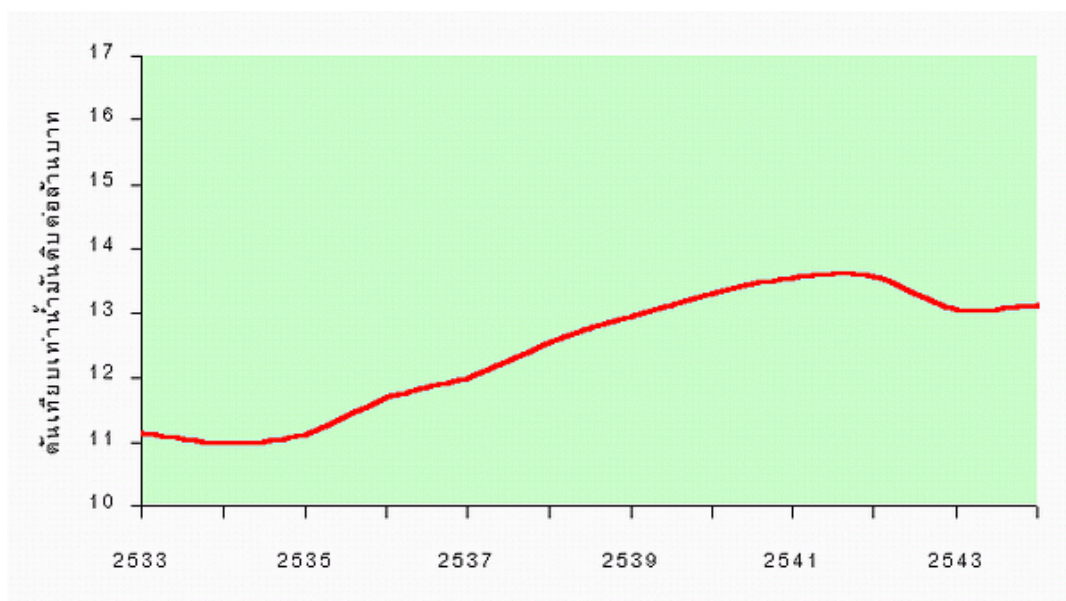
4.5 วิเคราะห์ประสิทธิภาพการใช้พลังงานและการใช้ไฟฟ้าของไทย

การใช้พลังงานโดยทั่วไป จะมีทิศทางในการขยายตัว สอดคล้องกับการขยายตัว ของผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศ (GDP) กล่าวคือ เมื่อ GDP มีการขยายตัวเพิ่มสูงขึ้น การใช้พลังงาน ก็จะมีการขยายตัวเพิ่มขึ้นเช่นเดียวกัน ในทางตรงข้ามเมื่อ GDP ลดลงการใช้พลังงานก็จะลดลง

ประสิทธิภาพการใช้พลังงาน ของประเทศต่างๆ จะดูได้จากหากประเทศใดมี GDP สูง ขณะที่มีการใช้พลังงานน้อย อาจกล่าวได้ว่าประเทศนั้น มีประสิทธิภาพในการใช้พลังงานดี และสัดส่วนการใช้พลังงานต่อ GDP จะต่ำ ดังนั้นเมื่อนำมาแสดงในรูปกราฟ ความลาดชันของเส้นกราฟก็จะไม่เพิ่มสูงมาก

สำหรับประเทศไทยเมื่อพิจารณาจากรูปกราฟ (กราฟ 1) เส้นกราฟมีการปรับตัวสูงขึ้นตั้งแต่ปี 2535 – 2541 แสดงให้เห็นว่าการใช้พลังงานต่อ GDP ของไทยนั้นเพิ่มขึ้นมาตลอดในช่วงดังกล่าว ซึ่งหมายถึงการพัฒนาประเทศ ในช่วงที่ผ่านมา มีการใช้พลังงาน เพิ่มมากกว่าการเพิ่มของ GDP

กราฟ 1 การใช้พลังงานขั้นสุดท้าย ต่อ GDP

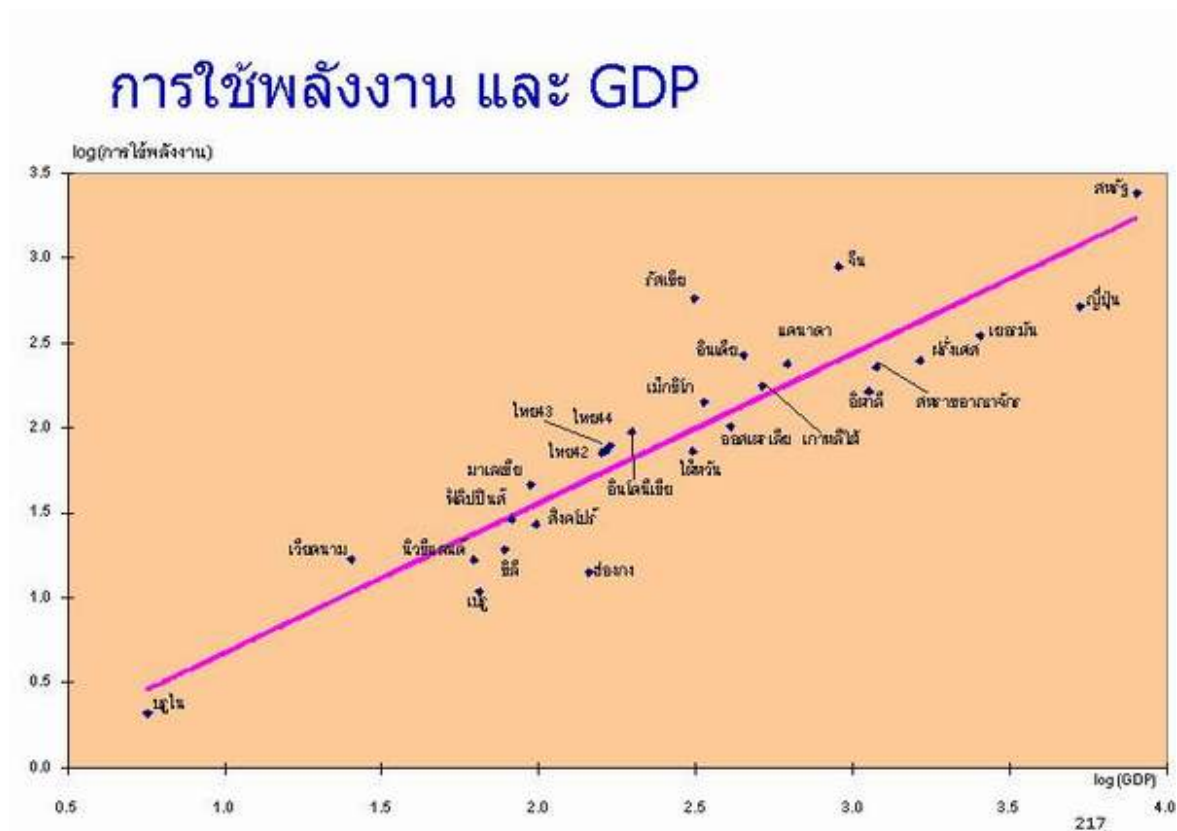

อย่างไรก็ตาม หลังจากประเทศไทย ประสบภาวะเศรษฐกิจตกต่ำอย่างรุนแรงในปี 2541 การผลิตภายในประเทศ ได้มีการปรับโครงสร้าง เพื่อลดต้นทุน ทำให้การใช้พลังงาน เริ่มลดลง จะเห็นได้ว่าการใช้พลังงานต่อ GDP ลดลงในปี 2543 และ 2544 แสดงให้เห็นแนวโน้มการใช้พลังงาน ในการพัฒนาประเทศ มีประสิทธิภาพเพิ่มขึ้น

เมื่อพิจารณาเปรียบเทียบการใช้พลังงาน และ GDP ของไทยกับประเทศต่างๆ ของโลก (โดยใช้เส้นเฉลี่ยการใช้พลังงานของโลกเป็นมาตรฐาน) จากกราฟ 2 จะเห็นได้ว่า การใช้พลังงานของไทย อยู่สูงกว่าเส้นการใช้เฉลี่ยของโลกเล็กน้อย แสดงให้เห็นถึง การมีประสิทธิภาพ ในการใช้พลังงาน ต่ำกว่าการใช้เฉลี่ยของโลก ซึ่งจะต้องมีการปรับปรุง ให้ดีขึ้นต่อไป อย่างเช่นประเทศญี่ปุ่น เยอรมัน ฝรั่งเศส เป็นต้น

ถ้านำจำนวนประชากรเข้ามาพิจารณา จะเห็นได้ว่าการใช้พลังงาน และ GDP ต่อประชากร (กราฟ 3) ไทยยังคงมีระดับ ของการมีประสิทธิภาพ อยู่ใกล้เคียง ระดับเฉลี่ย กับประเทศต่างๆ ของโลก

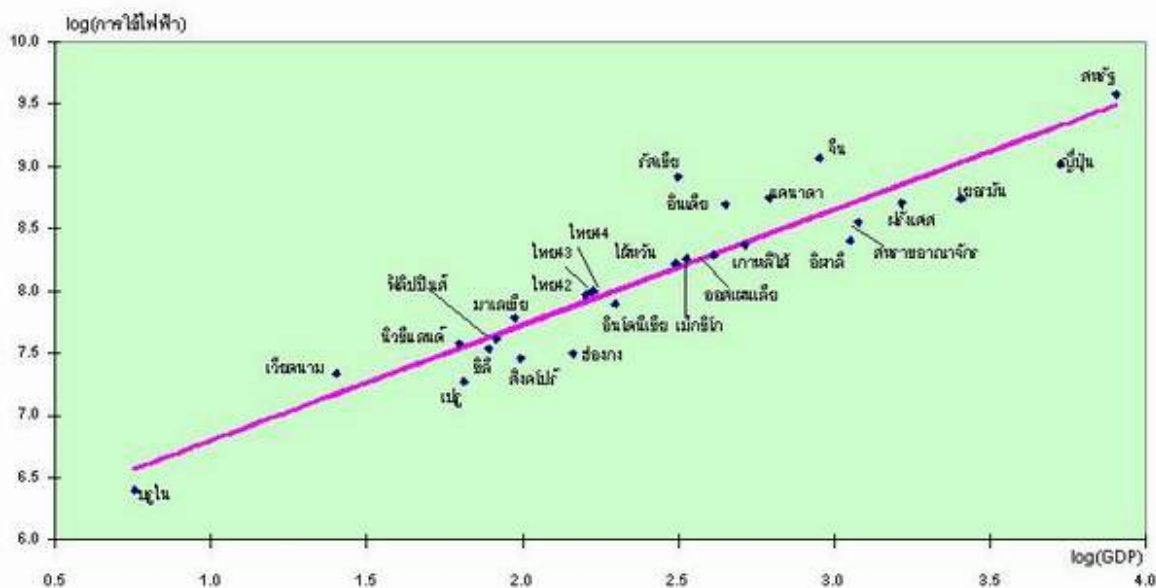
กราฟ 2 การใช้พลังงาน และ GDP

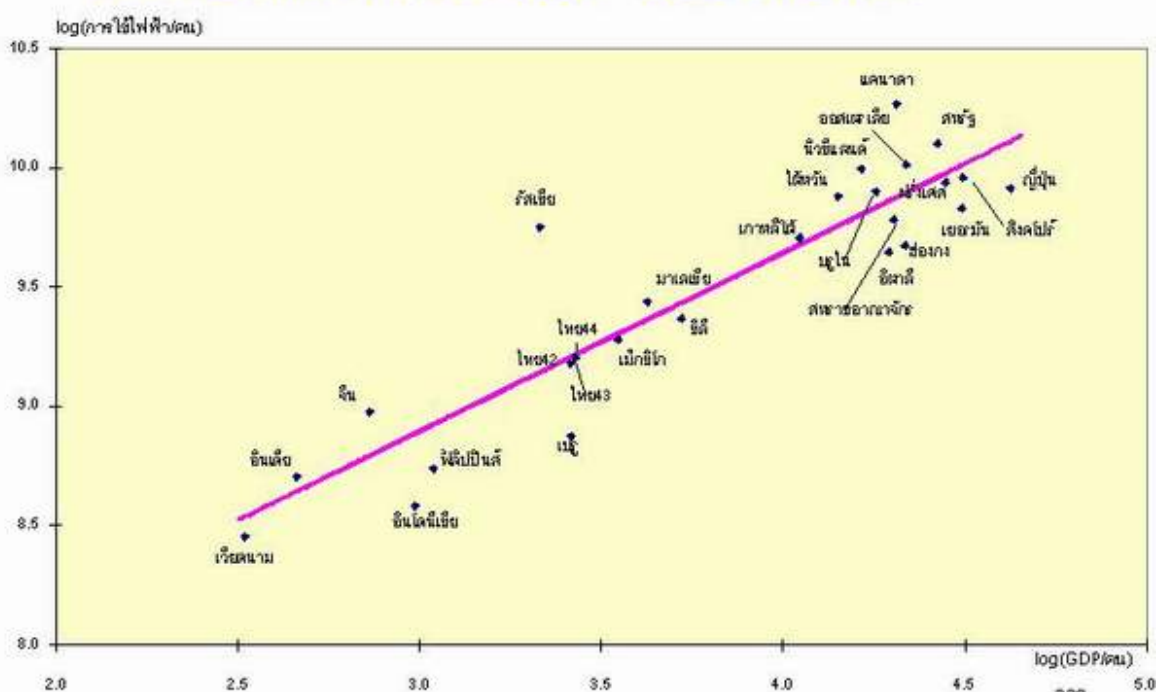
ในด้านการวัดประสิทธิภาพ ของการใช้ไฟฟ้า มีแนวคิดลักษณะโดยรวม เช่นเดียวกับการใช้พลังงาน กล่าวคือเมื่อนำเอาการใช้ไฟฟ้า และ GDP ของไทยมาเปรียบเทียบกับประเทศต่างๆ ของโลก หรือนำ

เอาการใช้ไฟฟ้า และ GDP ต่อประชากรของไทย มาพิจารณาเทียบกับของโลก (โดยใช้เส้นการใช้ไฟฟ้าเฉลี่ยของโลกเป็นมาตรฐาน) ไทยก็ยังคงอยู่ในระดับเฉลี่ยจากทั่วโลก หรือกล่าวได้ว่าไทย มีประสิทธิภาพ ในการใช้ไฟฟ้าปานกลาง โดยการใช้ไฟฟ้าของไทย ในการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศ มีประสิทธิภาพ ต่ำกว่ารัสเซีย จีน อินเดีย แคนาดา และมาเลเซีย

การใช้ไฟฟ้า และ GDP

การใช้ไฟฟ้า และ GDP ต่อประชากร

โดยสรุปประสิทธิภาพทั้งการใช้พลังงาน และการใช้ไฟฟ้าของไทย ถือได้ว่ามีประสิทธิภาพปานกลาง เมื่อเทียบกับประเทศต่างๆ ของโลก ซึ่งยังคงต้องมีการพัฒนา ปรับปรุงกันให้ดีขึ้นในอนาคต โดยการหา

มาตรการ หรือแนวทางต่างๆ เพิ่มเติม อาทิเช่น มาตรการประหยัดพลังงาน การใช้เครื่องมือเครื่องจักร ที่มีประสิทธิภาพและใช้พลังงานต่ำ เพื่อให้เราลดการใช้พลังงานลง ในขณะที่มีการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ อย่างต่อเนื่องและยั่งยืน

กลับสารบัญ

สถานการณ์ นโยบาย และมาตรการพลังงานของไทยปี 2544

5. การแปรรูปการปิโตรเลียมแห่งประเทศไทย

ความเป็นมา

1. เมื่อวันที่ 11 เมษายน 2544 คณะกรรมการนโยบายพลังงานแห่งชาติ รับทราบผลการประชุม การระดมความคิดเห็น เพื่อกำหนดแนวทางการพัฒนาตลาดทุน ซึ่งเห็นชอบแผนเตรียมความพร้อมในการนำรัฐวิสาหกิจ เข้าจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ฯ โดยในจำนวนนี้มี การปิโตรเลียมแห่งประเทศไทย (ปตท.) ซึ่งที่ประชุมเห็นชอบ ที่จะนำเข้าตลาดหลักทรัพย์ฯ อย่างช้าภายในเดือนพฤศจิกายน 2544
2. คณะรัฐมนตรีได้มีมติเมื่อวันที่ 10 กรกฎาคม 2542 เห็นชอบตามมติคณะกรรมการนโยบายพลังงานแห่งชาติ เรื่องแนวทางการแปรรูปการปิโตรเลียมแห่งประเทศไทย (ปตท.) และมอบหมายให้สำนักงานคณะกรรมการ นโยบายพลังงานแห่งชาติ (สพช.) เป็นแกนกลางในการประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อเร่งรัดการจัดทำประเด็นนโยบาย ให้สอดคล้อง กับระยะเวลาที่กำหนดไว้ กล่าวคือ สามารถระดมทุนจากตลาดหลักทรัพย์ฯ ได้ภายในเดือนพฤศจิกายน 2544 และให้มีการจัดตั้งคณะกรรมการดำเนินการ ระดมทุนจากภาคเอกชน เพื่อทำหน้าที่ประเมินราคาสินทรัพย์ ราคาหุ้น และวิธีการขายหุ้น โดยคณะกรรมการชุดดังกล่าว ประกอบด้วย ผู้แทนจาก กระทรวงอุตสาหกรรม (อก.) สพช. กระทรวงการคลัง (กค.) สำนักงานอัยการสูงสุด และ ปตท. พร้อมทั้งมอบหมายให้คณะกรรมการดำเนินการระดมทุนฯ เร่งดำเนินการ ตามขั้นตอนกฎหมายที่เกี่ยวข้อง กับการเสนอขายหุ้น และจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ฯ ให้สอดคล้องกับระยะเวลาที่กำหนดไว้

การดำเนินการในนโยบายที่เกี่ยวข้องกับการแปรรูปการปิโตรเลียมแห่งประเทศไทย

- การยกเลิกการควบคุมราคาขายปลีกก๊าซปิโตรเลียมเหลว (LPG) เพื่อให้ระบบการค้าก๊าซปิโตรเลียมเหลวเป็นระบบการค้าที่ลอยตัว และการกำหนดแผนการชำระหนี้ของกองทุนน้ำมันเชื้อเพลิง แก่เจ้าหนี้ทุกราย เริ่มตั้งแต่ไตรมาสที่ 4 ของปี 2544 เป็นต้นไป โดยมีเป้าหมายชำระหนี้ทั้งหมดภายในปี 2547
- รัฐมีนโยบายที่จะไม่ใช้ ปตท. เป็นกลไกในการแทรกแซงราคาอีกต่อไป หากรัฐต้องการคุ้มครอง ผู้บริโภคจะกระทำได้โดยการกำกับดูแล ทั้งราคาและสภาวะการแข่งขันได้ โดยอาศัยกลไกทางด้าน กฎหมายที่มีอยู่แล้ว
- สิทธิพิเศษในการขายน้ำมันแก๊สหน่วยงานของรัฐ ในกรณีการซื้อขายจำนวนตั้งแต่ 10,000 ลิตรขึ้นไปจะยังคงมีอยู่ต่อไป ยกเว้นกรณีของการไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย ที่ยังให้คงการซื้อจาก ปตท. และการประกวดราคาในสัดส่วน 80:20 ต่อไปจนกว่า ปตท. จะสิ้นสุดจากสภาพการเป็นรัฐวิสาหกิจใน ขณะที่ภาระหนี้ที่หน่วยงานค้างจ่ายกับ ปตท. ก็จะไม่ลดลงเช่นกัน
- การกำหนดโครงสร้างกิจการก๊าซธรรมชาติ ของประเทศไทยในระยะยาว โดยสำหรับกิจการระบบท่อส่งก๊าซธรรมชาติ จะถูกแยกออกจากกิจการการจัดหา และจำหน่ายก๊าซฯ ของ ปตท. ในลักษณะการ แยกแยกตามกฎหมาย โดยจัดตั้งเป็นบริษัท ปตท. ท่อส่งก๊าซธรรมชาติ จำกัด ตามมติคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ 16 กุมภาพันธ์ 2542 โดยมี บมจ. ปตท. เป็นผู้ถือหุ้นทั้งหมด และให้มีการทำสัญญาในการดำเนินกิจการ ระหว่างกิจการทั้งสอง เพื่อให้มีการดำเนินการ ที่แยกออกจากกันอย่างเด็ดขาด นอกจากนั้นเห็นควรให้มีการ จัดตั้งบริษัท ปตท. ท่อจัดจำหน่ายก๊าซธรรมชาติ จำกัด เพื่อรองรับแผนการขยายการจำหน่ายก๊าซฯ ของ ปตท. ด้วย
- การให้ ปตท. เป็นผู้ลงทุนในโครงการท่อก๊าซฯ ตามแผนแม่บทระบบท่อส่งก๊าซฯ ฉบับที่ 3 ซึ่งรวมถึงระบบท่อส่งก๊าซฯ เส้นที่ 3 (เอราวัณ-ราชบุรี) ทั้งนี้เพื่อเป็นการขยายโครงข่ายระบบท่อก๊าซฯ ของ ปตท.

- การเปิดให้บริการขนส่งก๊าซธรรมชาติทางท่อแก่บุคคลที่สาม (Third Party Access) สำหรับระบบท่อส่งก๊าซฯ ของ ปตท. ในส่วนที่มีขีดความสามารถเหลือที่จะให้บริการได้ และท่อก๊าซฯ เส้นใหม่
- การเปิดแข่งขันในแหล่งก๊าซฯ และตลาดก๊าซฯ ใหม่ (New Gas Supply/ Demand) และโดยกำหนดให้แหล่ง/ตลาดก๊าซฯ ใหม่ คือแหล่ง/ตลาดก๊าซฯ ที่นอกเหนือจากสัญญา/ข้อผูกพันที่ทำไว้กับ ปตท. ในปัจจุบัน
- การให้ กพข. ทำหน้าที่กำกับดูแลกิจการก๊าซธรรมชาติ กำกับดูแลอัตราค่าบริการผ่านท่อคุณภาพการให้บริการ การลงทุนระบบท่อส่งก๊าซธรรมชาติ รวมทั้งส่งเสริมและจัดซื้ออุปสรรคในการแข่งขัน เป็นการชั่วคราว จนกว่าจะมีการจัดตั้งองค์กรกำกับดูแลอิสระขึ้นมา
- ปตท. จะยังคงถือหุ้นใน บริษัท ปตท. สำรวจและผลิตปิโตรเลียม ในสัดส่วนไม่ต่ำกว่าร้อยละ 51 ตามมติคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ 4 พฤศจิกายน 2540 เพื่อเป็นการสร้างความมั่นใจให้กับนักลงทุน และเพื่อให้สอดคล้องกับแนวทางการแปรรูป ปตท. ที่กำหนดให้ ปตท. สผ. เป็นหนึ่งในบริษัทลูกของ ปตท. ที่จะ มุ่งเน้นการดำเนินธุรกิจแบบ Integrated Vertical Structure รวมทั้งเพื่อเป็นการส่งเสริมและสนับสนุน บทบาทของ ปตท. สผ. ให้เป็นกลไกของรัฐในระดับความร่วมมือระหว่างประเทศ
- ให้บริษัท ไทยออยล์ จำกัด เป็นโรงกลั่นหลัก ในการสนับสนุนภาคการตลาดของธุรกิจน้ำมันของ ปตท. และทยอยลดสัดส่วนการถือหุ้นในโรงกลั่นอื่นๆ เมื่อโอกาสเอื้ออำนวย

ผลการดำเนินการระดมทุนจากภาคเอกชนในการแปรรูป ปตท.

เมื่อวันที่ 1 ตุลาคม 2544 การปิโตรเลียมแห่งประเทศไทยได้ดำเนินการแปลงสภาพ ภายใต้พระราชบัญญัติทุนรัฐวิสาหกิจ พ.ศ. 2542 โดยจัดตั้ง บริษัท ปตท. จำกัด (มหาชน) และได้รับโอนกิจการสิทธิ หนี้ ความรับผิดชอบ สินทรัพย์ ส่วนของทุน พนักงาน และลูกจ้างทดลองงานทั้งหมด ที่มีอยู่ ณ วันจัดตั้ง บมจ. ปตท. มาจากการปิโตรเลียมแห่งประเทศไทย โดยกำหนดให้ บมจ. ปตท. มีส่วนทุนจดทะเบียนที่ชำระแล้ว 20,000 ล้านบาท ประกอบด้วยหุ้นจำนวน 2,000 ล้านหุ้น มูลค่าหุ้นละ 10 บาท

คณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ 2 ตุลาคม 2544 เห็นชอบในหลักการของแนวทางและแผนการระดมทุน ของ ปตท. และมอบหมายให้คณะกรรมการดำเนินการระดมทุนฯ รับไปดำเนินการในการตัดสินใจเรื่องราคาและจำนวนการเสนอขาย หลังจากสิ้นสุดขั้นตอนการนำเสนอข้อมูลต่อนักลงทุน (Roadshow) ทั้งนี้ เพื่อให้การกำหนดราคาสุดท้ายเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ

เมื่อวันที่ 2 ตุลาคม 2544 บมจ. ปตท. ได้ดำเนินการจดทะเบียนเพิ่มทุนอีกจำนวน 8,500 ล้านบาท โดยการออกหุ้นสามัญใหม่ จำนวน 850 ล้านหุ้น มีผลให้ บมจ. ปตท. มีทุนจดทะเบียนทั้งสิ้น 28,500 ล้านบาท (เป็นทุนที่ชำระแล้ว 20,000 ล้านบาท) แบ่งเป็นหุ้นสามัญ 2,850 ล้านหุ้น มูลค่าที่ตราไว้หุ้นละ 10 บาท

แนวทางของแผนการระดมทุน รวมถึงรายละเอียดต่างๆ เกี่ยวกับการเสนอขายหุ้นของ บมจ. ปตท. สามารถสรุปสาระสำคัญได้ ดังนี้

1) กำหนดการขายหุ้น

ทำการสำรวจตลาดเบื้องต้น (Pre-marketing)	15-26 ต.ค. 44
นำเสนอข้อมูลต่อนักลงทุน (Roadshow) ใน/ต่างประเทศ	29 ต.ค.-20 พ.ย.44
กำหนดการจองซื้อของนักลงทุนบุคคลธรรมดาในประเทศ	15-20 พ.ย. 44
พิจารณากำหนดราคาเสนอขายสุดท้าย (Final Price)	21 พ.ย. 44
หุ้น บมจ. ปตท. ทำการซื้อขายใน ตลาด.	6 ธ.ค. 44

2) การกำหนดช่วงราคาการเสนอขายเบื้องต้น (Preliminary Price Range) คือ 31-35 บาทต่อหุ้น โดยใช้ราคาสูงสุดเป็นราคาเสนอขายเบื้องต้นสำหรับนักลงทุนในประเทศ ประเภทผู้จองซื้อรายย่อย และบุคคลทั่วไป และใช้ในการกระบวนการ Bookbuilding สำหรับนักลงทุนประเภทสถาบัน ทั้งในประเทศและต่างประเทศ

3) จำนวนหุ้นที่เสนอขายแก่ประชาชน และนักลงทุนทั่วไปจำนวน 800 ล้านหุ้น และหุ้นจัดสรรเกินจำนวน (Overallotment or Greenshoe Option) ของกระทรวงการคลัง จำนวน 120 ล้านหุ้น โดยไม่

รวมหุ้นที่เสนอขายให้แก่พนักงาน ภายใต้โครงการการให้สิทธิ แก่พนักงาน บมจ. ปตท. ในการซื้อหุ้น (ESOP Program)

4) กำหนดสัดส่วนในการเสนอขายแก่ประชาชน และนักลงทุนในประเทศ ประมาณร้อยละ 60 (480 ล้านหุ้น) และนักลงทุนต่างประเทศ ประมาณร้อยละ 40 (320 ล้านหุ้น) และกำหนดให้สามารถเปลี่ยนแปลง สัดส่วนการเสนอขายหุ้น (Claw Back) ระหว่างนักลงทุนในประเทศและต่างประเทศ ได้ ไม่เกินร้อยละ 15 (120 ล้านหุ้น)

5) นโยบายการจ่ายเงินปันผล : กำหนดนโยบายในการจ่ายเงินปันผลจำนวน 2 บาทต่อหุ้น สำหรับผลประกอบการของ บมจ. ปตท. ปี 2544 และให้เสนอขอความเห็นชอบ ต่อที่ประชุมผู้ถือหุ้น ในการประชุมสามัญประจำปี ซึ่งจะจัดให้มีการประชุมภายในเดือนเมษายน 2545

6) กำหนดไม่ให้นำหุ้นออกมาขายในตลาดก่อนระยะเวลา (Lock up period) ดังนี้

- ปตท. และ กค. จะไม่ ขาย จำหน่าย จ่าย โอน หุ้นของ บมจ. ปตท. ที่มีสถานะ เช่นเดียวกับหุ้นสามัญที่เสนอขายในครั้งนี้ ในช่วง 365 วันนับจากวันปิดการเสนอขาย (Closing Date) เว้นแต่ได้รับความยินยอม จากผู้จัดการการจดทะเบียน และรับประกันการจำหน่าย
- นับจากวันปิดการเสนอขาย (Closing Date) 180 วัน กค. สามารถขาย จำหน่าย จ่าย โอน หลักทรัพย์อื่นใดที่สามารถแปลงสภาพ เป็นหุ้นของ บมจ. ปตท. ที่มีสถานะเช่นเดียวกับหุ้นสามัญที่เสนอขายในครั้งนี้ รวมถึงการเสนอขายหุ้น บมจ. ปตท. แบบเฉพาะเจาะจง (Private Placement) ได้โดยมีข้อกำหนดว่าการแปลงสภาพหรือการจะนำหุ้น บมจ. ปตท. เข้าทำการซื้อขายในตลาดฯ แล้วแต่กรณีนั้น จะทำได้หลังจาก 365 วัน นับจากวันปิดการเสนอขาย (Closing Date)

การจัดทำ Roadshow ทั้งในและต่างประเทศของ บมจ. ปตท.

ได้รับความสนใจจากนักลงทุนอย่างกว้างขวาง ดังจะเห็นได้จากจำนวนการจองซื้อหุ้น ของนักลงทุนประเภทต่างๆ มีมากกว่าจำนวนที่จัดสรร โดย

- ประชาชนทั่วไปในประเทศ ซึ่งสามารถจองซื้อหุ้น บมจ. ปตท. จำนวนรวมทั้งสิ้น 220 ล้านหุ้น ผ่านธนาคารพาณิชย์ 5 แห่งทั่วประเทศ คือ ธนาคารกรุงเทพ จำกัด (มหาชน) ธนาคารกรุงไทย จำกัด (มหาชน) ธนาคารกรุงศรีอยุธยา จำกัด (มหาชน) ธนาคาร กสิกรไทย จำกัด (มหาชน) และ ธนาคารไทยพาณิชย์ จำกัด (มหาชน) ในระหว่างวันที่ 15-20 พฤศจิกายน 2544 นั้น ปรากฏว่ามีผู้สนใจลงทุนในหุ้น บมจ. ปตท. เป็นจำนวนมากทำให้การจองซื้อเต็มจำนวน 220 ล้านหุ้น ภายในระยะเวลาเพียง 1.07 นาที และทางธนาคารได้เปิดให้ผู้สนใจจองซื้อหุ้นต่อ โดยขึ้นเป็นบัญชีสำรอง (Waiting List) อีกประมาณ 120 ล้านหุ้น

สัดส่วนของช่วงการจองซื้อหุ้นที่เสนอขายให้กับประชาชน สำหรับหุ้นจำนวนรวม 340 ล้านหุ้น

ช่วงการจองซื้อหุ้น	จำนวนจองซื้อ	สัดส่วน (%)
1,000-5,000	3,885	33.98
5,001-10,000	2,249	19.67
10,001-30,000	2,078	18.17
30,001-60,000	1,058	9.25
60,001-100,000	2,164	18.93
รวม	11,434	100

- นักลงทุนสถาบันในประเทศ ซึ่งสามารถจองซื้อหุ้น บมจ. ปตท. โดยวิธีการประกวดราคาแบบสะสม (Book Building) มีความต้องการเกินกว่าจำนวนที่จัดสรรเบื้องต้นกว่า 3 เท่า
- นักลงทุนสถาบันต่างประเทศ ซึ่งจองซื้อหุ้น บมจ. ปตท. โดยวิธีการประกวดราคาแบบสะสม (Book Building) มีความต้องการเกินกว่าจำนวนที่จัดสรรเบื้องต้นกว่า 6 เท่า

จากข้อมูลปริมาณความต้องการซื้อหุ้น บมจ. ปตท. ข้างต้น คณะกรรมการดำเนินการระดมทุนฯ และกรรมการผู้รับมอบอำนาจแทนคณะกรรมการ บมจ. ปตท. ในการประชุมครั้งที่ 6/2544 วันที่ 21

พฤศจิกายน 2544 จึงได้พิจารณาถึงปัจจัยต่างๆ ที่จำเป็นต่อการกำหนดราคาเสนอขายสุดท้าย (Final Price) ที่เหมาะสม การพิจารณาจัดสรรหุ้นให้กับนักลงทุนกลุ่มต่างๆ โดยประเมินจากคุณภาพของนักลงทุน และความสำเร็จของหุ้น ภายหลังจากการนำหุ้นเข้าเสนอขาย ในตลาดหลักทรัพย์ฯ และได้มีมติดังนี้

1) ราคาเสนอขายสุดท้าย (Final Price) : อยู่ที่ราคา 35 บาทต่อหุ้น

2) จำนวนหุ้นที่เสนอขาย : รวมจำนวน 920 ล้านหุ้น ประกอบด้วย หุ้นสามัญออกใหม่ของ บมจ. ปตท. 750 ล้านหุ้น หุ้นสามัญเดิมของ กค. 50 ล้านหุ้น และ หุ้นจัดสรรเกินจำนวน (Overallotment or Greenshoe Option) ของ กค. 120 ล้านหุ้น ทั้งนี้ไม่รวมหุ้น ที่เสนอขายให้แก่พนักงาน ภายใต้โครงการ การให้สิทธิแก่พนักงาน บมจ.ปตท. ในการซื้อหุ้น (ESOP Program)

3) การจัดสรรหุ้นให้กับนักลงทุนกลุ่มต่างๆ : หน่วย : ล้านหุ้น

	จัดสรรเบื้องต้น	ภายหลัง Clawback	Overallot (120 ล้านหุ้น)	จำนวนจัดสรรสุทธิ
ในประเทศ				
- บุคคลธรรมดา	220	254	76.124	330.124
- Broker และผู้มีอุปการะคุณ	169	169	0	169
- สถาบัน	91	91	0.876	91.876
รวมหุ้นที่จัดสรรในประเทศ	480 (60%)	514	77	591 (64.24%)
ต่างประเทศ	320 (40%)	286	43	329 (35.76%)
รวม	800	800	120	920

4) จำนวนเงินที่ได้รับจากการขายหุ้น :

	จำนวนหุ้น (ล้านหุ้น)	ราคาต่อหุ้น (บาท)	เงินที่ได้รับ (ล้านบาท)
หุ้นเพิ่มทุนของ บมจ. ปตท.	750	35	26,250^{1/}
หุ้นเดิมของ กค.	50	35	1,750 ^{1/}
หุ้นเดิมของ กค.ในส่วนที่เป็น Greenshoeรวมการขายหุ้นเดิมของ กค.	120 170	35 35	4,200 ^{2/} 5,950
รวมทั้งสิ้น	920	35	32,200^{3/}

หมายเหตุ

1/ บมจ. ปตท.และ กค.จะได้รับเงินจากการขายหุ้น ภายหลังจากที่ได้ปฏิบัติ ตามเงื่อนไขบังคับก่อน(Condition Precedent) และได้ดำเนินการจดทะเบียนเพิ่มทุนชำระแล้วเสร็จเรียบร้อยแล้ว

2/ การขายหุ้นเดิมของ กค. ในส่วนที่เป็น Greenshoe นั้น กค. จะได้รับเงินดังกล่าวภายหลังสิ้นสุด Stabilization Period ซึ่งไม่เกิน 30 วัน หลังจากหุ้นเข้าทำการซื้อขายในตลาดหลักทรัพย์ฯ

3/ จำนวนเงินดังกล่าวยังไม่หักค่าใช้จ่ายที่เกี่ยวข้องกับการขายหุ้น

ทั้งนี้ การขายหุ้น ปตท. ในครั้งนี้ มีผลให้มีเงินเข้าจากต่างประเทศ เป็นจำนวนประมาณ 11,500 ล้านบาท หรือประมาณ 260 ล้านเหรียญสหรัฐฯ ทำให้ บมจ. ปตท. และกระทรวงการคลัง มีรายได้จากการขายหุ้นทั้งหมด 32,200 ล้านบาท โดยสัดส่วนการถือหุ้นของ กค. จะลดลงเหลือร้อยละ 65.4 ในกรณีขายหุ้นในส่วนของ Greenshoe ได้ทั้งหมด

การซื้อขายหุ้น บมจ. ปตท. ในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย

หุ้นของ บมจ. ปตท. ได้เข้าทำการซื้อขาย ในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย เมื่อวันที่ 6 ธันวาคม 2544 ปรากฏว่าหุ้นเปิดตลาดที่ราคา 38 บาท และปรับตัวขึ้นไปสูงสุดที่ 38.25 บาท ซึ่งเพิ่มขึ้นจากราคาจอง 3.25 บาท หรือคิดเป็นร้อยละ 9.28 และเนื่องจากมีแรงขาย ทำกำไรออกมาหนาแน่น หลังจากนั้น จึงกตราคาหุ้นลงมาจนต่ำสุดที่ 35.50 บาท ก่อนที่จะปิดตลาดที่ 35.75 บาท หรือเพิ่มขึ้นร้อยละ 2.14 จากราคาจองที่ 35 บาทต่อหุ้น

ทั้งนี้ การที่หุ้นของ บมจ. ปตท. เข้าทำการซื้อขายในตลาดหลักทรัพย์ฯ ส่งผลให้มูลค่าการซื้อขายรวมทั้งตลาดเพิ่มขึ้นสูงสุด ในรอบ 11 เดือนโดยมีมูลค่าการซื้อขายรวม 19,536.24 ล้านบาท เฉพาะหุ้นของ บมจ. ปตท. มีมูลค่าการซื้อขายทั้งสิ้น 6,376.03 ล้านบาท

กลับสารบัญ

สถานการณ์ นโยบาย และมาตรการพลังงานของไทยปี 2544

6. การกำกับดูแลกิจการก๊าซธรรมชาติ

ความเป็นมา

1. คณะรัฐมนตรีได้มีมติเมื่อวันที่ 13 สิงหาคม 2539 เห็นชอบตามมติคณะกรรมการนโยบาย พลังงานแห่งชาติ เรื่องนโยบายราคาก๊าซธรรมชาติและการกำกับดูแล โดยเห็นชอบแนวทางการกำกับดูแลการกำหนดราคาก๊าซธรรมชาติ และอัตราค่าผ่านท่อ และกำหนดให้มีการกำกับดูแล โดยคณะกรรมการนโยบายพลังงานแห่งชาติ (กพช.) และสำนักงานคณะกรรมการนโยบายพลังงานแห่งชาติ (สพช.) ดังนี้

- การพิจารณาอนุมัติการจัดทำแผนการจัดหาก๊าซธรรมชาติระยะยาว และแผนการลงทุนระยะยาวของระบบท่อก๊าซธรรมชาติ รวมทั้งการกำหนดหลักเกณฑ์การคำนวณอัตราค่าผ่านท่อก๊าซธรรมชาติ ก่อนการประกาศใช้
- การพิจารณาอนุมัติสัญญาซื้อขายก๊าซธรรมชาติระหว่าง ปตท. กับผู้ผลิต
- การเปลี่ยนแปลงหลักการ ของนโยบายการกำหนดราคาก๊าซธรรมชาติ หลักการในการกำหนดอัตราค่าผ่านท่อ และค่าการตลาด (ค่าจัดหา/จำหน่าย)
- การกำกับดูแลการปรับอัตราค่าผ่านท่อ โดยเริ่มตั้งแต่ปี 2540 เป็นต้นไป

2. คณะรัฐมนตรีได้มีมติเมื่อวันที่ 10 กรกฎาคม 2542 เห็นชอบตามมติคณะกรรมการนโยบายพลังงานแห่งชาติ เรื่องแนวทางการแปรรูปการปิโตรเลียมแห่งประเทศไทย โดยการกำกับดูแลกิจการก๊าซธรรมชาติในระยะสั้นเห็นควรให้ สพช. ออกประกาศคณะกรรมการนโยบายพลังงานแห่งชาติ เพื่อกำหนดหลักเกณฑ์ในการการกำหนดราคาก๊าซธรรมชาติ และอัตราค่าบริการผ่านท่อก๊าซธรรมชาติ

ราคาก๊าซธรรมชาติ และอัตราค่าบริการส่งก๊าซฯ ในปัจจุบัน

1. ราคาซื้อขายก๊าซธรรมชาติระหว่าง ปตท. กับผู้ใช้ก๊าซฯ

- ราคาก๊าซธรรมชาติที่จำหน่ายให้แก่ การไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย และผู้ผลิตไฟฟ้าอิสระ (IPPs) ประกอบด้วย ราคาก๊าซ = ราคาเฉลี่ยของเนื่อก๊าซธรรมชาติ + ค่าตอบแทนในการจัดหาและจำหน่าย (1.75% ของราคาเฉลี่ยของเนื่อก๊าซ แต่ต้องไม่สูงกว่า 2.1525 บาท/ล้านบีทียู)+ค่าบริการส่งก๊าซธรรมชาติ
- ราคาก๊าซธรรมชาติที่จำหน่ายให้แก่ ผู้ผลิตไฟฟ้ารายเล็ก (SPPs) ประกอบด้วย ราคาก๊าซ = ราคาเฉลี่ยของเนื่อก๊าซธรรมชาติ+ค่าตอบแทนในการจัดหาและจำหน่าย (9.33% ของราคาเฉลี่ยของเนื่อก๊าซ แต่ต้องไม่สูงกว่า 11.4759 บาท/ล้านบีทียู)+ค่าบริการส่งก๊าซธรรมชาติ
- ราคาก๊าซธรรมชาติที่จำหน่ายให้แก่ภาคอุตสาหกรรม ให้ใช้หลักการของการกำหนดราคา ตามราคาเชื้อเพลิงที่ก๊าซธรรมชาติเข้าไปทดแทน

2. แยกอัตราค่าบริการเป็น 3 พื้นที่ ดังนี้

- พื้นที่ 1 : ระบบท่อก๊าซธรรมชาตินอกชายฝั่งที่ระยอง
- พื้นที่ 2 : ระบบท่อก๊าซธรรมชาตินอกชายฝั่งที่ขอนแก่น
- พื้นที่ 3 : ระบบท่อก๊าซธรรมชาติบนฝั่ง

3. อัตราค่าบริการส่งก๊าซธรรมชาติคำนวณตามค่าความร้อน ประกอบด้วย

- ค่าบริการส่วนของต้นทุนคงที่ (Demand Charge) คำนวณจากค่าใช้จ่ายในการให้บริการคงที่ของระบบท่อส่งก๊าซธรรมชาติ คิดตามปริมาณก๊าซ ที่ตกลงในสัญญา มีหน่วยเป็นบาทต่อล้านบีทียู
- ค่าบริการส่วนของต้นทุนผันแปร (Commodity Charge) คำนวณจากค่าใช้จ่ายการให้บริการส่วนผันแปร ของระบบท่อส่งก๊าซธรรมชาติ คิดตามปริมาณก๊าซที่มีการรับส่งจริง มีหน่วยเป็นบาทต่อล้านบีทียู

4. หลักเกณฑ์ในการคำนวณค่าบริการ ส่วนที่เป็นค่าบริการส่วนของต้นทุนคงที่ ที่สำคัญๆ มีดังนี้

- ผลตอบแทนการลงทุน Return on Equity (ROE) ร้อยละ 18 ณ อัตราแลกเปลี่ยนในระดับ 25 บาท/เหรียญสหรัฐ
- ค่าใช้จ่ายดำเนินการที่คงที่และค่าบำรุงรักษาท่อก๊าซธรรมชาติ ร้อยละ 3 ของเงินลงทุนโครงการ โดยกำหนดให้คงที่ไม่มี escalation
- ข้อกำหนดเกี่ยวกับเงินกู้โครงการ
 - สัดส่วนหนี้สินต่อส่วนของผู้ถือหุ้น (Debt to Equity) เท่ากับ 75:25
 - อัตราดอกเบี้ยเงินกู้ระยะยาวเท่ากับร้อยละ 10.5 ต่อปี
- ค่าเสื่อมราคา คิดแบบวิธีเส้นตรงตามจำนวนอายุระบบท่อและปริมาณสำรองก๊าซฯ

5. การปรับอัตราค่าบริการส่งก๊าซธรรมชาติ

- การปรับเปลี่ยนเป็นระยะ (Periodic Adjustment) ให้มีการทบทวนการคำนวณค่าผ่านท่อทุกระยะเวลา 5 ปี และ/หรือ ในกรณีที่มีการเปลี่ยนแปลงการลงทุนในระบบ Main System
- การปรับเปลี่ยนตามดัชนี (Index Adjustment)

โดยการปรับอัตราค่าบริการผ่านท่อก๊าซธรรมชาติดังกล่าว ให้อยู่ภายใต้การกำกับดูแล/ดำเนินการของสำนักงานคณะกรรมการนโยบายพลังงานแห่งชาติ

การดำเนินการ

คณะกรรมการนโยบายพลังงานแห่งชาติในการประชุมเมื่อวันที่ 26 กันยายน 2544 เห็นชอบในหลักการร่างประกาศคณะกรรมการนโยบายพลังงานแห่งชาติ เรื่องหลักเกณฑ์การกำหนดราคาก๊าซธรรมชาติ และอัตราค่าบริการส่งก๊าซธรรมชาติ ซึ่งสำนักงานคณะกรรมการนโยบายพลังงานแห่งชาติได้ดำเนินการจัดทำขึ้นเพื่อกำหนดหลักเกณฑ์ การกำหนดราคาก๊าซธรรมชาติ และอัตราค่าบริการส่งก๊าซธรรมชาติ ในการกำกับดูแลกิจการก๊าซธรรมชาติ เป็นการชั่วคราว จนกว่าจะมีการจัดตั้งองค์กรกำกับดูแลอิสระขึ้นมา ตามร่าง พ.ร.บ. การประกอบกิจการพลังงาน พ.ศ. ทั้งนี้ประกาศดังกล่าวให้คงหลักเกณฑ์เดิม ในการกำหนดราคาก๊าซและอัตราค่าบริการส่งก๊าซ และเพิ่มเติมข้อกำหนดในการคำนวณอัตราค่าบริการส่งก๊าซ สำหรับการบริการส่งก๊าซ ตามแผนแม่บทท่อส่งก๊าซธรรมชาติฉบับที่ 3 ซึ่งรองนายกรัฐมนตรี (นายพิทักษ์ อินทวิทย์นันท์) ได้ลงนามในประกาศดังกล่าว และมีผลบังคับใช้ตั้งแต่วันที่ 24 ตุลาคม 2544 โดยมีสาระสำคัญ ดังนี้

1. ข้อกำหนดของระบบท่อ ตามแผนแม่บท ระบบท่อส่งก๊าซธรรมชาติฉบับที่ 3 ใช้การคำนวณเช่นเดียวกับระบบท่อส่งก๊าซในปัจจุบัน ยกเว้น

1) กำหนดผลตอบแทนการลงทุน (ROE) ร้อยละ 16 ณ อัตราแลกเปลี่ยนในระดับ 45 บาท/เหรียญสหรัฐ โดยความเสี่ยงจากอัตราแลกเปลี่ยน ให้เป็นความรับผิดชอบ ของผู้ให้บริการระบบท่อส่งก๊าซ

2) ให้ท่อมียอายุการใช้งาน 40 ปี

3) ข้อกำหนดเกี่ยวกับเงินกู้ของโครงการ

- สัดส่วนหนี้สินต่อส่วนของผู้ถือหุ้นเท่ากับ 75 : 25
- อัตราดอกเบี้ยเงินกู้ระยะยาวเท่ากับร้อยละ 10.5 ต่อปี
- การชำระคืนเงินกู้ให้เป็นไปตามที่จะตกลงกับ สฟช.

2. ให้สำนักงานคณะกรรมการนโยบายพลังงานแห่งชาติ (สพช.) มีอำนาจกำหนดเส้นทางของราคาค่าบริการ (Price Path) ในการปรับค่าใช้จ่ายจากการลงทุนเพิ่มเติม หรือการปรับแผนการลงทุนใหม่ เพื่อมิให้ภาระจากการลงทุนมีผลกระทบให้อัตราค่าบริการ สำหรับก๊าซธรรมชาติปรับสูงขึ้นจากเดิมในระดับสูงในทันที
3. เนื่องจากได้มีการทบทวนอัตราค่าบริการส่งก๊าซ ครึ่งล่าสุด เมื่อต้นปี 2544 ดังนั้นหากไม่มีการปรับเปลี่ยนการลงทุน อัตราค่าบริการส่งก๊าซในปัจจุบัน จะมีผลบังคับในช่วงปี พ.ศ. 2544-2548
4. กำหนดให้ผู้ให้บริการระบบส่งก๊าซ คำนวณอัตราค่าบริการส่งก๊าซ ตามหลักเกณฑ์ของประกาศฉบับนี้ แล้วนำเสนอสำนักงานคณะกรรมการนโยบายพลังงานแห่งชาติ พร้อมรายละเอียดการคำนวณ เพื่อขอความเห็นชอบ และเมื่อได้รับความเห็นชอบแล้ว ให้ประกาศใช้ได้ โดยให้ผู้ให้บริการระบบส่งก๊าซ ประกาศค่าบริการส่งก๊าซ เพื่อให้ผู้ใช้บริการทราบโดยทั่วกัน
5. ในกรณีที่ สพช. หรือผู้ให้บริการระบบท่อส่งก๊าซ เห็นว่าอัตราค่าบริการที่ให้ความเห็นชอบไปแล้ว ไม่เหมาะสม จากการเปลี่ยนแปลงตามข้อกำหนด หรือมีการเปลี่ยนแปลง ของสภาพเศรษฐกิจและสังคม หรือการเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยี เป็นเหตุให้ผู้ใช้บริการเสียประโยชน์ สพช. หรือผู้ใช้บริการท่อส่งก๊าซมีสิทธิในการให้/ขอทบทวนอัตราค่าบริการส่งก๊าซ นอกจากนี้ในส่วนของคำตอบแทน ในการจัดหาและจำหน่ายก๊าซให้มีสิทธิทบทวนได้เช่นกัน
6. ให้ผู้จัดหาก๊าซและผู้ให้บริการระบบส่งก๊าซ จัดส่งข้อมูลที่เกี่ยวข้อง ในการคำนวณอัตราค่าบริการส่งก๊าซ ให้แก่ สพช. ตามหลักเกณฑ์และระยะเวลาตามที่ สพช. กำหนดและให้ผู้จัดหาก๊าซ และผู้ให้บริการเปิดเผยข้อมูล เกี่ยวกับราคาก๊าซ และค่าบริการส่งก๊าซ ตามหลักเกณฑ์ที่ สพช. กำหนด

กลับสารบัญ

สถานการณ์ นโยบาย และมาตรการพลังงานของไทยปี 2544

7. การแก้ไขปัญหาราคาก๊าซปิโตรเลียมเหลว และหนี้สินกองทุนน้ำมันเชื้อเพลิง

สืบเนื่องจากปัญหาโครงสร้างราคาก๊าซปิโตรเลียมเหลวไม่สะท้อนต้นทุนที่แท้จริง กองทุนน้ำมันเชื้อเพลิงต้องรับภาระจ่ายชดเชยในระดับสูง ทำให้ฐานะของกองทุนติดลบในระดับ 12,000 ล้านบาท คณะกรรมการนโยบายพลังงานแห่งชาติ เมื่อวันที่ 10 กันยายน 2544 จึงได้เห็นชอบแนวทางการแก้ไขปัญหาราคาก๊าซปิโตรเลียมเหลวและหนี้สินกองทุนน้ำมันเชื้อเพลิง ตามข้อเสนอของคณะทำงานศึกษาการแก้ไขปัญหาโครงสร้างราคาก๊าซปิโตรเลียมเหลวในระยะยาว ดังนี้

7.1 การปรับหลักเกณฑ์การกำหนดราคา ณ โรงกลั่นและราคานำเข้าก๊าซ LPG ให้ปรับลดราคา ณ โรงกลั่นและราคานำเข้าให้เท่ากับราคาประกาศเปโตรมิน (CP) -16 \$/ตัน โดยเริ่มมีผลบังคับใช้ตั้งแต่วันที่ 16 สิงหาคม 2544 เป็นต้นไป และเพื่อมิให้เป็นภาระของผู้ผลิตก๊าซ LPG มากนัก จึงให้ประกันระดับราคา ณ โรงกลั่นและราคานำเข้าต่ำสุดที่ 200 \$/ตัน โดยให้พิจารณาเปลี่ยนแปลงตามราคาก๊าซธรรมชาติทุก 6 เดือน

7.2 การใช้ระบบราคา “กึ่งลอยตัว” เพื่อให้กองทุนน้ำมันฯ มีรายได้เพียงพอสำหรับชำระหนี้ที่ชัดเจน โดยการจำกัดหนี้ที่กองทุนต้องชำระในระดับปัจจุบัน และให้ผู้บริโภคเป็นผู้รับภาระในส่วนหนี้ใหม่ ที่อาจเกิดจากความผันผวนของราคาก๊าซในอนาคต ดังนั้น เพื่อให้การปรับราคาขายปลีกมีความคล่องตัว และสะท้อนต้นทุน และแยกออกจากการตัดสินใจทางการเมือง จึงต้องยกเลิกการควบคุมราคาขายปลีกก๊าซหุงต้ม โดยนาระบบราคา “กึ่งลอยตัว” มาใช้ กล่าว คือ ยังคงมีการควบคุมราคาขายส่ง ซึ่งจะมีผลทำให้รัฐ ยังสามารถกำหนดราคาขายปลีกได้ทางอ้อม และยังคงมีการชดเชยราคาก๊าซหุงต้มจากกองทุนน้ำมันฯ ในระดับหนึ่ง โดยรักษาระดับเงินไหลเข้ากองทุนน้ำมันฯ สุทธิ 1,200 – 1,500 ล้านบาท/ไตรมาส และให้ผ่อนชำระหนี้ไม่ต่ำกว่า 1,200 ล้านบาท/ไตรมาส มีเป้าหมายชำระหนี้หมดภายใน 3 ปี

ทั้งนี้ คณะกรรมการกลางว่าด้วยราคาสินค้าและบริการ (กกร.) เมื่อวันที่ 15 ตุลาคม 2544 ได้มีมติเห็นชอบให้ยกเลิกควบคุมราคาขายปลีกก๊าซปิโตรเลียมเหลวบรรจุถัง โดยให้มีผลบังคับใช้ตั้งแต่วันที่ 1 พฤศจิกายน 2544 เป็นต้นมา

7.3 การส่งเสริมการใช้เชื้อเพลิงอื่นและการปรับปรุงประสิทธิภาพการใช้ เพื่อลดภาระการจ่ายชดเชยของกองทุนน้ำมันเชื้อเพลิง และเป็นการช่วยเหลือภาคอุตสาหกรรมที่ใช้ก๊าซ LPG เป็นเชื้อเพลิง จึงควรให้มีการสนับสนุนให้ภาคอุตสาหกรรมปรับเปลี่ยนไปใช้เชื้อเพลิงอื่นที่มีราคาถูกกว่า ดังนี้

(1) การเปลี่ยนไปใช้ก๊าซธรรมชาติ (NG) เนื่องจากที่ก๊าซธรรมชาติ มีราคาต่ำกว่าราคาก๊าซ LPG ดังนั้น จึงควรมีการส่งเสริมให้ภาคอุตสาหกรรม ที่อยู่ในเขตกรุงเทพฯ ปริมณฑล และจังหวัดในพื้นที่บริเวณรอบแนวท่อส่งก๊าซ NG ให้ปรับเปลี่ยนไปใช้ก๊าซ NG เป็นเชื้อเพลิงแทน โดยปัจจุบันมีการใช้ก๊าซ NG ในภาคอุตสาหกรรมประมาณ 29,200 ล้านลูกบาศก์ฟุต/ปี สามารถทดแทนก๊าซ LPG ได้ 616,000 ตัน/ปี และเมื่อระบบท่อจำหน่ายก๊าซรอบกรุงเทพฯ และปริมณฑล (Bangkok Gas Ring) ซึ่งคาดว่าจะแล้วเสร็จในปี 2550 โดย ปตท. มีแผนเพิ่มปริมาณการใช้ก๊าซ NG ในภาคอุตสาหกรรมเป็น 42,705 ล้านลูกบาศก์ฟุต/ปี ในปี 2550 คาดว่า จะสามารถทดแทนก๊าซ LPG ได้ 900,000 ตัน/ปี

(2) อุตสาหกรรมที่อยู่นอกแนวท่อจำหน่ายก๊าซ NG ซึ่งไม่สามารถใช้ก๊าซ NG แทนได้ รัฐควรส่งเสริมให้เปลี่ยนไปใช้เชื้อเพลิงอื่น ดังนี้

- **การใช้ก๊าซ LPG ผสม Pentane** โดย ปตท.อยู่ระหว่างทำการศึกษาและทดสอบ เพื่อ กำหนดสัดส่วนผสมที่เหมาะสม ซึ่งราคา Pentane อยู่ในระดับต่ำกว่าราคาก๊าซ LPG เมื่อนำมา ผสมเป็น เชื้อเพลิงชนิดใหม่จะทำให้ราคาถูกลง
- **การใช้ถ่านหิน** เป็นทางเลือกหนึ่งของเชื้อเพลิง ซึ่งมีราคาต่ำกว่าน้ำมันเชื้อเพลิง และก๊าซ LPG
- **น้ำมันเตา** จากการเปรียบเทียบราคาน้ำมันเตากับราคาก๊าซ LPG ที่รวมการจ่ายชดเชยจาก กองทุนน้ำมันฯ แล้ว ต้นทุนราคาน้ำมันเตาจะถูกกว่า

(3) อุตสาหกรรมที่ต้องใช้เชื้อเพลิงสะอาด อุตสาหกรรมที่จำเป็นต้องใช้ก๊าซ LPG เป็นเชื้อเพลิงที่ สะอาด และในกรณีที่ระบบท่อส่งก๊าซไม่สามารถสนับสนุนได้ เช่น เซรามิค และเครื่องปั้นดินเผา ใน พื้นที่ภาคเหนือตอนบน ซึ่งที่ผ่านมา รัฐได้มีโครงการส่งเสริมการให้ใช้เตาเผาเซรามิคประสิทธิภาพสูง โดยใช้เงินสนับสนุนจากกองทุนเพื่อส่งเสริมการอนุรักษ์พลังงาน แม้ว่า ราคาเตาประสิทธิภาพสูงจะ แพงกว่าเมื่อเทียบกับเตาอิฐโดยทั่วไป แต่จะสามารถช่วยประหยัดพลังงานได้ถึง 30 – 50% จึง สามารถคืนทุนในระยะยาว เพราะต้นทุนในการผลิตเซรามิคจะต่ำลง สามารถผลิตเซรามิคได้เร็วขึ้น มี การสูญเสียพลังงานน้อยลง และที่สำคัญ คือ คุณภาพของผลิตภัณฑ์ที่ได้สูงขึ้นและสม่ำเสมอ

(4) การช่วยเหลือภาคขนส่งและรถแท็กซี่ ปัจจุบันรัฐมีโครงการส่งเสริมการใช้ก๊าซธรรมชาติ (NGV) เป็นเชื้อเพลิงทดแทนก๊าซ LPG ในรถยนต์ ซึ่งจะมีราคาถูกกว่าก๊าซ LPG เนื่องจาก ปตท. กำหนดราคาก๊าซ NGV ในระดับ 50% ของราคาขายปลีกน้ำมันดีเซลหมุนเร็ว โดย ปตท. ได้จัด โปรแกรมส่งเสริมการใช้ก๊าซ NGV ในรถแท็กซี่ เป็นโครงการนำร่องเพื่อติดตั้งอุปกรณ์แบบให้เปล่ากับ รถแท็กซี่จำนวน 100 คัน ซึ่งได้ดำเนินการแล้วเสร็จ ในปี 2543 และจะเพิ่มเป็น 1,000 คัน ในปี 2544 – 45 โดยได้รับเงินสนับสนุนจากกองทุนเพื่อส่งเสริมการอนุรักษ์พลังงาน และ ปตท. มีแผนเพิ่มสถานี บริการก๊าซ NGV ภายในปี 2549 เพิ่มขึ้นอีก 30 สถานี เพื่อรองรับรถแท็กซี่ที่คาดว่าจะ เพิ่มขึ้นเป็น 7,125 คัน สามารถทดแทนการใช้ก๊าซ LPG ได้ 104 พันตัน/ปี และในอีกแนวทางหนึ่งยังอาจเปลี่ยน ไปใช้ก๊าซ LPG ที่ผสมก๊าซ Pentane ทดแทนได้ อย่างไรก็ตาม จะต้องรอผลการทดสอบ ของ ปตท. ซึ่งต้องใช้ระยะเวลาหนึ่ง และจะต้องรอก๊าซ Pentane จากโรงแยกก๊าซหน่วยที่ 5 คาดว่าจะก่อสร้าง แล้วเสร็จภายในปี 2548

7.4 การป้องกันและปราบปรามการลักลอบส่งออกก๊าซหุงต้ม เพื่อลดภาระของการจ่ายชดเชย ของกองทุนน้ำมันฯ ที่เกิดจากการลักลอบส่งออกก๊าซหุงต้ม รัฐควรเข้มงวดในการดูแลการส่งออกก๊าซ หุงต้ม ซึ่งขณะนี้กระทรวงพาณิชย์อยู่ระหว่างการออกประกาศกระทรวงอนุญาตให้ส่งออกได้เฉพาะผู้ ค้าก๊าซมาตรา 7 หรือตัวแทนผู้ค้าก๊าซเท่านั้น และให้สำนักงานตำรวจแห่งชาติ ได้ดำเนินการปราบ ปราม การลักลอบส่งออกก๊าซหุงต้มบรรจุถัง ตามตะเข็บชายแดนโดยผิดกฎหมายอย่างเข้มงวดและ จริงจัง

7.5 การลดรายจ่ายของกองทุนน้ำมันฯ ในการสนับสนุนการปราบปรามน้ำมันเถื่อน เนื่องจาก งานการปราบปรามน้ำมันเถื่อนและการกระทำความผิดเกี่ยวกับปิโตรเลียม เป็นงานที่ต้องปฏิบัติอย่าง เข้มงวดและต่อเนื่อง ซึ่งถือเป็นงานประจำอีกประเภทหนึ่งของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ดังนั้น จึงควรให้ ขอรับการสนับสนุนงบประมาณเช่นเดียวกับงานปกติของหน่วยงาน ซึ่งจะช่วยลดรายจ่ายของกองทุน น้ำมันฯ ได้ประมาณ 200 ล้านบาท/ปี

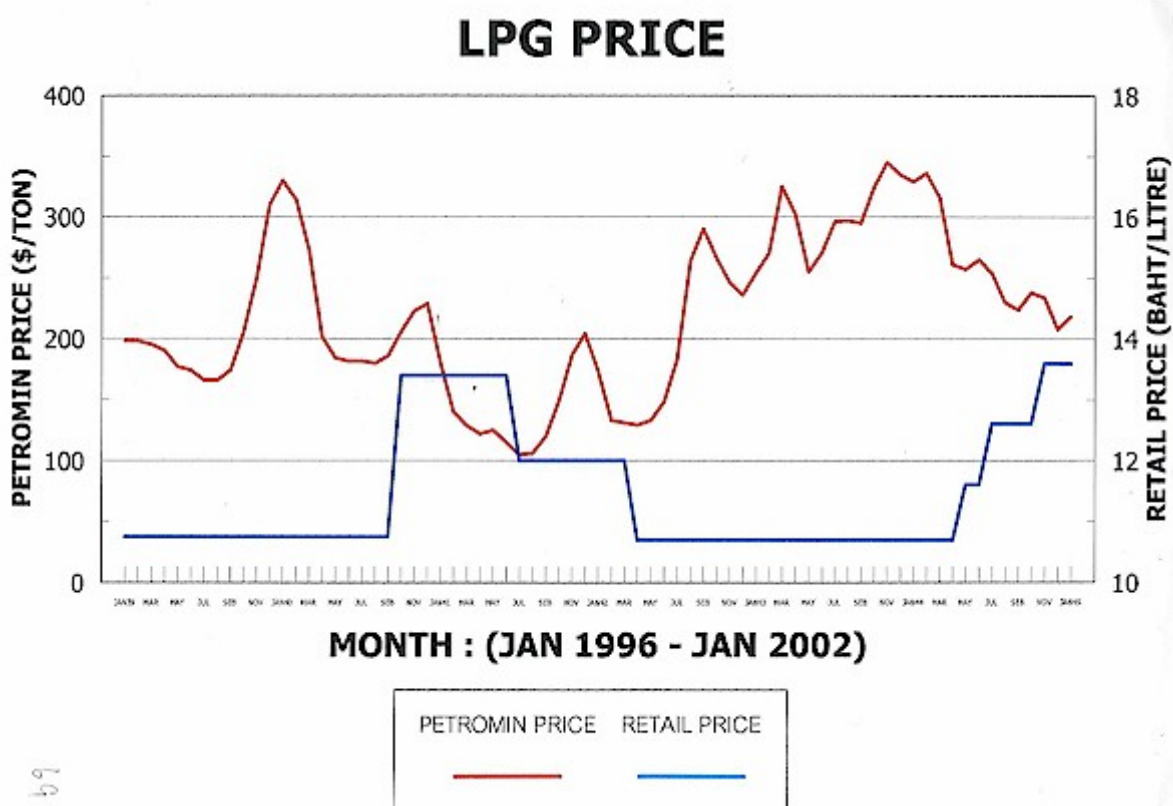
7.6 แผนชำระหนี้กองทุนน้ำมันเชื้อเพลิง เพื่อสร้างความเชื่อมั่นให้แก่เจ้าหนี้ผู้ผลิตก๊าซปิโตรเลียม เหลว เห็นควรให้ใช้มาตรการในการแก้ไขปัญหาหนี้สินกองทุนน้ำมันเชื้อเพลิง โดยให้รักษาระดับเงิน ไหลเข้าสุทธิในระดับ 1,200 – 1,500 ล้านบาท/ไตรมาส มีเป้าหมายให้สามารถชำระหนี้หมดภายใน ระยะเวลา 3 ปี โดยให้มีการทำข้อตกลงระหว่างรัฐกับเจ้าหนี้ในการยอมรับและปฏิบัติตามแผนการ ชำระหนี้ที่แน่นอน

ซึ่งคณะกรรมการพิจารณานโยบายพลังงาน เมื่อวันที่ 12 ตุลาคม 2544 มีมติเห็นชอบให้แจ้งยืนยัน การชำระหนี้กองทุนน้ำมันเชื้อเพลิงต่อเจ้าหนี้เงินชดเชยการผลิตก๊าซปิโตรเลียมเหลว ตามสัดส่วนหนี้ ณ สิ้นเดือนกันยายน 2544 โดยรวมไม่ต่ำกว่า 1,200 ล้านบาท/ไตรมาส ซึ่งเริ่มมีผลตั้งแต่วันที่ 4 ปี 2544 เป็นต้นไป และหากกองทุนชำระหนี้ไม่ครบถ้วนให้จ่ายดอกเบี้ย ในอัตราดอกเบี้ยเงินให้กู้ยืม ลูกค้าขั้นดี (MLR) ลบ 1 ต่อปี นับแต่วันถัดจากวันสิ้นไตรมาส โดยคำนวณจากเงินส่วนที่จ่ายขาดใน แต่ละไตรมาสไปจนถึงวันที่ชำระครบถ้วน ทั้งนี้ ในไตรมาส 4 กองทุนน้ำมันฯ ได้จ่ายเงินชำระหนี้ให้ แก่เจ้าหนี้ได้ครบถ้วนเรียบร้อยแล้ว

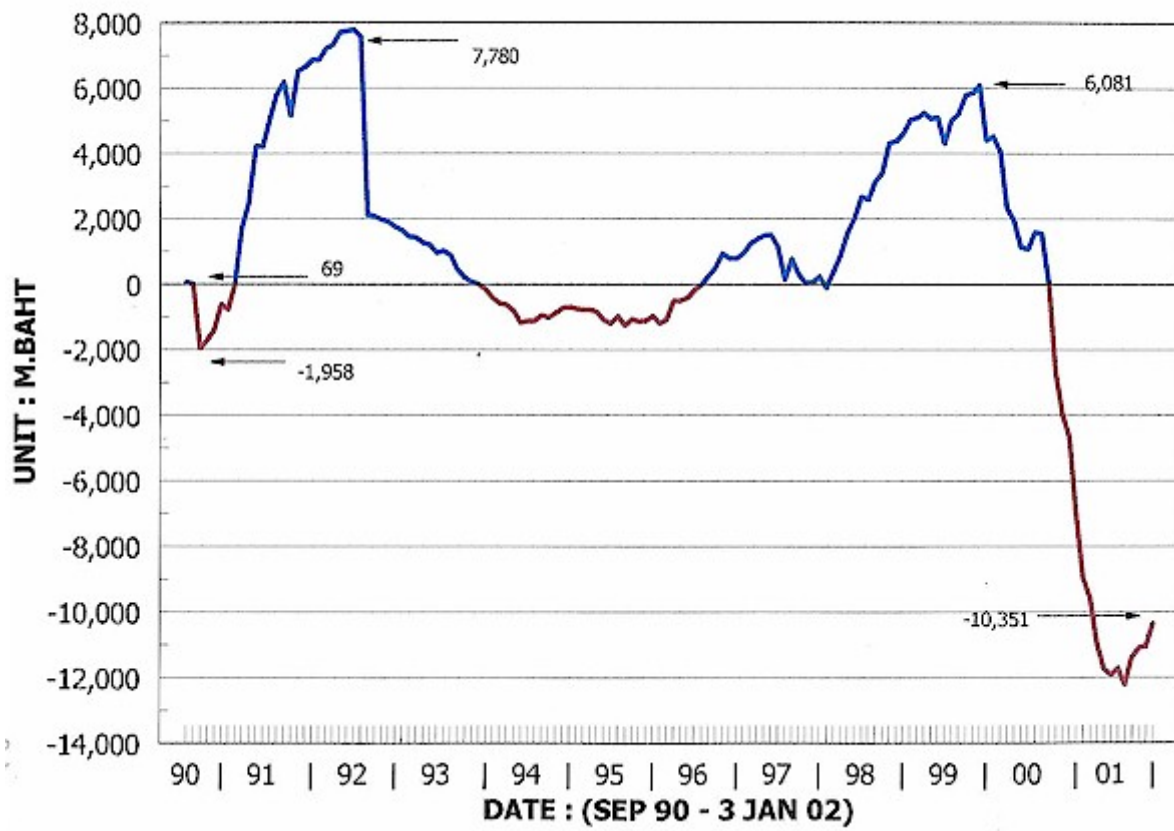
**การชำระหนี้เงินชดเชยก๊าซ LPG ตามหนังสือยืนยันของกองทุนน้ำมันเชื้อเพลิง
ในไตรมาส 4 ปี 2544**

	หนี้ตาม ข้อตกลง	สัดส่วนการจ่าย ต่อไตรมาส		ยอดจ่ายจริง	คงเหลือ
	(ล้านบาท)	(%)	(ล้านบาท)	(ล้านบาท)	(ล้านบาท)
ปตท.	8,871	61.4	736	738	8,133
โรงกลั่นระยอง	683	4.7	57	68	615
สตาร์ไฟฟีนิง	1,694	11.7	140	157	1,537
อุตสาหกรรมปิโตรเคมีกัลไทย	203	1.4	17	64	139
ไทยออยล์	1,924	13.3	160	188	1,736
เอสโซ่	969	6.7	80	100	869
บางจาก	116	0.8	10	46	70
รวม	14,460	100.0	1,200	1,361	13,099

ฐานะกองทุนน้ำมันฯ ณ สิ้นเดือนธันวาคม 2544 มียอดเงินคงเหลือในบัญชี 4,345 ล้านบาท โดยมีรายรับจากน้ำมันเบนซิน น้ำมันก๊าด น้ำมันดีเซล และน้ำมันเตา จำนวน 882 ล้านบาท/เดือน รายจ่ายเพื่อชดเชยราคาก๊าซปิโตรเลียมเหลวประมาณ 245 ล้านบาท/เดือน ทำให้มีเงินไหลเข้ากองทุนสุทธิ 637 ล้านบาท/เดือน ในขณะเดียวกัน กองทุนมีหนี้ค้างชำระอยู่ในระดับ 14,696 ล้านบาท โดยเป็นเงินค้างชำระของกรมสรรพสามิต 14,653 ล้านบาท (หนี้เงินชดเชยก๊าซ LPG ตามข้อตกลง ณ สิ้นเดือนกันยายน 2544 และหนี้ใหม่ 13,099 และ 1,421 ล้านบาท ตามลำดับ หนี้กรณีอื่นๆ 133 ล้านบาท) และหนี้เงินกองทุนคืนของกรมศุลกากรอีก 43 ล้านบาท ฐานะกองทุนน้ำมันฯ สุทธิติดลบ 10,351 ล้านบาท

OIL FUND

กลับสารบัญ

สถานการณ์ นโยบาย และมาตรการพลังงานของไทยปี 2544

8. การปรับเปลี่ยนอัตราสำรองน้ำมันเชื้อเพลิงตามกฎหมาย

8.1 เนื่องจากเหตุการณ์การก่อวินาศกรรมในสหรัฐอเมริกา เมื่อวันที่ 11 กันยายน 2544 คณะกรรมการพิจารณานโยบายพลังงานได้พิจารณาเกี่ยวกับมาตรการเตรียมพร้อมทางด้านพลังงานเพื่อรองรับผลกระทบที่อาจเกิดขึ้น และได้เรียนเชิญรองนายกรัฐมนตรี (นายพิทักษ์ อินทวิทยนันท์) เป็นประธานที่ประชุม โดยมีหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งภาครัฐและเอกชน ร่วมประชุมคณะกรรมการพิจารณานโยบายพลังงาน เพื่อพิจารณาแผนเตรียมพร้อมทางด้านพลังงานเพื่อรองรับสถานการณ์ที่เกิดขึ้นในสหรัฐอเมริกา ซึ่งคณะกรรมการฯ ได้มีมติเมื่อวันที่ 12 กันยายน 2544 เห็นชอบให้เพิ่มปริมาณสำรองน้ำมันตามกฎหมายจากร้อยละ 3 เป็นร้อยละ 5 และมอบหมายให้กรมทะเบียนการค้า กระทรวงพาณิชย์ รับไปดำเนินการออกประกาศกรมทะเบียนการค้าปรับเปลี่ยนอัตราสำรองน้ำมันเชื้อเพลิงตามกฎหมาย ดังนี้

- น้ำมันดิบให้เพิ่มจากร้อยละ 3 เป็นร้อยละ 5
- น้ำมันสำเร็จรูปที่ผลิตในประเทศทุกชนิดให้เพิ่มจากร้อยละ 3 เป็นร้อยละ 5
- น้ำมันสำเร็จรูปที่นำเข้ามาในประเทศทุกชนิดให้เพิ่มจากร้อยละ 6 เป็นร้อยละ 10

เนื่องจากในทางปฏิบัติการปรับเปลี่ยนอัตราสำรองน้ำมันเชื้อเพลิงจะมีผลบังคับใช้ภายหลังจากการออกประกาศกรมทะเบียนการค้า 90 วัน คือในวันที่ 26 ธันวาคม 2544 ซึ่งอาจไม่ทันต่อเหตุการณ์ ดังนั้น เพื่อให้การปรับเปลี่ยนปริมาณสำรองของประเทศมีผลบังคับใช้เร็วขึ้น คณะรัฐมนตรีจึงได้มีมติเมื่อวันที่ 18 กันยายน 2544 ให้ออกคำสั่งนายกรัฐมนตรี กำหนดให้ผู้ค้าน้ำมันเก็บรักษาน้ำมันคงเหลือสำหรับป้องกันภาวะการขาดแคลนน้ำมันเชื้อเพลิงโดยฉุกเฉิน โดยมีผลบังคับใช้ภายใน 30 วัน หลังจากวันออกคำสั่ง ดังนี้

- ให้สำรองน้ำมันเชื้อเพลิงที่กลั่นหรือผลิตในราชอาณาจักรในอัตราร้อยละ 2
- ให้สำรองน้ำมันเชื้อเพลิงที่นำเข้ามาในราชอาณาจักรในอัตราร้อยละ 4

8.2 ต่อมาได้มีการออกคำสั่งนายกรัฐมนตรีที่ 5/2544 เรื่อง กำหนดมาตรการเพื่อแก้ไขและป้องกันภาวะการขาดแคลนน้ำมันเชื้อเพลิง ลงวันที่ 19 กันยายน 2544 โดยมีผลบังคับใช้ตั้งแต่วันที่ 19 ตุลาคม 2544 เป็นต้นมา รวมทั้ง เพื่อเป็นการรองรับการดำเนินการตามคำสั่งนายกรัฐมนตรี กรมทะเบียนการค้าจึงได้ดำเนินการออกประกาศกรมทะเบียนการค้า จำนวน 2 ฉบับ ดังนี้

(1) เรื่อง กำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการเก็บรักษาและสถานที่เก็บรักษาน้ำมันเชื้อเพลิงคงเหลือ ตามคำสั่งนายกรัฐมนตรี ที่ 5/2544 เรื่อง กำหนดมาตรการเพื่อแก้ไข และป้องกันภาวะการขาดแคลนน้ำมันเชื้อเพลิง พ.ศ. 2544

(2) เรื่อง แต่งตั้งพนักงานเจ้าหน้าที่ตามพระราชกำหนดแก้ไขและป้องกันภาวะการขาดแคลน น้ำมันเชื้อเพลิง พ.ศ. 2516 พ.ศ. 2544

8.3 กรมทะเบียนการค้าได้ดำเนินการออกประกาศกรมทะเบียนการค้า เรื่อง กำหนดชนิดและอัตราการสำรองน้ำมันเชื้อเพลิง พ.ศ. 2544 เพื่อปรับเปลี่ยนอัตราสำรองน้ำมันเชื้อเพลิงตามกฎหมาย ตามมติคณะกรรมการพิจารณานโยบายพลังงานเมื่อวันที่ 12 กันยายน 2544 มีผลบังคับใช้ตั้งแต่วันที่ 26 ธันวาคม 2544 เป็นต้นไป

8.4 เนื่องจากสถานการณ์ได้คลี่คลายจนเข้าสู่ภาวะปกติ โดยที่ปริมาณน้ำมันสำรองในระดับร้อยละ 5 สำหรับน้ำมันดิบและน้ำมันสำเร็จรูปนำเข้า และร้อยละ 10 สำหรับน้ำมันสำเร็จรูปที่นำเข้า เป็นระดับที่เหมาะสม จึงได้มีการออกคำสั่งนายกรัฐมนตรี ที่ 7/2544 ลงวันที่ 23 พฤศจิกายน 2544 ยกเลิกคำสั่ง

นายกรัฐมนตรี ที่ 5/2544 เริ่มมีผลบังคับใช้ในวันเดียวกับประกาศกรมทะเบียนการค้า คือตั้งแต่วันที่ 26 ธันวาคม 2544 เป็นต้นไป

กลับสารบัญ

สถานการณ์ นโยบาย และมาตรการพลังงานของไทยปี 2544

9. โครงการปิดถนนเพื่อประหยัดพลังงาน ลดมลพิษ และส่งเสริมการท่องเที่ยว

ความเป็นมา

ปัจจุบันประเทศไทยต้องสูญเสียเงินตรา ในการนำเข้าน้ำมันจากต่างประเทศ สูงถึงปีละ 300,000 ล้านบาท ทั้งนี้ส่วนหนึ่งเป็นผลมาจากการที่ประชาชน โดยเฉพาะกลุ่มผู้ที่อาศัยอยู่ในกรุงเทพฯ และปริมณฑล ยังใช้รถยนต์ และรถจักรยานยนต์ส่วนบุคคลเป็นจำนวนมาก โดยเฉพาะในย่านธุรกิจที่สำคัญ ๆ สำนักงานคณะกรรมการนโยบายพลังงานแห่งชาติ (สพช.) ได้ตระหนักถึงปัญหาที่เกิดขึ้น ซึ่งนอกจากจะทำให้ประเทศต้องสูญเสียเงินตราต่างประเทศเป็นจำนวนมหาศาลแล้ว ยังก่อให้เกิดมลภาวะเป็นพิษกับประชาชนส่วนรวมด้วย

สพช. โดยการสนับสนุนจากคณะกรรมการกองทุนเพื่อส่งเสริมการอนุรักษ์พลังงาน จึงได้มอบหมายให้ ศูนย์วิจัยและพัฒนาการจราจรและขนส่ง มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี (มจธ.) จัดทำ “โครงการปิดถนนเพื่อประหยัดพลังงาน ลดมลพิษ และส่งเสริมการท่องเที่ยว” ขึ้น เพื่อทำการศึกษาความเป็นไปได้ในการกำหนดแนวทางของการปิดถนนบางสายเป็น ถนนคนเดินแบบยั่งยืน และจากผล การสำรวจความคิดเห็นของสถาบันราชภัฏสวนดุสิต ซึ่งสำรวจกลุ่มตัวอย่างประชาชนในพื้นที่เป้าหมาย 5 พื้นที่ คือ สีลม ลาดหญ้า เยาวราช บางลำพู-ข้าวสาร และเกาะรัตนโกสินทร์ จำนวน 5,076 ตัวอย่าง สรุป ได้ว่ากลุ่มตัวอย่างเห็นด้วยที่จะให้มีการปิดถนนสัปดาห์ละ 1 วัน โดยเริ่มตั้งแต่ช่วงบ่ายถึงกลางคืนของวัน อาทิตย์ ทั้งนี้บริเวณที่ควรปิดมากที่สุดคือ ถนนสีลม เริ่มตั้งแต่แยกศาลาแดงถึงแยกนราธิวาสราชนครินทร์ เป็นระยะทาง 980 เมตร

วัตถุประสงค์ของโครงการ

1. เพื่อส่งเสริมให้เกิดถนนคนเดิน (Walking Street) ที่ยั่งยืนในเขตกรุงเทพมหานคร ซึ่งจะช่วยให้ ประชาชนในเขตกรุงเทพมหานคร และนักท่องเที่ยวมีแหล่งกิจกรรมที่จะช่วยส่งเสริมคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น
2. เพื่อให้ประชาชนมีความเข้าใจและเห็นความสำคัญในการใช้ยานพาหนะส่วนบุคคล โดยหันมาเดินทาง ด้วยระบบขนส่งสาธารณะ จักรยานหรือการเดินเท้า เพื่อประหยัดพลังงานและลดมลพิษในท้องถนน
3. เพื่อกระตุ้นเศรษฐกิจของชุมชน และส่งเสริมการท่องเที่ยวบนถนนซึ่งมีศักยภาพเหมาะสมที่จะทำเป็น ถนนคนเดิน (Walking Street)

กิจกรรม

โครงการปิดถนนเพื่อประหยัดพลังงาน ลดมลพิษ และส่งเสริมการท่องเที่ยว ได้ดำเนินการภายใต้ แนวคิด Walking Street หรือ ถนนคนเดินแบบยั่งยืนซึ่งกิจกรรมต่างๆ ใช้ชื่อว่า “7 มหัศจรรย์ที่สีลม” หรือ “7 Wonders @ Silom”

การดำเนินการดังกล่าวกำหนดให้ปิดถนนสีลม เพื่อเป็นถนนเฉพาะให้คนเดินทุกวันอาทิตย์ ตั้งแต่เวลา 12.00 น. – 24.00 น. เริ่มจากวันอาทิตย์ที่ 18 พฤศจิกายน 2544 ถึงวันอาทิตย์ที่ 30 ต่อเนื่องถึงวันจันทร์ที่ 31 ธันวาคม 2544 รวมระยะเวลาทั้งสิ้น 7 ครั้ง โดยจัดให้มีกิจกรรมต่างๆ ขึ้นบนถนนภายใต้แนวคิด “คืนชีวิตให้ชุมชน คืนถนนให้คนเดิน” กิจกรรมดังกล่าวใช้ชื่อว่า “7 มหัศจรรย์ที่สีลม” (7 Wonders @ Silom) ดังนี้

1. Green Life-Green Silom “เปิดโลกสีเขียว”	วันอาทิตย์ที่ 18 พฤศจิกายน 2544
2. Healthy Silom “พลังกาย พลังใจ”	วันอาทิตย์ที่ 25 พฤศจิกายน 2544
3. The Melody of Silom “ถนนสายดนตรี”	วันอาทิตย์ที่ 2 ธันวาคม 2544
4. The Arts of Silom “เส้นสายสีลา”	วันอาทิตย์ที่ 9 ธันวาคม 2544
5. Gift & Give “ของฝากจากใจ”	วันอาทิตย์ที่ 16 ธันวาคม 2544
6. Silom Festival “สีสันเหม็นด”	วันอาทิตย์ที่ 23 ธันวาคม 2544
7. Silom New Year “สุขสันต์ปีใหม่”	วันอาทิตย์ที่ 30 - วันจันทร์ที่ 31 ธันวาคม 2544

เนื่องจากพัฒนาการของถนนคนเดินที่ประสบความสำเร็จ และนำไปสู่การเป็นถนนคนเดินที่ยั่งยืน นอกจากจะต้องจัดทำโครงสร้างพื้นฐานทางด้านกายภาพ ซึ่งได้แก่การจัดการให้มีสภาพทางภูมิทัศน์ที่เหมาะสม การกำหนดพื้นที่ใช้สอยสำหรับกิจกรรม รวมทั้งการออกแบบจัดวาง Street- Furniture ให้เหมาะสมสอดคล้องกับโครงสร้างทางกายภาพแล้ว ยังจำเป็นที่จะต้องพัฒนาโครงสร้างทางความคิด ซึ่งได้แก่ระบบวิถีชีวิตและวัฒนธรรมในชุมชน รวมถึงสภาพแวดล้อมทางเศรษฐศาสตร์ ทั้งในระดับชุมชนท้องถิ่น จนถึงระดับเศรษฐกิจของเมือง ดังนั้น การจัดทำโครงการถนนคนเดิน จึงจำเป็นที่จะต้องจัดหา กิจกรรม ที่สามารถตอบสนองความต้องการ ของส่วนรวมเข้าไว้ด้วยกันได้ ซึ่งได้จัดโครงสร้างกิจกรรมหลักไว้ดังนี้

ส่วนที่ 1 กิจกรรมที่ตอบสนองวัตถุประสงค์เชิงนโยบายของรัฐ ได้แก่

- กิจกรรมเพื่อการลดการใช้พลังงาน
- กิจกรรมเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตและสิ่งแวดล้อม
- กิจกรรมเพื่อตอบสนองการท่องเที่ยว

ส่วนที่ 2 กิจกรรมถนนคนเดิน เป็นกิจกรรมเชิงสาธิต ได้แก่

- กิจกรรมเชิงสันติภาพ
- กิจกรรมเชิงศิลปะ สังคม และวัฒนธรรม

ส่วนที่ 3 กิจกรรมของชุมชน ที่ผู้อยู่อาศัยในชุมชนเป็นผู้กำหนดและมีส่วนร่วมในการดำเนินการและรับผิดชอบ ได้แก่

- กิจกรรมเพื่อสนองเศรษฐกิจชุมชน
- กิจกรรมเชิงภาพพจน์
- กิจกรรมเชิงวัฒนธรรมชุมชน
- กิจกรรมหน้าบ้าน

ส่วนที่ 4 กิจกรรมนาร่อง เพื่อสร้างการยอมรับ และเป็นจุดเริ่มต้นให้สังคมหันมาให้ความสนใจ และนาร่องสู่ความเป็นถนนคนเดิน ได้แก่กิจกรรม “7 มหัศจรรย์ที่สีลม” ได้แก่ กิจกรรมการประชาสัมพันธ์ผ่านช่องทางต่างๆ

ส่วนที่ 5 กิจกรรมเพื่อการบริการ ได้แก่

- กิจกรรมด้านสาธารณูปโภค
- กิจกรรมบริการด้านสุขอนามัย
- กิจกรรมด้านการรักษาความปลอดภัยและอำนวยความสะดวก

ผลการดำเนินงานที่ผ่านมา

จากการสำรวจความคิดเห็นของประชาชนที่มาร่วมงาน โดยทำการสำรวจ 3 ครั้ง รวม 1,200 ตัวอย่าง สามารถสรุปผลการดำเนินงานในภาพรวม ได้ดังนี้

1. ประชาชนเห็นด้วยกับการรณรงค์ตามโครงการฯ นี้ จำนวนร้อยละ 85 ทั้งนี้เห็นว่าเกี่ยวข้องกับการช่วยประหยัดพลังงานร้อยละ 81 เพื่อลดมลพิษร้อยละ 86 และเป็นการส่งเสริมการท่องเที่ยวร้อยละ 79 นอกจากนี้ ประชาชนยังเห็นด้วยกับการสนับสนุนให้มีโครงการลักษณะนี้ต่อไปที่ถนนสีลมทุกๆ วันอาทิตย์ ร้อยละ 87

2. การดำเนินงานที่ผ่านมา นับได้ว่าบรรลุวัตถุประสงค์ได้เป็นที่น่าพอใจ ดังนี้

ผลการดำเนินงาน	ผลการสำรวจเปรียบเทียบก่อนและหลังการปิดถนน								
	ก่อน (21ต.ค. 44)	ครั้งที่ 1 (18 พ.ย. 44)	ครั้งที่ 2 (25 พ.ย. 44)	ครั้งที่ 3 (2 ธ.ค. 44)	ครั้งที่ 4 (9 ธ.ค. 44)	ครั้งที่ 5 (16 ธ.ค. 44)	ครั้งที่ 6 (23 ธ.ค. 44)	ครั้งที่ 7 (30 ธ.ค. 44)	ครั้งที่ 8 (31 ธ.ค. 44)
การประหยัดพลังงาน									
ปริมาณผู้โดยสารรถไฟฟ้า BTS ที่สถานีศาลาแดง (คน)	7,593	17,594 เพิ่มจากปกติ 138%	22,179 เพิ่มจากปกติ 193%	28,660 เพิ่มจากปกติ 278%	27,677 เพิ่มจากปกติ 265%	35,858 - 372%	31,977 - 325%	36,139 - 376%	42,022 - 453%
ลดมลพิษ									
(เวลา 12.00-24.00 น.) - ปริมาณก๊าซคาร์บอนมอนนอกไซด์ CO (ค่าเฉลี่ย 1 ชม. หน่วย ppm)	สูงสุด = 5 ต่ำสุด = 3.9	สูงสุด = 2.2 ต่ำสุด = 1.4	สูงสุด = 2.4 ต่ำสุด = 0.7	สูงสุด = 3.1 ต่ำสุด = 0.9	สูงสุด = 2.7 ต่ำสุด = 0.9	สูงสุด = 3.9 ต่ำสุด = 0.5	สูงสุด = 1.6 ต่ำสุด = 0.8	สูงสุด = 2.4 ต่ำสุด = 0.4	สูงสุด = 2.7 ต่ำสุด = 0.7
- ปริมาณฝุ่นละอองในบรรยากาศขนาดเล็กกว่า 10 ไมครอน (ค่าเฉลี่ย 24 ชม. หน่วย : ไมโครกรัม/ลบ.ม.)	95.1	46	47	68	33	39	38	47	50

หมายเหตุ ตามมาตรฐานกองควบคุมมลพิษ

- ค่าเฉลี่ยปริมาณก๊าซคาร์บอนมอนนอกไซด์ CO ต่อชั่วโมง ไม่ควรเกิน 30 ppm
- ปริมาณฝุ่นละอองในบรรยากาศ (ค่าเฉลี่ย 24 ชั่วโมง หน่วย : ไมโครกรัม/ลบ.ม.) ไม่ควรเกิน 120 ไมโครกรัม/ลบ.ม.

กลับสารบัญ

สถานการณ์ นโยบาย และมาตรการพลังงานของไทยปี 2544

10. การปรับโครงสร้างอัตราค่าไฟฟ้า

10.1 คณะรัฐมนตรี ในการประชุมเมื่อวันที่ 3 ตุลาคม 2543 ได้มีมติเห็นชอบ โครงสร้างค่าไฟฟ้า ขायปลีก โครงสร้างค่าไฟฟ้าขายส่ง และข้อเสนอ สูตรการปรับอัตรา ค่าไฟฟ้าโดยอัตโนมัติ (F_t) ใหม่ เพื่อให้ สอดคล้องกับภาวะวิกฤตเศรษฐกิจ ความต้องการใช้ไฟฟ้า ที่ลดลง และลักษณะการใช้ไฟฟ้า ที่เปลี่ยนแปลงไป ทั้งนี้ การกำหนดโครงสร้างอัตราค่าไฟฟ้า จะพิจารณาถึง (1) การกำหนดให้อัตราค่าไฟฟ้า สะท้อนถึงต้นทุน ทางเศรษฐศาสตร์มากที่สุด และเพื่อส่งเสริม ให้มีการใช้ไฟฟ้า อย่างมีประสิทธิภาพ โดยเฉพาะส่งเสริม ให้มีการใช้ ไฟฟ้าน้อยลง ในช่วงที่มีการใช้ไฟฟ้า สูงสุด ของระบบไฟฟ้า (Peak) ซึ่งจะช่วยลดการลงทุน ในการผลิต และการจัดจำหน่ายไฟฟ้า ได้ในระยะยาว (2) การไฟฟ้าทั้ง 3 แห่ง มีฐานะการเงิน ที่มั่นคง และสามารถขยาย การดำเนินงานในอนาคต ได้อย่างเพียงพอ (3) การให้เป็นธรรม แก่ผู้ใช้ไฟฟ้า ประเภทต่างๆ มากขึ้น โดยลดการอุดหนุนค่าไฟฟ้า จากผู้ใช้ไฟกลุ่มหนึ่ง โดยผู้ใช้ไฟอีกกลุ่มหนึ่ง และ (4) ให้การปรับอัตราค่าไฟฟ้า มีความคล่องตัว และเป็นไปได้ โดยอัตโนมัติ สอดคล้องกับราคาเชื้อเพลิง ที่เปลี่ยนแปลงไป ตามสภาวะตลาด ที่มีการแข่งขันมากขึ้น

10.2 โครงสร้างอัตราค่าไฟฟ้าขายปลีกใหม่ สามารถสรุปสาระสำคัญได้ดังนี้

(1) อัตราค่าไฟฟ้าขายปลีกเฉลี่ย ลดลงประมาณร้อยละ 2 และลดการอุดหนุน ระหว่างกลุ่ม ให้น้อยลง โดยไม่ทำให้ผู้ใช้ไฟฟ้า กลุ่มใด ต้องจ่ายค่าไฟฟ้า เพิ่มขึ้น รวมทั้ง ได้ปรับปรุง การจำแนกกลุ่มผู้ใช้ไฟฟ้าใหม่ โดยกำหนดให้กลุ่มผู้ใช้ไฟ ประเภทกิจการขนาดกลาง ที่มีปริมาณการใช้ไฟฟ้า เกินกว่า 250,000 หน่วย/เดือน อยู่ในกลุ่มผู้ใช้ไฟฟ้า ประเภทกิจการขนาดใหญ่ ทั้งหมด

(2) โครงสร้างอัตราค่าไฟฟ้า สำหรับกิจการผลิต กิจการระบบส่ง กิจการระบบจำหน่าย และ กิจการค้าปลีก จะมีการแยกให้เห็นอย่างชัดเจน

(3) มีการปรับโครงสร้างอัตราค่าไฟฟ้า แบบ Time of Use (TOU) ใหม่ เพื่อให้สะท้อนถึงต้นทุน และลักษณะการใช้ไฟฟ้า ที่เปลี่ยนแปลงไป ของผู้ใช้ไฟฟ้า และได้ขยายขอบเขตการใช้อัตรา TOU ให้ครอบคลุม ถึงผู้ใช้ไฟฟ้าในกลุ่มธุรกิจและอุตสาหกรรม รวมทั้ง ใช้เป็นอัตราเลือก สำหรับผู้ใช้ไฟฟ้า ประเภทบ้านอยู่อาศัย กิจการขนาดเล็ก และส่วนราชการ

(4) รวมค่าไฟฟ้าตามสูตร การปรับอัตราค่าไฟฟ้า โดยอัตโนมัติ (F_t) ในขณะนั้น ซึ่งเท่ากับ 64.52 สตางค์/หน่วย เข้าไปในค่าไฟฟ้าฐาน และกำหนดค่า F_t ใหม่ ณ จุดเริ่มต้นเท่ากับ 0 ซึ่งโครงสร้างค่าไฟฟ้าใหม่ ดังกล่าว ให้มีผลบังคับใช้ ตั้งแต่ค่าไฟฟ้าเดือนตุลาคม 2543 เป็นต้นไป

10.3 จากการติดตาม และประเมินผล การดำเนินการ ภายหลังการประกาศใช้ โครงสร้างอัตราค่าไฟฟ้าใหม่ พบว่า โครงสร้างอัตรา TOU สามารถลดความต้องการใช้ไฟฟ้า ในช่วงที่มีการใช้ไฟฟ้า สูงสุด ของระบบไฟฟ้า (Peak) ได้ประมาณ 350 เมกะวัตต์ และหากมีการติดตั้งมิเตอร์ TOU ให้ผู้ใช้ไฟฟ้าได้ครบ จะสามารถลดความต้องการไฟฟ้า ในช่วง Peak ลงได้อีก นอกจากนี้ การไฟฟ้า ได้เตรียมการจัดหา มิเตอร์ TOU สำหรับบ้านอยู่อาศัย และกิจการขนาดเล็ก โดยผู้ใช้ไฟฟ้าจะสามารถเลือกใช้อัตรา TOU ได้ในราวเดือนมกราคม 2545 และจะสามารถเลือกได้ 2 ระบบ คือ มิเตอร์ TOU ชนิด Single Phase ซึ่งผู้ใช้ไฟฟ้าสามารถอ่านการใช้ไฟฟ้าได้ด้วยตนเอง มีค่าใช้จ่ายประมาณ 15,000 – 17,000 บาท และ มิเตอร์ระบบ Automatic Meter Reading (AMR) ซึ่งผู้ใช้ไฟฟ้าจะสามารถขอข้อมูลการใช้ไฟฟ้าได้ที่การไฟฟ้า มีค่าใช้จ่ายเริ่มต้นประมาณ 800 บาท และค่าใช้จ่ายรายเดือนอีกประมาณ 120 บาท

10.4 ค่าไฟฟ้าที่เรียกเก็บจากผู้ใช้ไฟฟ้า ประกอบด้วย ค่าไฟฟ้าฐาน และค่าไฟฟ้าตามสูตรการปรับอัตราค่าไฟฟ้าโดยอัตโนมัติ (F_t) โดยสูตรการคำนวณค่า F_t ใหม่ จะแยกการคำนวณค่าไฟฟ้าของ แต่ละกิจการไฟฟ้า (Unbundle) ได้แก่ กิจการผลิต (Generation) กิจการระบบส่ง (Transmission) กิจการระบบจำหน่าย (Distribution) ให้สอดคล้องกับโครงสร้างค่าไฟฟ้าขายปลีก มีการนำค่าใช้จ่ายด้านการจัดการด้านการใช้ไฟฟ้า (DSM) ออกจากสูตร F_t สำหรับการปรับปรุงประสิทธิภาพของกิจการไฟฟ้า (Efficiency Factors) หรือค่า X สำหรับกิจการผลิต กิจการระบบส่ง และกิจการระบบจำหน่าย ซึ่งมีค่าเท่ากับร้อยละ 5.8 2.6 และ 5.1 ต่อปี ได้นำไปรวมไว้ในโครงสร้างค่าไฟฟ้าฐาน นอกจากนี้ ให้การไฟฟ้ามีส่วนร่วมในการรับภาระอัตราแลกเปลี่ยนด้วยในระดับหนึ่ง

10.5 ภายหลังการประกาศใช้โครงสร้างอัตราค่าไฟฟ้าใหม่ ค่า F_t เรียกเก็บจะมีค่าเท่ากับ 0 เป็นระยะเวลา 4 เดือน (ตุลาคม 2543 – มกราคม 2544) และมีการปรับค่า F_t ครั้งแรกในเดือนกุมภาพันธ์ 2544 ทั้งนี้ คณะอนุกรรมการกำกับสูตรการปรับอัตราค่าไฟฟ้าโดยอัตโนมัติ ได้ดำเนินการปรับค่าไฟฟ้าตามสูตร F_t ไปแล้ว จำนวน 3 ครั้ง ดังนี้

- (1) วันที่ 14 กุมภาพันธ์ 2544 เห็นชอบค่า F_t สำหรับการเรียกเก็บในเดือนกุมภาพันธ์-พฤษภาคม 2544 เท่ากับ 24.44 สตางค์ต่อหน่วย ซึ่งมีสาเหตุมาจากราคาก๊าซธรรมชาติ น้ำมันเตาและน้ำมันดีเซล ได้ปรับตัวเพิ่มขึ้นจากราคาที่ใช้เป็นฐานในการคำนวณ ประกอบกับ อัตราแลกเปลี่ยนที่อ่อนตัวลงจากระดับ 38 บาทต่อเหรียญสหรัฐ มาอยู่ ณ ระดับ 43 บาทต่อเหรียญสหรัฐ เป็นหลัก ส่งผลให้ค่าไฟฟ้าเฉลี่ยที่เรียกเก็บจากประชาชนเพิ่มขึ้นจาก 2.2097 บาทต่อหน่วย เป็น 2.4541 บาทต่อหน่วย หรือเพิ่มขึ้นร้อยละ 11.1 ของค่าไฟฟ้าฐาน
- (2) วันที่ 14 มิถุนายน 2544 เห็นชอบค่า F_t สำหรับการเรียกเก็บในเดือนมิถุนายน – กันยายน 2544 เท่ากับ 27.13 สตางค์/หน่วย หรือเพิ่มขึ้น 2.69 สตางค์/หน่วย ซึ่งมีสาเหตุมาจาก ต้นทุนค่าเชื้อเพลิง โดยเฉพาะก๊าซธรรมชาติได้ปรับตัวสูงขึ้นเป็นหลัก ส่งผลให้ค่าไฟฟ้าเฉลี่ยที่เรียกเก็บจากประชาชนเพิ่มขึ้นจาก 2.45 บาท/หน่วย เป็น 2.48 บาท/หน่วย หรือเพิ่มขึ้นร้อยละ 1.10
- (3) วันที่ 12 ตุลาคม 2544 เห็นชอบค่า F_t สำหรับการเรียกเก็บในเดือนตุลาคม 2544 – มกราคม 2545 เท่ากับ 22.77 สตางค์/หน่วย หรือลดลง 4.36 สตางค์/หน่วย ซึ่งสาเหตุหลักที่ช่วยให้ค่า F_t ปรับลดลง เนื่องจาก สพข. ได้พิจารณาปรับลดงบลงทุนของการไฟฟ้าทั้ง 3 แห่ง ในปี 2544 – 2546 ลงได้ประมาณ 55,000 ล้านบาท ส่งผลให้ความต้องการรายได้ในการสมทบการลงทุนของการไฟฟ้าทั้ง 3 แห่ง ลดลง 14,000 ล้านบาท ซึ่งจะนำมาเฉลี่ยลดค่าไฟฟ้าให้กับประชาชนปีละ 7,000 ล้านบาท หรือคิดเป็นค่าไฟฟ้าที่ลดลง 7 สตางค์/หน่วย เป็นระยะเวลา 2 ปี เมื่อพิจารณาประกอบกับการคำนวณค่า F_t ตามปกติซึ่ง ค่า F_t จะเพิ่มขึ้น 2.64 สตางค์/หน่วย ทำให้ค่า F_t ลดลง 4.36 สตางค์/หน่วย ส่งผลให้ค่าไฟฟ้าเฉลี่ยที่เรียกเก็บจากประชาชนลดลงจาก 2.48 บาท/หน่วย เป็น 2.43 บาท/หน่วย หรือลดลงประมาณร้อยละ 2 คิดเป็นเงินที่ประชาชนประหยัดได้กว่า 4,000 ล้านบาท/ปี

ค่าไฟฟ้าตามสูตร F_t

เดือน	ค่า F_t (สตางค์/หน่วย)	การเปลี่ยนแปลง (สตางค์/หน่วย)
ตุลาคม 2543 – มกราคม 2544	0.00	
กุมภาพันธ์ 2544 – พฤษภาคม 2545	24.44	+24.44
มิถุนายน 2544 – กันยายน 2544	27.13	+2.69
ตุลาคม 2544 – มกราคม 2545	22.77	-4.36

10.6 เนื่องจากการปรับโครงสร้างอัตราค่าไฟฟ้า และอัตราค่าไฟฟ้าตามสูตรการปรับอัตราค่าไฟฟ้าโดยอัตโนมัติ (F_t) ใหม่ ในช่วงที่ผ่านมาประชาชนยังไม่มีความเข้าใจเพียงพอ โดยมีข้อซักถามและข้อร้องเรียนเป็นจำนวนมาก รัฐมนตรีประจำสำนักนายกรัฐมนตรี (นายจาตุรนต์ ฉายแสง) ในฐานะประธานคณะกรรมการพิจารณานโยบายพลังงาน จึงได้มีคำสั่งแต่งตั้งคณะกรรมการศึกษาโครงสร้างอัตราค่าไฟฟ้าและอัตราค่าไฟฟ้าโดยอัตโนมัติ (F_t) เมื่อวันที่ 2 พฤษภาคม 2544 เพื่อศึกษาทบทวนความเหมาะสมของโครงสร้างอัตราค่าไฟฟ้าและค่าไฟฟ้าตามสูตรการปรับอัตราค่าไฟฟ้าโดยอัตโนมัติ (F_t)

อีกครั้งหนึ่ง คณะอนุกรรมการศึกษาฯ ได้ดำเนินการตามภารกิจที่ได้รับมอบหมาย โดยมีข้อเสนอแนะและความเห็นสรุปได้ดังนี้

10.6.1 ราคาก๊าซธรรมชาติ เห็นควรให้ ปตท. เปรียบเทียบสัญญาซื้อขายก๊าซธรรมชาติ ให้ผู้ขายก๊าซฯ ร่วมรับภาระอัตราแลกเปลี่ยนเพิ่มขึ้น ปรับปรุงสูตรราคาซื้อขายก๊าซธรรมชาติให้มีการอ้างอิงราคาถ่านหินเพื่อให้ราคาก๊าซธรรมชาติมีเสถียรภาพมากขึ้น พิจารณาการปรับลดดำเนินการ (Margin) อัตราค่าผ่านท่อ และภาระ Take or Pay

10.6.2 การรับซื้อไฟฟ้าจากผู้ผลิตไฟฟ้าเอกชน เห็นควรให้มีการปรับปรุงโครงสร้างราคาซื้อขายไฟฟ้าจากผู้ผลิตไฟฟ้าเอกชน ประกอบด้วย การเกลี่ยราคาซื้อขายไฟฟ้า (Levelize) การทบทวนความเหมาะสมของ การส่งผ่านผลกระทบของอัตราแลกเปลี่ยน และอัตราผลตอบแทนการลงทุนของบริษัทผลิตไฟฟ้าในเครือของ กฟผ.

10.6.3 ประสิทธิภาพของการไฟฟ้า เห็นควรให้มีการกำหนดมาตรฐานอัตราการใช้ความร้อน (Heat Rate) และมาตรฐานค่าความสูญเสีย (Loss Rate) เพื่อเป็นกรอบในการดำเนินงานของการไฟฟ้า นอกจากนี้ เห็นควรให้ สผช. พิจารณาการชะลอแผนการลงทุนของการไฟฟ้า หากพบว่าสามารถลดค่าไฟฟ้าให้แก่ผู้ใช้ไฟฟ้าได้ ก็ให้ดำเนินการโดยเร่งด่วน

10.6.4 เงินนำส่งรัฐ เงินช่วยเหลือค่าไฟฟ้า และโบนัสของการไฟฟ้า คณะอนุกรรมการศึกษาฯ เห็นว่า

- (1) อัตราเงินนำส่งรัฐควรเป็นไปตามเกณฑ์ที่กระทรวงการคลังกำหนด ไม่ควรมีการเรียกเก็บเพิ่มเติมจากที่กำหนดไว้เดิม
- (2) เงินช่วยเหลือค่าไฟฟ้า เห็นควรให้กระทรวงการคลังพิจารณาในภาพรวมของผลตอบแทนและโครงสร้างเงินเดือนของรัฐวิสาหกิจ โดยอาจปรับปรุงเงินช่วยเหลือค่าไฟฟ้า ให้อยู่ในรูปแบบอื่น
- (3) โบนัสของการไฟฟ้า เห็นควรให้กระทรวงการคลังรับไปพิจารณาแนวทางในการคำนวณโบนัสของการไฟฟ้าทั้ง 3 แห่ง ให้มีหลักเกณฑ์เดียวกัน โดยพิจารณาจากกำไรจากการดำเนินงาน และประสิทธิภาพของการไฟฟ้า

10.6.5 แนวทางในการกำหนดค่า F_t คณะอนุกรรมการศึกษาฯ เห็นว่าไม่สมควรยกเลิกสูตร F_t และเห็นควรให้มีการจัดเก็บค่า F_t ในอัตราคงที่ต่อหน่วย (Flat Rate) เช่นในปัจจุบัน นอกจากนี้ เห็นควรให้คณะอนุกรรมการกำกับสูตรการปรับอัตราค่าไฟฟ้าโดยอัตโนมัติ เป็นผู้พิจารณากำหนดค่า F_t ต่อไป โดยให้มีผู้แทนผู้บริโภครายย่อยเข้าร่วมเป็นอนุกรรมการเพิ่มเติมด้วย

10.6.6 โครงสร้างอัตราค่าไฟฟ้าฐาน เห็นควรให้กำหนดส่วนลดค่าไฟฟ้าเป็นกรณีพิเศษแก่ผู้ใช้ไฟฟ้าที่สามารถงดจ่ายไฟฟ้าได้เป็นการชั่วคราวในช่วงที่กำลังการผลิตไฟฟ้าสำรองยังสูงอยู่ และให้การไฟฟ้า เปรียบเทียบการจัดหาซื้อ TOU สำหรับผู้ใช้ไฟฟ้าบ้านอยู่อาศัย รวมทั้ง พิจารณาหาแนวทางการลดภาระค่ามิเตอร์ โดยอาจพิจารณาส่งเสริมให้มีการผลิตมิเตอร์ในประเทศ

10.7 คณะกรรมการพิจารณานโยบายพลังงาน ในการประชุมเมื่อวันที่ 9 สิงหาคม 2544 ได้มีมติเห็นชอบในหลักการข้อเสนอของคณะอนุกรรมการศึกษาฯ และให้นำข้อเสนอดังกล่าวมาใช้ในการประกอบการพิจารณาปรับค่า F_t ในรอบเดือนตุลาคม 2544 – มกราคม 2545 ซึ่งหน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้รายงานความคืบหน้าการดำเนินการดังกล่าวต่อคณะกรรมการพิจารณานโยบายพลังงาน เมื่อวันที่ 22 กันยายน 2544 โดยผู้ใช้ไฟฟ้าได้รับประโยชน์จากการดำเนินการดังกล่าวแล้ว ดังนี้

10.7.1 ราคาก๊าซธรรมชาติ

(1) ปตท. ได้เจรจาสัญญาซื้อขายก๊าซฯ แหล่งบงกช ได้ส่วนลดค่าก๊าซฯ จำนวน 863 ล้านบาท ซึ่งได้นำส่วนลดค่าก๊าซฯ จำนวน 328 ล้านบาท มาลดค่าไฟฟ้าให้แก่ผู้ใช้ไฟฟ้าบ้านอยู่อาศัยประเภท 1.1 (บ้านอยู่อาศัยที่ใช้พลังงานไฟฟ้าไม่เกิน 150 หน่วยต่อเดือน และติดตั้งเครื่องวัดหน่วยไฟฟ้าขนาดไม่เกิน 5 แอมแปร์) ซึ่งมีจำนวนประมาณ 8.78 ล้านราย โดยยกเว้นค่าบริการรายเดือน 8.76 บาท/ราย (ไม่รวมภาษี มูลค่าเพิ่ม) และลดค่าพลังงานไฟฟ้าเท่ากับ 45.06 สตางค์/หน่วย (ไม่รวมภาษีมูลค่าเพิ่ม) ในใบเสร็จรับเงินค่าไฟฟ้าประจำเดือนสิงหาคม 2544 สำหรับเงินส่วนที่เหลือจำนวน

535 ล้านบาท ได้นำมาลดค่า F_t สำหรับการเรียกเก็บในรอบเดือนตุลาคม 2544 – มกราคม 2545 ซึ่งสามารถลดค่าไฟฟ้าให้แก่ผู้ใช้ไฟฟ้าทุกประเภทได้ 1.67 สตางค์/หน่วย

(2) ปตท. ได้ดำเนินการตรึงราคาก๊าซฯ สำหรับคำนวณค่าดำเนินการในช่วงเดือนมิถุนายน – กันยายน 2544 ไว้ที่ราคา 122.15 บาท/ล้านบีทียู ส่งผลให้สามารถลดค่าดำเนินการได้ประมาณ 73 ล้านบาท นอกจากนี้ ตั้งแต่เดือนตุลาคม 2544 เป็นต้นไป ปตท. จะกำหนดอัตราค่าดำเนินการสูงสุดในการจัดหาก๊าซฯ สำหรับ กฟผ. และ IPP เท่ากับ 2.1525 บาท/ล้านบีทียู และ SPP เท่ากับ 11.4759 บาท/ล้านบีทียู (คำนวณบนราคาเนื้อก๊าซฯ 123 บาท/ล้านบีทียู)

10.7.2 ประสิทธิภาพของการไฟฟ้า

(1) จากการกำหนดมาตรฐานอัตราการใช้ความร้อน (Heat Rate) และการกำหนดมาตรฐานค่าความสูญเสีย (Loss Rate) ทำให้ กฟผ. ต้องรับภาระค่า Heat Rate เนื่องจากโรงไฟฟ้าพระนครใต้มีค่า Heat Rate ต่ำกว่ามาตรฐานในช่วงเดือนมิถุนายน – สิงหาคม 2544 จำนวน 17.78 ล้านบาท ซึ่งนำมาลดค่า F_t สำหรับการเรียกเก็บในรอบเดือนตุลาคม 2544 – มกราคม 2545 ได้ 0.06 สตางค์/หน่วย ทั้งนี้ คณะอนุกรรมการกำกับสูตรการปรับอัตราค่าไฟฟ้าโดยอัตโนมัติ จะได้นำมาใช้ในการพิจารณาปรับค่า F_t ในรอบต่อไป เพื่อกำกับดูแลไม่ให้การไฟฟ้าสามารถส่งผ่านต้นทุนค่าไฟฟ้าที่ไม่เหมาะสมมายังค่า F_t ได้

(2) สพข. ได้พิจารณาปรับลดงบลงทุนของการไฟฟ้าทั้ง 3 แห่ง ในปี 2544 – 2546 ลงได้ประมาณ 55,000 ล้านบาท ส่งผลให้ความต้องการรายได้ในการสมทบการลงทุนของการไฟฟ้าทั้ง 3 แห่ง ลดลง 14,000 ล้านบาท ซึ่งจะนำมาเฉลี่ยลดค่าไฟฟ้าให้กับประชาชนปีละ 7,000 ล้านบาท หรือคิดเป็นค่าไฟฟ้าที่ลดลง 7 สตางค์/หน่วย เป็นระยะเวลา 2 ปี

จากการดำเนินการดังกล่าว ส่งผลให้ค่า F_t ที่เรียกเก็บจากประชาชนในรอบเดือนตุลาคม 2544 – มกราคม 2545 ลดลงจาก 27.13 สตางค์/หน่วย ในช่วงก่อนหน้า เป็น 22.77 สตางค์/หน่วย หรือลดลง 4.36 สตางค์/หน่วย ส่งผลให้ค่าไฟฟ้าเฉลี่ยที่เรียกเก็บจากประชาชนลดลงจาก 2.48 บาท/หน่วย เป็น 2.43 บาท/หน่วย หรือลดลงประมาณร้อยละ 2 คิดเป็นเงินที่ประชาชนประหยัดได้กว่า 4,000 ล้านบาท/ปี

10.7.3 แนวทางในการกำหนดค่า F_t ได้กำหนดให้มีผู้แทนผู้บริโภครายย่อยเข้าร่วมเป็น

อนุกรรมการในคณะกรรมการกำกับสูตรฯ รัฐมนตรีประจำสำนักนายกรัฐมนตรี (นายจาตุรนต์ ฉายแสง) ได้แต่งตั้งคณะกรรมการสรรหาผู้แทนผู้บริโภครายย่อยในคณะกรรมการกำกับสูตรการปรับอัตราค่าไฟฟ้าโดยอัตโนมัติ เมื่อวันที่ 31 ตุลาคม 2543 เพื่อทำหน้าที่กำหนดระเบียบการสรรหา และดำเนินการสรรหาเพื่อให้ได้ผู้แทนผู้บริโภครายย่อยในคณะกรรมการกำกับสูตรฯ จำนวน 1 คน โดยให้ดำเนินการให้แล้วเสร็จภายในกำหนดเวลา 3 เดือน ซึ่งขณะนี้ คณะอนุกรรมการสรรหาฯ ได้ดำเนินการออกประกาศรับสมัครผู้แทนผู้บริโภครายย่อยในคณะกรรมการกำกับสูตรฯ แล้ว โดยมีกำหนดรับสมัครตั้งแต่วันที่ 25 ธันวาคม 2544 ถึงวันที่ 8 มกราคม 2545 และคาดว่าจะสามารถคัดเลือกผู้แทนผู้บริโภครายย่อยแล้วเสร็จ และนำเสนอรัฐมนตรีประจำสำนักนายกรัฐมนตรีพิจารณาได้ประมาณปลายเดือนมกราคม 2545

กลับสารบัญ

สถานการณ์ นโยบาย และมาตรการพลังงานของไทยปี 2544

11. การปรับโครงสร้างกิจการไฟฟ้า

1. ความเป็นมา

1.1 คณะรัฐมนตรีได้มีมติเมื่อวันที่ 25 กรกฎาคม 2543 และวันที่ 3 ตุลาคม 2543 เห็นชอบ ข้อเสนอการปรับโครงสร้างกิจการไฟฟ้า และการจัดตั้งตลาดกลางซื้อขายไฟฟ้า และแผนการดำเนินงานในการปรับโครงสร้างกิจการไฟฟ้า และการจัดตั้งตลาดกลางซื้อขายไฟฟ้า และมอบหมายให้ สพข. การไฟฟ้าทั้ง 3 แห่ง และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง รับไปดำเนินการในกิจกรรมที่ได้รับมอบหมาย โดยมอบหมายให้คณะกรรมการประสานการดำเนินงาน ในอนาคตของการไฟฟ้า ซึ่งมีเลขาธิการคณะกรรมการนโยบายพลังงานแห่งชาติ เป็นประธาน ประกอบด้วย ผู้แทนจากสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (สศช.) สำนักงานปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี สำนักงานเศรษฐกิจการคลัง กรมบัญชีกลาง และการไฟฟ้าทั้ง 3 แห่ง เป็นผู้กำกับดูแลการดำเนินงาน ของหน่วยงานดังกล่าว ทั้งนี้ ให้กระทรวงการคลังนำแผนดังกล่าว ไปใช้เป็นหลักเกณฑ์หนึ่ง ในการประเมินผลการดำเนินงานของการไฟฟ้าทั้ง 3 แห่ง

1.2 โครงสร้างกิจการไฟฟ้า ที่คณะรัฐมนตรีมีมติเห็นชอบ สรุปสาระสำคัญได้ดังนี้

(1) ภายใต้โครงสร้างกิจการไฟฟ้าในอนาคต การแข่งขันจะเริ่มตั้งแต่การผลิตไฟฟ้าโดยผู้ผลิตไฟฟ้าหรือบริษัทผลิตไฟฟ้า (Generation Companies : GenCos) จะแข่งขันเสนอราคาขายและปริมาณไฟฟ้า ที่ตนจะผลิตเข้าสู่ตลาดกลางซื้อขายไฟฟ้า (Power Pool) โดยมีศูนย์ควบคุมระบบอิสระ (Independent System Operator : ISO) เป็นหน่วยงานในตลาดกลาง ที่คัดเลือกโรงไฟฟ้าที่เสนอราคาต่ำสุด ให้เดินเครื่องก่อนตามลำดับ จนกระทั่งได้ปริมาณไฟฟ้าตามความต้องการในแต่ละช่วงเวลา

(2) มีการจัดตั้งตลาดกลางซื้อขายไฟฟ้าในปี 2546 ประกอบด้วยศูนย์ควบคุมระบบอิสระ (ISO) เป็นผู้สั่งการเดินเครื่องโรงไฟฟ้าและควบคุมระบบไฟฟ้าโดยรวม ศูนย์ปฏิบัติการทางการตลาด (Market Operator : MO) ดำเนินการร่วมกับ ISO ทำหน้าที่ในส่วนของการตลาด ที่จะกำหนดราคาค่าไฟฟ้าในตลาดกลาง และศูนย์บริหารการชำระเงิน (Settlement Administrator : SA) ดูแลทางด้านบัญชีและการชำระเงินค่าซื้อขายไฟฟ้า ทั้งนี้ โรงไฟฟ้าพลังความร้อน ของการไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย (กฟผ.) จะจัดตั้งเป็นบริษัท ผลิตไฟฟ้า 1 และ 2 จำกัด และจะถูกแปรรูปออกไปในที่สุด เพื่อให้มีจำนวนผู้แข่งขันเพียงพอ และให้กิจการผลิตไฟฟ้า แยกเป็นอิสระจากธุรกิจระบบส่งไฟฟ้า

(3) ในส่วนของการจัดหาไฟฟ้า ผู้ใช้ไฟส่วนใหญ่จะซื้อไฟฟ้า จากบริษัทระบบจำหน่ายและจัดหาไฟฟ้า (REDCo) ซึ่งเป็นกิจการที่ถูกกำกับดูแลโดยรัฐ การดำเนินการจะแยกออกเป็น 2 ส่วน คือ ส่วนระบบสายจำหน่าย (DisCo) ทำการส่งไฟฟ้าแรงต่ำไปยังสถานที่ ที่ใช้ไฟและส่วนการจัดหาไฟฟ้า (SupplyCo) ซึ่งมีหน้าที่ติดตั้งและวัดมิเตอร์ ออกใบเรียกเก็บเงิน รับชำระเงินจากผู้ใช้ไฟ โดยจะให้บริการแก่ผู้ใช้ไฟฟ้า ในเขตความรับผิดชอบของตน (ในปัจจุบัน REDCos คือ การไฟฟ้านครหลวง (กฟน.) และการไฟฟ้าส่วนภูมิภาค กฟภ.) บริษัทระบบจำหน่าย และจัดหาไฟฟ้า จะทำหน้าที่ส่งผ่านราคา ที่มีการแข่งขันในระดับขายส่งไปยังผู้ใช้ไฟ นอกจากนี้ ผู้ใช้ไฟยังมีทางเลือก ที่จะใช้บริการไฟฟ้า จากบริษัทค้าปลีกไฟฟ้า ที่ต้องการเข้ามาแข่งขัน โดยอาจจะให้บริการเสริมต่างๆ ควบคู่ไปกับการจำหน่ายไฟฟ้า หรือทำสัญญากับผู้ใช้ไฟฟ้าในการประกันค่าไฟฟ้า

1.3 ภายหลังการเปลี่ยนรัฐบาลใหม่ในเดือนกุมภาพันธ์ 2544 ได้มีการประชุมระดมความคิดเห็น เพื่อกำหนดแนวทางการพัฒนาตลาดหุ้นไทย โดยมี ฯพณฯ นายกรัฐมนตรี เป็นประธาน เมื่อวันที่ 31 มีนาคม 2544 ที่ประชุมได้กำหนดแผนการนำรัฐวิสาหกิจ เข้าจดทะเบียน และกระจายหุ้นในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย โดยในส่วนของ กฟผ. และการไฟฟ้าฝ่ายจำหน่าย จะมีการจัด

ทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ฯ และลดสัดส่วนการถือหุ้นของภาครัฐภายในไตรมาสที่ 3 และ 4 ของปี 2546 ตามลำดับ

1.4 ต่อมา มีการจัดสัมมนาเรื่อง การปรับโครงสร้างกิจการไฟฟ้า และร่างพระราชบัญญัติการประกอบกิจการพลังงาน พ.ศ. . . . เมื่อวันที่ 13 กรกฎาคม 2544 โดยมีรัฐมนตรีประจำสำนักนายกรัฐมนตรี (นายจาตุรนต์ ฉายแสง) เป็นประธาน ที่ประชุมได้พิจารณารูปแบบ การปรับโครงสร้างกิจการไฟฟ้า 3 รูปแบบ คือ (1) รูปแบบตามที่คณะรัฐมนตรีมีมติอนุมัติเมื่อวันที่ 25 กรกฎาคม และ 3 ตุลาคม 2543 (2) การให้บริการผ่านระบบสายส่งสายจำหน่าย (Third Party Access : TPA) ตามข้อเสนอของ กฟผ. และ (3) รูปแบบการผูกขาดโดยผู้ซื้อ (Monopsonist) ของผู้แทนสถาบันสหสวรรค์ ซึ่งเสนอให้มีการจัดตั้งบริษัทควบคุมระบบส่งไฟฟ้า (TransCo) ซึ่งจะทำหน้าที่เป็นผู้ซื้อไฟฟ้ารายเดียว (Monopsonist) และแปรรูปโรงไฟฟ้าพลังความร้อน ของ กฟผ. ยกเว้นโรงไฟฟ้าแม่เมาะออกเป็นรายโรง ในขณะที่เดียวกันให้มีการแบ่งแยก กฟน. และ กฟภ. เป็นบริษัทระบบจำหน่าย จำนวน 10-15 บริษัท ทำหน้าที่ผูกขาดการจัดจำหน่ายไฟฟ้าในเขตต่างๆ

จากผลการสัมมนา รัฐมนตรีประจำสำนักนายกรัฐมนตรี เห็นควรให้มีการปรับโครงสร้างกิจการไฟฟ้า ตามกรอบที่คณะรัฐมนตรี ได้มีมติเห็นชอบเมื่อวันที่ 25 กรกฎาคม และ 3 ตุลาคม 2543 ทั้งนี้ ให้มีการปรับเปลี่ยนรายละเอียด ในบางส่วนตามความเหมาะสม และให้มีการพิจารณาเพิ่มเติมในประเด็นต่างๆ ได้แก่ การป้องกันการผูกขาด และความผันผวนทางราคา ความมั่นคงของระบบไฟฟ้า การช่วยเหลือผู้ใช้ไฟฟ้าที่มีรายได้น้อย การกระจายไฟฟ้าไปสู่ชนบท และความสอดคล้องกับนโยบายการกระจายหุ้นของรัฐบาล โดยมอบหมายให้ สฟช. ดำเนินการศึกษาเพิ่มเติม เพื่อศึกษาเปรียบเทียบในรายละเอียด การปรับโครงสร้างกิจการไฟฟ้าทั้ง 3 รูปแบบ

2. ผลการดำเนินงาน

2.1 สฟช. ได้ดำเนินการตามที่รัฐมนตรีประจำสำนักนายกรัฐมนตรีมอบหมาย โดยได้ว่าจ้างที่ปรึกษาบริษัท Barker, Dunn & Rossi ทำการศึกษาเปรียบเทียบ ข้อดีข้อเสีย ของข้อเสนอการปรับโครงสร้างกิจการไฟฟ้า 3 รูปแบบดังกล่าว ผลการศึกษาสรุปได้ดังนี้

1. รูปแบบที่ 1 โครงสร้างกิจการไฟฟ้าตามที่คณะรัฐมนตรี ได้มีมติเห็นชอบเมื่อวันที่ 25 กรกฎาคม และ 3 ตุลาคม 2543 ซึ่งจะมีการจัดตั้งตลาดกลางซื้อขายไฟฟ้า จะทำให้เกิดการแข่งขัน นำมาซึ่งการเพิ่มประสิทธิภาพ และราคาค่าไฟฟ้า ที่สะท้อนถึงต้นทุนมากที่สุด และผู้ผลิตรายใหม่ จะมีความมั่นใจในการลงทุน เนื่องจากกฎ กติการมีความชัดเจน โปร่งใส
2. รูปแบบที่ 2 การให้บริการผ่านสายส่งสายจำหน่าย (TPA) จะไม่ก่อให้เกิดการแข่งขันอย่างแท้จริง เพราะ กฟผ. สามารถใช้อำนาจผูกขาดในระบบส่ง เอื้อประโยชน์ให้กับโรงไฟฟ้าของตน หรือ กีดกันผู้ผลิตรายอื่น ส่งผลให้ผู้ผลิตรายใหม่ ไม่มีความมั่นใจที่จะมาลงทุนในระบบ
3. รูปแบบที่ 3 ตามข้อเสนอของสถาบันสหสวรรค์ เป็นการผูกขาดโดยผู้ซื้อ ซึ่งไม่แตกต่างจากระบบปัจจุบันที่มี กฟผ. เป็นผู้ผูกขาดกิจการการผลิตและระบบส่งมากนัก

ดังนั้น รูปแบบตลาดกลางฯ จึงเป็นรูปแบบที่ส่งเสริมให้เกิดการแข่งขัน และมีการปรับปรุงประสิทธิภาพ ในกิจการไฟฟ้ามากที่สุด ทั้งนี้ หากต้องการนำระบบ TPA มาปฏิบัติในประเทศไทย ก็ควรเป็นเพียงขั้นตอนหนึ่ง ในการเดินไปสู่การแข่งขันอย่างสมบูรณ์ ในรูปแบบของตลาดกลางซื้อขายไฟฟ้า

2.2 ความคืบหน้าการดำเนินงาน การปรับโครงสร้างกิจการไฟฟ้าของการไฟฟ้าทั้ง 3 แห่ง

1. การไฟฟ้าทั้ง 3 ได้ร่วมกันจัดสัมมนาเพื่อพิจารณาร่าง Grid Code และ Distribution Code ร่างที่ 1 ซึ่งที่ปรึกษาบริษัท KEMA Consulting ได้จัดทำแล้วเสร็จ โดยคาดว่าจะที่ปรึกษา จะสามารถปรับปรุงร่างดังกล่าว ตามข้อคิดเห็นที่ได้จากการสัมมนา และจัดทำเป็นร่างที่ 2 ได้แล้วเสร็จ ภายในเดือนมกราคม 2545
2. กฟน. ได้จัดทำกรอบแผนการดำเนินงานปรับโครงสร้าง กฟน. และรายละเอียดแผนการแปรรูป กฟน. เพื่อเตรียมความพร้อมองค์กรสำหรับการแข่งขันในกิจการไฟฟ้า และจดทะเบียนทั้งองค์กรเป็นบริษัท ในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย และกระจายหุ้นภายในไตรมาสที่ 4 ปี 2546 โดยแผนดังกล่าว ได้รับความเห็นชอบ จากคณะกรรมการประสานการดำเนินงานใน อนาคตของการไฟฟ้าแล้วเมื่อวันที่ 16 ตุลาคม 2544 และ 21 ธันวาคม 2544
3. กฟภ. ได้ดำเนินการว่าจ้างที่ปรึกษา เพื่อทำการศึกษาร่างแผนงานการปรับโครงสร้างองค์กร และการพัฒนาระบบงานของหน่วยธุรกิจหลัก ตามขอบเขตและรายละเอียดงาน ที่ได้รับความ

เห็นชอบจากคณะอนุกรรมการประสานฯ ขณะนี้ได้คัดเลือกบริษัทที่ปรึกษาแล้วเสร็จ คาดว่าที่ปรึกษาจะเริ่มดำเนินงาน ได้ในเดือนกุมภาพันธ์ 2545

4. การดำเนินการปรับโครงสร้างองค์กรของ กฟผ. ได้รับการต่อต้านจากพนักงานและผู้บริหาร ส่งผลให้การดำเนินการตามแผนฯ ล่าช้า

2.3 เนื่องจากยังไม่มีเปลี่ยนแปลงมติคณะรัฐมนตรี กระทรวงการคลัง จึงยังคงใช้แผนการดำเนินงาน การปรับโครงสร้างกิจการไฟฟ้า ตามที่คณะรัฐมนตรีมีมติเห็นชอบเมื่อวันที่ 25 กรกฎาคม และ 3 ตุลาคม 2543 มาใช้เป็นหลักเกณฑ์หนึ่งในการประเมินผลการดำเนินงาน ของการไฟฟ้าทั้ง 3 ต่อไป

กลับสารบัญ

สถานการณ์ นโยบาย และมาตรการพลังงานของไทยปี 2544

12. การจัดตั้งกระทรวงพลังงาน

สถานการณ์ปัจจุบัน

อำนาจหน้าที่ของรัฐในเรื่องพลังงานบัญญัติไว้ในกฎหมายหลายฉบับโดยส่วนหนึ่งเป็นกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับพลังงานโดยเฉพาะ เช่น พระราชบัญญัติปิโตรเลียม พ.ศ. 2514 พระราชบัญญัติการส่งเสริมอนุรักษ์พลังงาน พ.ศ. 2535 และอีกส่วนหนึ่งแทรกอยู่เป็นส่วนย่อยในกฎหมายที่ไม่เกี่ยวข้องกับพลังงานโดยตรง เช่น การกำหนดราคาน้ำมันเชื้อเพลิงและก๊าซหุงต้ม อยู่ในกฎหมายว่าด้วยการกำหนดราคาสินค้าทั่วไป และการนำเข้าส่งออกน้ำมันเชื้อเพลิงอยู่ในกฎหมายว่าด้วยการนำเข้าส่งออกสินค้าทั่วไปจึงมีผลทำให้การดำเนินการของรัฐเกี่ยวกับพลังงานกระเจายกกันอยู่ในหน่วยงานกว่า 20 หน่วยงานใน 9 กระทรวงโดยส่วนใหญ่มิได้เป็นสายงานหลักของหน่วยงาน ดังกล่าวและมีฐานะเป็นเพียงระดับของกองหรือสำนัก

การดำเนินงานจึงขึ้นอยู่กับนโยบายของผู้บริหารหน่วยงานแต่ละแห่ง ซึ่งจะพิจารณาเฉพาะในกรอบอำนาจหน้าที่ตามกฎหมายของตน โดยไม่ได้คำนึงถึงภาพรวมของพลังงานทั้งหมด และไม่มีกลไกประสานงานระหว่างหน่วยงาน ผลทำให้การบริหารงานพลังงานไม่มีเอกภาพ และขาดทิศทางที่ชัดเจน หลักเกณฑ์ของแต่ละหน่วยงานที่กำหนดให้เอกชนต้องปฏิบัติไม่สอดคล้องกันและบางครั้งขัดแย้งกัน ผู้ลงทุนประกอบกิจการด้านพลังงานจึงไม่มีความมั่นใจและการคุ้มครองผู้บริโภคไม่ได้ผล เพราะไม่มีหน่วยงานใดเป็นเจ้าของเรื่องที่จะทำการประสานการ แก้ไขปัญหาและควบคุมดูแลให้เป็นไปตามกฎหมายอย่างจริงจังและทั่วถึง สภาพของโครงสร้างการบริหารงานที่อ่อนแอดังกล่าวก่อให้เกิดผลเสียแก่ประเทศชาติอย่างชัดเจน เมื่อเกิดวิกฤตการณ์น้ำมันโลกขึ้นในระหว่างปี 2524 – 2526 โดยน้ำมันขาดแคลนและมีราคาแพง รัฐบาลประสบปัญหาไม่สามารถจัดการให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องดำเนินการแก้ไขปัญหาอย่างสอดคล้องและมีการร่วมมือกันอย่างแท้จริง ทำให้มาตรการแก้ไขผลกระทบต่อเศรษฐกิจและความเดือดร้อนของประชาชน ไม่ได้ผลเท่าที่ควร ลำบาก และไม่ทันเหตุการณ์

รัฐบาลได้แก้ไขปัญหาโดยการรวมศูนย์การดำเนินการในระดับนโยบายขึ้น แต่ยังคงแยกกันไปปฏิบัติ ซึ่งในที่สุดได้พัฒนามาเป็นคณะกรรมการนโยบายพลังงานแห่งชาติในปัจจุบัน ซึ่งช่วยแก้ไขปัญหามาได้ส่วนหนึ่งในระดับนโยบาย แต่ยังไม่สามารถแก้ไขปัญหาได้เต็มที่ในระดับปฏิบัติ หากจะแก้ไขปัญหาได้อย่างสิ้นเชิงจะต้องเป็นการรวมศูนย์อย่างสมบูรณ์ ทั้งนโยบาย อำนาจตามกฎหมาย การจัดการ เงินงบประมาณ อัตราค่าส่งและแผนงานต่างๆ อยู่ในกระทรวงเดียวกัน โดยการรวบรวมหน่วยงานที่เกี่ยวข้องจากกระทรวงต่างๆ และหรือโอนอำนาจตามกฎหมายมารวมกันและจัดตั้งเป็นกระทรวงพลังงาน

แนวทางในการจัดตั้งกระทรวงพลังงาน

เพื่อให้การกำหนดนโยบายและการดำเนินงานเกี่ยวกับด้านพลังงานของประเทศมีเอกภาพ สำนักงานคณะกรรมการนโยบายพลังงานแห่งชาติ (สพช.) จึงเสนอให้หน่วยงานที่มีบทบาท หน้าที่ และภารกิจเกี่ยวข้องโดยตรงกับพลังงานในปัจจุบัน ประกอบไปด้วยหน่วยงานระดับกรม 4 แห่ง หน่วยงานระดับกอง 4 กอง และหน่วยงานที่เป็นรัฐวิสาหกิจอีก 5 รัฐวิสาหกิจ รวมกันจัดตั้งเป็นกระทรวงพลังงาน ประกอบด้วย

1. สำนักงานคณะกรรมการนโยบายพลังงานแห่งชาติ
2. กรมพัฒนาและส่งเสริมพลังงาน
3. สำนักงานพลังงานปรมาณูเพื่อสันติ
4. กรมการพลังงานทหาร
5. กองอุตสาหกรรมน้ำมัน สำนักงานปลัดกระทรวงอุตสาหกรรม

6. กองเชื้อเพลิงธรรมชาติ กรมทรัพยากรธรณี
7. กองควบคุมน้ำมันเชื้อเพลิงและก๊าซ กรมโยธาธิการ
8. สำนักน้ำมันเชื้อเพลิง กรมทะเบียนการค้า
9. การไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย
10. การปิโตรเลียมแห่งประเทศไทย
11. การไฟฟ้านครหลวง
12. การไฟฟ้าส่วนภูมิภาค
13. บริษัท บางจากปิโตรเลียม จำกัด (มหาชน)

การพิจารณาการปรับโครงสร้างและการบริหารงานภาครัฐ

ในการประชุมเชิงปฏิบัติการเรื่อง การปรับบทบาท ภารกิจและโครงสร้างส่วนราชการ (ครั้งที่ 1) เมื่อวันที่ 4-5 สิงหาคม 2544 ณ โรงแรมรอยัลคลิฟ บีช รีสอร์ท พัทยา จังหวัดชลบุรี ผู้ร่วมประชุมได้ให้ความคิดเห็นที่หลากหลายโดยสรุปเป็นกรอบแนวความคิดของการจัดการกิจและโครงสร้างองค์กรภาครัฐใน 4 กลุ่ม คือ กลุ่มเศรษฐกิจ กลุ่มบริหาร กลุ่มสังคม และกลุ่มมั่นคง ผลจากการประชุมเชิงปฏิบัติการดังกล่าวเป็นประโยชน์อย่างยิ่งต่อการปฏิรูประบบราชการในมิติของการปรับ บทบาท ภารกิจ และโครงสร้างส่วนราชการ ซึ่งนายก รัฐมนตรี (พ.ต.ท. ทักษิณ ชินวัตร) ประธานการประชุมเชิงปฏิบัติการดังกล่าว มีความเห็นว่าควรที่จะนำข้อเสนอแนะจากการประชุมระดมความคิดของแต่ละกลุ่มและกรอบการจัด บทบาท ภารกิจ และโครงสร้างไปวิเคราะห์และทบทวนให้ได้ข้อสรุปที่ชัดเจน จึงมอบหมายให้สำนักงาน ก.พ. จัดประชุมเชิงปฏิบัติการอีกให้มีความต่อเนื่อง สำนักงาน ก.พ. จึงได้จัดให้มีการประชุมเชิงปฏิบัติการเรื่อง มิติใหม่ในการปรับโครงสร้างและ การบริหารงานภาครัฐ เมื่อวันที่ 28 กันยายน 2544 และโดยที่ยังมีบางประเด็นที่การพิจารณายังไม่ได้ข้อยุติ นายกรัฐมนตรีจึงมอบหมายให้สำนักงาน ก.พ. จัดประชุมเชิงปฏิบัติการฯ อีกครั้งหนึ่ง เพื่อพิจารณาข้อสรุป เกี่ยวกับรูปแบบการปรับ บทบาท ภารกิจ และโครงสร้างส่วนราชการ ตลอดจนแนวทางการปรับปรุงการบริหารงานภาครัฐเพื่อนำไปปฏิบัติให้เป็นรูปธรรมต่อไป

ต่อมาได้มีการประชุมเชิงปฏิบัติการเรื่อง มิติใหม่ในการปรับโครงสร้างและการบริหารงานภาครัฐ ครั้งที่ 2 เมื่อวันที่ 2 พฤศจิกายน 2544 ที่ตึกสันติไมตรี ทำเนียบรัฐบาล ได้มีมติให้มีการจัดตั้ง "ทบวงพลังงาน" ขึ้นเพื่อให้เกิดเอกภาพในการบริหารจัดการด้านพลังงานของประเทศโดยมีเงื่อนไข ดังนี้

1. รวมหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทางด้านพลังงานทั้งส่วนราชการและรัฐวิสาหกิจเพื่อจัดตั้งเป็นทบวงพลังงาน โดยมีเงื่อนไขว่าจะต้องโอนอำนาจในการกำกับดูแลที่กระจัดกระจายอยู่ไปไว้ที่องค์กรกำกับดูแลการประกอบ กิจการพลังงานที่จะจัดตั้งขึ้นตามข้อ 2 ก่อน
2. จัดตั้งองค์กรกำกับดูแลการประกอบกิจการพลังงานเป็นหน่วยงานของรัฐที่มีความเป็นอิสระในการบริหารงาน อยู่ภายใต้การกำกับดูแลของประธานคณะกรรมการกำกับกิจการพลังงานแห่งชาติ โดยอำนาจหน้าที่ในการกำกับดูแลที่จะนำมารวมไว้ ได้แก่ การให้สัมปทานประกอบกิจการไฟฟ้าของกรมโยธาธิการ ตามประกาศคณะปฏิวัติฉบับที่ 58 การอนุญาตผลิตพลังงานควบคุม (ไฟฟ้า) ตาม พ.ร.บ. การพัฒนาและส่งเสริมพลังงาน พ.ศ. 2535 การอนุญาตการเชื่อมโยงระบบไฟฟ้า ตาม พ.ร.บ. การไฟฟ้าฝ่ายผลิต พ.ศ. 2511 และอำนาจการกำกับดูแลด้านพลังงานของ กพข. เพื่อกำกับกิจการพลังงานที่มีลักษณะผูกขาด ได้แก่ กิจการไฟฟ้า ก๊าซธรรมชาติ และกิจการอื่นที่กำหนดในพระราชกฤษฎีกา เพื่อแก้ไขปัญหาคอขวดของอำนาจหน้าที่ของหน่วยงานต่าง ๆ
3. การโอนย้ายรัฐวิสาหกิจด้านพลังงานมาสังกัดทบวงพลังงานให้ดำเนินการให้สอดคล้องกับแผนการปรับโครงสร้าง และแปรรูปกิจการพลังงานที่คณะรัฐมนตรีมีมติเห็นชอบ ทั้งนี้ สำหรับรัฐวิสาหกิจด้านพลังงานที่แปรรูปโดยมีการแบ่งแยกกิจการบางส่วนออกไปจัดตั้งเป็นบริษัทจำกัด กิจการในส่วนที่เหลือยังคงมีสถานะเป็นรัฐวิสาหกิจในสังกัดทบวงพลังงาน ซึ่งจะมีการปรับโครงสร้างและแปรรูปกิจการพลังงานในระยะ ต่อไป

โครงสร้างภารกิจทบวงพลังงาน

นอกเหนือจากเงื่อนไขดังกล่าวแล้วยังได้กำหนด บทบาท หน้าที่และภารกิจ พร้อมกับการแยกกลุ่มงานและส่วนราชการของทบวงพลังงาน ออกเป็น 3 กลุ่มงาน ดังนี้

1. กลุ่มนโยบายและแผน มีภารกิจในการบริหารงานกลาง และเป็นฝ่ายเลขานุการของคณะกรรมการนโยบายพลังงานแห่งชาติ มีสำนักงานปลัดทบวงพลังงาน และสำนักคณะกรรมการนโยบายพลังงานแห่งชาติ เป็น 2 หน่วยงานที่มีภารกิจหลัก คือ

- เสนอแนะนโยบายและแผนการบริหารและแผนการพัฒนาพลังงานของประเทศ
- กำหนดมาตรการด้านการอนุรักษ์พลังงาน และกำหนดกรอบการจัดสรรงบประมาณ กองทุนเพื่อส่งเสริมการอนุรักษ์พลังงาน
- กำหนดมาตรการแก้ไขป้องกันการขาดแคลนน้ำมันเชื้อเพลิงและไฟฟ้า
- ประสานงานและติดตามประเมินผลการดำเนินงานนโยบายไปปฏิบัติ
- บริหารกองทุนด้านพลังงาน

2. กลุ่มกำกับกิจการพลังงาน มีภารกิจเกี่ยวกับดูแลทรัพยากรพลังงาน และกำกับกิจการพลังงาน มีสายงานทรัพยากรพลังงาน คือ กรมเชื้อเพลิงธรรมชาติ และสายงานกำกับกิจการพลังงาน คือ กรมกิจการ พลังงาน มีภารกิจหลักในการ

- กำกับกิจการพลังงาน
- ให้สัมปทานการผลิตเชื้อเพลิงธรรมชาติ
- จัดเก็บภาษีเชื้อเพลิงธรรมชาติ
- ควบคุมดูแลผู้รับสัมปทาน จัดทำสัญญากับผู้รับอนุญาตจัดตั้งและขยายโรงงานเชื้อเพลิงธรรมชาติ
- กำกับ ดูแลและออกใบอนุญาตเกี่ยวกับการค้า การเก็บรักษา การขนส่ง การสำรวจ และการกำหนดคุณภาพปิโตรเลียม
- ติดตามประเมินผล

3. กลุ่มพัฒนาและส่งเสริมพลังงาน มีหน้าที่ในการส่งเสริมสนับสนุน และพัฒนาพลังงาน มีกรมพัฒนาและส่งเสริมพลังงาน ทำหน้าที่หลักในการ

- วิจัยและพัฒนาพลังงานทดแทน
- กำหนดระเบียบมาตรฐาน เผยแพร่ ถ่ายทอดเทคโนโลยีเกี่ยวกับการผลิต การแปรรูป การส่ง การใช้ และการอนุรักษ์แหล่งพลังงาน
- รณรงค์และให้ความรู้เกี่ยวกับการอนุรักษ์พลังงาน
- ติดตามประเมินผล

4. องค์การอิสระ มีหน้าที่ในการออกสัมปทานและการกำกับดูแลกิจการพลังงาน มีความเป็นอิสระในการบริหารภายใต้คณะกรรมการกำกับกิจการพลังงานแห่งชาติ

สรุปแนวการจัดตั้งทบวงพลังงาน

สำนักงานคณะกรรมการนโยบายพลังงานแห่งชาติ (สพช.) ได้ดำเนินการประสานงานกับหน่วยงานต่างๆ เพื่อระดมความคิดเห็นในการจัดตั้งทบวงพลังงาน โดยได้เชิญประชุมหารือระหว่างหน่วยราชการที่เกี่ยวข้องในวันที่ 13 ธันวาคม 2544 ประกอบด้วย กรมพัฒนาและส่งเสริมพลังงาน (พพ.) สำนักน้ำมันเชื้อเพลิง (กรมทะเบียนการค้า) กองควบคุมน้ำมันเชื้อเพลิงและก๊าซ (กรมโยธาธิการ) กองอุตสาหกรรมน้ำมัน (สำนักงานปลัดกระทรวงอุตสาหกรรม) กองเชื้อเพลิงธรรมชาติ (กรมทรัพยากรธรณี) และผู้แทนสำนักงาน ก.พ. ได้แก่ นายเฉลิม ศรีผดุง รองเลขาธิการ ก.พ. (เลขาธิการคณะกรรมการปฏิรูประบบราชการ) และนางสาวเยาวพร ปิยะมาพรชัย เจ้าหน้าที่วิเคราะห์งานบุคคล 8 ผลการหารือได้ข้อสรุปแนวทางที่ได้นำเสนอคณะที่ปรึกษาองคมนตรี รัฐมนตรี (นายสมคิด จาตุศรีพิทักษ์) ซึ่งมี ดร. ณรงค์ชัย อัครเศรณี เป็นประธาน เมื่อวันที่ 17 ธันวาคม 2544 และได้มีมติอย่างชัดเจน ดังนี้

1) ทบวงพลังงานจะประกอบไปด้วย หน่วยงานราชการ 3 กลุ่มงาน ได้แก่ **กลุ่มนโยบายและแผน** **กลุ่มกำกับกิจการพลังงาน** และ**กลุ่มพัฒนาและส่งเสริมพลังงาน**

1.1 กลุ่มนโยบายและแผน จะทำหน้าที่เกี่ยวกับการบริหารงานกลางและนโยบายพลังงาน มีสายงานบริหารงานกลางคือ สำนักงานปลัดทบวงพลังงาน และสายงานนโยบายคือ สำนักงานคณะกรรมการนโยบายพลังงานแห่งชาติ

1.2 กลุ่มกำกับกิจการพลังงาน ทำหน้าที่เกี่ยวกับทรัพยากรพลังงานและกำกับธุรกิจพลังงาน มีสายงานทรัพยากรพลังงาน ได้แก่ กรมเชื้อเพลิงธรรมชาติ และสายงานกำกับกิจการพลังงานคือ กรมกิจการพลังงาน การที่ต้องแยกเป็น 2 สายงาน เนื่องจากมีความแตกต่างกัน ทั้งทางด้านประเภทของบุคลากร และภารกิจในความรับผิดชอบที่แตกต่างกันอย่างชัดเจน

1.3 กลุ่มพัฒนาและส่งเสริมพลังงาน จะทำหน้าที่ส่งเสริม สนับสนุนและพัฒนาพลังงาน ได้แก่ กรมพัฒนาและส่งเสริมพลังงาน

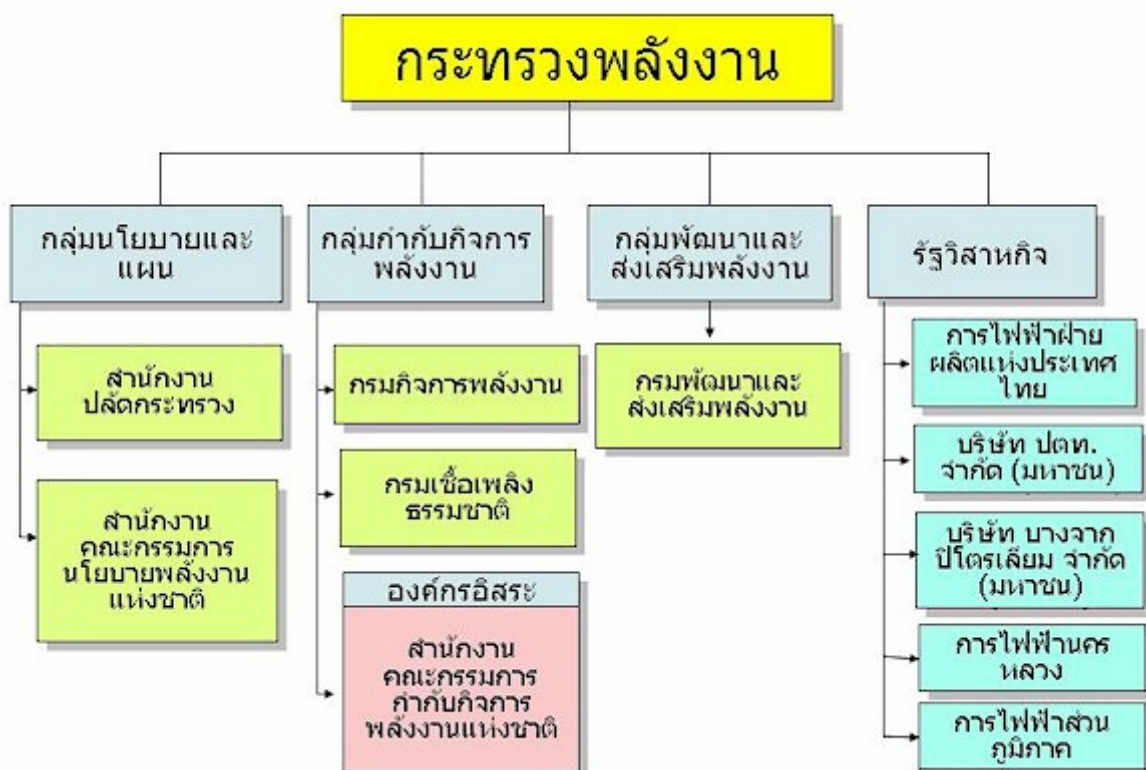
2) หน่วยงานที่จะทำหน้าที่กำกับดูแลกิจการพลังงาน ควรจะเป็นหน่วยงานอิสระที่ทำหน้าที่ให้สัมปทานและกำกับดูแลกิจการพลังงาน โดยให้อยู่ในกำกับของทบวงพลังงาน นอกจากนั้น การบริหารกองทุนด้าน พลังงานทุกกองทุน ก็เห็นควรให้จัดตั้งเป็นหน่วยงานอิสระภายใต้ทบวงพลังงาน

3) หน่วยงานรัฐวิสาหกิจ ประกอบด้วย การไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย (กฟผ.) บริษัท ปตท. จำกัด (มหาชน) และบริษัทบางจากปิโตรเลียม จำกัด (มหาชน) ทั้งยังเห็นควรให้นำการไฟฟ้านครหลวง (กฟน.) และการไฟฟ้าส่วนภูมิภาค (กฟภ.) มาสังกัดทบวงพลังงานด้วย เนื่องจากต้องการให้มีความคล่องตัวและมีเอกภาพในการแปรรูปรัฐวิสาหกิจของการไฟฟ้างดงกล่าว นอกจากนั้นในปัจจุบันการลงทุนของทั้ง กฟผ. กฟภ. และกฟน. บางส่วนยังมีความซ้ำซ้อนและสูญเปล่าอยู่ด้วย

4) กรมการพลังงานทหาร ซึ่งสังกัดกระทรวงกลาโหมนั้น ภารกิจใดที่เกี่ยวข้องกับการสำรวจ ขุดเจาะและพัฒนาพลังงาน ควรโอนภารกิจนั้นมาทบวงพลังงาน ส่วนภารกิจในการจัดหาพลังงานให้กับกองทัพยังคงเป็น ภารกิจหลักของกรมการพลังงานทหารกระทรวงกลาโหมต่อไป

สรุปผลให้จัดตั้งทบวงพลังงานเป็นกระทรวงพลังงาน

สำนักงาน ก.พ. ซึ่งทำหน้าที่ฝ่ายเลขานุการ ได้สรุปแนวทางทั้งหมดของการปรับโครงสร้างกระทรวงทบวงกรมต่างๆ นำเสนอในการประชุมหารือร่วมกันของรองนายกรัฐมนตรีทั้ง 5 ท่าน และผ่านการพิจารณาของ 5 รองนายกรัฐมนตรีทั้งหมดแล้ว เมื่อวันที่ 27 ธันวาคม 2544 หลังจากนั้น รองนายกรัฐมนตรีทั้ง 5 ได้นำหารือกับนายกรัฐมนตรีเมื่อวันที่ 9 มกราคม 2545 ผลการหารือได้ข้อสรุปให้จัดโครงสร้างระบบราชการใหม่เป็น 20 กระทรวง 61 ทบวง และ 60 กรม และกระทรวงพลังงานเป็นหนึ่งใน 20 กระทรวง

กลับสารบัญ

สถานการณ์ นโยบาย และมาตรการพลังงานของไทยปี 2544

13. การก่อสร้างโรงไฟฟ้าถ่านหินที่จังหวัดประจวบคีรีขันธ์

1. ความเป็นมาของโครงการ

คณะรัฐมนตรี ได้มีมติเมื่อวันที่ 12 กันยายน 2535 เห็นชอบตามข้อเสนอของคณะกรรมการนโยบายพลังงานแห่งชาติ เรื่องแนวทางในการดำเนินงานในอนาคตของการไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย (กฟผ.) โดยกำหนดขั้นตอนและแนวทางให้เอกชนเข้ามามีบทบาทเพิ่มขึ้นในกิจการไฟฟ้าในประเทศ ภายใต้โครงการผู้ผลิตไฟฟ้าอิสระ (Independent Power Producer, IPP) และโครงการผู้ผลิตไฟฟ้าเอกชนรายย่อย (Small Power Producer, SPP)

ต่อมาคณะรัฐมนตรี ได้มีมติเมื่อวันที่ 31 พฤษภาคม 2537 ให้ กฟผ. และสำนักงานคณะกรรมการนโยบายพลังงานแห่งชาติ (สพช.) ร่วมกันร่างประกาศรับซื้อไฟฟ้าจากผู้ผลิตไฟฟ้าอิสระ ตามนโยบายของรัฐบาล ซึ่ง กฟผ. ได้ออกประกาศรับซื้อไฟฟ้าจาก IPP เมื่อวันที่ 15 ธันวาคม 2537 มีการแต่งตั้งคณะกรรมการประเมินและคัดเลือกข้อเสนอการรับซื้อไฟฟ้าจากผู้ผลิตไฟฟ้าเอกชนเมื่อ 23 มกราคม 2538 โดยมีผู้ว่าการการไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทยเป็นประธาน ผู้แทน สพช. ผู้แทนสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ และผู้แทนสำนักงานเศรษฐกิจการคลังเป็นกรรมการ และเมื่อปีได้รับข้อเสนอเมื่อวันที่ 30 มิถุนายน 2538 มีผู้ผลิตไฟฟ้าเอกชนยื่นข้อเสนอทั้งสิ้น 32 ราย รวม 50 โครงการ

คณะกรรมการฯ ได้พิจารณาคัดเลือกบริษัทผู้ผลิตไฟฟ้าเอกชนที่มีข้อเสนอดีที่สุด 7 ราย เมื่อวันที่ 19 มีนาคม 2539 เป็นโครงการที่ใช้ก๊าซธรรมชาติเป็นเชื้อเพลิง 4 ราย และใช้ถ่านหินเป็นเชื้อเพลิง 3 ราย โครงการโรงไฟฟ้าที่จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ของบริษัท กัลฟ์ เพาเวอร์เจเนอเรชั่น (โรงไฟฟ้าบ่อนอก) และบริษัทยูเนี่ยน เพาเวอร์ ดีเวลลอปเม้นท์ (โรงไฟฟ้าหินกรูด) เป็น 2 ใน 7 โครงการที่ได้รับการคัดเลือก

เนื่องจากประชาชนบางส่วนในจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ไม่เห็นด้วยกับโครงการก่อสร้างโรงไฟฟ้า ทั้ง 2 แห่งที่จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ จึงได้รวมตัวกันคัดค้านและนำไปสู่การชุมนุมประท้วงและปิดกั้นการจราจรบนถนนเพชรเกษมในระหว่างวันที่ 8-10 ธันวาคม 2541 คณะรัฐมนตรีจึงได้มีมติเมื่อวันที่ 15 ธันวาคม 2541 ให้จัดทำประชาพิจารณ์เพื่อรับฟังความคิดเห็นของประชาชนในฐานะผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในการดำเนินโครงการก่อสร้างที่จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ทั้ง 2 แห่งดังกล่าว โดยแต่งตั้งคณะกรรมการประชาพิจารณ์ เมื่อวันที่ 17 กุมภาพันธ์ 2542

คณะกรรมการประชาพิจารณ์โครงการก่อสร้างโรงไฟฟ้าที่จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ซึ่งมี ศ. ดร. สิปปนนท์ เกตุทัต เป็นประธานกรรมการ ได้จัดให้มีการทำประชาพิจารณ์โครงการโรงไฟฟ้าบ่อนอกของบริษัท กัลฟ์ เพาเวอร์ เจเนอเรชั่น จำกัด เมื่อวันที่ 10-11 กันยายน 2542 ณ ห้องประชุมองค์การบริหารส่วนจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ และจัดทำประชาพิจารณ์โครงการโรงไฟฟ้าหินกรูด ของบริษัทยูเนี่ยน เพาเวอร์ ดีเวลลอปเม้นท์ จำกัด เมื่อวันที่ 24-25 กุมภาพันธ์ 2543 ณ ห้องประชุมองค์การบริหารส่วนจังหวัดประจวบคีรีขันธ์

2. รายงานของคณะกรรมการประชาพิจารณ์ฯ

คณะกรรมการประชาพิจารณ์ได้รายงานและวิเคราะห์ผลกระทบในแต่ละประเด็น พร้อมทั้ง สรุปความเห็น และมีข้อสังเกต 3 กรณี ดังนี้

2.1 กรณีที่รัฐบาลจะตัดสินใจให้ดำเนินโครงการต่อไป รัฐบาลจะต้องแก้ไขปัญหาข้อขัดแย้งระหว่างฝ่ายเห็นด้วยกับฝ่ายคัดค้าน โดยใช้กระบวนการไกล่เกลี่ยและประนีประนอม และจะต้องมี

มาตรการป้องกันและแก้ไขผลกระทบสิ่งแวดล้อมอย่างใกล้ชิด และควรจัดให้มี “คณะกรรมการร่วมไตรภาคี” เพื่อทำหน้าที่ดังกล่าว

2.2 กรณีที่รัฐบาลระงับการดำเนินโครงการ หน่วยงานของรัฐบาลต้องศึกษาผลกระทบที่จะเกิดขึ้นภายหลังตามสัญญาที่ได้กระทำไว้กับบริษัทผู้ผลิตไฟฟ้า เพื่อกำหนดแนวทางการเจรจาเรื่องค่าเสียหายกับบริษัท และรักษาภาพลักษณ์ของรัฐบาลเกี่ยวกับการส่งเสริมการลงทุนจากต่างประเทศ

2.3 กรณีที่รัฐบาลพิจารณาชะลอหรือเลื่อนเวลาดำเนินโครงการ รัฐบาลจะต้องสร้างความเข้าใจกับประชาชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทั้งในพื้นที่โครงการและพื้นที่ใกล้เคียงอย่างต่อเนื่อง ภายใต้เงื่อนไขการป้องกันและแก้ไขผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม และการจัดสรรงบประมาณค่าใช้จ่ายในการดำเนินการตามมาตรการต่างๆ รวมทั้งผลประโยชน์ที่ประชาชนจะได้รับ และหน่วยงานของรัฐต้องศึกษาผลกระทบเกี่ยวกับสัญญาที่ได้กระทำไว้กับบริษัทผู้ผลิตไฟฟ้า

คณะรัฐมนตรีรับทราบรายงานผลการจัดทำประชาพิจารณ์ของทั้ง 2 โครงการ เมื่อวันที่ 10 ตุลาคม 2543 และมีมติให้คงนโยบายการรับซื้อไฟฟ้าจากเอกชนตามข้อผูกพันเดิม รวมทั้งให้รัฐมนตรีประจำสำนักนายกรัฐมนตรี แต่งตั้งคณะกรรมการเสริมสร้างความเข้าใจกับประชาชนในโครงการก่อสร้างโรงไฟฟ้าที่จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ (กสป.)

ประชาชนบางส่วนในจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ยังคงต่อต้านการก่อสร้างโรงไฟฟ้าทั้งสองแห่งต่อไป โดยเมื่อวันที่ 1 มีนาคม 2544 ตัวแทนกลุ่มผู้คัดค้านได้เข้าพบรัฐบาล ณ ทำเนียบรัฐบาล โดยมีรองนายกรัฐมนตรี (นายพิทักษ์ อินทวิทยนันท์) และรัฐมนตรีประจำสำนักนายกรัฐมนตรี (นายจาตุรนต์ ฉายแสง) เป็นตัวแทนฝ่ายรัฐบาลรับฟังปัญหาของตัวแทนกลุ่มผู้คัดค้าน

3. ประเด็นนโยบายยุทธศาสตร์ด้านพลังงาน

สำนักงานคณะกรรมการนโยบายพลังงานแห่งชาติ ในฐานะหน่วยงานทำหน้าที่ศึกษาวิเคราะห์ นำเสนอแนะนโยบายและแผนการบริหารและพัฒนาพลังงานของประเทศ ได้ยืนยันนโยบายที่จะให้เอกชนมีบทบาทเพิ่มขึ้นในกิจการไฟฟ้า ความมั่นคงในการจัดหาพลังงานไฟฟ้าและการกระจายแหล่งและชนิดของเชื้อเพลิงในการผลิตไฟฟ้า

3.1 ความมั่นคงของระบบไฟฟ้าในภาคใต้

การก่อสร้างโรงไฟฟ้าที่จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ มีความจำเป็นต่อความมั่นคงของระบบไฟฟ้าในบริเวณภาคตะวันตกและภาคใต้ตอนบนเป็นอย่างยิ่ง จากข้อมูลจำนวนไฟฟ้าดับไฟฟ้าดับ ของการไฟฟ้าส่วนภูมิภาค (กฟภ.) พบว่า ในช่วง 3 ปีที่ผ่านมา ผู้ใช้ไฟฟ้าตั้งแต่เขตจังหวัดเพชรบุรีลงไป มีปัญหาไฟฟ้าดับมากที่สุด ซึ่งเป็นผู้ใช้ไฟฟ้าที่อยู่ในเขตการไฟฟ้าเพชรบุรี นครศรีธรรมราช และยะลา

สาเหตุของปัญหาไฟฟ้าดับในภาคใต้ส่วนหนึ่งมาจากโรงไฟฟ้าฐาน ที่จ่ายไฟฟ้าให้กับพื้นที่ดังกล่าวมีน้อยและอยู่ไกลมาก โดยโรงไฟฟ้าที่จ่ายไฟฟ้ามายังพื้นที่เขตจังหวัดสมุทรสาคร สมุทรสงคราม นครปฐม ราชบุรี เพชรบุรี และประจวบคีรีขันธ์ จะรับไฟฟ้าจากโรงไฟฟ้าพระนครใต้เป็นหลัก ส่วนจังหวัดที่เหลือในภาคใต้ จะรับไฟฟ้าจากโรงไฟฟ้าชนอมเป็นหลัก

3.2 การสูญเสียในระบบสายส่ง

เนื่องจากระยะทางตั้งแต่จังหวัดเพชรบุรีลงไป ถึงตอนใต้ของประเทศมีระยะทางไกลมาก ทำให้สายส่งไฟฟ้าต้องมีความยาวมากตามไปด้วย ก่อให้เกิดการสูญเสียในระบบสายส่งมากขึ้น และหากโรงไฟฟ้าฐานเกิดขัดข้อง ก็จะทำให้เกิดไฟฟ้าดับเป็นบริเวณกว้าง และต้องผลิตไฟฟ้าจากโรงไฟฟ้าอื่นมา เสริมแทน ดังนั้น พื้นที่ในเขตจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ซึ่งเป็นรอยต่อระหว่างภาคกลางและภาคใต้ จึงเป็นพื้นที่ที่มีความจำเป็นในการสร้างโรงไฟฟ้า ซึ่งนอกจากจะช่วยเสริมความมั่นคงให้กับระบบไฟฟ้าในพื้นที่ภาคตะวันตกและภาคใต้ตอนบนนี้ได้แล้ว ยังลดความสูญเสียในระบบสายส่งได้อีกด้วย

3.3 มีการกระจายชนิดและแหล่งเชื้อเพลิงมากขึ้น

ปัจจุบันรัฐบาลมีนโยบายที่ต้องการให้มีการกระจายแหล่งและชนิดของเชื้อเพลิงให้หลากหลายในปัจจุบันมีการใช้ก๊าซธรรมชาติเป็นเชื้อเพลิงหลักในการผลิตกระแสไฟฟ้าถึงร้อยละ 70 ซึ่งเป็นสัดส่วนที่สูงเกินไป จึงควรมีการกระจายชนิดของเชื้อเพลิงจากก๊าซธรรมชาติไปสู่การใช้เชื้อเพลิงชนิดอื่นด้วย

โดยไม่ผูกติดกับเชื้อเพลิงชนิดใดชนิดหนึ่งมากเกินไป และการเลือกใช้ถ่านหินเป็นเชื้อเพลิงมีข้อมูลที่สำคัญ ที่ใช้ในการพิจารณาประกอบดังนี้

- **ถ่านหินมีปริมาณสำรองมาก** เนื่องจากถ่านหินเป็นเชื้อเพลิงที่มีแหล่งสำรองอยู่มากมายทั่วโลกเกือบ 100 ประเทศ ในทุกภูมิภาคของโลก ในขณะที่ก๊าซธรรมชาติและน้ำมันมีแหล่งสำรองหลักอยู่ที่ประเทศแถบตะวันออกกลางและรัสเซียถึงกว่าร้อยละ 70 ของแหล่งสำรองทั้งหมด ประมาณว่าหากมีการใช้ในอัตราเท่าปัจจุบัน และไม่มีการค้นพบเพิ่มเติม จะมีถ่านหินใช้ได้ไปอีกถึง 220 ปี ส่วนก๊าซธรรมชาติและน้ำมัน จะมีใช้ได้เพียง 64 ปี และ 42 ปี ตามลำดับ (เฉพาะก๊าซธรรมชาติในอ่าวไทย จะใช้ได้เพียง 20 ปีเท่านั้น)
- **ถ่านหินมีราคาถูกกว่าและมีเสถียรภาพมากกว่า** โดยจะเห็นได้จากราคาถ่านหินในช่วงปี 2538-2540 ถ่านหินมีราคา 40-50 บาท/ล้านบีทียู ในขณะที่ก๊าซธรรมชาติและน้ำมันมีราคา 70-100 บาท/ล้านบีทียู และ 80-110 บาท/ล้านบีทียู ตามลำดับ และนับตั้งแต่ปี 2541 เป็นต้นมา ราคาของก๊าซธรรมชาติและน้ำมันก็ยังคงเพิ่มสูงขึ้นอย่างต่อเนื่อง ในขณะที่ราคาถ่านหินกลับลดลง และมีความผันผวนของราคาน้อยกว่า
- **ถ่านหินมีเทคโนโลยีที่พิสูจน์แล้ว** ปัจจุบันมีการใช้เทคโนโลยีในการผลิตไฟฟ้า โดยใช้ถ่านหินเป็นเชื้อเพลิง เรียกว่า Clean Coal Technology หรือเทคโนโลยีถ่านหินสะอาด สามารถลดมลสารจากการเผาไหม้ลงมาก โดยสามารถลดก๊าซซัลเฟอร์ไดออกไซด์ได้สูงสุดถึงร้อยละ 95-99 และลดออกไซด์ของไนโตรเจนได้สูงสุดมากกว่าร้อยละ 90 เทคโนโลยีดังกล่าวนี้ยังคงมีการพัฒนาให้ก้าวหน้ายิ่งขึ้น เพื่อช่วยลดต้นทุนของโรงไฟฟ้าถ่านหินในอนาคต ดังนั้นถ่านหินจึงยังคงเป็นทางเลือกเชื้อเพลิงในการผลิตไฟฟ้าของหลายๆ ประเทศต่อไป

3.4 กำลังการผลิตไฟฟ้าสำรองที่เหมาะสม

ปัจจุบันความต้องการใช้ไฟฟ้าในประเทศได้ปรับตัวสูงขึ้นอย่างต่อเนื่องตั้งแต่กลางปี 2542 หลังจากที่มีความต้องการใช้ไฟฟ้าของประเทศเพิ่มขึ้นเพียงเล็กน้อยมาตลอดนับแต่ประเทศไทยประสบภาวะวิกฤตทางเศรษฐกิจ ปริมาณการใช้ไฟฟ้าจะเพิ่มขึ้นมากกว่าที่พยากรณ์ไว้ตามภาวะเศรษฐกิจที่ค่อยๆฟื้นตัว ทำให้กำลังผลิตไฟฟ้าสำรองต่ำสุดในระดับร้อยละ 30 ในปัจจุบันอาจจะลดลงอย่างรวดเร็ว

กำลังการผลิตไฟฟ้าสำรองของประเทศตามแผนพัฒนากำลังผลิตไฟฟ้าของ กฟผ. พ.ศ. 2545-2559 (PDP 2001) คาดว่ากำลังผลิตไฟฟ้าสำรองต่ำสุดจะลดลงจากร้อยละ 30 เหลือร้อยละ 15 ในปีงบประมาณ 2549 และถ้ารัฐบาลยกเลิกโครงการก่อสร้างโรงไฟฟ้าบ่อนอกและหินกรูด ก็จะส่งผลให้กำลังผลิตไฟฟ้าสำรองต่ำสุดเหลือเพียงร้อยละ 5.8 ในปีงบประมาณ 2549 ซึ่งเป็นอัตราสำรองที่ต่ำกว่ามาตรฐานที่จะเป็นอันตรายต่อความมั่นคงของระบบไฟฟ้าในประเทศไทย

4. การวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม

4.1 การพิจารณา EIA

สำนักงานนโยบายและแผนสิ่งแวดล้อมได้พิจารณารายงานการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมโครงการโรงไฟฟ้าบ่อนอก และโครงการทำเหมืองเรือขนถ่ายถ่านหิน ของบริษัทกัลฟ์ เพาเวอร์ เจเนอเรชั่น จำกัด ที่ตำบลบ่อนอก ในประเด็นต่างๆ ทางด้านสิ่งแวดล้อมครบถ้วนแล้ว และเห็นชอบรายงานเมื่อวันที่ 23 เมษายน 2540 และวันที่ 26 พฤษภาคม 2541 ตามลำดับ

สำนักงานนโยบายและแผนสิ่งแวดล้อม ยังได้พิจารณาให้ความเห็นชอบรายงาน EIA ของโครงการโรงไฟฟ้าของบริษัท ยูเนียน เพาเวอร์ ที่ตำบลธงชัย อำเภอบางสะพาน ครั้งแรกเมื่อวันที่ 25 พฤษภาคม 2541 และรายงาน EIA การศึกษาเพิ่มเติมระบบนิเวศทางทะเล กรณีการค้นพบปะการังในทะเลบริเวณด้านหน้าโครงการ เมื่อวันที่ 9 ตุลาคม 2543 และยังได้เห็นชอบรายงานโครงการทำเหมืองเรือขนถ่ายถ่านหิน เมื่อวันที่ 16 มีนาคม 2541 ซึ่งรายงานดังกล่าวมีการศึกษาประเด็นด้านสิ่งแวดล้อมอย่างครบถ้วน

4.2 ผลกระทบทางสังคม วิถีชีวิต การท่องเที่ยว และความสัมพันธชุมชน

โครงการได้พยายามลงไปแก้ไขปัญหาผลกระทบทางด้านสังคม วิถีชีวิต การท่องเที่ยว และความเป็นอยู่ของชุมชน โดยได้รับข้อเสนอการจัดตั้งกองทุนและกรรมการไตรภาคี เพื่อลดผลกระทบจากความ

แตกแยกของชุมชน เพื่อกำกับดูแลการดำเนินการของโรงไฟฟ้าในอนาคต และเพื่อทำความเข้าใจ
ใกล้เคียงและแก้ไขปัญหาย่างประนีประนอมมาโดยตลอด

5. บทสรุป

เนื่องจากโครงการดังกล่าวได้ดำเนินการมาอย่างต่อเนื่อง เป็นเวลานานตั้งแต่ปี 2537 เพื่อสร้างความ
เชื่อมั่นในการลงทุนของต่างประเทศที่มีต่อประเทศไทย นโยบายของรัฐบาลในการส่งเสริมและ
สนับสนุนให้เอกชนเข้ามามีส่วนร่วมในการผลิตไฟฟ้าเพื่อลดภาระการลงทุนภาครัฐ เพื่อความมั่นคงใน
การจัดหาพลังงานและระบบไฟฟ้าในภาคใต้และลดความสูญเสียในระบบสายส่ง ให้มีการกระจาย
แหล่งและชนิดของเชื้อเพลิงในการผลิตไฟฟ้า เพื่อลดความเสี่ยงและเพิ่มขีดความสามารถพลังงานใน
อนาคต รวมทั้งโครงการดังกล่าวได้ผ่านความเห็นชอบเรื่องผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมโดยไม่มีประเด็น
ใดที่จะต้องทำการศึกษาเพิ่มเติม โดยเฉพาะอย่างยิ่งเพื่อหลีกเลี่ยงปัญหาการเรียกค่าเสียหายจาก
บริษัท และเพื่อให้เป็นไปตามแผนพัฒนากำลังผลิตไฟฟ้าของการไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย
พ.ศ. 2544 – 2559 (PDP 2001) สำนักงานคณะกรรมการนโยบายพลังงานแห่งชาติ (สพช.) จึงเห็น
ควรให้มีการดำเนินโครงการ ก่อสร้างโรงไฟฟ้าถ่านหินที่จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ตามมติคณะรัฐมนตรี
ตามเดิมต่อไป

อย่างไรก็ตามโครงการดังกล่าวยังอยู่ระหว่างกระบวนการรับฟังความคิดเห็นจากหลายๆ ฝ่าย ทั้งรับฟัง
ความคิดเห็นจากประชาชนในพื้นที่ของ รมด. ประจำสำนักนายกรัฐมนตรี (นายจาตุรนต์ ฉายแสง) การ
จัดประชุมร่วมกันระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้องคือ การไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย สำนักงาน
นโยบายและแผนสิ่งแวดล้อม สพช. รมด. วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีและสิ่งแวดล้อม (นายสนธยา คุณ
ปลื้ม) รมด. จาตุรนต์ ฉายแสง โดยมีรองนายกรัฐมนตรี (นายพิทักษ์ อินทรวินัย) เป็นประธาน
และการประชุมหารือกับนักวิชาการฝ่ายคัดค้านโครงการ ซึ่งขณะนี้ยังไม่มียุติเกี่ยวกับโครงการนี้
ข้อสรุปของโครงการจะยึดถือผลประโยชน์ของประเทศเป็นหลัก และจะมีการตัดสินใจขั้นสุดท้ายใน
เดือนมกราคม 2545

กลับสารบัญ

สถานการณ์ นโยบาย และมาตรการพลังงานของไทยปี 2544

14. การสนับสนุนการรับซื้อไฟฟ้าจากผู้ผลิตไฟฟ้ารายเล็ก

ความเป็นมา

คณะรัฐมนตรี ได้มีมติเห็นชอบระเบียบการรับซื้อไฟฟ้าจากผู้ผลิตรายเล็กเมื่อวันที่ 17 มีนาคม 2535 ต่อมา กฟผ. ได้ประกาศรับซื้อไฟฟ้าจากผู้ผลิตรายเล็กงวดที่ 1 เมื่อวันที่ 30 มีนาคม 2535 โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อให้ กฟผ. สามารถรับซื้อไฟฟ้าจากผู้ผลิตรายเล็กที่ผลิตไฟฟ้าโดยใช้พลังงานนอกกรอบแบบ กากหรือเศษวัสดุเหลือใช้เป็นเชื้อเพลิง และการผลิตไฟฟ้าด้วยระบบ Cogeneration อันเป็นการใช้พลังงานนอกกรอบแบบและต้นพลังงานพลอยได้ในประเทศให้เกิดประโยชน์มากยิ่งขึ้น อีกทั้งเป็นการช่วยแบ่งเบาภาระทางการลงทุนของรัฐในระบบการผลิตและระบบจำหน่ายไฟฟ้าด้วย

การรับซื้อไฟฟ้าจาก SPP ได้กำหนดโครงสร้างราคารับซื้อไฟฟ้าโดยใช้หลักการต้นทุนที่หลีกเลี่ยงได้ (Avoided Cost) โดย SPP ที่ขายไฟฟ้าในลักษณะสัญญา Firm ที่มีระยะเวลาสัญญามากกว่า 5 ถึง 25 ปี จะได้รับค่าพลังไฟฟ้า (Capacity Payment) และค่าพลังงานไฟฟ้า (Energy Payment) ซึ่งกำหนดจากค่า ต้นก่อสร้างโรงไฟฟ้า ค่าเชื้อเพลิงในการผลิตไฟฟ้า ค่าดำเนินการและค่าบำรุงรักษาที่ กฟผ. สามารถหลีกเลี่ยงได้ในอนาคต (Long Run Avoided Cost) และ SPP ที่ขายไฟฟ้าในลักษณะสัญญา Non-Firm รวมทั้ง SPP ประเภทสัญญา Firm ที่มีระยะเวลาสัญญาน้อยกว่า 5 ปี จะได้รับเฉพาะค่าพลังงานไฟฟ้า ซึ่งกำหนดจากค่าเชื้อเพลิงในการผลิตพลังงานไฟฟ้า ค่าดำเนินการรักษา และค่าบำรุงรักษาของโรงไฟฟ้าที่ กฟผ. สามารถหลีกเลี่ยงได้ในระยะสั้น (Short Run Avoided Energy Cost)

ผลการดำเนินงาน

1. กฟผ. ได้รับข้อเสนอขายไฟฟ้ารวมทั้งสิ้น 105 ราย แต่มีบางรายที่ถูกปฏิเสธและบางรายที่ขอถอนข้อเสนอ โดยเฉพาะอย่างยิ่งหลังจากค่าเงินบาทลอยตัวเมื่อเดือนกรกฎาคม 2540 ในปัจจุบันมี SPP ที่ได้รับการตอบรับซื้อไฟฟ้ารวม 63 ราย โดย กฟผ. ได้ลงนามในสัญญาซื้อขายไฟฟ้าแล้วจำนวน 57 ราย และกำลังอยู่ระหว่างการเจรจา 6 ราย หากทุกโครงการแล้วเสร็จและสามารถจ่ายไฟฟ้าเข้าระบบไฟฟ้าได้ ปริมาณรับซื้อทั้งสิ้นจะสูงถึง 2,308 เมกะวัตต์ ณ เดือนพฤศจิกายน 2544 มี SPP 47 โครงการ ที่จ่ายไฟฟ้าเข้าระบบของ กฟผ. แล้ว มีปริมาณเสนอขายไฟฟ้ารวม 1,957 เมกะวัตต์ จำแนกตามประเภทเชื้อเพลิงได้ ดังนี้

โครงการ SPP ที่จ่ายไฟฟ้าเข้าระบบ

เชื้อเพลิง	จำนวนโครงการ	ปริมาณไฟฟ้าจ่ายเข้าระบบ (เมกะวัตต์)
ก๊าซธรรมชาติ	18	1,353
น้ำมันเตา	1	9
ถ่านหิน	4	196
ถ่านหินและพลังงานนอกกรอบแบบ	3	190
พลังงานนอกกรอบแบบ (กากอ้อย, แกลบ, เศษไม้, ขยะ, น้ำมันยางดำ)	20	164
เชื้อเพลิงผสม (กากที่เหลือจากกระบวนการผลิต/น้ำมันเตา/ถ่านหิน)	1	45
รวม	47	1,957

2. การรับซื้อไฟฟ้าตั้งแต่ปี 2535 เป็นต้นมา ปริมาณการเสนอขายไฟฟ้าของผู้ผลิตรายเล็กที่ใช้พลังงานหมุนเวียนเป็นเชื้อเพลิงในปัจจุบันมีน้อยมาก กล่าวคือ มีปริมาณไฟฟ้าเสนอขายเพียง 200 เมกะวัตต์ เมื่อเทียบกับศักยภาพ ในการนำพลังงานนอกรูปแบบมาผลิตไฟฟ้าในปัจจุบันซึ่งอยู่ในระดับสูง ประกอบกับ การปฏิบัติตามระเบียบ SPP ในปัจจุบัน ทำให้มีค่าใช้จ่ายในการเชื่อมโยงระบบเป็นจำนวนมาก ซึ่งอาจไม่คุ้มค่าในการลงทุน ดังนั้น เพื่อส่งเสริมให้มีการใช้พลังงานนอกรูปแบบ กากและเศษวัสดุเหลือใช้ทางการเกษตร เป็นเชื้อเพลิงในการผลิตไฟฟ้ามากยิ่งขึ้น อันจะเป็นการส่งเสริม ให้มีการใช้ต้นพลังงานพลอยได้ในประเทศ ให้เกิดประโยชน์และมีประสิทธิภาพสูงสุด และเป็นการส่งเสริม การอนุรักษ์พลังงาน กองทุนเพื่อส่งเสริมการอนุรักษ์พลังงาน จึงได้มีโครงการส่งเสริมผู้ผลิตรายเล็ก ที่ใช้พลังงานนอกรูปแบบ กากหรือเศษวัสดุเหลือใช้เป็นเชื้อเพลิง โดยให้ผู้ผลิตไฟฟ้าที่สนใจเข้าร่วม โครงการเสนอราคาค่าไฟฟ้าในส่วนที่เพิ่มจากราคา ค่าไฟฟ้าตามระเบียบการรับซื้อไฟฟ้าจากผู้ผลิต รายเล็ก ผู้ที่เสนอราคาต่ำสุดและไม่เกินกว่าอัตราที่กำหนด จะได้รับการอุดหนุนค่าไฟฟ้าจากกองทุนฯ ทั้งนี้ในช่วง 5 ปีแรก กำลังการผลิตรวมที่จะได้รับเงินสนับสนุน ประมาณ 300 เมกะวัตต์

ขณะนี้โครงการดังกล่าว อยู่ระหว่างการพิจารณาข้อเสนอของผู้ผลิตรายเล็ก ที่ยื่นข้อเสนอขอรับการ สนับสนุนดังกล่าว

3. การกำหนดราคารับซื้อไฟฟ้าจาก SPP ประเภทสัญญา Firm ที่ใช้พลังงานหมุนเวียน และ SPP ประเภทสัญญา Non-Firm เดิม ราคารับซื้อไฟฟ้า จะอ้างอิงราคาน้ำมันเตา เมื่อราคาน้ำมันเตาใน ตลาดโลกปรับตัวสูงขึ้น ส่งผลให้ราคารับซื้อไฟฟ้าเฉลี่ยจาก SPP ประเภทสัญญา Non-Firm สูงกว่า ราคารับซื้อไฟฟ้าเฉลี่ยจาก SPP ประเภทสัญญา Firm (เฉลี่ยทุกชนิดเชื้อเพลิง) นอกจากนี้ ต้นทุนที่ หลีกเลี่ยงได้ตั้งแต่ปี 2544 เป็นต้นไป จะเป็นการผลิตไฟฟ้าจากก๊าซธรรมชาติ ดังนั้น เพื่อให้ราคารับ ซื้อไฟฟ้าจาก SPP สอดคล้องกับต้นทุนที่หลีกเลี่ยงได้ที่เปลี่ยนแปลงไป คณะรัฐมนตรีจึงได้มีมติเมื่อ วันที่ 10 กรกฎาคม 2544 เห็นชอบหลักการกำหนดอัตรารับซื้อไฟฟ้าสำหรับ SPP ที่ใช้พลังงาน หมุนเวียนเป็นเชื้อเพลิง โดยอ้างอิงราคาก๊าซธรรมชาติแทนการอ้างอิงราคาน้ำมันเตา

ทั้งนี้ กฟผ. ได้ออกประกาศโครงสร้างอัตรารับซื้อไฟฟ้าใหม่แล้ว เมื่อวันที่ 1 สิงหาคม 2544 โดยมีผล บังคับใช้กับ SPP ที่จะขอรับการสนับสนุนจากกองทุนเพื่อส่งเสริมการอนุรักษ์พลังงาน ตามโครงการ ส่งเสริมผู้ผลิตไฟฟ้ารายเล็กที่ใช้พลังงานหมุนเวียน SPP ที่ใช้พลังงานหมุนเวียนประเภท Firm โครงการใหม่ และ SPP ประเภท Non-Firm ที่จะยื่นขอขายไฟฟ้าใหม่กับ กฟผ. ทั้งนี้ SPP ที่ได้รับ การตอบรับซื้อไฟฟ้าจาก กฟผ. และ SPP ที่มีสัญญาซื้อขายไฟฟ้าเดิมสามารถเจรจาขอเปลี่ยน โครงสร้างราคารับซื้อไฟฟ้าใหม่ได้

4. SPP ในปัจจุบันจะต้องปฏิบัติตามระเบียบว่าด้วยการเดินเครื่องกำเนิดไฟฟ้าขนานเพื่อจ่ายเข้าระบบ จำหน่ายของการไฟฟ้าฝ่ายจำหน่าย ทำให้มีค่าใช้จ่ายในการเชื่อมโยงระบบไฟฟ้าและการตรวจสอบ อุปกรณ์เป็นจำนวนมาก ผู้ผลิตไฟฟ้าพลังงานหมุนเวียนที่มีขนาดเล็กมากๆ จึงไม่สามารถจ่ายไฟฟ้า เข้าระบบตามนโยบาย SPP ได้ คณะรัฐมนตรีจึงได้มีมติเมื่อวันที่ 3 ตุลาคม 2543 เห็นควรให้มีการ ออกระเบียบเพิ่มเติมเป็นกรณีพิเศษสำหรับการรับซื้อไฟฟ้าจากโครงการ SPP ขนาดเล็ก เพื่อส่งเสริม ให้มีการผลิตไฟฟ้าโดยใช้พลังงานนอกรูปแบบ กากหรือเศษวัสดุเหลือใช้ทางการเกษตร ก๊าซชีวภาพ จากฟาร์มเลี้ยงสัตว์เป็นเชื้อเพลิง โดยเฉพาะโครงการขนาดเล็ก ทั้งนี้ มอบหมายให้ สฟช. และการ ไฟฟ้าทั้ง 3 แห่ง ร่วมกันดำเนินการต่อไป ต่อมา คณะอนุกรรมการประสานการดำเนินงานในอนาคต ของการไฟฟ้า ในการประชุมเมื่อวันที่ 16 ตุลาคม 2544 ได้มีมติเห็นชอบในหลักการร่างระเบียบการ รับซื้อไฟฟ้าจากผู้ผลิตไฟฟ้าพลังงานหมุนเวียนขนาดเล็กมาก และเห็นควรให้แต่งตั้งคณะทำงานจัด ทำระเบียบการรับซื้อไฟฟ้าและการเดินเครื่องกำเนิด ไฟฟ้าของผู้ผลิตไฟฟ้าพลังงานหมุนเวียนขนาด เล็กมาก เพื่อจัดทำระเบียบการรับซื้อไฟฟ้าจากผู้ผลิตไฟฟ้าพลังงานหมุนเวียนขนาดเล็กมาก และ ระเบียบการเดินเครื่องกำเนิดไฟฟ้า ขนานกับระบบของการไฟฟ้า ฝ่ายจำหน่าย โดยกำหนดระยะเวลา ให้แล้วเสร็จภายใน 3 เดือน ขณะนี้อยู่ระหว่างการพิจารณาของคณะทำงานฯ ซึ่งคาดว่าจะดำเนินการ แล้วเสร็จและเสนอ กฟผ. เพื่อพิจารณาให้ความเห็นชอบได้ในราวเดือนกุมภาพันธ์ 2545

5. เพื่อเป็นการส่งเสริมและสนับสนุนผู้ผลิตไฟฟ้าเอกชนรายเล็กที่ใช้วัสดุเหลือใช้ทางการเกษตรเป็น เชื้อเพลิง ซึ่งหมายรวมถึง แสงอาทิตย์ ลม ชีวมวล ชีวภาพ ขยะ กากวัสดุเหลือใช้ทางการเกษตร หรือ กากจากการผลิตผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม หรือการเกษตร สฟช. จึงได้เสนอแผนอนุรักษ์พลังงาน ระยะ ที่ 2 ในช่วงปีงบประมาณ 2543-2547 ของกองทุนเพื่อส่งเสริมการอนุรักษ์พลังงาน โดยให้มี **"โครงการ ส่งเสริมผู้ผลิตไฟฟ้ารายเล็กที่ใช้พลังงานหมุนเวียน"** เป็นอีกโครงการหนึ่งภายใต้ แผนงานภาคความร่วมมือ ซึ่งคณะกรรมการนโยบายพลังงานแห่งชาติ ได้อนุมัติแผนอนุรักษ์พลังงาน ดังกล่าว ในการประชุมครั้งที่ 4/2542 เมื่อวันที่ 4 ตุลาคม 2542 โดยโครงการส่งเสริมผู้ผลิตไฟฟ้าราย

เล็ก ที่ใช้พลังงานหมุนเวียนดังกล่าว จะเป็นการใช้เงินจากกองทุนฯ เข้าไปสนับสนุน และชดเชยส่วนต่าง จากราคารับซื้อของ กฟผ. เพื่อเป็นแรงกระตุ้นให้มีลงทุนผลิต และขายไฟฟ้าที่ใช้พลังงานหมุนเวียน เป็นเชื้อเพลิงที่มีอยู่ในประเทศให้มากขึ้น ซึ่งจะช่วยให้รัฐลดค่าใช้จ่ายในการนำเข้าพลังงาน และลดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม ที่เกิดจากการใช้พลังงานได้ด้วย โดยกองทุนฯ จะประกาศเชิญชวนให้ผู้ผลิตไฟฟ้ารายเล็กฯ เสนอราคาค่าไฟฟ้า ในส่วนที่เพิ่มจากราคารับซื้อของ กฟผ. ในโครงการผู้ผลิตไฟฟ้ารายเล็ก โดยกองทุนฯ จะจ่ายเงินสนับสนุนให้กับผู้ที่เสนอราคาต่ำสุดและไม่เกินกว่าราคากลางที่กำหนด ตามแผนฯ ในช่วงปี 2543-2547 กำหนดจะทำการนําร่องก่อนประมาณ 300 MW ในวงเงินรวม 2,060 ล้านบาท

สพข. เมื่อวันที่ 16 กรกฎาคม 2544 ได้ออกประกาศเพื่อเชิญชวนให้ผู้สนใจลงทุน และผู้ผลิตไฟฟ้ารายเล็ก กที่ใช้พลังงานนอกรูปแบบ เชื้อเพลิงกาก เศษวัสดุเหลือใช้ ขยะมูลฝอยหรือไม้ หรือใช้พลังงาน หมุนเวียนเป็นเชื้อเพลิง ได้ยื่นข้อเสนอกับ สพข. เพื่อขอการสนับสนุนค่าพลังงานไฟฟ้าที่เพิ่มขึ้น จากอัตราซื้อไฟฟ้าจากผู้ผลิตไฟฟ้ารายเล็กที่ใช้พลังงานหมุนเวียน ที่ กฟผ. ได้กำหนดราคารับซื้อไฟฟ้าไว้ โดย สพข. จะใช้เงินจากกองทุนเพื่อส่งเสริมการอนุรักษ์พลังงาน จำนวน 2,060 ล้านบาทถ้วน เพื่อจูงใจให้มีการลงทุนผลิต และขายไฟฟ้าที่ใช้พลังงานหมุนเวียน เป็นเชื้อเพลิงมากขึ้น โดยกองทุนฯ จะทำการคัดเลือก และจ่ายเงินสนับสนุน ให้กับผู้มีข้อเสนอที่เหมาะสม และเสนอขอรับเงินสนับสนุน ค่าพลังงานไฟฟ้าที่เพิ่มขึ้น จากอัตราซื้อไฟฟ้าจากผู้ผลิตรายเล็กไม่เกิน 0.36 บาทต่อกิโลวัตต์ชั่วโมง เป็นระยะเวลา 5 ปี ซึ่งในการพิจารณา คัดเลือกดังกล่าว สพข. จะใช้ระเบียบการรับซื้อไฟฟ้าจากผู้ผลิตรายเล็ก (เฉพาะการผลิตไฟฟ้าจากพลังงานนอกรูปแบบ กาก หรือเศษวัสดุเหลือใช้เป็นเชื้อเพลิง และระบบ Cogeneration) ที่ กฟผ. ได้กำหนดไว้ พิจารณาประกอบกับข้อกำหนด และหลักเกณฑ์ในการยื่นข้อเสนอที่ สพข. กำหนด พร้อมกันนี้ สพข. ได้กำหนดเวลาให้ผู้สนใจยื่นข้อเสนอต่อ สพข. ในวันที่ 15 ตุลาคม 2544 ซึ่งปรากฏว่าเมื่อครบกำหนดวันยื่นของข้อเสนอ ในวันที่ 15 ตุลาคม 2544 แล้ว ได้มีผู้สนใจยื่นข้อเสนอไว้กับ สพข. รวมทั้งสิ้น 43 ราย คิดเป็นพลังไฟฟ้าที่เสนอขายทั้งสิ้น 775.36 MW คิดเป็นจำนวนเงินที่ขอรับการสนับสนุนทั้งสิ้น ประมาณ 6,400 ล้านบาท ซึ่งเกินกว่าเป้าหมายที่ สพข. กำหนดไว้ โดยโครงการฯ มีการเลือกใช้เชื้อเพลิงที่หลากหลาย และส่วนใหญ่เป็นการใช้เชื้อเพลิง จากขานอ้อยและแกลบ ดังรายละเอียดปรากฏในตารางดังต่อไปนี้

**สรุปจำนวนผู้ยื่นข้อเสนอเพื่อขอรับการสนับสนุนจากกองทุนฯ
ในโครงการส่งเสริมผู้ผลิตไฟฟ้ารายเล็กที่ใช้พลังงานหมุนเวียน**

	ชนิดเชื้อเพลิงที่ใช้	จำนวน (ราย)	ปริมาณพลังไฟฟ้า ที่เสนอขาย (MW)
1.	แกลบ	12	244.6
2.	ขานอ้อย	11	72.66
3.	เศษไม้	1	20
4.	แกลบ/เศษไม้/ขานอ้อย/ปาล์ม	8	228
5.	เหง้ำมันสำปะหลัง	1	22
6.	ก๊าซชีวภาพ	1	0.94
7.	พลังน้ำขนาดเล็ก	3	32
8.	น้ำมันยางดำ (Black Liquor)	2	115
9.	อื่นๆ	4	40.16
รวม		43	775.36

ตามที่ได้มีผู้สนใจยื่นข้อเสนอฯ เพื่อขอรับการสนับสนุนจากโครงการฯ เป็นจำนวนมากคิดเป็นพลังไฟฟ้าที่เสนอขายรวม 775.36 MW นั้น ซึ่งประกอบด้วยโครงการในลักษณะต่างๆ เช่น โครงการก่อสร้าง โรงไฟฟ้าใหม่ โครงการปรับปรุงประสิทธิภาพของระบบผลิตไฟฟ้าเดิม/ปรับปรุงประสิทธิภาพการใช้พลังงานในโรงงานเดิม เพื่อให้มีปริมาณพลังไฟฟ้าเหลือที่จะเสนอขายเข้าระบบของการไฟฟ้าที่เพิ่มขึ้น ซึ่งในจำนวนนี้บางโครงการอาจประสบปัญหาไม่สามารถขายไฟฟ้าเข้าระบบได้ตามแผนที่เสนอไว้ เนื่องจากเป็นโครงการที่ขาดความเหมาะสมของแหล่งเชื้อเพลิงหรือแหล่งเชื้อเพลิงซ้ำซ้อนกัน ขาดความเหมาะสมทางด้านวิศวกรรมของระบบผลิตไฟฟ้า ผู้ยื่นข้อเสนอขาดประสบการณ์ในการพัฒนาโครงการโรงไฟฟ้า โครงการ ขาดความพร้อมด้านการเงิน/แหล่งเงินทุน เป็นต้น

เพื่อให้ดำเนินการคัดเลือกให้การสนับสนุนของกองทุนฯ เป็นไปอย่างเหมาะสม คณะทำงาน โครงการส่งเสริมผู้ผลิตไฟฟ้ารายเล็กที่ใช้พลังงานหมุนเวียนที่คณะอนุกรรมการกำกับดูแลแผนงาน ภาควิชา

ร่วมมือได้แต่งตั้งขึ้นจะทำหน้าที่พิจารณาข้อเสนอของผู้ยื่นข้อเสนอ ดำเนินการคัดเลือก โดยพิจารณาความเหมาะสมของปัจจัยในด้านต่างๆ ทั้งทางด้านเทคนิค และทางด้านการเงิน เช่น ความเป็นไปได้ทางด้านเทคนิคและวิศวกรรมของระบบผลิตไฟฟ้า ความพร้อมและความเชื่อถือได้ของแหล่งพลังงานหรือเชื้อเพลิง ประสิทธิภาพในการพัฒนาโรงไฟฟ้า ความพร้อมด้านการเงิน การประมาณการทางด้านการเงินของโครงการ และผลตอบแทนทางด้านการเงิน เป็นต้น ซึ่งโครงการที่ผ่านเกณฑ์การพิจารณาทางด้านเทคนิคและการเงินดังกล่าวแล้วจะถูกนำมาเรียงลำดับตามค่าเฉลี่ยของเงินที่ขอรับการสนับสนุนตลอดอายุโครงการของผู้ยื่นข้อเสนอ (Average Levelized Addor) จากค่าต่ำสุดไปจนถึงสูงสุด ทั้งนี้เพื่อใช้เป็นข้อมูลประกอบการในการพิจารณาของคณะกรรมการฯ และคณะกรรมการกองทุนฯ ในการอนุมัติให้การสนับสนุนต่อไป

กลับสารบัญ

สถานการณ์ นโยบาย และมาตรการพลังงานของไทยปี 2544

15. การรับซื้อไฟฟ้าจากผู้ผลิตไฟฟ้าเอกชนรายใหญ่ (IPP)

ความเป็นมา

1. คณะรัฐมนตรี ได้มีมติเมื่อวันที่ 31 พฤษภาคม 2537 เห็นชอบแนวนโยบายในการรับซื้อไฟฟ้าจาก ผู้ผลิตไฟฟ้าเอกชนรายใหญ่ (Independent Power Producers : IPP) โดยกำหนดปริมาณรับซื้อไฟฟ้า จำนวน 3,800 เมกะวัตต์ สำหรับการรับซื้อในช่วงปี 2539-2545 และกำหนดให้การไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย (กฟผ.) และ สผช. ร่วมกันร่าง "ประกาศการรับซื้อไฟฟ้าจากผู้ผลิตไฟฟ้าเอกชน" และให้ กฟผ. เป็นผู้ดำเนินการออกประกาศเชิญชวน

ต่อมาในเดือนเมษายน 2538 กฟผ. ได้ประกาศรับซื้อไฟฟ้าเพิ่มอีกประมาณ 10% รวมกำลังผลิตที่ ต้องการรับซื้อประมาณ 4,200 เมกะวัตต์ หลังจากนั้นความต้องการใช้ไฟฟ้าได้เพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว คณะรัฐมนตรี ในการประชุมเมื่อวันที่ 13 สิงหาคม 2539 จึงมีมติให้เพิ่มปริมาณการรับซื้ออีก 1,600 เมกะวัตต์ และให้อำนาจ กฟผ. ที่จะพิจารณาเพิ่มลดปริมาณการรับซื้อไฟฟ้าจากเอกชนได้ในอัตราร้อยละ 20 เพื่อให้สามารถแก้ไขปัญหาการขาดแคลนกระแสไฟฟ้าได้รวดเร็วยิ่งขึ้น

2. การประเมินและคัดเลือกข้อเสนอจาก IPP ดำเนินการภายใต้คณะกรรมการประเมินและ คัดเลือกข้อเสนอการรับซื้อไฟฟ้าจากผู้ผลิตไฟฟ้าเอกชน มีผู้ว่าฯ กฟผ. เป็นประธาน อนุกรรมการประกอบด้วย ผู้แทนจาก สผช. สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (สศช.) และสำนักงานเศรษฐกิจการคลัง (สศค.) มีผู้ช่วยผู้ว่าการการกจัดการบริหารในเครือและพัฒนาธุรกิจ กฟผ. เป็น อนุกรรมการและเลขานุการ มีหน้าที่กำหนดรายละเอียดของหลักเกณฑ์ และวิธีการในการประเมินและคัดเลือก เพื่อให้การประเมินและคัดเลือกดำเนินการภายใต้หลักการที่ชัดเจน และสอดคล้องกับประกาศรับซื้อ ไฟฟ้าจากผู้ผลิต ไฟฟ้าเอกชน รวมทั้งประเมินและคัดเลือกข้อเสนอที่ได้รับจากการประกาศการรับซื้อ ไฟฟ้าจากผู้ผลิตไฟฟ้า เอกชน ตลอดจนดำเนินการเจรจาเพื่อจัดทำสัญญาซื้อขายไฟฟ้าระหว่าง กฟผ. กับผู้ยื่นข้อเสนอ

3. กฟผ. ได้ออกประกาศการรับซื้อไฟฟ้าจาก IPP รอบแรกเมื่อวันที่ 15 ธันวาคม 2537 และกำหนดยื่น ข้อเสนอในวันที่ 30 มิถุนายน 2538 เมื่อถึงกำหนดวันยื่นข้อเสนอ มีผู้ยื่นข้อเสนอ 32 ราย รวม 50 โครงการ ประกอบด้วย ข้อเสนอ 88 ทางเลือก รวมกำลังการผลิตทั้งสิ้น 39,000 เมกะวัตต์ หรือประมาณ 9 เท่าของกำลังการผลิตที่ต้องการ โดยใช้เชื้อเพลิงก๊าซธรรมชาติ 37 ราย ถ่านหิน 12 ราย และออร์มัลซีน 1 ราย

4. ในการคัดเลือกโครงการ กำหนดให้ผู้ผลิตไฟฟ้าเอกชนเสนออัตราค่าไฟฟ้า พร้อมสูตรการปรับราคา โดยการประเมินและคัดเลือกโครงการ จะพิจารณาจากปัจจัยทางด้านราคา (Price Factor) 60% และ ปัจจัยอื่นที่ไม่เกี่ยวกับราคา (Non-Price Factor) 40% ทั้งนี้ ในการคัดเลือกโครงการกำหนดแนวทางว่า ราคาที่ตกลงซื้อจากโครงการ IPP จะไม่สูงกว่าราคาที่ กฟผ. ผลิตได้เอง หรือค่าใช้จ่ายที่หลีกเลี่ยงได้ ของ กฟผ. (Avoided Cost)

ผลการดำเนินงาน

โครงการ IPP ที่ได้รับการคัดเลือกและลงนามในสัญญาซื้อขายไฟฟ้าแล้ว รวมทั้งสิ้น 7 ราย แบ่งเป็น การรับซื้อไฟฟ้าจากผู้ผลิตไฟฟ้าเอกชนระยะที่ 1 (พ.ศ. 2539-2543) จำนวน 3 ราย ใช้ก๊าซธรรมชาติเป็น เชื้อเพลิง กำลังผลิตรวม 1,750 เมกะวัตต์ และการรับซื้อไฟฟ้าจากผู้ผลิตไฟฟ้าเอกชนระยะที่ 2 (พ.ศ. 2544-2546) จำนวน 4 ราย รวม 4,193.5 เมกะวัตต์ ใช้ถ่านหินเป็นเชื้อเพลิง 3 ราย และใช้ก๊าซธรรมชาติ เป็น เชื้อเพลิง 1 ราย โดยมีความคืบหน้าโครงการ สรุปได้ดังนี้

โครงการ IPP ที่ได้รับการคัดเลือกและมีสัญญาซื้อขายไฟฟ้ากับ กฟผ.

ผู้ผลิตเอกชน	กำลังการผลิต (เมกะวัตต์)	กำหนดจ่ายไฟฟ้า เข้าระบบ	เชื้อเพลิง
ระยะที่ 1			
1. บ. ผลิตไฟฟ้าอิสระ (ประเทศไทย) จก.	700	15 ส.ค. 2543	ก๊าซธรรมชาติ
2. บ. ไตรเอ็นเนอร์จี้ จก.	700	1 ก.ค. 2543	ก๊าซธรรมชาติ
3. บ. อีสเทอร์น เพาเวอร์ อิเล็กตริก จก.	350	31 ก.ค. 2545	ก๊าซธรรมชาติ
ระยะที่ 2 (2544-2546)			
1. บ. ยูเนียน เพาเวอร์ ดีเวลลอปเม้นท์ จก.	1,400	เครื่องที่ 1 : 1 ต.ค. 2548 เครื่องที่ 2 : 1 ม.ค. 2549	ถ่านหิน
2. บ. บอวิน เพาเวอร์ จก.	713	1 เม.ย. 2545	ก๊าซธรรมชาติ
3. บ. บีแอลซีพี จก.	1,346.5	เครื่องที่ 1 : 1 ต.ค. 2549 เครื่องที่ 2 : 1 ก.พ. 2550	ถ่านหิน
4. บ. กัลฟ์ อิเล็กตริก จก.	734	เครื่องที่ 1 : 1 ต.ค. 2547 เครื่องที่ 2 : 1 เม.ย. 2548	ถ่านหิน
รวมทั้งสิ้น	5,943.5		

1. โครงการก๊าซธรรมชาติ

โครงการ Tri Energy Co., Ltd. (TECO) และโครงการ Independent Power (Thailand) Co., Ltd. (IPT) จ่ายไฟฟ้าเข้าระบบของ กฟผ. แล้ว เมื่อวันที่ 1 กรกฎาคม 2543 และวันที่ 15 สิงหาคม 2543 ตามลำดับ สำหรับโครงการ Eastern Power & Electric Co., Ltd. (EPEC) ขณะนี้ อยู่ระหว่างดำเนินการก่อสร้างโรงไฟฟ้า และระบบส่งเชื่อมโยง และโครงการ Bowin Power Co., Ltd. (BOWIN) ได้ก่อสร้างโรงไฟฟ้า และระบบส่งเชื่อมโยงเสร็จเรียบร้อยแล้ว ขณะนี้อยู่ระหว่างการทดสอบการเดินเครื่อง

2. โครงการถ่านหิน

2.1 โครงการ IPP 2 โครงการ ที่ตั้งอยู่ที่จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ คือ บริษัท Gulf Power Generation Co., Ltd. หรือโครงการโรงไฟฟ้าบ่อนอก และบริษัท Union Power Development Co., Ltd. หรือโครงการโรงไฟฟ้าหินกรูด ได้รับการต่อต้านคัดค้านจากประชาชนในพื้นที่ จึงได้มีการแต่งตั้งคณะกรรมการประชาพิจารณ์โครงการโรงไฟฟ้าที่จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ เพื่อทำหน้าที่รับฟังความคิดเห็น ของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียกรณีโครงการก่อสร้างโรงไฟฟ้า และจัดให้มีการทำประชาพิจารณ์ตามขั้นตอนของระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการรับฟังความคิดเห็นสาธารณะ โดยวิธีประชาพิจารณ์ พ.ศ. 2539 โดยคณะกรรมการฯ ได้จัดทำประชาพิจารณ์สำหรับโครงการดังกล่าวแล้ว

2.2 คณะรัฐมนตรีในการประชุมเมื่อวันที่ 10 ตุลาคม 2543 ได้มีมติรับทราบรายงานผลการจัดทำประชาพิจารณ์โครงการดังกล่าว และให้ยังคงนโยบายให้เอกชนลงทุนและรับซื้อไฟฟ้าจากภาคเอกชน ตามข้อผูกพันเดิม รวมทั้งการกระจายประเภท ของพลังงานเพื่อผลิตไฟฟ้า และการใช้พลังงานถ่านหิน และเพื่อเป็นการสร้างความเข้าใจให้เกิดขึ้นกับประชาชนในพื้นที่ให้ดีขึ้น จึงให้แต่งตั้งคณะกรรมการขึ้นคณะหนึ่งประกอบด้วย ผู้แทนส่วนราชการที่เกี่ยวข้อง ผู้แทนของประชาชนในพื้นที่ และผู้แทนบริษัทผู้ประกอบการ

ต่อมารัฐมนตรีประจำสำนักนายกรัฐมนตรี (นายสรวัดต์ โพธิ์วิหค) ได้มีคำสั่งแต่งตั้งคณะกรรมการเสริมสร้างความเข้าใจกับประชาชน โครงการก่อสร้างโรงไฟฟ้าที่จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ (กสป.) เมื่อวันที่ 7 พฤศจิกายน 2543 โดยมีรองปลัดกระทรวงมหาดไทย (นายอภัย จันทนจุลกะ) เป็นประธาน เพื่อรับทราบข้อมูลเบื้องต้น จากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อพิจารณาจัดทำแผนประชาสัมพันธ์ อย่างไรก็ตาม ประชาชนบางส่วนในพื้นที่จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ยังคงมีท่าทีต่อต้านโครงการก่อสร้างโรงไฟฟ้าทั้ง 2 โรงอยู่จนถึงปัจจุบัน โดยตัวแทนกลุ่มผู้คัดค้านการก่อสร้างโรงไฟฟ้าถ่านหิน ที่จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ได้เข้าพบรัฐบาล โดยมีรองนายกรัฐมนตรี (นายพิทักษ์ อินทวิทยนันท์) และรัฐมนตรีประจำสำนักนายกรัฐมนตรี (นายจาตุรนต์ ฉายแสง) เป็นตัวแทนฝ่ายรัฐบาลรับฟังปัญหาจากตัวแทนกลุ่มผู้คัดค้าน

2.3 ภายหลังมติคณะรัฐมนตรีดังกล่าว โครงการโรงไฟฟ้าบ่อนอก และโครงการโรงไฟฟ้าหินกรูด ได้ดำเนินการ ดังนี้

2.3.1 โครงการโรงไฟฟ้าบ่อนอก และประชาชนในพื้นที่ตำบลบ่อนอก ได้ร่วมกัน จัดตั้งกองทุนประกันผลกระทบด้านสิ่งแวดล้อม และกองทุนเพื่อการพัฒนาชุมชน โดยบริหารงานในรูปแบบของคณะกรรมการไตรภาคี ซึ่งประกอบด้วย ตัวแทนผู้ทรงคุณวุฒิ ผู้แทนจากตำบลบ่อนอก และผู้แทนโครงการ มีอำนาจหน้าที่ในการพิจารณาข้อเสนอ ของคณะกรรมการกองทุนประกันผลกระทบด้านสิ่งแวดล้อม และคณะกรรมการกองทุนเพื่อการพัฒนาชุมชน การดำเนินการดังกล่าว มีวัตถุประสงค์เพื่อสร้างหลักประกันและ

ความมั่นใจ ให้กับประชาชนในพื้นที่ และเปิดโอกาสให้ประชาชน มีส่วนร่วมในการติดตามตรวจสอบการดำเนินการของโครงการโรงไฟฟ้า รวมถึงให้ตัวแทนประชาชน มีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนของตนเอง ซึ่งเป็นแนวทางสำคัญในการนำไปสู่การแก้ไขปัญหาในพื้นที่อย่างแท้จริง ทั้งนี้ ตัวแทนทั้ง 3 ฝ่าย ได้ลงนามในบันทึกข้อตกลง การก่อตั้งกองทุนประกันผลกระทบด้านสิ่งแวดล้อม และกองทุนเพื่อการพัฒนาชุมชน แล้วเมื่อวันที่ 8 มิถุนายน 2544

2.3.2 โครงการโรงไฟฟ้าหิโนกรุด ได้ดำเนินการตามแผนปฏิบัติการที่กำหนดใน รายงานการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม เรื่องการสนับสนุนการมีส่วนร่วมของประชาชนในการควบคุมตรวจสอบโครงการโรงไฟฟ้าหิโนกรุด ร่วมกับภาครัฐและภาคโครงการในรูปแบบคณะกรรมการไตรภาคี และการให้สิทธิประโยชน์โดยตรงต่อชุมชนตำบลธงชัย และตำบลใกล้เคียงอีก 3 ตำบล รวมถึงชุมชนประมงชายฝั่ง ซึ่งบริษัทฯ มีพันธะจะต้องจัดให้กับชุมชนดังกล่าว โดยได้จัดตั้งกองทุนพัฒนาชุมชนเพื่อคุณภาพชีวิตและสิ่งแวดล้อม กองทุนเพื่อกิจกรรมสาธารณประโยชน์ กองทุนค่าประกันเงินกู้ เพื่อส่งเสริมอาชีพจำนวนสิบล้านบาท โครงการชดเชยและฟื้นฟูระบบนิเวศน์ทางทะเลที่ประเมินได้ และเงินประกันชดเชยความเสียหาย ที่ไม่สามารถประเมินล่วงหน้าได้

2.4 เนื่องจากทั้ง 2 โครงการประสบปัญหาความล่าช้าในการดำเนินงาน จากการทำประชาพิจารณ์ จึงขอเลื่อนกำหนดวันเริ่มต้นจ่ายไฟฟ้าเชิงพาณิชย์ (Commercial Operation Date: COD) โดยโครงการโรงไฟฟ้าบ่อนอกขอเลื่อน COD ออกไปอีก 1 ปี และไม่มีการปรับค่าใช้จ่ายใดๆ สำหรับโครงการโรงไฟฟ้าหิโนกรุดขอเลื่อน COD ออกไปอีก 24 เดือน โดยขอปรับค่าไฟฟ้าในส่วนของการจ่ายความพร้อมจ่าย (Availability Payment) เพิ่มขึ้นร้อยละ 4.22 ทั้งนี้ ทั้ง 2 โครงการได้ลงนามแก้ไขสัญญาแล้ว เมื่อวันที่ 5 กุมภาพันธ์ 2544 และวันที่ 17 พฤษภาคม 2544 ตามลำดับ ขณะนี้ทั้ง 2 โครงการได้รับอนุมัติรายงานผลกระทบสิ่งแวดล้อม (EIA) แล้ว และอยู่ระหว่างดำเนินการจัดหาเงินกู้ คัดเลือกผู้รับเหมาในส่วนของ การก่อสร้างโรงไฟฟ้า การเจรจาสัญญาต่างๆ ได้แก่ สัญญาปฏิบัติการและบำรุงรักษาโรงไฟฟ้า สัญญาจัดหาถ่านหิน และขอใบอนุญาต จากหน่วยงานราชการในส่วนที่ยังเหลืออยู่

2.5 โครงการ BLCP ขณะนี้บริษัทฯ อยู่ระหว่างการศึกษาการขุดลอกร่องน้ำ ที่จะก่อสร้างท่าเทียบเรือ เพื่อขนถ่ายถ่านหิน เนื่องจากโครงการล่าช้าไปมาก จึงต้องทำการศึกษาใหม่ ในส่วนของสิทธิในการเข้าใช้ประโยชน์ในพื้นที่ ซึ่งเป็นสถานที่ก่อสร้างโรงไฟฟ้าของบริษัทฯ อยู่ระหว่างการศึกษาาร่วมกัน ระหว่างการนิคมอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย และกรมเจ้าท่า

กลับสารบัญ

สถานการณ์ นโยบาย และมาตรการพลังงานของไทยปี 2544

16. มาตรการประหยัดพลังงาน

คณะรัฐมนตรีได้มีมติเมื่อวันที่ 31 กรกฎาคม 2544 ได้รับทราบผลการดำเนินงาน เรื่องการอนุรักษ์พลังงาน ตามที่สำนักงานคณะกรรมการนโยบายพลังงานแห่งชาติ (สพช.) ได้รายงานให้ทราบ และคณะรัฐมนตรีมีความเห็นว่า ในปัจจุบันประเทศไทย มีการใช้ไฟฟ้าในที่สาธารณะ โดยไม่มีการประหยัด และไม่มีการดูแลรับผิดชอบอย่างจริงจัง จึงมีมติมอบหมายให้ สพช. ดำเนินการตรวจสอบและประสานงานกับหน่วยงาน ที่เกี่ยวข้อง เพื่อดำเนินการแก้ไขโครงสร้างเรื่องดังกล่าวในภาพรวมทั้งระบบ ซึ่ง สพช. และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้รวมหารือเกี่ยวกับแนวทางการแก้ไข หรือกำหนดมาตรการต่างๆ ที่สามารถดำเนินการได้ในปัจจุบัน การพิจารณาป้องกันผลกระทบต่อผู้ที่เกี่ยวข้อง หากมีการกำหนดมาตรการการใช้ น้ำมันเชื้อเพลิง ไฟฟ้า หรือพลังงานอื่น หรือการดำเนินกิจการที่ต้องใช้เชื้อเพลิง หรือพลังงานให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

ต่อมาเมื่อวันที่ 11 กันยายน 2544 ได้มีการก่อวินาศกรรมตึก "เวิลด์เทรด เซ็นเตอร์" และอาคาร "เพนตากอน" ของประเทศสหรัฐอเมริกาได้ส่งผลกระทบต่อภาวะความมั่นคงของเศรษฐกิจโลกและสถานการณ์ทางด้านพลังงาน โดยราคาน้ำมันในตลาดโลกเริ่มขยับตัวสูงขึ้น ถึงแม้ว่าสถานการณ์ที่เกิดขึ้นจะยังไม่มีผลกระทบต่อการผลิตและการค้าน้ำมันของโลก รวมทั้งราคาน้ำมันเชื้อเพลิงได้กลับสู่ภาวะปกติ โดยราคาน้ำมันดิบและน้ำมันสำเร็จรูปในตลาดโลกได้ลดลงสู่ระดับเดียวกับก่อนเกิดเหตุการณ์ในสหรัฐอเมริกา จึงทำให้ราคาขายปลีกในประเทศลดลงด้วย แต่คณะกรรมการพิจารณานโยบายพลังงาน เห็นควรให้มีการดำเนินมาตรการเร่งด่วนที่ไม่รุนแรงนัก เพื่อลดการใช้พลังงานที่สามารถปฏิบัติได้ทันที และรองรับวิกฤตการณ์ด้านพลังงานที่อาจเกิดขึ้น ดังนี้

1. เร่งการดำเนินงานตามแผนอนุรักษ์พลังงาน กรมพัฒนาและส่งเสริมพลังงาน (พพ.) มีหน้าที่จะต้องส่งเสริมให้เกิดการอนุรักษ์พลังงานในโรงงานควบคุมและอาคารควบคุม ซึ่งมีประมาณ 4,140 แห่ง จำเป็นที่ต้องให้เกิดการลงทุนปรับปรุงการใช้พลังงานให้เร็วที่สุด ส่วน สพช. ซึ่งมีหน้าที่ให้การสนับสนุนการใช้พลังงาน หมุนเวียนที่มีอยู่ภายในประเทศ และได้รับมอบหมายให้การส่งเสริมการอนุรักษ์พลังงานในสาขาขนส่ง การผลิตไฟฟ้าด้วยพลังงานหมุนเวียน การนำของเสียกลับมาใช้เป็นพลังงาน (Recycle และพลังงานขยะ) และ การอนุรักษ์พลังงานในอุตสาหกรรมขนาดกลางและขนาดเล็ก จะต้องเร่งดำเนินการให้เกิดผลโดยเร่งด่วน ต่อไป

2. มาตรการรณรงค์ โดยเร่งรณรงค์ให้ประชาชนประหยัดน้ำมันและไฟฟ้า ให้เป็นวาระแห่งชาติ เพื่อแก้ไขปัญหาเศรษฐกิจในประเทศ โดยพิจารณาปรับแนวทางให้เหมาะสมกับสถานการณ์ปัจจุบัน และเพิ่มเติม ข้อมูลและแง่มุมในการประชาสัมพันธ์ให้เหมาะสม และตัวอย่างข้อมูลที่จะสื่อสาร ได้แก่ ทุกคนมีหน้าที่ประหยัดพลังงานให้แก่ประเทศ ในด้านต่างๆ ได้แก่ 1) ด้านน้ำมัน โดยการใช้รถขนส่งสาธารณะให้มากขึ้น ไม่ขับรถคนเดียวโดยต้องมีเพื่อนร่วมทางไปด้วย หรือต้องวางแผนก่อนออกเดินทางเพื่อลดเที่ยวการเดินทาง ตลอดจนการใช้เครื่องมือสื่อสารอื่นแทนการเดินทาง และการบำรุงรักษารถยนต์ให้อยู่ในสภาพดีอยู่เสมอ ตรวจเช็คลมยางและไส้กรองอากาศ เป็นต้น และ 2) ด้านไฟฟ้า โดยการตั้งอุณหภูมิเครื่องปรับอากาศที่ 25 องศาเซลเซียส หรือหมั่นทำความสะอาดแผ่นกรองอากาศ ของเครื่องปรับอากาศ หรือปิดเครื่องใช้ไฟฟ้าที่เครื่อง อย่าเปิดตู้ไมโครเวฟทิ้ง หรืออย่าเสียบปลั๊กแช่เครื่องทำน้ำร้อนอัตโนมัติ เป็นต้น

3. มาตรการบังคับ ได้แก่

3.1 เร่งรัดการดำเนินงานตามกฎหมายที่มีอยู่แล้ว ได้แก่ ต้องดับเครื่องยนต์ทุกครั้งที่จะจอด หรือห้ามจอดในพื้นที่ห้ามจอดและปฏิบัติตามกฎจราจรอย่างเคร่งครัด หรือตรวจวัดควันดำ และควันขาวอย่างเข้มงวดและต่อเนื่อง รวมทั้งป้องกันและตรวจจับการแข่งรถยนต์ และรถจักรยานยนต์

3.2 จำกัดความเร็วรถยนต์สูงสุด ได้แก่ บนทางธรรมดา จำกัดความเร็วที่ 90 กม./ชม. โดยให้มีการปฏิบัติตามกฎหมายอย่างเคร่งครัด หรือบนทางด่วน ลดความเร็วสูงสุด จาก 110 เหลือ 90 กม./ชม. หรือบนมอเตอร์เวย์ ลดความเร็วสูงสุด จาก 120 กม./ชม.เหลือ 100 กม./ชม.

3.3 ใช้พระราชกำหนดแก้ไขและป้องกันภาวะการขาดแคลนน้ำมันเชื้อเพลิง พ.ศ. 2516 ในการออกคำสั่งนายกรัฐมนตรีบังคับใช้มาตรการต่างๆ ดังนี้

- ปิดสถานีบริการน้ำมันในเขตเมือง ระหว่าง 24.00 – 05.00 น. แต่ยังคงให้เปิดสถานีบริการ บนถนนสายหลักระหว่างเมืองได้
- ปิดไฟป้ายโฆษณา ไฟส่องป้ายโฆษณา และไฟส่องตึก ภายหลังจากเวลา 24.00 น.
- ปิดไฟถนนที่ไม่มีรถดับคั้งตลอดสาย และเปิดไฟถนนเฉพาะบริเวณทางแยก หลัง 24.00 น.
- ปิดห้างสรรพสินค้า ในช่วง 22.00 น. – 10.00 น.

3.4 มาตรการสำหรับส่วนราชการ

- เร่งดำเนินการตามมติ ครม.เมื่อวันที่ 28 พฤศจิกายน 2543 ที่ให้หน่วยราชการระดับกรม จัดตั้งคณะทำงานที่มีหัวหน้าส่วนราชการเป็นประธาน เพื่อรับผิดชอบในคณะทำงาน การกำหนดแผนงานนโยบาย และเป้าหมายในการลดพลังงานให้ได้อย่างน้อย 5 เปอร์เซ็นต์
- ให้รกราชการที่ใช้น้ำมันเบนซินออกเทน 91 ได้ ต้องใช้ออกเทน 91 โดยให้กรมบัญชีกลางออกเป็นระเบียบบังคับ และให้สำนักงานตรวจเงินแผ่นดิน ตรวจสอบการปฏิบัติของส่วนราชการอย่างเคร่งครัด
- ให้มีการดูแลบำรุงรักษาเครื่องยนต์ ของรกราชการ ให้อยู่ในสภาพดีอยู่เสมอ
- ให้ใช้บริการไปรษณีย์และอินเทอร์เน็ต แทนการส่งเอกสารด้วยรถยนต์
- ให้ปรับอุณหภูมิห้องปรับอากาศเป็น 26 องศาเซลเซียส และรณรงค์ให้เลิกใส่สูท ซึ่งจำเป็นที่ข้าราชการการเมือง และข้าราชการประจำระดับสูง ต้องทำเป็นตัวอย่าง สพข. ประมาณว่า มาตรการนี้ จะสามารถประหยัดไฟฟ้าได้ประมาณปีละ 4,000 ล้านบาท

4. มาตรการอื่น เร่งมาตรการปิดถนน เช่น ปิดถนนข่าวสารและถนนบริเวณบางลำภู สีลม และเริ่มทยอยปิดถนนที่สามารถปิดได้โดยไม่มีผลกระทบด้านการจราจรมากนัก ทั้งนี้ หากสถานการณ์มีความรุนแรงขึ้น สพข. จะนำเสนอมาตรการประหยัดพลังงานเพิ่มเติมต่อไป

กลับสารบัญ

สถานการณ์ นโยบาย และมาตรการพลังงานของไทยปี 2544

17. โครงการประหยัดไฟ ก้าว 2 ต่อ

ที่มาและวัตถุประสงค์โครงการ

ด้วยนโยบายของรัฐที่มีเป้าหมายให้ประชาชนของชาติเห็นความสำคัญและนำแนวความคิดการประหยัดพลังงานมาปฏิบัติอย่างจริงจังนั้น ทางสำนักงานคณะกรรมการนโยบายพลังงานแห่งชาติ หรือ สพช. จึงถือเป็นพันธกิจหลักที่จะดำเนินกิจกรรมรณรงค์ด้านการประหยัดพลังงานในรูปแบบต่างๆ โดยมีวัตถุประสงค์หลักเพื่อให้เกิดผลอย่างเป็นรูปธรรมต่อการประหยัดการใช้พลังงานของประเทศโดยรวมซึ่ง สพช. ได้ดำเนินการรณรงค์ภายใต้ “โครงการรวมพลังหาร 2” มาอย่างต่อเนื่อง

ดังนั้น ในปี พ.ศ. 2544 นี้ สพช. จึงได้เร่งผลักดันการรณรงค์เพื่อประหยัดการใช้พลังงานไฟฟ้า ในรูปแบบการจัดกิจกรรมแข่งขันภายใต้ “โครงการประหยัดไฟ ก้าว 2 ต่อ” ซึ่งจัดเป็นวาระแห่งชาติที่ต้องการความร่วมมือจากทุกฝ่าย ในอันที่จะดำเนินโครงการเพื่อเป็นการกระตุ้นให้ประชาชนมีการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมอย่างทันที ในลักษณะที่ประชาชนสามารถมีส่วนร่วมกับ กิจกรรมได้ด้วยวิธีง่ายๆ ทั้งยังเป็นการปลูกฝังแนวคิดในการประหยัดพลังงานให้กับประชาชนอย่างเห็นผลในเชิงปฏิบัติได้อย่างชัดเจน

โครงการประหยัดไฟ ก้าว 2 ต่อ เป็นโครงการรณรงค์เพื่อการประหยัดพลังงานไฟฟ้าโดยเน้นที่กลุ่มเป้าหมายภาคที่อยู่อาศัยซึ่งเป็นกลุ่มที่มีอัตราบริโภคไฟฟ้าสูงถึง 22% ของการใช้ไฟฟ้าทั่วประเทศ

โครงการประหยัดไฟ ก้าว 2 ต่อ จึงมีวัตถุประสงค์หลักเพื่อกระตุ้นให้กลุ่มผู้ใช้ไฟฟ้าในภาคที่อยู่อาศัยเกิดการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมอย่างจริงจัง และทันทีโดยสร้างแรงจูงใจด้วยการให้ส่วนลดการใช้ไฟฟ้าแก่ประชาชน ซึ่งจะวัดจากหน่วยการใช้ไฟฟ้าของแต่ละครัวเรือนในแต่ละเดือนโดยครัวเรือนที่มีสิทธิ์ได้รับส่วนลดค่าไฟฟ้าในครั้งนี้ได้แก่ ประเภท 1.1 ได้แก่ครัวเรือนที่เป็นผู้ใช้ไฟฟ้าบ้านอยู่อาศัยขนาดเล็กซึ่งมีปริมาณการใช้ไฟฟ้าไม่เกิน 150 หน่วยต่อเดือน และประเภท 1.2 เป็นผู้ใช้ไฟฟ้าบ้านอยู่อาศัยขนาดใหญ่ซึ่งมีปริมาณการใช้ไฟฟ้าเกินกว่า 150 หน่วยต่อเดือน ซึ่งปัจจุบันมีจำนวนของผู้ใช้ไฟฟ้าทั้ง 2 ประเภท 12 ล้านราย แบ่งเป็นการไฟฟ้าส่วนภูมิภาค (กฟภ.) 11 ล้านราย และการไฟฟ้านครหลวง (กฟน.) 1 ล้านราย โดยการดำเนินโครงการเพื่อการกระตุ้นเดือนในลักษณะนี้จะทำให้ประชาชนเห็นผลจริงที่เกิดขึ้นกับตนเองในทันที และคาดว่าจะเป็แรงจูงใจให้เกิดการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมการใช้ไฟฟ้าอย่างประหยัดได้รวดเร็วยิ่งขึ้น

ทั้งนี้การคิดคำนวณและให้ส่วนลดค่าไฟฟ้า สำหรับครัวเรือนที่เข้าร่วมในการประหยัดไฟฟ้าตั้งแต่เดือนกันยายน 2544 จนถึงเดือนสิงหาคม 2545 โดยหากครัวเรือนสามารถทำการประหยัดหน่วยไฟฟ้าลงได้ตั้งแต่ 10 เปอรเซ็นต์ขึ้นไป จะได้รับรางวัลเป็นส่วนลดค่าไฟฟ้าอีก 20 เปอรเซ็นต์ของหน่วยไฟฟ้าที่ประหยัดได้ในเดือนนั้น ซึ่งใบเสร็จค่าไฟฟ้าจะระบุส่วนลดให้โดยอัตโนมัติโดยครัวเรือนไม่ต้องทำการลงทะเบียนเพื่อสมัครเข้าร่วมกิจกรรมแต่อย่างใด

ผลที่คาดว่าจะได้รับ

หากทุกครัวเรือนในประเทศไทย ช่วยกันลดการใช้ไฟฟ้าลงได้เพียง 10 เปอรเซ็นต์ นอกจากจะได้ส่วนที่คืนเป็นมูลค่าตัวเงินถึง 20 เปอรเซ็นต์ ของหน่วยไฟฟ้าที่ประหยัดได้ ยังจะส่งผลเท่ากับประเทศสามารถลดการใช้ไฟฟ้าได้เป็นจำนวน 2,000 ล้านหน่วยต่อปี หรือคิดเป็นเงินที่สามารถประหยัดได้ถึง 4,000 ล้านบาท อันถือเป็นการมีส่วนร่วมช่วยประหยัดเงินตราต่างประเทศและช่วยฟื้นฟูเศรษฐกิจได้

นอกจากนี้จะเป็นจุดเริ่มต้นที่จะกระตุ้นให้ประชาชนปรับเปลี่ยนพฤติกรรมในการใช้พลังงานอย่างมีประสิทธิภาพ และตึเป็นนิสัยถาวรตลอดไป

ระยะเวลาการดำเนินกิจกรรม

โครงการประหยัดไฟ ก้าว 2 ต่อ นี้มีระยะเวลา 1 ปี โดยเริ่มในเดือนกันยายน 2544 – เดือนสิงหาคม 2545 และหากสามารถรณรงค์ได้เป็นผลสำเร็จ สฟช. จะขยายโครงการต่อไปเพื่อร่วมสนับสนุนการประหยัดพลังงานไฟฟ้าของประชาชนทั่วประเทศ

การดำเนินงานกิจกรรม

สำนักงานคณะกรรมการนโยบายพลังงานแห่งชาติ (สพช.) เป็นหน่วยงานที่รับผิดชอบ และได้รับการสนับสนุนจากการไฟฟ้านครหลวง (กฟน.) และการไฟฟ้าส่วนภูมิภาค (กฟภ.) โดยได้รับการสนับสนุนงบประมาณจากกองทุนเพื่อส่งเสริมการอนุรักษ์พลังงานที่ได้สนับสนุนงบประมาณแก่ทั้ง 2 หน่วยงาน เพื่อเป็นงบประมาณชดเชยส่วนลดค่าไฟฟ้าเป็นเงินจำนวน 800 ล้านบาท

ผลการรณรงค์

โครงการประหยัดไฟ ก้าว 2 ต่อ ได้เปิดตัวเมื่อวันที่ 10 สิงหาคม 2544 จนถึงวันที่ 31 พฤศจิกายน 2544 ผลปรากฏ ดังนี้

	กันยายน	ตุลาคม	พฤศจิกายน	รวม
หน่วยไฟฟ้าที่ลดได้ (หน่วย)	96,893,102	179,579,117	321,253,860	597,726,075
จำนวนเงินที่ประหยัดได้ (บาท)	299,673,236	559,418,152	1,000,119,826	1,859,211,214
จำนวนเงินส่วนลด (บาท)	56,628,415	108,810,815	204,579,919	370,019,149

กิจกรรมประชาสัมพันธ์

การประชาสัมพันธ์ และรณรงค์ได้แบ่งการดำเนินงานออกเป็น 2 ลักษณะ ได้แก่

การประชาสัมพันธ์ผ่านสื่อต่างๆ ได้แก่

- ภาพยนตร์ประชาสัมพันธ์ จำนวน 3 เรื่อง
 - เรื่อง จิ้งจก ความยาว 45 วินาที
 - เรื่อง ปลั๊กไฟ ความยาว 30 วินาที
 - เรื่อง เครื่องปรับอากาศ ความยาว 30 วินาที
- สื่อสิ่งพิมพ์ จำนวน 5 ชิ้น
- สารคดีสั้นแนะนำวิธีประหยัดไฟในครัวเรือน ความยาว 1 นาที จำนวน 24 ตอน ออกอากาศวันเสาร์ เวลาประมาณ 12.09 น. ช่อง 5 และวันอาทิตย์ เวลาประมาณ 14.59 น. ช่อง 5 เริ่ม 13 ตุลาคม 2544 – 31 ธันวาคม 2544
- สื่อวิทยุ เผยแพร่สโปตประชาสัมพันธ์ทางวิทยุ จำนวน 1 ชิ้น

การรณรงค์

การรณรงค์มีเป้าหมายที่จะให้ความรู้ความเข้าใจแก่ประชาชนทั่วประเทศเกี่ยวกับโครงการ และแนะนำวิธีการประหยัดพลังงาน โดยมีกลยุทธ์การดำเนินงาน แบ่งออกเป็น 2 กลยุทธ์ ได้แก่ วิธีเชิงรุก และวิธีเชิงรับ

กลยุทธ์เชิงรุก

1. จัดทีมรณรงค์ เพื่อออกพื้นที่ทั่วประเทศเพื่อแนะนำโครงการและวิธีการประหยัดไฟฟ้า พร้อมแจกคู่มือ ประหยัดไฟ ก้าว 2 ต่อ โดยได้เข้าร่วมรณรงค์ในกิจกรรมต่างๆ ในต่างจังหวัด เช่น งานแข่งขันเรือยาวประเพณี จ.พิษณุโลก งานประเพณีสารทเดือนสิบ จ.นครศรีธรรมราช งานประเพณีไหลเรือไฟ จ.นครพนม ฯลฯ ส่วนในกรุงเทพฯ ได้จัดกิจกรรมรณรงค์ ในสถานที่ต่างๆ ซึ่งประกอบด้วย หน่วยงานของรัฐ และเอกชน โรงเรียนในเขตกทม. และปริมณฑล สวนสาธารณะ เช่น สวนลุมพินี สวนเบญจสิริ ตลาดนัดจตุจักร เป็นต้น
2. จัดทีมคาราวาน เพื่อออกเผยแพร่คู่มือ แนะนำวิธีการประหยัดไฟฟ้าในครัวเรือน แก่เจ้าของบ้านโดยทั่วไป
3. การประชาสัมพันธ์ผ่านสื่อมวลชน

สพข. ได้ดำเนินการประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับโครงการ โดยการให้ข่าวสารผ่านสื่อมวลชนแขนงต่างๆ เช่น ในรายการโทรทัศน์และวิทยุ ประชาสัมพันธ์ผ่านหน้าจอ ATM และผู้ใช้ โฟนลิงค์ โดยการส่งข้อความประชาสัมพันธ์เข้าเครื่องโฟนลิงค์ เป็นต้น

กลยุทธ์เชิงรับ

จัดตั้งศูนย์อำนวยความสะดวกฯ เพื่อเป็นศูนย์รวมข้อมูลโครงการ “ประหยัดไฟ ก้าวไกล 2 ต่อ” สำหรับประชาชนผู้ต้องการสอบถามรายละเอียด หรือต้องการข้อมูลเพิ่มเติม โดยการจัดระบบการแบ่งออกเป็น 2 แบบ คือ บริการข้อมูลโดยตรง และบริการข้อมูลทางโทรศัพท์ โดยใช้เบอร์เดียวกันกับสายด่วนหาร 2 “0-2612-1040” ถนนเพชรบุรีตัดใหม่ (ติดกับที่ตั้ง สพข.)

นอกจากนั้นยังได้ร่วมมือกับการไฟฟ้านครหลวง และการไฟฟ้าส่วนภูมิภาค ดำเนินกิจกรรมประชาสัมพันธ์ และรณรงค์ต่างๆ เช่น ผลิตป้ายประชาสัมพันธ์ 3 มิติ ผลิตสติ๊กเกอร์ ติดตั้ง ณ สำนักงาน การไฟฟ้าส่วนกลาง และการไฟฟ้าเขต 12 เขต จัดทำป้ายผ้าติดที่สำนักงาน กฟภ. ทั่วประเทศ 1,000 แห่ง เป็นต้น

กลับสารบัญ

สถานการณ์ นโยบาย และมาตรการพลังงานของไทยปี 2544

18. ร่างแผนยุทธศาสตร์การอนุรักษ์พลังงานของประเทศไทย

1. ความเป็นมา

1.1 รัฐมนตรีประจำสำนักรัฐมนตรี (นายจาตุรนต์ ฉายแสง) ในฐานะประธานคณะกรรมการกำกับดูแลและติดตามการดำเนินการ ตามนโยบายการประหยัดพลังงานของประเทศ ได้สั่งการให้สำนักงานคณะกรรมการนโยบายพลังงานแห่งชาติ (สพช.) จัดสัมมนาแผนยุทธศาสตร์การอนุรักษ์พลังงาน ของประเทศไทยขึ้น เพื่อระดมความคิดเห็นจากตัวแทน ทั้งภาคราชการและเอกชน ก่อนที่จะนำเสนอฯ ไปใช้งานในระยะต่อไป โดยได้กำหนดกรอบแนวคิดและประเด็นที่ สพช. จะต้องจัดเตรียมในการสัมมนา ดังนี้

1. นำเสนอเป้าหมายของการส่งเสริมการอนุรักษ์พลังงาน และการใช้พลังงานหมุนเวียนให้ชัดเจน รวมถึงเป้าหมายรวมของประเทศว่า ในแต่ละปี ประเทศจะมีความต้องการใช้พลังงาน เพิ่มขึ้นในปริมาณเท่าใด พร้อมกำหนดแผนกลยุทธ์ในการดำเนินงาน ที่จะนำไปสู่เป้าหมายด้วย ซึ่งหากจำเป็นจะต้องแก้ไขกฎหมาย หรือระเบียบการเบิกจ่ายเงินกองทุนฯ ในประเด็นใดก็ควรที่จะต้องนำเสนอด้วย
2. กำหนดเป้าหมาย ของการใช้จ่ายเงินของกองทุนฯ ให้สอดคล้องกับการดำเนินการในปัจจุบัน เนื่องจากจำนวนเงินที่ใช้จ่ายในแต่ละปีต่ำกว่าเป้าหมายที่มีอยู่มาก ดังนั้นจึงควรดำเนินการในเรื่องนี้ อย่างเร่งด่วนและมีประสิทธิภาพ
3. ควรหาวิธีการเพิ่มการนำนโยบาย และแผนการดำเนินงานสู่การปฏิบัติให้เร็วกว่าที่เป็นอยู่ โดยให้สร้างความร่วมมือระหว่างรัฐกับเอกชนให้มากขึ้น และให้ดึงภาคเอกชนเข้ามาร่วมงานให้มากขึ้นด้วย
4. สำหรับการส่งเสริมการใช้พลังงานหมุนเวียน ที่มีความชัดเจนในเรื่องของเป้าหมาย และวิธีการดำเนินการไปสู่เป้าหมายแล้ว ก็ควรที่นำเสนอต่อคณะกรรมการกองทุนเพื่อส่งเสริมการอนุรักษ์พลังงาน เพื่อกำหนดเป็นกรอบของแนวทาง ในการให้การสนับสนุนต่อไป ส่วนในเรื่องอื่นๆ ที่ยังไม่ชัดเจน ก็ให้ดำเนินการศึกษาเพิ่มเติมและนำเสนอต่อที่ประชุมในโอกาสต่อไป

สพช. ได้ร่าง “แผนยุทธศาสตร์การอนุรักษ์พลังงานของประเทศไทย” ที่สอดคล้องกับกรอบแนวคิด และประเด็นดังกล่าวข้างต้นแล้วเสนอต่อคณะกรรมการฯ พิจารณาก่อนจะนำเสนอต่อที่ประชุมในงานสัมมนา ที่จัดขึ้นที่โรงแรมมิราเคิล แกรนด์ กรุงเทพมหานคร ในวันที่ 20 ธันวาคม 2544

2. แนวทางส่งเสริมดำเนินการอนุรักษ์พลังงานในโรงงาน/อาคารและบ้าน

2.1 อุปสรรคในการดำเนินงาน

(1) ภาคโรงงาน/อาคาร

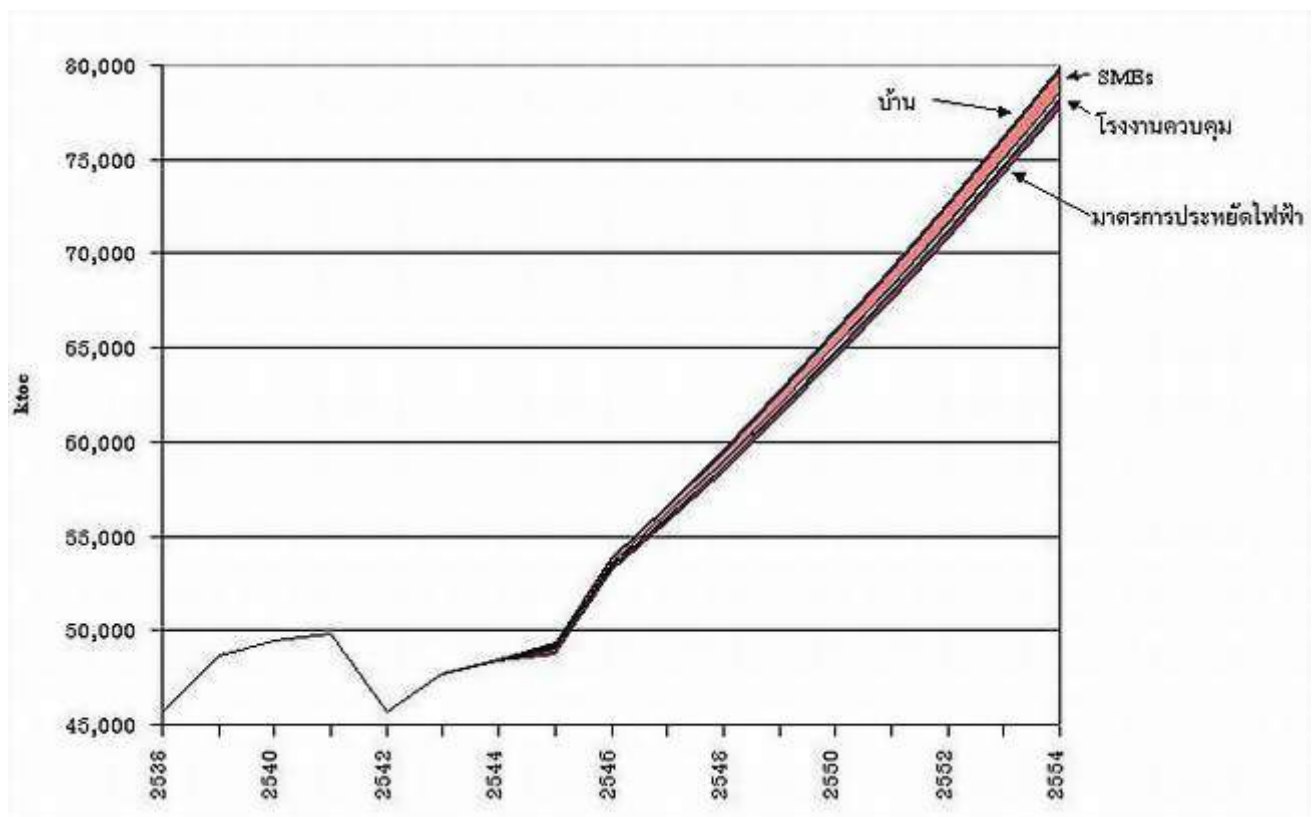
- เจ้าของโรงงาน/อาคารยังขาดทักษะ และไม่ใส่ใจให้ความสำคัญต่อการใช้พลังงาน ในการประกอบกิจการ หรือบางราย ก็ไม่ทราบว่าต้องเริ่มต้นอย่างไร และไม่ทราบจะค้นหาคำตอบได้ จากแหล่งข้อมูลใดในเรื่องการอนุรักษ์พลังงาน
- ขาดบุคลากรทางด้านที่ปรึกษาด้านพลังงาน ที่จะสนับสนุนเจ้าของโรงงาน/อาคารในการตรวจวินิจฉัยและเสนอแนะ วิธีปรับปรุงประสิทธิภาพการใช้พลังงาน ให้กับโรงงานอุตสาหกรรมต่างๆ
- เจ้าของโรงงาน/อาคารขาดการรับรู้ และการยอมรับถึงความคุ้มค่า ในการลงทุนทางด้านเทคนิค และผลตอบแทนที่จะเกิดขึ้น
- การขาดการสนับสนุนการลงทุน ในส่วนที่เพิ่มขึ้นจากการปรับปรุงเครื่องจักรอุปกรณ์ เทคโนโลยี และกระบวนการผลิต เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการใช้พลังงาน

- ความไม่พร้อมของเครื่องจักรอุปกรณ์ ที่มีประสิทธิภาพสูง ในตลาดภายในประเทศ และตลาดท้องถิ่น
- ไม่มีการลงโทษเจ้าของโรงงาน/อาคาร ที่ไม่ดำเนินการตามกฎหมายที่ออกตามพระราชบัญญัติการส่งเสริมการอนุรักษ์พลังงาน พ.ศ. 2535

(2) ภาคบ้านอยู่อาศัย

- การอนุรักษ์พลังงานในภาคบ้านอยู่อาศัย ได้มีการรณรงค์กระตุ้นจิตสำนึกและสร้างทัศนคติ ให้แก่สาธารณชนอย่างต่อเนื่อง ภายใต้โครงการรวมพลังหารสองของ สวท. และโครงการจัดการด้านการใช้ไฟฟ้าของ กฟผ. แต่สิ่งที่จำเป็นต้องดำเนินการควบคู่กันไป คือ การยกระดับประสิทธิภาพ ของเครื่องใช้ไฟฟ้าหลักในบ้าน และการพัฒนาระดับ ศูนย์ทดสอบประสิทธิภาพเครื่องใช้ไฟฟ้า ให้ได้มาตรฐาน เป็นที่ยอมรับในระดับสากล

2.2 เป้าหมายในการอนุรักษ์พลังงาน ในโรงงาน อาคาร และบ้านอยู่อาศัย

การใช้พลังงานเปรียบเทียบกรณีมีและไม่มีนโยบายอนุรักษ์พลังงาน
ในโรงงาน อาคาร และบ้านอยู่อาศัย

2.3 กลยุทธ์ในการดำเนินงาน

1. เลือกวิธีดำเนินการที่ทำได้โดยง่ายและมีค่าใช้จ่ายในการลงทุนที่ไม่สูงนัก
2. พัฒนาศักยภาพด้านการอนุรักษ์พลังงานให้มีคุณภาพ และปริมาณที่มากเพียงพอ
3. ส่งเสริมการสาธิตวิธีประหยัดพลังงานและเทคโนโลยีประสิทธิภาพพลังงาน เพื่อให้เกิดปรับเปลี่ยนทัศนคติ และพฤติกรรมการใช้พลังงาน และทรัพยากรธรรมชาติทุกชนิดในทุกสาขาการผลิต
4. ในขั้นแรกใช้เงินจากกองทุนฯ เป็นเครื่องมือในการกระตุ้น เพื่อให้การดำเนินมาตรการอนุรักษ์พลังงานเกิดผลอย่างรวดเร็ว และค่อยๆ ลดลงโดยปล่อยให้ธุรกิจและอุปสงค์ต่างๆ เป็นไปตามกลไกตลาด จนกระทั่งอยู่ได้ด้วยตัวเองอย่างยั่งยืน
5. กำหนดเป้าหมายอนุรักษ์พลังงาน แต่ละมาตรการที่ชัดเจน และมีการเชื่อมโยงกันเป็นอย่างดีไปสู่ภาคการปฏิบัติ ที่สามารถวัดผลการอนุรักษ์พลังงานในแต่ละภาคการผลิตได้อย่างชัดเจน
6. แกะแ่นไขหรือกฎหมายที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้การกำหนดมาตรการที่เกี่ยวข้องกับการอนุรักษ์พลังงานทำได้อย่างรวดเร็วยิ่งขึ้น

2.4 มาตรการในการดำเนินงาน

(1) ภาคโรงงาน/อาคาร

มาตรการบังคับตามกฎหมาย

- ปรับปรุงกฎกระทรวง ระเบียบและขั้นตอนการดำเนินงานของ พพ. ให้เกิดความคล่องตัวยิ่งขึ้น
- เร่งกำหนดค่าธรรมเนียมพิเศษการใช้ไฟฟ้า เพื่อใช้บังคับการชำระค่าธรรมเนียมสำหรับโรงงานควบคุมและอาคารควบคุม ที่ไม่ปฏิบัติตามกฎหมาย
- ปรับปรุงรูปแบบการให้การสนับสนุนโรงงานควบคุม และอาคารควบคุม เช่น กำหนดเพดานการให้การสนับสนุนสำหรับเครื่องจักรอุปกรณ์ ที่พิสูจน์แล้วว่า ประหยัดพลังงานได้จริง และคําค่าต่อการลงทุน (Standard Measure) ให้การสนับสนุนโรงงานควบคุม และอาคารควบคุมในรูปของเงินหมุนเวียน ดอกเบี้ยต่ำ ส่งเสริมให้บริษัทบริการด้านพลังงาน (Energy Service Company) ให้สามารถทำธุรกิจให้บริการโรงงานควบคุม และอาคารควบคุมได้ในประเทศไทย
- เร่งรัดโครงการอนุรักษ์พลังงาน ของอาคารควบคุมที่เป็นส่วนราชการและรัฐวิสาหกิจเป็นกรณีพิเศษ (Fast Track)
- ส่งเสริมให้มีการสาธิตโรงงาน ต้นแบบด้านอนุรักษ์พลังงานในอุตสาหกรรมแต่ละประเภท (Best Practice)
- ให้หัวหน้าส่วนราชการให้ความสำคัญ ต่อการอนุรักษ์พลังงานในหน่วยงาน และให้สำนักงบประมาณอนุมัติงบประมาณ แก่หน่วยราชการสำหรับซื้ออุปกรณ์เครื่องใช้ไฟฟ้าประสิทธิภาพสูง

มาตรการส่งเสริม

- ส่งเสริมการฝึกอบรมทักษะและให้ความรู้เรื่องการอนุรักษ์พลังงาน เช่น จัดทำเอกสาร คู่มือ สื่อการเรียนการสอน โดยรวบรวมจากที่หน่วยงานต่างๆ ได้ทำไว้แล้วมาเรียบเรียงให้เป็นเรื่องเดียวกัน เพื่อเผยแพร่ให้ความรู้แก่เจ้าของโรงงาน/อาคาร
- สนับสนุนการตรวจวิเคราะห์การใช้พลังงาน และการบำรุงรักษาเครื่องจักรอุปกรณ์เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการใช้พลังงาน
- สนับสนุนงานวิจัยและพัฒนาเทคโนโลยีที่เอื้อประโยชน์ให้กับโรงงาน/อาคาร เพื่อปรับปรุงหรือยกระดับของเทคโนโลยีที่ใช้ให้มีประสิทธิภาพ
- สนับสนุนให้มีการพัฒนาบุคลากรเพื่อเพิ่มปริมาณและสร้างบุคลากรมืออาชีพและสร้างความเข้มแข็งให้กับงานบริการตรวจวัดและปรับปรุงประสิทธิภาพการใช้พลังงาน ให้มีการกระจายอยู่ทั่วทุกภูมิภาค รวมถึงการสร้างเครือข่ายการทำงานร่วมกันระหว่างหน่วยงานภาครัฐ เอกชน นักวิชาการ และผู้แทนประชาชน เพื่อนำไปสู่การทำงานร่วมกันในลักษณะเครือข่ายจนบังเกิดผลตามเป้าหมาย
- จัดตั้งศูนย์ให้คำปรึกษา เพื่อให้เป็นแหล่งและข้อมูลแก่เจ้าของโรงงาน/อาคาร ในเรื่องที่เกี่ยวข้องกับการลดปริมาณการใช้พลังงาน และการใช้พลังงานอย่างมีประสิทธิภาพ
- ประชาสัมพันธ์แผนงานอนุรักษ์พลังงาน ไปยังผู้เกี่ยวข้องให้เข้าถึงกลุ่มเป้าหมายโดยตรง เพื่อปลูกจิตสำนึกและให้ความรู้ให้เกิดการตื่นตัว ตลอดจนนำความรู้ที่ได้ไปปรับเปลี่ยนพฤติกรรมการใช้พลังงาน และทรัพยากรธรรมชาติอื่นให้มีประสิทธิภาพ

(2) ภาคบ้านอยู่อาศัย

- จัดตั้งศูนย์ประชาสัมพันธ์ เผยแพร่ และสาธิตการใช้พลังงานที่ถูกริธี ให้กับบุคคลทั่วไป เพื่อส่งเสริมการสาธิตวิธีประหยัดพลังงานและเทคโนโลยีประสิทธิภาพพลังงาน เพื่อให้เกิดปรับเปลี่ยนทัศนคติและพฤติกรรมการใช้พลังงาน และทรัพยากรธรรมชาติทุกชนิดในทุกสาขาการผลิต ซึ่งเป็นวิธีที่ประชาชนสามารถนำไปใช้ปฏิบัติได้อย่างทันที และมีลักษณะที่ง่ายต่อการปฏิบัติ โดยไม่จำเป็นต้องลงทุนติดตั้ง หรือซื้อหาอุปกรณ์มาเสริม
- การตั้งศูนย์ให้คำปรึกษา เพื่อให้เป็นแหล่งและข้อมูลแก่ประชาชน ในเรื่องที่เกี่ยวข้องกับการออกแบบและปรับปรุงตัวบ้าน
- ส่งเสริมด้านการใช้อุปกรณ์เครื่องใช้ไฟฟ้า ที่มีประสิทธิภาพสูง เช่น การกำหนดมาตรฐานประสิทธิภาพการใช้ไฟฟ้าขั้นต่ำ การแก้พระราชบัญญัติการส่งเสริมการอนุรักษ์พลังงานฯ เพื่อให้มาตรฐานขั้นต่ำอุปกรณ์ไฟฟ้าที่ได้รับความเห็นชอบจาก กพข. สามารถนำไปประกาศและบังคับใช้ตามกฎหมายได้ทันที ส่งเสริมการขายเครื่องจักรอุปกรณ์ที่ติดฉลากประหยัดพลังงาน โดยทำการประชาสัมพันธ์ควบคู่ไปกับมาตรการจูงใจทางการเงิน

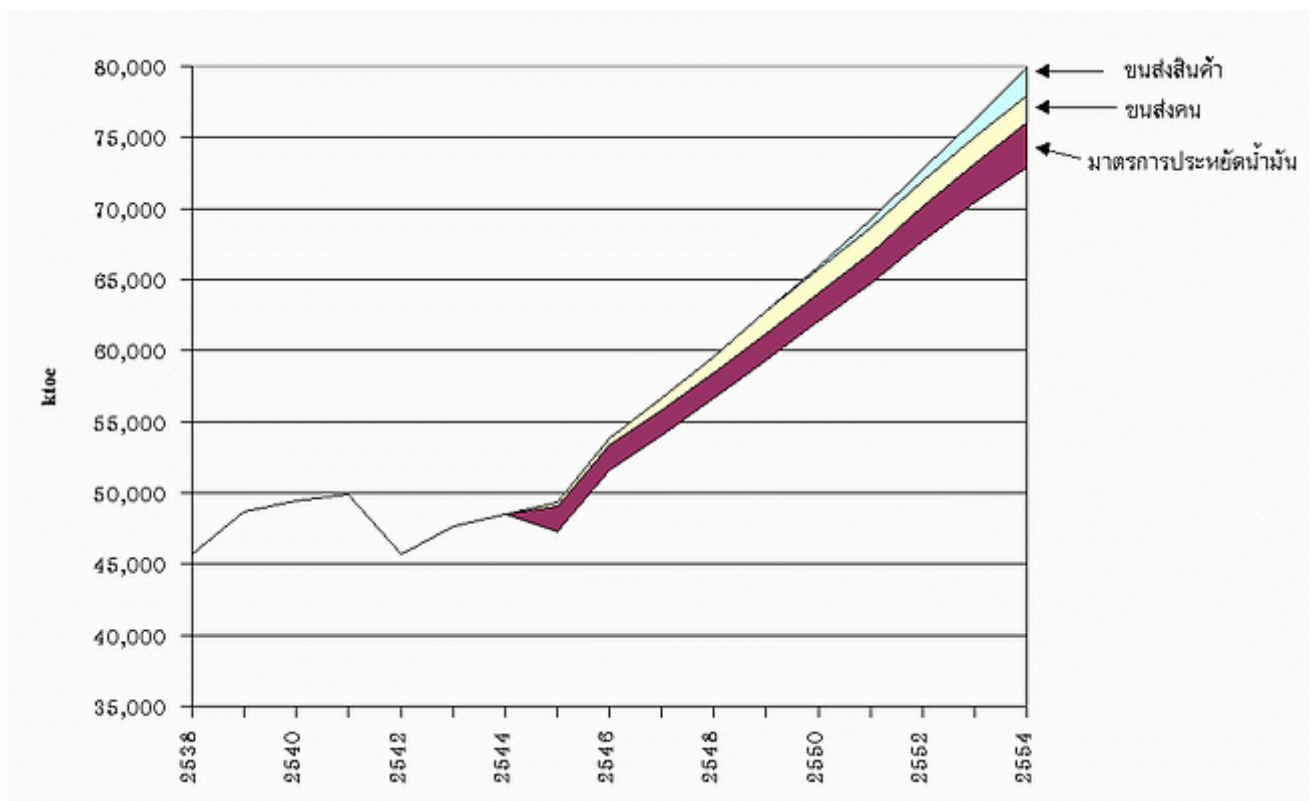
- ส่งเสริมให้มีห้องปฏิบัติการทดสอบอุปกรณ์ไฟฟ้า ที่ได้มาตรฐาน สามารถรับรองมาตรฐาน อุปกรณ์เครื่องใช้ไฟฟ้าที่มีประสิทธิภาพสูงนั้นๆ ได้ โดยเป็นที่ยอมรับในระดับสากล
- สนับสนุนการศึกษาเพื่อออกแบบบ้านให้ประหยัดพลังงาน ให้มากขึ้นและเหมาะสมกับสภาพภูมิอากาศร้อนชื้นของประเทศ ตลอดจนส่งเสริมให้มีการก่อสร้างบ้านประหยัดพลังงาน

3. แนวทางส่งเสริมดำเนินการอนุรักษ์พลังงานในสาขาขนส่ง

3.1 อุปสรรคในการดำเนินงาน

1. ในปัจจุบันมีความซ้ำซ้อนของหน้าที่ในการกำหนดนโยบาย กำกับดูแล ดำเนินงาน รวมถึงความไม่ชัดเจนในการกำหนดทิศทางเนื่องจากมีหลายหน่วยงานในระดับกระทรวงที่ทำหน้าที่กำหนดนโยบายและวางแผน เช่น กระทรวงคมนาคม กระทรวงมหาดไทย และสำนักนายกรัฐมนตรี ส่วนหน้าที่ในการกำกับดูแลอยู่ในความรับผิดชอบของหน่วยงานราชการอิสระหรือกรม เช่น กทม. กรมการขนส่งทางบก รวมถึงรัฐวิสาหกิจ ที่ทำหน้าที่กำกับดูแลตนเอง จัดหาโครงสร้างพื้นฐานและให้บริการแข่งขันกับภาคเอกชน ทั้งนี้ นำไปสู่การขาดการประสานงานอย่างมีประสิทธิภาพในด้านการวางแผนการพัฒนาการลงทุนในโครงสร้างพื้นฐาน และการใช้งบประมาณ
2. การเติบโตของอุปสงค์ต่อพื้นที่ถนนมีมากกว่าขีดความสามารถทำให้เกิดการจราจร ติดขัด กระจายอย่างต่อเนื่อง เนื่องจากปัจจัยต่างๆ ดังนี้
 - การลงทุนด้านศักยภาพและเครือข่ายถนนไม่เพียงพอ เนื่องจากขาดถนนรวมและการกระจายการจราจรเพื่อรองรับการจราจรระหว่างถนนสายหลัก ทางด่วน และซอยต่างๆ
 - การขาดการประสานและวางแผนการขนส่งกับการวางผังเมืองและภูมิภาค
 - การขาดการควบคุมการใช้และพัฒนาพื้นที่
 - ระบบขนส่งสาธารณะที่มีปริมาณไม่เพียงพอและขาดประสิทธิภาพในการเชื่อมต่อกับระบบการเดินทางในรูปแบบอื่นๆ
 - การขาดมาตรการในการจำกัดปริมาณรถส่วนตัวในพื้นที่จราจรติดขัด
 - ความบกพร่องด้านสถาบันและกฎหมายที่ไม่เอื้อต่อการกำหนดนโยบายในระดับสูง การบังคับใช้กฎหมายอย่างมีประสิทธิภาพ ฯลฯ
 - รัฐบาลแคลนเงินทุนสนับสนุนการดำเนินโครงการระบบขนส่งมวลชน
3. รัฐเรียกเก็บเงินจากผู้ใช้และผู้ได้รับประโยชน์จากโครงสร้างพื้นฐานด้านการขนส่งในอัตราต่ำ
4. บุคลากรที่มีความรู้ความสามารถในการกำหนดแผนงานด้านการขนส่งมีจำนวนไม่เพียงพอ

3.2 เป้าหมายในการอนุรักษ์พลังงานในสาขาขนส่ง

การใช้พลังงานเปรียบเทียบกรณี มีและไม่มีนโยบายอนุรักษ์พลังงานในสาขาขนส่ง

3.3 กลยุทธ์ในการดำเนินการ

1. การปฏิบัติตามมาตรการประหยัดไฟฟ้าและน้ำมันตามมติคณะรัฐมนตรี
2. เพิ่มประสิทธิภาพการจัดการจราจรและการขนส่ง
3. ปรับราคาค่าขนส่งให้สะท้อนต้นทุนที่แท้จริง ผ่านนโยบายด้านภาษีและกลไกทางตลาด เพื่อปรับเปลี่ยนพฤติกรรมการเดินทาง จากการใช้พาหนะส่วนตัว เป็นการใช้ระบบขนส่งสาธารณะ
4. เพิ่มประสิทธิภาพของเชื้อเพลิงและเครื่องยนต์และการใช้เชื้อเพลิงทางเลือกอื่นๆ

3.4 มาตรการดำเนินการ

มาตรการระยะสั้น (ในช่วงปี 2545 – 2549)

เป็นมาตรการที่จะดำเนินการ โดยเน้นในเขตกรุงเทพฯ และปริมณฑล ดังนี้

(1) มาตรการประหยัดไฟฟ้าและน้ำมันตามมติคณะรัฐมนตรี

- รณรงค์ให้ประชาชนขับรถยนต์ไม่เกินความเร็วสูงสุดตามที่กฎหมายจราจรกำหนด
- ให้สำนักงานตำรวจแห่งชาติและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง กำกับดูแลให้มีการปฏิบัติตามกฎหมาย โดยเคร่งครัด
- ให้รถราชการที่ใช้น้ำมันเบนซินออกเทน 91 ได้ ต้องใช้ออกเทน 91
- ให้มีการดูแลบำรุงรักษาเครื่องยนต์ของรถราชการให้อยู่ในสภาพดีอยู่เสมอ
- มาตรการปิดถนน
- ให้ทุกหน่วยงานจัดทำแผนปฏิบัติการลดการใช้รถของหน่วยงานลง และรายงานการใช้น้ำมันเชื้อเพลิงแต่ละเดือน

(2) การเพิ่มประสิทธิภาพการจัดการจราจรและขนส่ง เช่น การควบคุมปริมาณรถส่วนตัว ในเขตตัวเมืองชั้นใน การจัดระบบจราจรเพื่อลดความแออัด การจัดให้มีรถโรงเรียนในทุกโรงเรียน (School Bus) มาตรการรถรับส่งพนักงาน (Fleet Car) การจัดระบบรถของสำนักงานขนาดใหญ่ เพื่อให้มีการวางแผนการใช้รถและเส้นทาง รวมถึงการบำรุงรักษา การส่งเสริมดึงดูด ให้ใช้ระบบขนส่งมวลชน เป็นต้น

(3) ส่งเสริมการศึกษา วิจัย ฝึกอบรม และลงทุนด้านขนส่งมวลชนในเมืองใหญ่ทั่วประเทศ

มาตรการระยะยาว (ในช่วงปี 2550-2554)

เป็นมาตรการที่ต้องอาศัยในการดำเนินการโดยมุ่งดำเนินการทั่วทั้งประเทศ ซึ่งโดยทั่วไปจะอยู่ในรูปของโครงการประเภทต่างๆ ที่ต้องอาศัยความร่วมมือจากหลายหน่วยงาน หรือต้องใช้งบประมาณสูงในการดำเนินการ รวมทั้งโครงการศึกษา วิจัย ฝึกอบรม และโครงการสาธิตทั้งนี้ประกอบด้วย

1. มาตรการสนับสนุนให้มีการขนส่งสินค้าทางรถไฟและทางน้ำมากยิ่งขึ้น เช่น การส่งเสริมให้มีการใช้รถไฟทางคู่
2. ส่งเสริมระบบการขนส่งสาธารณะให้เป็นระบบการขนส่งหลักของประเทศ เช่น ปรับปรุงคุณภาพและประสิทธิภาพการให้บริการของระบบขนส่งสาธารณะและกึ่งสาธารณะอย่างเป็นองค์รวม โดยเฉพาะรถเมล์ และเร่งรัดการก่อสร้างระบบขนส่งมวลชนต่างๆ ให้เสร็จตามที่กำหนด การจัดสร้างสถานีเชื่อมต่อ (Inter Mode) เพื่อการปรับเปลี่ยนยานพาหนะในการขนส่ง และ/หรือการเดินทางที่สะดวก รวดเร็ว และปลอดภัย เชื่อมโยงการเดินทางระหว่างระบบ เป็นต้น
3. เพิ่มขีดความสามารถในการวิเคราะห์/จัดเก็บข้อมูลทางด้านขนส่ง เพื่อใช้ประโยชน์ ในการวางแผนแก้ไขปัญหาด้านขนส่ง ด้านการอนุรักษ์พลังงาน และใช้กำหนดเป้าหมาย
4. สนับสนุนการเพิ่มศักยภาพ ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและประชาชน ในการมีส่วนร่วมพัฒนา ระบบจราจรและขนส่งในระดับท้องถิ่น และระดับประเทศ ทั้งด้านการวางแผนการตรวจสอบดูแล ตลอดจนแก้ไขปัญหาด้านการจราจรและขนส่ง
5. ส่งเสริมการพัฒนาบุคลากร และเทคโนโลยีด้านการจราจรและขนส่ง
6. ปรับปรุงกลไกทางราคา ในการปรับพฤติกรรมการใช้ยานพาหนะส่วนตัวมาใช้ระบบขนส่งสาธารณะ เช่น การเก็บค่าใช้จ่ายในการใช้รถยนต์และยานพาหนะ (Road Pricing) เพิ่มภาษีป้าย ประจำปี เพิ่มภาษีน้ำมันให้รวมค่าใช้จ่ายทางสิ่งแวดล้อม ที่เกิดจากการใช้ยานพาหนะ การลดภาษีรถยนต์ที่ประหยัดพลังงาน เก็บภาษีค่าขนส่งสินค้า เป็นต้น

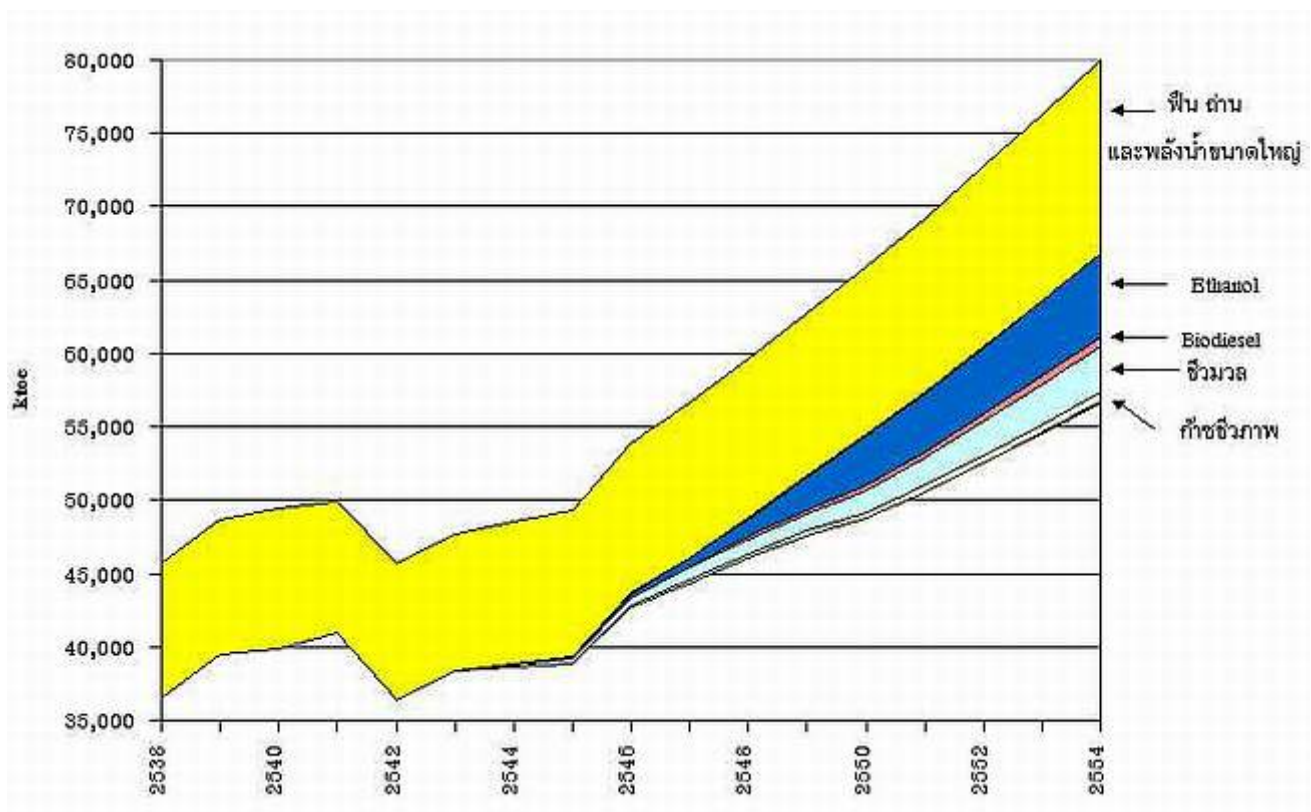
4. แนวทางส่งเสริมการใช้พลังงานหมุนเวียน

4.1 อุปสรรคและปัจจัยในการพัฒนาพลังงานหมุนเวียน

การนำพลังงานหมุนเวียนมาใช้งานในประเทศไทยยังประสบอุปสรรคอยู่หลายประการ บางส่วนเกี่ยวข้องกับปัญหาด้านเทคโนโลยี ในขณะที่บางส่วนเกี่ยวข้องกับปัญหาทางการตลาด ซึ่งการนำพลังงานหมุนเวียนมาใช้งานและสามารถอยู่ในตลาดได้อย่างยั่งยืนนั้น ต้องอาศัยองค์ประกอบหลายประการ ดังนี้

1. บุคลากรด้านพลังงานหมุนเวียนยังมีอยู่ไม่มากนัก และจำกัดอยู่เฉพาะในสถาบันการศึกษา ทำให้มีขีดจำกัดในการพัฒนาเทคโนโลยีพลังงานหมุนเวียนและการนำมาประยุกต์ใช้งาน
2. ต้นทุนต่อหน่วยของพลังงานหมุนเวียนยังสูงมาก
3. ผู้ใช้ยังขาดความรู้ความเข้าใจและไม่ทราบถึงศักยภาพทางเศรษฐศาสตร์ของการนำพลังงานหมุนเวียน เช่น ลดการพึ่งพาแหล่งเชื้อเพลิงนำเข้าอื่น ประหยัดเงินตราต่างประเทศ เสริมความมั่นคงด้านพลังงานของประเทศให้ดีขึ้น และลดผลกระทบต่อสภาวะแวดล้อม
4. ขาดโครงสร้างทางการตลาดที่แข็งแกร่ง ทำให้ผู้ที่มีความรู้ความสามารถในการผลิตหรือใช้พลังงานหมุนเวียนไม่ได้รับทราบข้อมูลผ่านตัวแทนจำหน่ายเพื่อใช้ในการตัดสินใจลงทุน
5. ขีดจำกัดในความพร้อมของเทคโนโลยีบางประเภท เช่น การใช้น้ำมันจากพืชเป็นเชื้อเพลิง การใช้เซลล์เชื้อเพลิง พลังงานความร้อนใต้พิภพ เป็นต้น ซึ่งยังอยู่ในขั้นตอนการวิจัย ที่ยังต้องการศึกษาและใช้เวลาเพิ่มเติมจึงจะนำไปสู่การใช้งานในระดับเชิงพาณิชย์ได้
6. นโยบายด้านสิ่งแวดล้อมที่ยังไม่เอื้อประโยชน์ต่อการเร่งให้มีการนำพลังงานหมุนเวียนมาใช้งานให้แพร่หลายและมีความยั่งยืน

4.2 เป้าหมายในการพัฒนาพลังงานหมุนเวียน

การใช้พลังงานเปรียบเทียบกรณีมีและไม่มียกเว้นการใช้พลังงานหมุนเวียน

4.3 กลยุทธ์ในการดำเนินการ

1. พัฒนาบุคลากรในด้านพลังงานหมุนเวียน ให้มีคุณภาพและปริมาณที่เพียงพอ ตลอดจนวางรากฐานการสร้างความรู้เพื่อพัฒนาประเทศในระยะยาว ทั้งในระดับการสอนและการวิจัยระดับการประยุกต์ใช้และระดับปฏิบัติการ รวมถึงการสร้างเครือข่ายการทำงานร่วมกันเพื่อผลักดันให้การดำเนินการพัฒนาพลังงานทดแทนบรรลุผลสำเร็จตามเป้าหมาย
2. ทำให้ราคาต่อหน่วยของพลังงานหมุนเวียนลดลง โดยอาจใช้มาตรการด้านอัตราภาษี และในช่วงแรกรัฐอาจใช้เงินจากกองทุนเพื่อส่งเสริมการอนุรักษ์พลังงานสร้างความต้องการให้กับตลาด สนับสนุนส่งเสริมให้มีการสาธิตติดตั้งอุปกรณ์ หรือรับซื้อพลังงานหมุนเวียนในราคาที่สูงขึ้น หรือสนับสนุนให้มีการพัฒนาขึ้นใช้เองในประเทศ และส่งเสริมให้มีการส่งออกเทคโนโลยีไปยังต่างประเทศ
3. ออกระเบียบการรับซื้อไฟฟ้าสำหรับผู้ผลิตรายเล็กมากซึ่งเป็นผู้ผลิตไฟฟ้าที่ใช้พลังงานหมุนเวียนเป็นแหล่งพลังงาน
4. เปิดโอกาสให้ภาคเอกชนเข้ามามีบทบาทอย่างเต็มที่
5. การประชาสัมพันธ์สร้างค่านิยมในการใช้พลังงานหมุนเวียน

4.4 มาตรการดำเนินการ

มาตรการทั่วไป

1. สนับสนุนให้มีทุนการศึกษา ทุนวิจัย และทุนพัฒนานักวิจัยในแต่ละเทคโนโลยีเพื่อเพิ่มปริมาณและคุณภาพ และวางรากฐานการสร้างความรู้เพื่อพัฒนาประเทศในระยะยาว ทั้งในระดับการสอนและการวิจัย ระดับการประยุกต์ใช้ และระดับปฏิบัติการ ตลอดจนพัฒนาความรู้และประสบการณ์ให้ทัดเทียมกับต่างประเทศ รวมถึงการสร้างเครือข่ายการทำงานร่วมกันระหว่างหน่วยงานภาครัฐ เอกชน นักวิชาการ และผู้แทนประชาชน เพื่อนำไปสู่การทำงานร่วมกันในลักษณะเครือข่ายจนบังเกิดผลตามเป้าหมาย
2. กำหนดราคารับซื้อไฟฟ้าจากผู้ผลิตไฟฟ้ารายเล็กที่ใช้พลังงานหมุนเวียน ให้มีราคาที่เหมาะสมเป็นที่จูงใจต่อการลงทุนใช้พลังงานหมุนเวียนเพื่อเป็นเชื้อเพลิงและเพื่อผลิตไฟฟ้า และควรแก้ไขระเบียบการรับซื้อไฟฟ้าจากผู้ผลิตไฟฟ้ารายเล็ก เพื่อลดต้นทุนในการเชื่อมโยงระบบเข้ากับระบบจำหน่ายของการไฟฟ้า

3. เร่งออกระเบียบการรับซื้อไฟฟ้าจากผู้ผลิตไฟฟ้าขนาดเล็กมากที่ใช้พลังงานหมุนเวียนเป็นแหล่งพลังงาน
4. จัดตั้งศูนย์ที่ประกอบด้วยองค์ความรู้ในศาสตร์นั้นๆ เพื่อเป็นแหล่งบริการข้อมูลและให้คำปรึกษาในด้านพลังงานหมุนเวียน ที่เป็นประโยชน์ทั้งในด้านการเรียนการสอน การวิจัยพัฒนา และการลงทุน

มาตรการเฉพาะด้าน

(1) พลังงานแสงอาทิตย์

- ส่งเสริมการใช้พลังงานแสงอาทิตย์เพื่อผลิตกระแสไฟฟ้า ทั้งในพื้นที่ห่างไกลที่ยังไม่มีสายส่ง/สายจำหน่ายของการไฟฟ้าส่วนภูมิภาค (Stand Alone หรือ Solar Home System) และเพื่อผลิตกระแสไฟฟ้าบนหลังคาบ้านและต่อเข้าระบบจำหน่ายของการไฟฟ้า (Roof top) และการสาธิตระบบผลิตและจำหน่ายไฟฟ้าเพื่อเสริมความมั่นคงของระบบจำหน่ายของการไฟฟ้า (Grid Support)
- ส่งเสริมการใช้พลังงานแสงอาทิตย์ในรูปความร้อน เช่น การทำน้ำร้อนทั้งในระดับบ้านอยู่อาศัย โรงแรม โรงพยาบาล ระดับอุตสาหกรรม เครื่องสกัดสารไล่ศัตรูพืช อุตสาหกรรมอบแห้งผักและผลไม้ การผลิตไฟฟ้าระบบความร้อน เป็นต้น
- ส่งเสริมการผลิตและประกอบเซลล์แสงอาทิตย์ขึ้นในประเทศ

(2) พลังงานลม

- สนับสนุนการใช้พลังงานลมในการสูบน้ำเพื่อใช้ในการอุปโภค/บริโภค/เพื่อการเกษตร
- สนับสนุนให้เอกชนและหน่วยงานของรัฐผลิตไฟฟ้าด้วยพลังงานลม เพื่อใช้เองหรือขายไฟฟ้าให้แก่การไฟฟ้า

(3) ก๊าซชีวภาพ

- สนับสนุนให้หน่วยงานของรัฐและเอกชน ให้มีการติดตั้งระบบก๊าซชีวภาพจากมูลสัตว์ ในฟาร์มเลี้ยงสัตว์ขนาดต่างๆ ทั้งขนาดเล็ก ขนาดกลาง และขนาดใหญ่ รวมถึงส่งเสริมการสาธิตและติดตั้งระบบก๊าซชีวภาพในโรงงานอุตสาหกรรม การสาธิตเทคโนโลยีการผลิตก๊าซชีวภาพ สำหรับระบบบำบัดน้ำเสียชุมชน และระบบบำบัดน้ำเสียในโรงฆ่าสัตว์ของเทศบาลต่างๆ
- สนับสนุนการวิจัยเพื่อพัฒนาระบบผลิตก๊าซชีวภาพ ให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น รวมถึงสนับสนุนการศึกษา วิจัย พัฒนาอุปกรณ์ และเครื่องมือที่สามารถนำก๊าซชีวภาพ ไปใช้งานอย่างมีประสิทธิภาพ

(4) พลังงานชีวมวล

- สนับสนุนการผลิต หรือการเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตไฟฟ้าของอุตสาหกรรมเกษตร ที่มีวัสดุเหลือใช้ในทางการเกษตร เพียงพอที่จะใช้เป็นเชื้อเพลิงหรือผลิตกระแสไฟฟ้า ทั้งเพื่อใช้เองภายในโรงงานของตน และพลังไฟฟ้าที่เหลือใช้ สามารถขายเข้าสู่ระบบจำหน่ายของการไฟฟ้า
- ส่งเสริมให้มีการผลิต และใช้เตาหุงต้มประสิทธิภาพสูง เป็นที่นิยมในตลาด
- ส่งเสริมการสาธิตและเผยแพร่อุตสาหกรรมผลิตถ่าน ให้มีประสิทธิภาพสูงขึ้น
- เสริมการศึกษาวิจัยเพื่อนำวัสดุเหลือใช้ในการเกษตร มาใช้เป็นพลังงาน

(5) ส่งเสริมการใช้น้ำมันจากพืชเป็นเชื้อเพลิง

- กำหนดมาตรฐานคุณภาพน้ำมัน
- ดำเนินการประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับความเหมาะสมที่จะนำน้ำมันพืชมาใช้ในเครื่องยนต์ประเภทต่างๆ
- การยกเว้นภาษีสรรพสามิตน้ำมัน และเงินเก็บเข้ากองทุนน้ำมันเชื้อเพลิง และเงิน เก็บเข้ากองทุนเพื่อส่งเสริมการอนุรักษ์พลังงาน ในส่วนของน้ำมันพืช หรือ Ester ที่ผลิตจากน้ำมันพืช ในอัตราส่วนที่ผสมในน้ำมันดีเซล โดยเรียกเก็บภาษี สรรพสามิต เฉพาะในส่วนของน้ำมันดีเซลเท่านั้น
- ควรให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องศึกษาวิจัยเพิ่มเติม เพื่อให้เกิดการผลิต และใช้น้ำมันพืชในเครื่องยนต์ดีเซล ให้มากขึ้นในระยะยาว โดยการศึกษาวิจัยต้องครอบคลุมถึงผลกระทบทั้งทาง

- ด้านเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม
- สนับสนุนการศึกษาเพื่อหาทางนำน้ำมันพืชใช้แล้ว หรือน้ำมันพืชที่ไม่ใช่พืชเศรษฐกิจมาใช้

(6) พลังน้ำ

- ส่งเสริมให้มีการใช้พลังงานขนาดเล็กผลิตไฟฟ้าระดับหมู่บ้าน อย่างยั่งยืน
- ปรับปรุงประสิทธิภาพหรือขยายกำลังการผลิตไฟฟ้าด้วยพลังงาน ในแหล่งที่มีศักยภาพและมีความมั่นคงสูงในการผลิตไฟฟ้า

(7) พลังงานความร้อนใต้พิภพ

ศึกษาความเป็นไปได้ในการพัฒนา แหล่งพลังงานความร้อนใต้พิภพ เพื่อนำขึ้นมาใช้ให้เกิดประโยชน์ เป็นแหล่งพลังงานสำหรับผลิตไฟฟ้า และนำพลังงานความร้อนส่วนที่เหลือไปใช้ในกิจกรรมต่อเนื่อง

(8) การใช้เซลล์เชื้อเพลิง

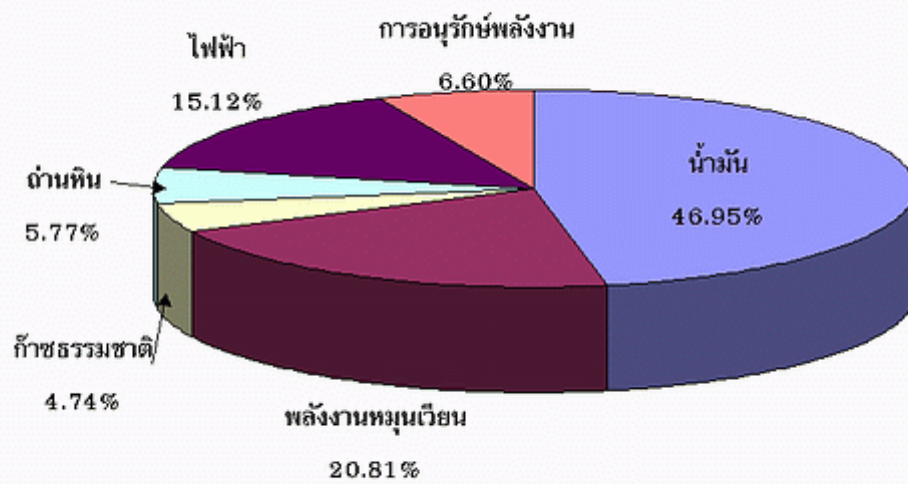
สนับสนุนการวิจัยเพื่อให้มีการผลิตเซลล์เชื้อเพลิงแบบคาร์บอนเนตขึ้นในประเทศไทย

4.5 สรุปผลจากการดำเนินงานตามมาตรการ

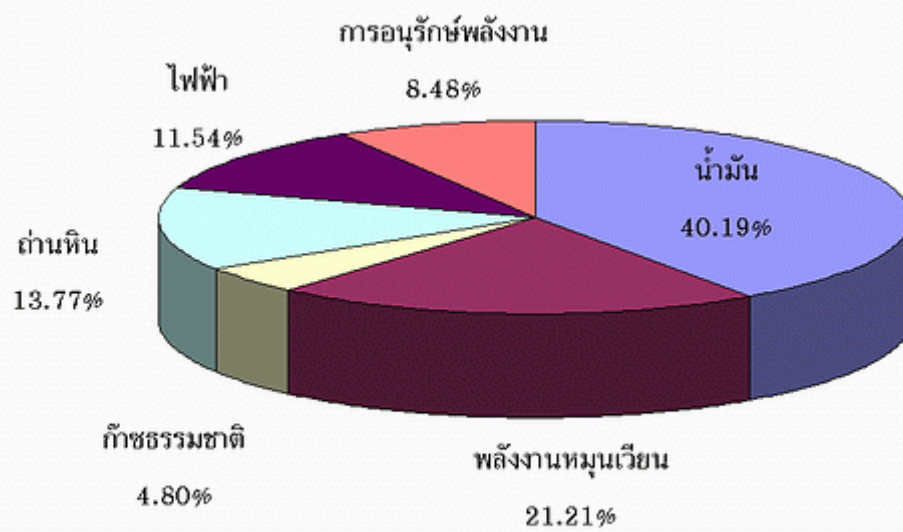
หากสามารถดำเนินงานได้ตามมาตรการและเป้าหมายข้างต้นแล้ว ประเทศไทยจะมีสัดส่วนการใช้พลังงาน ณ ปลายปี 2549 และ 2554 ดังนี้

พลังงาน	ปลายปี 2544		ปลายปี 2549		ปลายปี 2554	
	ktoe	ร้อยละ	ktoe	ร้อยละ	Ktoe	ร้อยละ
น้ำมัน	27,267	54.35%	34,308	46.95%	44,083	40.19%
พลังงานหมุนเวียน	9,935	19.80%	15,210	20.81 %	23,266	21.21%
ก๊าซธรรมชาติ	1,516	3.02%	3,466	4.74%	5,268	4.80%
ถ่านหิน	3,400	6.78%	4,217	5.77%	15,104	13.77%
ไฟฟ้า	7,886	15.72%	11,052	15.12%	12,659	11.54%
การอนุรักษ์พลังงาน	161	0.32%	4,823	6.60%	9,306	8.48%
รวม	50,165	100%	73,076	100%	109,686	100.0%

**เป้าหมาย
การอนุรักษ์พลังงานรวม**

2549

2554

กลับสารบัญ

สถานการณ์ นโยบาย และมาตรการพลังงานของไทยปี 2544

19. การปรับปรุงระบบการค้าและมาตรฐานความปลอดภัย ก๊าซปิโตรเลียมเหลว

คณะรัฐมนตรีได้มีมติเมื่อวันที่ 16 กุมภาพันธ์ 2542 เห็นชอบแนวทางและขั้นตอนการยกเลิกการควบคุมราคาก๊าซปิโตรเลียมเหลว และการปรับปรุงระบบการค้าและมาตรฐานความปลอดภัยก๊าซปิโตรเลียมเหลว โดยมอบหมายหน่วยงานที่เกี่ยวข้องรับผิดชอบดำเนินการต่อไป ซึ่งตามแนวทางการปรับปรุงระบบการค้า และมาตรฐานความปลอดภัยก๊าซปิโตรเลียมเหลว จะต้องมีการดำเนินการ 3 ขั้นตอน ได้แก่ 1) การจัดการบรรจุก๊าซฯ ที่ ผิดกฎหมาย 2) การขจัดถังก๊าซหุงต้มที่ผิดกฎหมาย (ถังขาว) และ 3) การเร่งรัดให้มีการซ่อมบำรุงถังก๊าซหุงต้ม (ซ่อมใหญ่ 5 ปี)

ในช่วงที่ผ่านมาหน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้ร่วมกันดำเนินการจัดการบรรจุก๊าซฯ ที่ผิดกฎหมายได้เสร็จสิ้นลงแล้วมีผลการดำเนินการสรุปได้ดังนี้

- 1. ด้านการคุ้มครองผู้บริโภค** ได้ดำเนินการให้มีการติด Seal ที่หัวจ่ายของถังก๊าซหุงต้ม โดยมีหมายเลขประจำตัวของผู้บรรจุเพื่อป้องกันไม่ให้บรรจุก๊าซฯ ขาดน้ำหนัก และกำหนดให้ออกใบรับเงินมัดจำ ถังก๊าซหุงต้ม เพื่อเป็นหลักฐานให้ประชาชนขอรับเงินคืนเมื่อเลิกใช้ถังก๊าซฯ ตลอดจน การให้พนักงานเจ้าหน้าที่ตรวจสอบแทนกันได้ เพื่อเพิ่มขีดความสามารถในการตรวจสอบให้มากขึ้น
- 2. ด้านความปลอดภัย** ได้ดำเนินการจัดการบรรจุก๊าซฯ ข้ามยี่ห้อ เพื่อให้ผู้ค้าก๊าซเจ้าของยี่ห้อ รับผิดชอบซ่อมบำรุงถังตามกฎหมาย และการกำหนดข้อความถังก๊าซหุงต้มเป็นภาษาไทย เพื่อให้ประชาชนสามารถอ่านเข้าใจได้ง่าย
- 3. ด้านส่งเสริมการแข่งขัน** ได้ปรับลดปริมาณการค้าของผู้ค้าก๊าซขั้นต่ำจาก 100,000 เมตริกตัน/ปี เป็น 50,000 เมตริกตัน/ปี เพื่อเพิ่มจำนวนผู้ค้าก๊าซและง่ายต่อการขออนุญาตเป็นผู้ค้าก๊าซ รวมทั้ง ได้กำหนดให้สถานีบริการน้ำมันเชื้อเพลิงจำหน่ายก๊าซหุงต้มเพื่อเพิ่มจำนวนผู้ค้าปลีก

ผลดีจากการดำเนินการแล้วเสร็จในการจัดการบรรจุก๊าซฯ ที่ผิดกฎหมาย ทำให้เกิดการนำถังใหม่เข้าสู่ตลาด และซ่อมแซมถังเก่ารวม 5.5 ล้านใบ หรือร้อยละ 47 ของถังทั้งหมดในตลาด และทำให้เกิดผู้ค้าก๊าซฯ รายใหม่ขึ้น 2 ราย คือ บริษัท ยูเนียนแก๊ส (ยี่ห้อปิกนิก) และ บริษัท แสงทอง (ยี่ห้อ ST) จากเดิมซึ่งมีอยู่ 4 ราย คือ ปตท. ยูนิคแก๊ส เวิลด์แก๊ส และสยามแก๊ส และทำให้ถังก๊าซฯ ทุกใบมี seal รับประกันว่ามีก๊าซฯ เต็มน้ำหนักที่ระบุไว้ข้างถัง

สำหรับในขั้นตอนที่ 2 เป็นการขจัดถังก๊าซหุงต้มที่ผิดกฎหมาย (ถังขาว) มีแนวทางการดำเนินการดังนี้

- กำหนดพื้นที่แลกเปลี่ยนถังขาวทั่วประเทศออกเป็น 10 พื้นที่ ได้แก่ 1) กรุงเทพมหานครและปริมณฑล 2) ภาคกลาง 3) ภาคตะวันออก 4) ภาคตะวันตก 5) ภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง 6) ภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบน 7) ภาคเหนือตอนล่าง 8) ภาคเหนือตอนบน 9) ภาคใต้ตอนบน 10) ภาคใต้ตอนล่าง (รายละเอียดตามเอกสารแนบ) และมีระยะเวลาแลกเปลี่ยนถังขาวพื้นที่ละ 2 เดือน ระยะเวลาดำเนินการห่างกันพื้นที่ละ 1 เดือน รวมระยะเวลาดำเนินการ 11 เดือน โดยจะเริ่มทำการแลกเปลี่ยนถังขาวสำหรับพื้นที่แรก (กทม. และปริมณฑล) ในวันที่ 15 มกราคม 2545 สำหรับพื้นที่อื่นเริ่มทุกวันที่ 1 ของเดือน และเพื่อให้การดำเนินการแลกเปลี่ยนถังขาวเป็นไปด้วยความเรียบร้อย สพข. จึงได้กำหนดให้มีการสัมมนาให้ความรู้ความเข้าใจขั้นตอนการแลกเปลี่ยนกับผู้เกี่ยวข้องก่อนเริ่มต้นโครงการในพื้นที่ประมาณ 15 วัน
- วิธีการแลกเปลี่ยนถังขาว ให้ร้านค้าปลีกก๊าซหุงต้มเป็นตัวแทนของประชาชนที่เป็นลูกค้าของตน นำถังขาวไปแลกเปลี่ยนเป็นถังหุงต้มของผู้ค้าก๊าซฯ รายใดรายหนึ่ง ณ โรงบรรจุในพื้นที่

ซึ่งมีอยู่ในทุกจังหวัด และตัวแทนผู้ค้าก๊าซฯ จะทำหน้าที่เป็นตัวแทนผู้ค้าก๊าซฯ ในการนำถัง ก๊าซหุงต้มของผู้ค้าก๊าซฯ ไปแลกเปลี่ยนกับร้านค้าปลีกก๊าซหุงต้ม พร้อมกันนี้ถึงใหม่สำหรับ โครงการแลกเปลี่ยนที่โรงบรรจุทุกใบจะต้องมีข้อความว่า "รัฐช่วยราษฎร์แลกถังขาวฟรี" ปรากฏอยู่บนถังก๊าซ

3. การใช้เงินกองทุนน้ำมันเชื้อเพลิงจ่ายช่วยเหลือผู้ค้าก๊าซฯ ในการจัดหาถังก๊าซฯ ใหม่มาแลกถังขาว ในวงเงินไม่เกิน 600 ล้านบาท ภาครัฐและเอกชนจะรับผิดชอบค่าใช้จ่ายฝ่ายละร้อยละ 50 โดยทยอยจ่ายแต่ละพื้นที่
4. เพิ่มอัตราค่าการตลาดของก๊าซหุงต้มขึ้นอีก 10 สตางค์/กิโลกรัม จากเดิม 2.9566 บาท/กิโลกรัม เป็น 3.0566 บาท/กิโลกรัม โดยผู้ค้าก๊าซฯ จะลดราคาจำหน่ายส่งลง 10 สตางค์/กิโลกรัม เพื่อผ่านค่าการตลาดต่อไปยังร้านค้าปลีก โดยพื้นที่แลกเปลี่ยนถึงพื้นที่ที่ 1 และ 2 ผู้ค้าก๊าซฯ จะแบกรับภาระต้นทุนดังกล่าวไปก่อน และตั้งแต่พื้นที่ที่ 3 เป็นต้นไป (มีนาคม 2545) รัฐจะลดราคาขายส่ง ณ คลังก๊าซลง 10 สตางค์/กิโลกรัม ดังนั้น ผู้ค้าก๊าซฯ จะมีรายได้ชัดเจนในส่วนที่แบกรับภาระก่อนในพื้นที่ที่ 1 และ 2

**กำหนดเวลาและพื้นที่สำหรับการดำเนินการแลกเปลี่ยนถังขาว
ระหว่าง มกราคม-พฤศจิกายน 2545**

ภาค/จังหวัด	จำนวน โรงบรรจุ ก๊าซฯ (แห่ง)	กำหนดเวลา การแลกเปลี่ยน
(01) กรุงเทพมหานครและปริมณฑล กรุงเทพมหานคร นนทบุรี ปทุมธานี สมุทรปราการ สมุทรสาคร	43 10 6 7 11 9	15 มกราคม- 15 มีนาคม 2545
(02) ภาคกลาง ชัยนาท นครปฐม พระนครศรีอยุธยา ลพบุรี สระบุรี สิงห์บุรี อ่างทอง สุพรรณบุรี	30 3 8 5 5 3 1 1 4	1 กุมภาพันธ์-31 มีนาคม 2545
(03) ภาคตะวันออก จันทบุรี ฉะเชิงเทรา ชลบุรี ตราด นครนายก ปราจีนบุรี ระยอง สระแก้ว	41 5 8 11 1 3 5 7 1	1 มีนาคม-30 เมษายน 2545
(04) ภาคตะวันตก กาญจนบุรี ประจวบคีรีขันธ์ เพชรบุรี ราชบุรี สมุทรสงคราม	20 6 5 3 5 1	1 เมษายน- 31 พฤษภาคม 2545
(05) ภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง ชัยภูมิ นครราชสีมา บุรีรัมย์	39 4 13 5	1 พฤษภาคม-30 มิถุนายน 2545

ยโสธร	1	
ศรีสะเกษ	3	
สุรินทร์	7	
อำนาจเจริญ	1	
อุบลราชธานี	5	
(06)ภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบน	42	1 มิถุนายน-31 กรกฎาคม 2545
กาฬสินธุ์	3	
ขอนแก่น	8	
นครพนม	3	
มหาสารคาม	4	
มุกดาหาร	1	
ร้อยเอ็ด	4	
เลย	3	
สกลนคร	5	
หนองคาย	4	
หนองบัวลำภู	2	
อุดรธานี	5	
(07) ภาคเหนือตอนล่าง	30	1 กรกฎาคม-31 สิงหาคม 2545
กำแพงเพชร	2	
ตาก	3	
นครสวรรค์	4	
พิจิตร	3	
พิษณุโลก	4	
เพชรบูรณ์	6	
สุโขทัย	4	
อุตรดิตถ์	4	
อุทัยธานี	0	
(08) ภาคเหนือตอนบน	42	1 สิงหาคม-30 กันยายน 2545
เชียงราย	8	
เชียงใหม่	16	
น่าน	4	
พะเยา	3	
แพร่	2	
แม่ฮ่องสอน	1	
ลำปาง	6	
ลำพูน	2	
(09) ภาคใต้ตอนบน	41	1 กันยายน-31 ตุลาคม 2545
กระบี่	4	
ชุมพร	7	
นครศรีธรรมราช	10	
พังงา	4	
ภูเก็ต	2	
ระนอง	3	
สุราษฎร์ธานี	11	
(10) ภาคใต้ตอนล่าง	32	1 ตุลาคม-30 พฤศจิกายน 2545
ตรัง	5	
นราธิวาส	3	
ปัตตานี	4	
พัทลุง	3	
ยะลา	3	
สงขลา	10	
สตูล	4	
รวม	360	

หมายเหตุ : ข้อมูล ณ ธันวาคม 2544

กลับสารบัญ

สถานการณ์ นโยบาย และมาตรการพลังงานของไทยปี 2544

20. โครงการจำหน่ายน้ำมันเชื้อเพลิงสำหรับชาวประมงใน เขตต่อเนื่อง

1. ความเป็นมา

1.1 คณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ 3 ตุลาคม 2543 ได้มีมติเห็นชอบแนวทางการดำเนินโครงการจำหน่ายน้ำมันเชื้อเพลิงสำหรับชาวประมงในเขตต่อเนื่องตามมติคณะกรรมการนโยบายพลังงานแห่งชาติ เมื่อวันที่ 28 กันยายน 2543 โดยมอบหมายให้หน่วยงานต่างๆ คือ กรมสรรพสามิต กรมศุลกากร กรมทะเบียนการค้า และกรมสรรพากร รับไปดำเนินการออกระเบียบหลักเกณฑ์เงื่อนไข เพื่อรองรับโครงการดังกล่าว รวมทั้งเพื่อให้มีการยกเว้นภาษีอากรต่าง ๆ ซึ่งจะทำให้ราคาน้ำมันในโครงการถูกลงสามารถแข่งขันได้

1.2 กรมสรรพสามิต กรมศุลกากร และกรมทะเบียนการค้า ได้ดำเนินการตามมติคณะรัฐมนตรี ดังนี้

(1) กรมทะเบียนการค้า ได้ออกประกาศกระทรวงพาณิชย์ เรื่อง กำหนดคุณภาพน้ำมันดีเซลสำหรับใช้กับเครื่องยนต์หมุนเร็ว ฉบับที่ 10 (พ.ศ. 2543) ประกาศ ณ วันที่ 27 ตุลาคม 2543 และประกาศกรมทะเบียนการค้า เรื่อง หลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขของการเก็บ การขนส่ง และการขอความเห็นชอบในข้อกำหนดคุณภาพของน้ำมันดีเซลสำหรับใช้กับเครื่องยนต์หมุนเร็วที่ผู้ค้าน้ำมันผลิต และจัดหาเพื่อส่งออก ประกาศ ณ วันที่ 9 มกราคม พ.ศ. 2544

(2) กรมสรรพสามิต ได้ออกประกาศกระทรวงการคลัง เรื่อง ยกเว้นภาษีสรรพสามิต (ฉบับที่ 63) ประกาศ ณ วันที่ 6 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2544 และประกาศกรมสรรพสามิต เรื่อง หลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขในการยกเว้นภาษีสำหรับน้ำมันดีเซลที่นำไปจำหน่ายในเขตต่อเนื่องของราชอาณาจักร ประกาศ ณ วันที่ 13 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2544

(3) กรมศุลกากรได้ออกประกาศกระทรวงการคลัง ที่ ศก. 1/2544 เรื่อง การยกเว้นอากรศุลกากร ประกาศ ณ วันที่ 6 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2544 และประกาศกรมศุลกากรที่ 7/2544 เรื่อง ระเบียบปฏิบัติเกี่ยวกับการพิจารณาอนุญาตให้ขนถ่ายน้ำมันดีเซลในเขตต่อเนื่องของราชอาณาจักร ประกาศ ณ วันที่ 16 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2544

(4) กรมสรรพากรออกพระราชกฤษฎีกา ฉบับที่ 390 พ.ศ. 2544 ให้ยกเว้นภาษีมูลค่าเพิ่มสำหรับการขายน้ำมันดีเซลของสถานีบริการจำหน่ายน้ำมันกลางทะเลในเขตต่อเนื่องของราชอาณาจักรไทย โดยมีผลบังคับใช้ตั้งแต่วันที่ 28 กันยายน 2544 เป็นต้นไป

1.3 สพข. ได้ดำเนินการจัดสัมมนาแนวทางปฏิบัติในการดำเนินโครงการจำหน่ายน้ำมันเชื้อเพลิงสำหรับชาวประมงในเขตต่อเนื่อง ในวันที่ 23 กุมภาพันธ์ 2544 ณ กรมสรรพสามิต โดยได้เชิญหน่วยงานต่างๆ ที่เกี่ยวข้องทั้งภาคราชการและเอกชน ซึ่งประกอบด้วย กรมศุลกากร กรมสรรพสามิต กรมทะเบียนการค้า กรมสรรพากร กรมเจ้าท่า สำนักงานตำรวจแห่งชาติ และ สพข. รวมทั้ง ผู้ค้าน้ำมัน โรงกลั่น ผู้ประกอบการขนส่งน้ำมัน ผู้จำหน่ายน้ำมัน และสมาคมการประมงแห่งประเทศไทย เพื่อเข้าร่วมชี้แจงทำความเข้าใจในหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขในการดำเนินโครงการที่เกี่ยวข้องกับหน่วยงานต่างๆ เพื่อจะได้นำไปใช้เป็นแนวทางปฏิบัติให้ถูกต้องตามข้อกำหนดของรัฐ ต่อไป

1.4 คณะรัฐมนตรีได้มีมติเพิ่มเติม เมื่อวันที่ 26 มิถุนายน 2544 เรื่อง โครงการจำหน่ายน้ำมันสำหรับชาวประมงในเขตต่อเนื่อง โดยเห็นควรให้ดำเนินการ ดังนี้

(1) ในขั้นตอนการควบคุมการจำหน่าย แม้จะมีการกำหนดมาตรการต่าง ๆ ที่ค่อนข้างรัดกุม แต่อาจมีปัญหารั่วไหลจากการแบ่งสรรผลประโยชน์ได้ จึงควรให้มีการตรวจสอบที่เป็นระบบเปิดให้บุคคลภายนอกเข้ามามตรวจสอบได้

(2) ควรจัดตั้งคณะทำงานเพื่อทำหน้าที่กำกับดูแลให้การปฏิบัติตามโครงการเกิดความรัดกุมและมีประสิทธิภาพ โดยให้มีผู้แทนกรมสรรพสามิตเป็นประธานคณะทำงาน และให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องส่งผู้แทนเข้าร่วมเป็นคณะทำงาน ประกอบด้วย กรมสรรพากร กรมศุลกากร กรมเจ้าท่า กรมทะเบียนการค้า กรมประมง สำนักงานตำรวจแห่งชาติ และสำนักงานคณะกรรมการนโยบายพลังงานแห่งชาติ

1.5 เพื่อให้เป็นไปตามมติคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ 26 มิถุนายน 2544 กระทรวงการคลังได้มีคำสั่งแต่งตั้งคณะกรรมการกำกับดูแลโครงการจำหน่ายน้ำมันดีเซลสำหรับชาวประมงในเขตต่อเนื่องของราชอาณาจักร เมื่อวันที่ 19 ตุลาคม 2544

1.6 ในส่วนของการตรวจสอบที่เป็นระบบเปิดให้บุคคลภายนอกเข้ามามตรวจสอบ สพข.ได้ประสานให้มีการจัดตั้งคณะทำงานประสานความร่วมมือภาคเอกชนในการแก้ไขปัญหาน้ำมันเถื่อน โดยประกอบด้วยผู้แทนผู้ค้าน้ำมันตามมาตรา 7 และสภาอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย ซึ่งได้มีการประชุมเพื่อสรุปข้อดี ข้อเสีย และข้อเสนอแนะสำหรับโครงการจำหน่ายน้ำมันเชื้อเพลิงสำหรับชาวประมงในเขตต่อเนื่อง รวมทั้งประเมินผลความสำเร็จโครงการและรายงานให้คณะกรรมการนโยบายพลังงานแห่งชาติทราบ

2. ผลการดำเนินโครงการ

คณะกรรมการกำกับดูแลโครงการฯ ได้รวบรวมรายงานผลการดำเนินโครงการจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง คือ กรมศุลกากร กรมทะเบียนการค้า กรมสรรพสามิต สำนักงานตำรวจแห่งชาติ และสมาคมการประมงแห่งประเทศไทย และสรุปสาระสำคัญผลการดำเนินโครงการในช่วงที่ผ่านมาได้ดังนี้

2.1 จำนวนผู้เข้าร่วมโครงการนับตั้งแต่ได้เริ่มโครงการจำหน่ายน้ำมันเชื้อเพลิงในเขตต่อเนื่อง ในวันที่ 30 เมษายน 2544 จนถึงวันที่ 18 ธันวาคม 2544 มีจำนวนผู้เข้าร่วมโครงการ ดังนี้

(1) บริษัทผู้ค้าน้ำมันตามมาตรา 7 มีจำนวน 5 ราย ประกอบด้วย

1. บริษัท อุตสาหกรรมปิโตรเคมีกัลไทย จำกัด (มหาชน)
2. บริษัท ไทยออยล์ จำกัด
3. บริษัท โรงกลั่นน้ำมันระยอง จำกัด
4. บริษัท สตาร์ปิโตรเลียม รีไฟน์นิ่ง จำกัด
5. บริษัท ปตท. จำกัด (มหาชน)

(2) บริษัทผู้ค้าน้ำมันในเขตต่อเนื่อง มีจำนวน 13 ราย ประกอบด้วย

1. บริษัท รวมมิตรมารีนออยล์ จำกัด
2. สหกรณ์การประมงบ้านแหลม จำกัด
3. บริษัท สยามนาวิ จำกัด
4. บริษัท โลมาอันดามัน ปิโตรเลียม จำกัด
5. ห้างหุ้นส่วนจำกัด เอ็ม.ยู.ออยล์
6. บริษัท อ่าวไทย ชีพพลาย แอนด์ เซอร์วิส จำกัด
7. ห้างหุ้นส่วนจำกัด คำน้ำมันประมงไทย
8. บริษัท เอกเฉลิมโชค จำกัด
9. บริษัท ท่าฉลอม มารีนออยล์ จำกัด
10. บริษัท มหาชัยมารีนออยล์ จำกัด
11. บริษัท แหลมทอง ชีพพลาย แอนด์ เซอร์วิส จำกัด
12. ห้างหุ้นส่วนจำกัด เจ แอนด์ มาย
13. ห้างหุ้นส่วนจำกัด มนตรีทรีซิน

(3) เรือบรรทุกน้ำมันและสถานีบริการน้ำมัน (Tanker) มีจำนวน 25 ลำ

(4) สมาคมประมงท้องถิ่นที่เสนอเข้าร่วมโครงการ จำนวน 28 สมาคม

(5) เรือประมงที่จดทะเบียนเข้าร่วมโครงการ จำนวน 6,148 ลำ

2.2 การจำหน่ายน้ำมันในเขตต่อเนื่อง

(1) ปริมาณน้ำมันดีเซลที่ขอยกเว้นภาษีเพื่อนำไปจำหน่ายในเขตต่อเนื่องของราชอาณาจักร ตั้งแต่วันที่ 30 เมษายน ถึงวันที่ 15 ธันวาคม 2544 มีจำนวนทั้งสิ้น 76,772,774 ลิตร

(2) การจำหน่ายน้ำมันดังกล่าว ในปัจจุบันครอบคลุมจังหวัดในพื้นที่อำเภอไทยตอนบน จนถึงจังหวัดสุราษฎร์ธานี และภาคใต้ตอนล่างในจังหวัดปัตตานี สำหรับด้านอันดามันมีสมาคมประมงท้องถิ่น เสนอเข้าร่วมโครงการแล้วแต่ยังไม่มีการดำเนินการ

2.3 ราคาน้ำมันที่จำหน่ายในเขตต่อเนื่องราคาน้ำมันที่จำหน่ายในเขตต่อเนื่อง จะเปลี่ยนแปลงตามราคาหน้าโรงกลั่น เมื่อเปรียบเทียบกับราคาน้ำมันที่จำหน่ายโดยเรือต่างชาตินอกเขตต่อเนื่อง ราคาน้ำมันในเขตต่อเนื่อง จะสูงกว่าเล็กน้อย ประมาณลิตรละ 20 - 30 สตางค์ แต่คุณภาพของน้ำมันที่จำหน่ายในเขตต่อเนื่องจะดีกว่าน้ำมันที่จำหน่ายโดยเรือต่างชาตินอกเขตต่อเนื่อง

2.4 ผลการตรวจสอบการกระทำความผิด

(1) ผลการตรวจสอบคุณภาพน้ำมันดีเซลหมุนเร็วที่สถานีบริการน้ำมัน เรือ และรถยนต์ ของกรมทะเบียนการค้า ตั้งแต่เดือนมีนาคม ถึงเดือนตุลาคม 2544 จากตัวอย่างน้ำมันทั้งหมด 4,534 ตัวอย่าง พบการกระทำความผิดเกี่ยวกับอุณหภูมิการกลั่นและปริมาณกำมะถันที่อาจสันนิษฐานได้ว่าเป็นน้ำมันจากต่างประเทศ เพียง 13 ตัวอย่าง หรือคิดเป็นร้อยละ 0.29 แต่ไม่พบน้ำมันสีเขียวน้ำมันที่เติมสารคาร์บอนีลแต่อย่างใด

(2) ผลการตรวจสอบการกระทำความผิดของผู้ค้าน้ำมัน เรือขนส่งน้ำมัน และเรือประมง โดยกรมศุลกากร ปรากฏว่าไม่พบการกระทำความผิดแต่อย่างใด

3. การต่ออายุโครงการ

สพข. ในฐานะฝ่ายเลขานุการของคณะกรรมการนโยบายพลังงานแห่งชาติ ได้พิจารณาผลการประเมินโครงการของคณะกรรมการกำกับดูแลโครงการของภาคราชการและคณะทำงานของภาคเอกชนแล้ว มีความเห็นว่าโครงการจำหน่ายน้ำมันสำหรับชาวประมงในเขตต่อเนื่อง ได้ก่อให้เกิดผลดีต่อเศรษฐกิจส่วนรวมของประเทศ และผู้ประกอบการค้าน้ำมันในประเทศ รวมถึงชาวประมงอย่างมาก ถึงแม้จะมีข้อเสียในการปฏิบัติอยู่บ้าง แต่ก็สามารถที่จะดำเนินการแก้ไขในระยะต่อไปได้ ฝ่ายเลขานุการฯ จึงเห็นว่ารัฐบาลควรสนับสนุนให้โครงการนี้มีการดำเนินต่อไป

ดังนั้น สพข. จึงได้สรุปข้อเสนอในการดำเนินโครงการจำหน่ายน้ำมันเชื้อเพลิง สำหรับชาวประมงในเขตต่อเนื่อง เสนอขอความเห็นชอบต่อคณะกรรมการนโยบายพลังงานแห่งชาติในการประชุมเมื่อวันที่ 26 พฤศจิกายน 2544 และต่อมาคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ 18 ธันวาคม 2544 ได้มีมติเห็นชอบตามมติคณะกรรมการฯ ดังนี้

3.1 เห็นชอบให้มีการต่ออายุโครงการจำหน่ายน้ำมันเชื้อเพลิงสำหรับชาวประมงในเขตต่อเนื่องอย่างถาวร โดยมีเงื่อนไขจะต้องมีการประเมินผลโครงการอย่างน้อยปีละครั้ง หากคณะกรรมการนโยบายพลังงานแห่งชาติเห็นว่าผลการประเมินไม่เหมาะสมที่จะดำเนินโครงการต่อ ควรให้เสนอคณะรัฐมนตรีเพื่อมีมติให้ยุติโครงการต่อไป

3.2 มอบหมายให้กรมสรรพากรเร่งดำเนินการออกพระราชกฤษฎีกาเพื่อขอยกเว้นภาษีมูลค่าเพิ่มสำหรับการจำหน่ายน้ำมันในโครงการฯ ในลักษณะต่อเนื่องอย่างถาวร โดยให้มีผลบังคับใช้ตั้งแต่วันที่ 1 มกราคม 2545 เป็นต้นไป

3.3 มอบหมายให้คณะกรรมการกำกับดูแลโครงการจำหน่ายน้ำมันดีเซลสำหรับชาวประมง ในเขตต่อเนื่องของราชอาณาจักร ประสานงานติดตามเร่งรัดให้สมาคมการประมงแห่งประเทศไทยผลักดันให้โครงการฯ มีการขยายตัวครอบคลุมทุกพื้นที่ สามารถตอบสนองความต้องการใช้น้ำมันของชาวประมงได้อย่างทั่วถึง ภายในปี 2545

กลับสารบัญ

สถานการณ์ นโยบาย และมาตรการพลังงานของไทยปี 2544

21. ความคืบหน้าการซื้อขายไฟฟ้ากับประเทศเพื่อนบ้าน

1. การซื้อขายไฟฟ้ากับประเทศสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว (สปป.ลาว)

1.1 รัฐบาลไทยได้ตกลงรับซื้อไฟฟ้าจาก สปป. ลาว ในจำนวน 3,000 เมกะวัตต์ โดยมีการลงนามในบันทึกความเข้าใจ (MOU) เมื่อวันที่ 19 มิถุนายน 2539 โดยในขณะนี้มีโครงการ ที่จ่ายกระแสไฟฟ้าเข้าระบบของ กฟผ. แล้ว 2 โครงการ คือ โครงการน้ำเหิน-หินบุน และโครงการห้วยเหาะ ส่วนโครงการที่ยังไม่มีการลงนาม ในสัญญาซื้อขายไฟฟ้ามีจำนวน 6 โครงการ แบ่งการส่งมอบไฟฟ้าออกเป็น 2 ระยะ คือ โครงการน้ำเหิน 2 โครงการน้ำงึม 2 โครงการน้ำงึม 3 และโครงการลิกไนต์หงสา ฝ่ายไทยจะรับซื้อไฟฟ้าจากทั้ง 4 โครงการในปริมาณรวมกันไม่เกิน 1,600 เมกะวัตต์ โดยโครงการใดสามารถเจรจาจนได้ข้อยุติก่อนก็ให้ส่งมอบไฟฟ้าก่อนโครงการอื่น และมีกำหนดที่จะส่งมอบไฟฟ้าในเดือนธันวาคม 2549 สำหรับปริมาณไฟฟ้าที่เหลือจะไปรวมกับโครงการอื่นๆ อีก 2 โครงการ ได้แก่ โครงการเขเปียน-เขน่าน้อย และโครงการเขคามาณ เพื่อให้ได้ปริมาณไฟฟ้าที่จะรับซื้อรวมกันไม่เกิน 1,700 เมกะวัตต์ และจะส่งมอบไฟฟ้าในเดือนมีนาคม 2551

1.2 ในส่วนของความคืบหน้าของการรับซื้อไฟฟ้าจากโครงการน้ำเหิน 2 กำลังการผลิต 920.4 เมกะวัตต์ ทั้ง 2 ฝ่าย ได้มีการตกลงราคาค่าไฟฟ้า จนได้ข้อยุติแล้วอยู่ที่ระดับ 4.219 เซ็นต์สหรัฐ/กิโลวัตต์ ชั่วโมง และได้นำมาสู่การลงนามใน MOU ฉบับข้อผูกพันเบื้องต้น (Initial MOU) โครงการน้ำเหิน 2 เมื่อวันที่ 26 พฤษภาคม 2543 ระหว่าง กฟผ. กับกลุ่มผู้ลงทุนโครงการน้ำเหิน 2 ซึ่งต่อมามีรัฐมนตรี ได้มีมติเห็นชอบกับร่างบันทึกความเข้าใจดังกล่าว และอนุมัติให้ กฟผ. นำไปลงนามร่วมกับกลุ่มผู้ลงทุนโครงการน้ำเหิน 2 เมื่อวันที่ 25 กรกฎาคม 2543 ทั้งนี้ กฟผ. และกลุ่มผู้ลงทุนโครงการน้ำเหิน 2 ได้มีการลงนาม MOU ไปแล้ว เมื่อวันที่ 3 สิงหาคม 2543

1.3 ต่อมา ฯพณฯ นายกรัฐมนตรี (พันตำรวจโททักษิณ ชินวัตร) ได้เดินทางไปเยือน สปป. ลาว อย่างเป็นทางการในระหว่างวันที่ 13-14 มิถุนายน 2544 และได้ชี้แจงนโยบายสำคัญของฝ่ายไทยในเรื่องพลังงานไฟฟ้า สรุปได้ดังนี้

- (1) รัฐบาลไทยยังคงรักษาข้อตกลงที่ให้ไว้กับฝ่ายลาว แต่ในขั้นแรกนี้ฝ่ายไทยจะรับซื้อไฟฟ้าจากโครงการใน สปป. ลาว โดยการจัดทำเป็นสัญญาซื้อขายไฟฟ้าระยะยาว ที่ระบุราคารับซื้อที่แน่นอนในปริมาณ 1,500 เมกะวัตต์ ซึ่งจะเต็มจำนวนที่โครงการน้ำเหิน 2
- (2) ขอให้ทั้งสองฝ่ายร่วมมือกันเร่งรัด การเจรจาซื้อขายไฟฟ้าของโครงการน้ำเหิน 2 ให้แล้วเสร็จโดยเร็ว
- (3) ให้ชะลอการเจรจารับซื้อจากโครงการอื่นๆ ที่ถัดจากโครงการน้ำเหิน 2 ไว้ก่อน โดยรัฐบาลจะประเมินความต้องการใช้ไฟฟ้าในประเทศอีกครั้ง
- (4) รัฐบาลไทยพร้อมที่จะรับซื้อไฟฟ้าจาก สปป. ลาว มากกว่าการใช้เงินในจำนวนที่ใกล้เคียงกัน ไปซื้อพลังงานจากประเทศ ที่พัฒนาแล้วมาผลิตไฟฟ้าในไทย

1.4 ฯพณฯ นายกรัฐมนตรี สปป.ลาว ได้เดินทางมาเยือนประเทศไทยอย่างเป็นทางการ ในระหว่างวันที่ 17-19 สิงหาคม 2544 และได้ร้องขอให้ฝ่ายไทย เร่งดำเนินการเจรจา สัญญาซื้อขายไฟฟ้าโครงการน้ำเหิน 2 ให้แล้วเสร็จโดยเร็ว เพื่อนำไปสู่การลงนาม ในสัญญาซื้อขายไฟฟ้า ภายในเดือนตุลาคม 2544 ซึ่ง ฯพณฯ นายกรัฐมนตรี (พันตำรวจโททักษิณ ชินวัตร) รับที่จะมาดำเนินการให้แล้วเสร็จตามกำหนดการดังกล่าว

2. การซื้อขายไฟฟ้ากับสหภาพพม่า

2.1 รัฐบาลไทยและรัฐบาลสหภาพพม่าได้มีการลงนามในบันทึกความเข้าใจเรื่อง การรับซื้อไฟฟ้าจากสหภาพพม่า เมื่อวันที่ 4 กรกฎาคม 2540 โดยประเทศไทยจะรับซื้อไฟฟ้าจากโครงการในสหภาพพม่าในปริมาณ 1,500 เมกะวัตต์ ภายในปี พ.ศ. 2553 โครงการผลิตไฟฟ้าที่มีความเป็นไปได้ ซึ่งสหภาพพม่าจะพัฒนาเพื่อเสนอขายให้ไทยมี 4 โครงการ ได้แก่ โครงการน้ำกก โครงการฮ้วยโครงการท่าซาง และโครงการคานบวก

2.2 ในต้นปี 2542 คณะกรรมการเพื่อดำเนินการส่งออกไฟฟ้าแห่งสหภาพพม่า ได้เสนอที่จะขอซื้อไฟฟ้าจากประเทศไทยเข้าระบบในปริมาณ 100-150 เมกะวัตต์ เนื่องจากสหภาพพม่าประสบปัญหาการขาดแคลนไฟฟ้าอย่างมาก โดยได้เสนอขอให้ กฟผ. ส่งไฟฟ้าผ่านจุดเชื่อมต่อจากสถานีไฟฟ้าแรงสูงฝั่งไทยที่ อำเภอแม่สอด จังหวัดตาก ไปยังสถานีไฟฟ้าแรงสูงฝั่งพม่าที่เมือง Bago (หงสาวดี) รวมระยะทางของสายส่งทั้งสิ้น 431 กิโลเมตร โครงการนี้ปัจจุบัน กฟผ. ได้ดำเนินการศึกษาความเป็นไปได้ของระบบสายส่งที่จะขาย ไฟฟ้าเข้าระบบของพม่าเสร็จเรียบร้อยแล้ว และอยู่ระหว่างการประสานกับการไฟฟ้าพม่าเพื่อหารือใน รายละเอียดของผลการศึกษาต่อไป ทั้งนี้ ในส่วนของการลงทุนก่อสร้างสายส่งของฝั่งสหภาพพม่า บริษัทผลิตไฟฟ้า จำกัด (มหาชน) รับที่จะเป็นผู้ดำเนินการลงทุนในการก่อสร้างสายส่งช่วงดังกล่าว โดยคาดว่าจะการดำเนินโครงการนี้จะแล้วเสร็จ และสามารถส่งไฟฟ้าขายให้แก่สหภาพพม่าได้ประมาณปี 2547-2548

3. การซื้อขายไฟฟ้ากับสาธารณรัฐประชาชนจีน

3.1 รัฐบาลไทยและรัฐบาลสาธารณรัฐประชาชนจีน ได้มีการลงนามในบันทึกความเข้าใจ เรื่องการรับซื้อไฟฟ้าจากสาธารณรัฐประชาชนจีน จำนวน 3,000 เมกะวัตต์ เมื่อวันที่ 12 พฤศจิกายน 2541 โดย กฟผ. จะรับซื้อไฟฟ้าจากโครงการโรงไฟฟ้าพลังน้ำยูนนานจิงหง กำลังผลิต 1,500 เมกะวัตต์ ในปี 2556 และอีก 1 โครงการ กำลังผลิต 1,500 เมกะวัตต์ ในปี 2557

3.2 คณะกรรมการซื้อขายไฟฟ้าไทย-จีน ได้มีการประชุมร่วมกันในเดือนกันยายน 2543 และได้ข้อสรุปที่สำคัญคือ

- (1) ทั้ง 2 ฝ่าย ได้ลงนามในความตกลงเรื่อง “การร่วมลงทุนในการพัฒนาโครงการโรงไฟฟ้าพลังน้ำยูนนานจิงหง ระหว่างกลุ่มผู้ลงทุนไทย-จีน” เมื่อวันที่ 5 กันยายน 2543 โดยแบ่งการลงทุนออกเป็น 2 ฝ่าย ในส่วนของฝ่ายจีนจะร่วมกันลงทุนร้อยละ 30 ประกอบด้วย The State Power Corporation of China (SP), The Yunnan Electric Power Co., Ltd. (YEPG), Yunnan Provincial Development and Investment Co., Ltd. (YPDI) และฝ่ายไทยร้อยละ 70 โดยมีบริษัท GMS Power Public Co., Ltd. (GMS) เป็นหัวหน้ากลุ่มผู้ลงทุนของฝ่ายไทย
- (2) ทั้ง 2 ฝ่าย ได้ตกลงที่จะใช้ระบบสายส่งขนาด 500 kV DC ส่งไฟฟ้าจำนวน 3,000 เมกะวัตต์ โดยแนวสายส่งจากจีนมาไทยจะผ่านพื้นที่ของ สปป.ลาว และมีสถานีจุดเปลี่ยนกระแสไฟฟ้า (Converter Station) อยู่ในอาณาเขตของสาธารณรัฐประชาชนจีน
- (3) ทั้ง 2 ฝ่าย ได้เห็นชอบให้โรงไฟฟ้าพลังน้ำยูนนานจิงหง เข้าร่วมการซื้อขายไฟฟ้าในตลาดกลางซื้อขายไฟฟ้า (Power Pool) ของไทย
- (4) ทั้ง 2 ฝ่าย ได้เห็นชอบกับแผนงานเบื้องต้นของโครงการโรงไฟฟ้าพลังน้ำยูนนานจิงหง ที่จะดำเนินการในระยะต่อไป ได้แก่ การศึกษาความเป็นไปได้ของระบบสายส่ง การปรับปรุงสัญญาด้านการปฏิบัติการ ข้อตกลงที่เกี่ยวข้องกับการซื้อขายไฟฟ้า การศึกษาความเป็นไปได้ของโครงการ รวมทั้งการจัดเตรียมและเริ่มงานก่อสร้างโรงไฟฟ้าฯ อย่างเป็นทางการ ในปี 2549 เพื่อให้โครงการฯ สามารถส่งมอบไฟฟ้าให้ไทยตามกำหนดในปี 2556

4. การซื้อขายไฟฟ้ากับประเทศกัมพูชา

4.1 รัฐบาลไทยและรัฐบาลกัมพูชาได้มีการลงนามในบันทึกความเข้าใจเรื่อง โครงการความร่วมมือด้านพลังงานไฟฟ้ากับรัฐบาลกัมพูชาเมื่อวันที่ 3 กุมภาพันธ์ 2543 โดยทั้งสองฝ่ายจะสนับสนุนการซื้อขายไฟฟ้าระหว่างทั้งสองประเทศ ฝ่ายไทยรับที่จะให้ความช่วยเหลือในด้านวิชาการ และการฝึกอบรม

ในสาขาไฟฟ้าให้แก่หน่วยงานของรัฐบาลกัมพูชา รวมถึงความร่วมมือกันในการวางแผน และก่อสร้างระบบสายส่งเชื่อมโยง ระหว่างทั้งสองประเทศ

4.2 ทั้ง 2 ฝ่าย ได้แต่งตั้งคณะกรรมการทำหน้าที่ประสานงาน โครงการความร่วมมือด้านพลังงานไฟฟ้า ระหว่างประเทศไทยกับกัมพูชาแล้ว โดยในส่วนของฝ่ายกัมพูชา ได้แต่งตั้งรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงอุตสาหกรรม เหมืองแร่และพลังงาน (H.E. Mr. Ith Praing) เป็นประธานกรรมการ ขณะที่ในส่วนของฝ่ายไทย ได้แต่งตั้งผู้ว่าการการไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย เป็นประธานกรรมการ เพื่อร่วมกันพิจารณาในรายละเอียดของโครงการดังกล่าว

4.3 ในการประชุมร่วมกันครั้งล่าสุดที่กรุงเทพฯ เมื่อวันที่ 23 มีนาคม 2544 คณะกรรมการของทั้ง 2 ฝ่าย ได้หารือในรายละเอียดของการที่ประเทศกัมพูชา จะรับซื้อไฟฟ้าจาก กฟผ. ในปริมาณ 25-30 เมกะวัตต์ เพื่อจ่ายไฟฟ้าให้กับ 3 จังหวัดของกัมพูชา ได้แก่ บันเทอมินเจย เสียมราฐ และพระตะบอง ทั้งนี้ ในการประชุมคณะกรรมการโครงการความร่วมมือด้านพลังงานระหว่างประเทศไทยกับกัมพูชา ฝ่ายไทย เมื่อวันที่ 14 สิงหาคม 2544 ที่ผ่านมาก็ได้มีมติเห็นชอบให้ กฟผ. ใช้สายส่งของ กฟผ. ส่งไฟฟ้าจากสถานีวัฒนานครไปยังชายแดนไทย ที่อำเภออรัญประเทศ จังหวัดสระแก้ว โดยอัตราค่าไฟฟ้าที่จะจำหน่ายให้แก่กัมพูชา ณ จุดส่งมอบเท่ากับผลบวกของอัตราค่าไฟฟ้าขายปลีกประเภทกิจการขนาดใหญ่ (115 kV) รวมกับค่าเฉลี่ยเงินชดเชยรายได้ที่ กฟผ. ได้รับจาก กฟน. เท่ากับ 0.1459 บาท/หน่วย และค่าไฟฟ้าผันแปร นอกจากนี้ได้เห็นชอบร่างสัญญาซื้อขายไฟฟ้าระหว่าง กฟผ. กับ การไฟฟ้ากัมพูชา และมอบหมายให้ กฟผ. นำไปเจรจากับฝ่ายกัมพูชาในการประชุมร่วมครั้งต่อไปในปลายเดือนกันยายน 2544

4.4 ในส่วนของการก่อสร้างสายส่งช่วงต่อจากชายแดนไทยไปยัง 3 จังหวัดของกัมพูชา ปัจจุบัน บริษัท ผลิตไฟฟ้า จำกัด (มหาชน) ได้รับความเห็นชอบจากรัฐบาลกัมพูชาให้เป็นผู้ก่อสร้างสายส่งช่วงดังกล่าว โดยมีความคืบหน้าที่สำคัญคือ ผลการศึกษาทางด้านเทคนิคของระบบสายส่งไฟฟ้าได้รับความเห็นชอบจากคณะ รัฐมนตรีของกัมพูชาแล้ว และอยู่ระหว่างการจัดทำร่างสัญญาก่อสร้างสายส่งไฟฟ้า ทั้งนี้ คาดว่า กฟผ. จะสามารถจ่ายไฟฟ้าให้แก่ 3 จังหวัดของกัมพูชาได้ประมาณปี 2547

กลับสารบัญ

สถานการณ์ นโยบาย และมาตรการพลังงานของไทยปี 2544

22. การแก้ไขปัญหาสิ่งแวดล้อมจากพลังงาน

การผลิตและการใช้พลังงานในอดีตได้ก่อให้เกิดปัญหาผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมและคุณภาพชีวิตของประชาชนเป็นอย่างมาก ซึ่งรัฐได้มีการกำหนดนโยบายและมาตรการในการดำเนินงานเพื่อลดปัญหาสิ่งแวดล้อมที่เกิดขึ้นไว้อย่างเด่นชัดและได้ดำเนินการมาอย่างต่อเนื่อง โดยส่งผลให้มลพิษทางอากาศของประเทศได้ลดลงมาเป็นลำดับ ดังจะเห็นได้จากปริมาณก๊าซซัลเฟอร์ไดออกไซด์ที่เกิดจากการใช้พลังงานได้ลดลงจาก 1,028,000 ตัน ในปี 2539 เหลือเพียง 254,000 ตัน ในปี 2544 สำหรับประเด็นปัญหาความขัดแย้งของประชาชนในการดำเนิน โครงการทางด้านพลังงานนั้น ได้มีการติดตามตรวจสอบอย่างใกล้ชิดเป็นระยะๆ และประชาสัมพันธ์เผยแพร่ให้ประชาชนได้รับรู้และเกิดความเข้าใจที่ถูกต้อง รวมทั้งได้เปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมมากยิ่งขึ้น นอกจากนี้ได้เร่งดำเนินการเพื่อสร้างกลไกการตรวจสอบของภาครัฐให้ดีขึ้นเพื่อเป็นการสร้างความมั่นใจให้กับประชาชน ทั้งนี้สามารถสรุปผลการดำเนินงานเพื่อแก้ไขปัญหาสิ่งแวดล้อมจากการใช้พลังงานในภาคการผลิตต่างๆ ได้ดังนี้

1. ภาคการผลิตไฟฟ้าและอุตสาหกรรม ได้มีการดำเนินการดังนี้

- ส่งเสริมให้มีการใช้ลิกไนต์กัมมะถันต่ำจากเหมืองเอกชนมาผสมกับลิกไนต์ของ กฟผ. ในการผลิตไฟฟ้าเพื่อลดปัญหาผลกระทบจากก๊าซซัลเฟอร์ไดออกไซด์
- สนับสนุนให้มีการใช้ก๊าซธรรมชาติเพื่อทดแทนน้ำมันเตาในการผลิตไฟฟ้า
- ขยายพื้นที่การใช้น้ำมันเตากัมมะถันต่ำ (2%) เพิ่มเติมอีก 11 จังหวัด ในปี 2544
- กำหนดมาตรฐานการระบายก๊าซซัลเฟอร์ไดออกไซด์ในโรงไฟฟ้า/โรงงานใหม่เข้มงวดขึ้น
- ส่งเสริมให้มีการนำเอาพลังงานชีวมวลและพลังงานหมุนเวียนมาใช้ในการผลิตไฟฟ้า
- ประชาสัมพันธ์และเผยแพร่ความรู้ ความเข้าใจให้กับประชาชนในพื้นที่ที่มีโครงการก่อสร้างโรงไฟฟ้าและในบริเวณใกล้เคียง ตลอดจนสนับสนุนการมีส่วนร่วมของประชาชนในการควบคุมและตรวจสอบการดำเนินการของผู้ประกอบการโรงไฟฟ้า

2. ภาคการขนส่ง ได้มีการดำเนินการดังนี้

- ติดตั้งอุปกรณ์ควบคุมไอระเหยน้ำมันเบนซินในคลังน้ำมัน รถบรรทุกน้ำมัน และสถานีบริการน้ำมัน ในเขตกรุงเทพมหานคร นนทบุรี ปทุมธานี และสมุทรปราการแล้วเสร็จภายในวันที่ 1 กรกฎาคม 2544
- ทดสอบการติดตั้งอุปกรณ์การใช้ก๊าซธรรมชาติ ในรถแท็กซี่อาสาสมัคร จำนวน 100 คัน โดยได้ดำเนินการแล้วเสร็จเมื่อต้นปี 2544 และได้ขยายโครงการนำร่อง การติดตั้งอุปกรณ์ใช้ก๊าซธรรมชาติ ในรถแท็กซี่อาสาสมัครอีก 1,000 คัน
- ขยายจำนวนสถานีบริการก๊าซธรรมชาติของ ปตท. เพื่อรองรับความต้องการใช้ก๊าซธรรมชาติในอนาคต
- การพิจารณายกเว้น/ลดหย่อนอากรขาเข้าของอุปกรณ์ใช้ก๊าซฯ และรถยนต์ที่ใช้ก๊าซฯ
- ประสานงานกับผู้ประกอบการอุตสาหกรรมรถยนต์ภายในประเทศ ในการส่งเสริมให้มีการผลิตและจำหน่ายรถยนต์ที่ใช้ก๊าซฯ ให้มากขึ้น

สถานการณ์ นโยบาย และมาตรการพลังงานของไทยปี 2544

23. บทสรุป

จากสถานการณ์ราคาน้ำมันในตลาดโลกในปี 2543-2544 ซึ่งราคาน้ำมันมีความผันผวน และได้ปรับตัวขึ้นลงตามสถานการณ์ ประเทศไทยเป็นประเทศ ที่มีอัตราการนำเข้าพลังงานในอัตราที่สูง การบริหารพลังงานของประเทศในระยะต่อไป จึงต้องมีความระมัดระวังมากยิ่งขึ้นโดยเฉพาะในเรื่องของความมั่นคงด้านพลังงาน อย่างไรก็ตามภายใต้นโยบายระบบราคาน้ำมันลอยตัว ได้พิสูจน์ให้เห็นว่ากลไกตลาด สามารถทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ ตลาดน้ำมันในประเทศมีการแข่งขันกันมาก โดยปราศจากการเข้าไปแทรกแซงของรัฐ ซึ่งจะส่งผลดีต่อเศรษฐกิจของประเทศในระยะยาว

แนวโน้มความต้องการพลังงานในอนาคต จะยังคงเพิ่มขึ้นตามการขยายตัวของเศรษฐกิจไทย ที่คาดว่าจะเริ่มฟื้นตัวในช่วงแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 9 นโยบายและมาตรการหลายๆ อย่างจะต้องดำเนินการอย่างจริงจังและต่อเนื่องต่อไป โดยเฉพาะการอนุรักษ์พลังงาน การใช้พลังงานอย่างมีประสิทธิภาพ และประหยัด ควบคู่ไปกับส่งเสริมโครงการศึกษาวิจัย ในการนำพลังงานทดแทน ขึ้นมาใช้ประโยชน์ให้มากขึ้น

ความก้าวหน้าและความสำเร็จ ในการดำเนินนโยบาย และมาตรการต่างๆ ในช่วงที่ผ่านมา ตลอดจนนโยบายและมาตรการ ที่จะดำเนินการต่อไปในอนาคต จะส่งผลให้ภาพรวมการบริหารจัดการ ด้านพลังงานของประเทศ มีประสิทธิภาพมากขึ้น อย่างไรก็ตามนโยบาย ในการกระจายแหล่ง และชนิดของพลังงาน จะมีผลต่อความมั่นคงทั้งด้านปริมาณและราคาพลังงาน ยังเป็นนโยบายและมาตรการที่จำเป็นสำหรับประเทศที่พึ่งพิงพลังงานจากต่างประเทศในสัดส่วนที่สูงต่อไป

กลับสารบัญ